# РЕЧНИК
## НА ЦЪРКОВНОСЛАВЯНСКИЯ ЕЗИК

## СЪКРАЩЕНИЯ

*арам.* — арамейски
*вж.* — виж (препращане към друга заглавна дума)
*вм.* — вместо
*гл. несв.* — глагол от несвършен вид
*гл. св.* — глагол от свършен вид
*гр.* — гръцки
*евр.* — еврейски
*едч.* — единствено число
*ексап.* — ексапостиларий
*лат.* — латински
*мжд.* — междуметие
*мнч.* — множествено число
*мст.* — местоимение
*нкл.* — наклонение
*нр.* — наречие
*пр.* — прилагателно име
*прабълг.* — прабългарска, първобългарска дума
*прд.* — предлог
*прен.* — преносно (в преносен, фигуративен смисъл на думата)
*прч.* — причастие
*санскр.* — санскритски
*сж.* — съществително име от женски род
*сз.* — съюз
*сир.* — сирийски
*см.* — съществително име от мъжки род
*ср.* — сравни
*ср. ст.* — сравнителна степен
*сс.* — съществително име от среден род
*субст. пр.* — субстантивирано прилагателно име (употребено или употребявано като съществително име)
*същ. съб.* — съществително събирателно
*фиг.* — фигуративно, преносно
*халд.* — халдейски
*числ.* — числително име

*

Църковнославянските глаголи в речника са дадени в инфинитивна форма, като са показани първо и второ лице, сегашно време, единствено число. Посочен е и техният вид (свършен или несвършен). Значенията на всички глаголи са предадени с българските несвършени глаголни форми. За употребата на свършения глаголен вид вж. в *граматиката* § 44 и § 47, т. 7.

# А

**А҆бї́е**, *нр.* — веднага, незабавно, тозчас; вече (Иоан. 4, 51).

**А҆́вва**, *с. нескл. (сир.)* — отец, игумен.

**А҆ввама̀**, *сж. (евр.)* — възвишение, хълм.

**А҆́ггелъ**, *см. (гр.)* — ангел, вестител, служител, дух.

**А҆гі́азма**, *сж. (гр.)* — осветена вода.

**А҆́гнецъ**, *см.* — агне (ср. лат. agnus); **а҆́гнецъ Бо́жїй** — Исус Христос; средната част от просфората (вж. там) с надписа **І҆С ХС НІКА**.

**А҆́гница**, *сж.* — овчица.

**А҆гнѧ̀**, *сс., Р. п.* — **-ѧ҆те** — агне.

**А҆дама́нтъ**, *см. (гр.)* — диамант, скъпоценен камък.

**А҆дѡнаі̀**, *с. нескл. (евр.)* — Господ мой, могъщ повелител.

**А҆́еръ**, *см. (гр.)* — въздух; платно, кърпа, с която се покриват дискосът и потирът (вж. там).

**А҆ка́ѳїстъ**, *см. (гр.)* — ,неседален' обширна хвалебна църковна песен, която се състои от икоси и кондаци (вж. там) и при чието пеене или четене не е позволено да се седи.

**А҆́ки**, *нр.* — като, като че, уж, някак

**А҆ко́лꙋѳъ**, *см. (гр.)* — ,последовател', църковнослужител, който придружава епископа и презвитера при църковните шествия и прислужва в храма.

**А҆крі́да**, *сж. (гр.)* — вид скакалец.

**А҆лава́стръ**, *см. (гр.)* — съд от камък алабастър.

**А҆ле́ктѡръ**, *см. (гр.)* — петел.

**А҆лка́нїе**, *сс.* — глад, гладуване; пост; жажда, ламтеж.

**А҆лка́ти**, *гл. несв.* **-чꙋ̀, -чеши** — гладувам, гладен съм; постя; силно желая, стремя се, ламтя (от глад).

**А҆ллилꙋ́їа** *(евр.)* — хвалете Бога!

**А҆лта́рь**, — *вж.* **ѻ҆лта́рь**.

**А҆́лфа** *(гр.)* — име на първата гръцка буква; прен. — начало; **а҆́лфа и҆ ѡ҆ме́га** — начало и край.

**А҆лѡ́й**, *см.* (и **а҆лѡ́е**), *гр.* — благовонна смола.

**А҆́лчба**, *сж.* — *вж.* **а҆лка́нїе**.

**А҆маггарі́й**, *см. (евр.)* — знак, белег; цел, прицел.

**А҆мвѡ́нъ**, *см. (гр.)* — издигнато място в храма за четене на св. Евангелие и за проповядване.

**А҆ми́нь**, *нр. (евр.)* — вярно, наистина, така е, така да бъде!

**А҆ми́ра**, *см. (гр.)* — емир, управител.

**А҆́мма**, *сж. (сир.)* — духовна майка, игуменка.

**А҆́мо**; **а҆́може**, *нр.* — къде, накъде, където.

**А҆́може а҆́ще** — където и да.

**А҆мѵгда́лъ**, *см. (евр.)* — вид дърво, което рано цъвти и дава плод.

**А҆нагнѡ́стъ**, *см. (гр.)* — четец (в църква).

**А҆нала́въ**, *см. (гр.)* — *вж.* **парама́нъ**.

**А҆нало́гїй**, **а҆нало́й**, *см. (гр.)* — стойка, на която се поставят богослужебни книги и икони.

**А҆на́фора**, *сж. (гр.)* — ,изнасяне' (= **а҆нті́дѡръ**, *вж.* там), нафора.

**А҆нахѡри́тъ**, *см. (гр.)* = **ѿше́льникъ**, монах, отишел в пустинно място, за да се посвети на усилен пост и молитва.

**А҆на́ѳема**, *сж. (гр.)* — проклятие, църковно наказание.

**А҆неѱі́й**, *см. (гр.)* — племенник, роднина.

**А҆нті́дѡръ** *см. (гр.)* — ,вместо дар', благословен хляб, нафора. Раздава се след литургията вместо св. Причастие.

**А҆нтімі́нсъ**, *см. (гр.-лат.)* — ,вместо престол', кърпа с изображение на погребението Христово, необходима при извършване на св. литургия.

**А҆нтіпа́сха**, *сж. (гр.)* — неделята след Великден, Томина неделя.

**А҆нтіфѡ́нъ**, *см. (гр.)* — ,противоглас', църковно песнопение, изпълнявано от две страни с редуване.

**А҆нтіхрїстъ**, *см. (гр.)* — противник на Христа.

**А҆нѳоло́гіонъ**, *см. (гр.)* — ,цветослов' (**минеѧ̀ пра́здничнаѧ**), сборник от празнични служби; богослужебна книга, която съдържа цвета на службите в минея — за господските и богородични празници и за избрани светци.

**А҆нѳѷпа́тъ**, *см. (гр.)* — проконсул, римски областен управител.

**А҆пока́лѷѱїсъ**, *см. (гр.)* — ,откровение', новозаветна свещена книга, написана от св. Иоан Богослов.

**А҆покрїсїа́рїй**, *см. (гр.)* — отговорник, посредник, правен застъпник на църквата пред гражданската власт.

**А҆по́столъ**, *см. (гр.)* — апостол, пратеник; свещена богослужебна книга.

**А҆пра́косъ**, *см. (гр.)* — неделен, седмичен; богослужебно Евангелие или Апостол с отделно наредени четива за всеки ден от годината (съобразно неделите), като се започва от Великден.

**А҆раві́ѳъ**, *см. (евр.)* — степ, равнина, поле.

**А҆реопа́гъ**, *см. (гр.)* — върховен съд в древна Атина.

**А҆́ртосъ**, *см. (гр.)* — квасен хляб, който се благославя на Великден и се раздава в църква през Светлата събота.

**А҆рхїере́й**, *см. (гр.)* — първосвещеник; епископ.

**А҆рхїмагі́ръ**, *см. (гр.)* — главен готвач; началник на царската стража.

**А҆рхїманд́рі́тъ**, *см. (гр.)* — ,началник на кошара'; игумен; отличие на свещеник-монах.

**А҆рхїстрати́гъ**, *см. (гр.)* — военачалник, вожд.

**А҆рхїсѷнагѡ́гъ**, *см. (гр.)* — началник на юдейски молитвен дом, председател на събрание.

**А҆рхїте́ктѡнъ**, *см. (гр.)* — строител, художник.

**А҆рхїтрїклі́нъ**, *см. (гр.)* — председател на угощение; първи разпоредител на сватбена трапеза, старият сват (Иоан. 2, 8—9).

**А҆сі́да**, *сж. (евр.)* — птица рибар, чапла.

**А҆скитство**, *сс. (гр.)* — аскетизъм, монашески подвиг; упражняване в добродетелите.

**А҆спі́дъ**, *см. (гр.)* — вид отровна змия.

**А҆сса́рїй**, *см. (лат.)* — римска медна монета.

**А҆сѷгкрі́тъ**, *см. (гр.-лат.)* — държавен секретар, висш чиновник.

**А҆федрѡ́нъ**, *см. (гр.)* — заден проход, анус; нужник.

**А҆́ще**, *сз.* — ако, ако ли; когато; ли, дали; ако би, да би (Пс. 138, 19), може би (Иона 3, 9); че не (Пс. 94, 11).

**А҆́ще и҆̀** — макар, ако и, при все че.

**А҆́ще ѹ҆́жè** (Марк. 15, 44) — ако вече, че вече.

**А҆́ще ка́кѡ** (Деян. 27, 12) — дали някак, не би ли някак.

**А҆́ще сі́це** (Изх. 2, 14) — наистина, ако е така.

**Ѧ҆́ще ꙋ҆́бѡ** (Пс. 57. 12) — наистина; затова че; тъкмо; ако само.

**Ѧ҆́ще** = и да (а҆́ще се поставя на второ място): **ї҆́же а҆́ще** *(Мат. 10, 14)* — който и да (е); ако някой.

**Ѧ҆ѱі́нѳосъ**, *см. (гр.)* — пелин.

**Ѧ҆да́рїмъ**, *см., мнч. (евр.)* — разузнавачи, шпиони.

## Б

**Багрѧ́ный**, *пр.* — червен, ален, пурпурен.

**Бдѣ́ти**, *гл. несв.* **бждꙋ̀, бди́ши** — бдя, будувамъ, съм буден, бодърствувам; внимавам.

**Безбра́шїе**, *сс.* — въздържане от храна, пост.

**Безбѣ́дный**, *пр.* — безопасен.

**Безвѣ́стный**, *пр.* — неизвестен, незнаен, непознат, неопределен.

**Безго́дїе**, *сс.* — безвремие, несгода, бедствие.

**Беззазо́рнѡ**, *нр.* — без подозрение.

**Безконе́чный**, *пр.* — безкраен, вечен.

**Безкро́вный**, *пр.* — 1. безкръвен; 2. който е без покрив, безприютен, бездомен.

**Безлѣ́тнѡ** = **безвре́меннѡ**, *нр.* — вечно, безкрайно.

**Безмє́зднѡ**, *нр.* — безвъзмездно, безплатно, даром.

**Безмо́лствовати**, *гл. несв.* **-ствꙋю, -еши** — живея безмълвно, тихо, уединено; мирувам; мълча.

**Безмечта́ненъ**, *пр.* — несмутен от мечти, спокоен.

**Безмѣ́стный** *пр.* — неуместен, неприличен.

**Безмѧте́женъ**, *пр.* — несмутен, спокоен, тих: **со́нъ**.

**Безневѣ́стный**, *пр.* — безбрачен, девствен.

**Безо́чесный**, *пр.* — лишен от зрение, слян; безсрамен, нахален.

**Безпеча́льный**, *пр.* — неопечален; безгрижен.

**Безпищїе**, *сс.* — неядене, въздържане от храна, пост.

**Безпло́тный**, *пр.* — безплътен, духовен.

**Безпрепо́ннѡ**, *нр.* — безпрепятствено, свободно.

**Безпреткнове́нъ**, *пр.* — безпрепятствен; който не служи за съблазън.

**Безприкла́дный**, *пр.* — безпримерен, несравним.

**Безслове́сный**, *пр.* — безсмислен; лишен от разум и слово: **живо́тнаѧ**.

**Безсовѣ́тїе**, *сс.* — безразсъдност, безумие; беззаконие.

**Безстꙋ́дїе**, *сс.* — безсрамие.

**Безстꙋ́днѡ**, *нр.* — безсрамно.

**Безстꙋ́дный**, *пр.* — безсрамен, нагъл, дързък.

**Безстꙋ́дствовати**, *гл. несв.* **-ствꙋю, -еши** — съм безсрамен, не се свеня, действувам безсрамно.

**Безсты́днѡ**, *нр.* — *вж.* **безстꙋ́днѡ**.

**Безсы́тство**, *сс.* — ненаситност, алчност.

**Безꙋтро́бїе**, *сс.* — немилосърдие, безсърдечие.

**Безхра́мный**, *пр.* — бездомен.

**Безѿвѣ́тенъ**, *пр.* — неизвиняем.

**Безча́дный** *пр.* — бездетен.

**Безща́днѡ**, *нр.* — безпощадно, строго.

**Бервно̀**, *сс.* — греда.

**Бе́рвь**, *сж.* — игла, губерка, шило.

**Би́ло**, *сс. (от гл.* **би́ти**) — клепало.

**Би́ти**, *гл. несв.* **бїю̀, -е́ши** — бия, удрям.

**Бичева́ти**, *гл. несв.* **бичꙋ́ю, -еши** — бичувам, бия, шибам с камшик.

**Бі́йца**, *см.* — побойник.

**Бла́гїй**, *пр.* — добър, благ.

**Благобытїе**, *сс.* — благосъстояние, добър, щастлив живот.

**Благоглаго́ливый,** *пр.* — красноречив, сладкодумен.

**Благоду́ш(е)ствовати,** *гл. несв.* **-ствꙋю, еши** — съм с добро настроение, съм весел, бодър, доволен.

**Бла́гоже,** *мжд.* — добре, браво!

**Благожре́бїе,** *сс.* — добра участ, щастие.

**Благознамени́тый,** *пр.* — леснопознаваем; добре познат, известен, ясен; тържествен.

**Благозра́чїе,** *сс.* — красота, хубост.

**Благоиме́стие,** *сс.* — благосъстояние, имотност; добро здраве.

**Благоиску́сный,** *пр.* — вещ, изкусен, сръчен; прочут.

**Благоли́чный,** *пр.* — миловиден, хубав; благоприличен.

**Благолѣ́пїе,** *сс.* — хубост, красота; блясък, разкош.

**Благомо́щїе,** *сс.* — сила, якост, здравина.

**Благонарочи́тый,** *пр.* — именит, знаменит, изряден, извънреден.

**Благоѡби́тельный,** *пр.* — удобен за живеене: **до́мъ.**

**Благоѡкра́зный,** *пр.* — хубав, благоприличен; почтен.

**Благопита́нїе,** *сс.* — добро отхранване, благовъзпитание; добра храна.

**Благопоспѣши́тисѧ,** *гл. св.* **-шꙋ́сѧ, -ши́шисѧ** — постигам добър успех, успявам, напредвам.

**Благопремѣ́нный,** *пр.* — който бързо се мени към добро, лесно помирителен, примирителен.

**Благорастворе́нїе,** *сс.* — щастливо съединение на съставните части; ведрина.

**Благоро́згный,** *пр.* — гъстоклонест, буйно растящ; здрав.

**Благосе́рдный, благосе́рдый,** *пр.* — добросърдечен, милосърден.

**Благосли́чный,** *пр.* — добре сглобен, строен, хармоничен.

**Благослове́нъ,** *прч. мин. стр.* — благословен, благославян, хвален, прославян: **Бг҃ъ на́шъ.**

**Благоспѣ́ѧтисѧ,** *гл. несв.* **-спѣ́юсѧ, спѣ́ешисѧ** — преуспявам, напредвам.

**Благостоѧ́нїе,** *сс.* — ,добро стоене', якост, здравина; благосъстояние; преуспяване.

**Благосты́нный,** *пр.* — благ, добър, милостив.

**Благосты́нѧ,** *сж.* — благост, доброта, милост, добро; щедрост.

**Благосѣнноли́ственный,** *пр.* — сенчест, който хвърля гъста сянка.

**Благоꙋвѣ́тливъ,** *пр.* — благосклонен, приветлив, сговорлив, помирителен.

**Благоꙋти́шный,** *пр.* — спокоен, ведър, тих: **приста́нище.**

**Благоꙋтро́бїе,** *сс.* — милосърдие, доброта, сърдечност.

**Благохꙋдо́жнѣ,** *нр.* — много изкусно, изящно.

**Благоѡбра́зный,** *пр.* — вж. **благоѡбра́зный.**

**Благоѡти́шный,** *пр.* — вж. **благоꙋти́шный.**

**Благоча́дный,** *пр.* — многодетен.

**Благоѧзы́чнѣ,** *пр.* — сладкодумен, красноречив.

**Блажи́ти,** *гл. несв.* **-жꙋ̀, -жи́ши** — смятам някого блажен, ублажавам; прославям.

**Блазни́ти,** *гл. несв.* **блазню̀, ни́ши** — блазня, съблазнявам; **-сѧ** — съблазнявам се, падам в съблазън.

**Блева́нїе,** *сс.*, **блево́тина,** *сж.* — бълвотина, бълвоч.

**Блеща́нїе,** *сс.* — блясък, сияние.

**Бли́зъ,** *нр.* — близо; *прд.* — близо, до.

**Блиста́нїе,** *сс.* — блясък; светкавица.

**Блиста́ти,** *гл. несв.* **-ста́ю, ста́еши** — блестя.

**Бло́на,** *сж.* — обвивка; ципата или ризата, в която лежи детето в майчината утроба.

**Блоха̀,** *сж.* — бълха.

**Блꙋ́дный,** *пр.* — развратен, заблуден.

**Блꙋже́нїе,** *сс.* — блудство, разврат; идослужение.

Блюсти (*-дти), *гл. несв.* блюдѫ, -дéши — пазя, съблюдавам; поразявам (Бит. 3, 15).

Блющъ, *см.* — повет; бръшлян.

Блѧдивый *пр.* — празнословен, бъбрив; лъжлив.

Блѧдослóвити, *гл. несв.* -слóвлю, -слóвиши — бъбря, говоря глупави, празни приказки; злословя.

Бо, *сз.* — защото, тъй като.

Боговождел́ѣнный, *пр. (прч.)* — богожелан, угоден, приятен Богу.

Боговѣщáнїе, *сс.* — възвестяване Бога, проповед за Бога.

Богоглагóливый, *пр.* — който говори от името на Бога или за Бога; боговдъхновен.

Богод́ѣланный, *пр. (прч.)* — сътворен, създаден, даден от Бога.

Богожéртвенный, *пр. (прч.)* — принесен жертва Богу.

Богоздáнный, *пр. (прч.)* — създаден от Бога.

Богол́ѣпнѡ, *нр* — прилично Богу, достойно за Бога.

Богомéрзскїй, *пр.* — богохулен, богомразец.

Богомѫдренный, богомѫдрый, *пр.* — от Бога умъдрен, набожен.

Богомѫжный, *пр.* — богочовешки.

Богоразѫмїе, *сс.* — богопознание; богопочитание.

Боготéчный, *пр.* — от Бога изпратен.

Богоѫ́мѣтливый, *пр.* — който умилостивява Бога.

Богохранимый, *пр. (прч.)* — пазен, покровителстван от Бога.

Богочтéцъ, *см.* — богопочитател.

Бóкъ, *см.* — бедро; утроба, недра; страна.

Бóлїй, бóлшїй (*ср. ст.* от вéлїй, вели́кїй), *пр.* — по-голям, по-важен.

Бóлѣ, *нр.* — повече, по-много.

Бол́ѣзнь, *сж.* — болка, страдание, болест; слабост.

Бол́ѣти, *гл. несв.* болю, -ли́ши — болея, боледувам; страдам; измъчвам се.

Браконеискѫсный, *пр.* — неизпитал брак, неженен, неомъжена; девствен.

Бракоѡкрáдованный, *пр.* — който е в извънбрачни връзки; прелюбодеен.

Брани́ти, *гл. несв.* браню, -ни́ши — браня, отблъсвам; забранявам.

Брáнь, *сж.* — война, битка, свада.

Брáти, *гл. несв.* берѫ, -éши — бера; вземам.

Брáти, *гл. несв.* борю, бóреши — боря, воювам; нападам; -сѧ — боря се.

Брáшно, *сс.* — храна, ястие.

Брéмѧ, *сс., Р. п.* -ене — бреме, товар.

Брéнїе, *сс.* — кал, тиня, глина.

Брéнный, *пр.* — кален, пръстен; земен, нетраен.

Брещи (* гти), *гл. несв.* брегѫ, -жéши — грижа се за нещо, имам присърце. Вж. небрещи.

Бри́тва, *сж.* — бръснач.

Бритисѧ, *гл. несв.* брїюсѧ, брїешисѧ — бръсна се.

Брóвь, *сж.* — вежда; клепка; чело; гордост.

Браздá, *сж.* — оглавник, юзда.

Брѧцáти, *гл. несв.* -цáю, -цаеши — дрънкам, звънтя; свиря на музикален инструмент.

Ѫесловїе, *сс.* — глупави и срамни думи; празнословие.

Бѫй, ѫйй, *пр.* — безумен, глупав; луд.

Бывáти, *гл. несв.* ваю, -вáеши — бивам, ставам, случвам се, съществувам, съм.

Былїе, *сс.* — билка, трева, растение.

Быстрѡ, *нр.* — бързо, скоро.

Бы́ти, *спом. гл. несв.* ѥ́смь, ѥ́си — съм, съществувам.

Бытїе, *сс.* — съществуване, живот; название на първата книга в Библията.

Бѣдн́ѣ, *нр.* — трудно, тежко, несгодно; силно, необикновено.

Бѣле́цъ, *см.* — мирянин, светски човек; който не е духовно лице.

Бѣлори́зецъ, *см.* — който носи бяло, светло облекло; женен дякон или свещеник (противоп. Чернори́зецъ — монах, клирик — монах).

Бѣси́тисѧ, *гл. несв.* бѣшꙋ́сѧ, -сишисѧ — беснея, буйствувам, свирепствувам.

Бѣснова́тисѧ, *гл. несв.* бѣснꙋ́юсѧ, -нꙋ́ешисѧ — измъчвам се от зъл дух; полудявам.

Бѣ́съ, *см.* — бяс, зъл дух, демон; бѣ́съ полꙋ́денный — мор, зараза, която опустошава по пладне (Пс. 90, 6).

## В

Вади́ти, *гл.* ва́ждꙋ, -диши; важда́ти, *гл. несв.* жда́ю, -еши — обвинявам, клеветя; примамвам, привличам.

Ваі́е (ва́їа), *сс. (гр.)* — палмово клонче; недѣ́лѧ ва́їй — Връбница, Цветница.

Ва́пити, *гл. несв.* ва́плю, -пиши — вапсвам, варосвам, боядисвам.

Ва́пъ, *см.* — боя, цвят; вар.

Вари́ти, *гл. св.* варю̀, -ри́ши; варѧ́ти, *несв.* варѧ́ю, -ѧеши — предварям, предхождам.

Ва́ръ *(сир.), нескл.* — син: Сі́мѡне ва́ръ Їѡ́на (Мат. 16, 17).

Ва́ръ, *см.* — слънчев зной, пек, горещина, жега; смола.

Васілі́скъ, *см. (гр.)* — змей, дракон; отровна змия.

Ва́ю, *лич. мст. II л. дв. ч. Р. и М. пад.*

Вверга́ти, *гл. несв.* -га́ю, -га́еши — хвърлям, мятам в нещо.

Вверза́ти. *гл. несв.* -за́ю, -за́еши — вж. вверга́ти.

Вво́инитисѧ, *гл. несв.* -и́нюсѧ, -и́нишисѧ — ставам воин; служа като войник.

Ввре́щи(*-гти), *гл. св.* вве́ргꙋ, вве́ржеши — вж. вверга́ти.

Вдꙋва́ти, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши; вдꙋ́нꙋти, *св.* вдꙋ́нꙋ, -неши — вдухвам, вдъхвам.

Вдѣ́ꙗти, вдѣ́ти, *гл. св.* вдѣ́жꙋ (-ждꙋ), вдѣ́жеши — вдявам, влагам.

Веельзевꙋ́лъ, *см. (евр.)* — главен бяс, демон.

Вездѐ, *нр.* — навсякъде, навред.

Велблю́дъ, вельблꙋ́дъ, *см.* — камила; вельблꙋ́жды, -жді́й — камилски.

Велꙋ́дъ, *см.* — корабно въже.

Велелѣ́піе, *сс.* — хубост, великолепие.

Велерѣ́чевати, *гл. несв.* -рѣ́чꙋю, -чꙋеши — говоря много; големея се.

Веліа́ръ, *см.* — вреден, зъл, лукав дух, демон.

Ве́лій, вели́кій, *пр.* — велик, голям.

Ве́лми, вельми́, *нр.* — твърде, много.

Велѣ́ніе, *сс.* — повеля, заповед, искане.

Велѣ́ти, *гл. несв.* -лю̀, ли́ши — заповядвам, повелявам.

Ве́пръ, *см.* — глиган, дива свиня.

Ве́ргнꙋти, *гл. св.* -нꙋ, -неши — хвърлям, мятам.

Верѣ̀ѧ, *сж.* — ос, врата, стълб на врата.

Верте́пъ, *см.* — пещера, подземие, вертеп.

Вертогра́дъ, ве́ртъ, *см.* — градина.

Вертогра́дарь, *см.* — градинар.

Верхотво́рецъ, *см.* — създател на крепост; Творец на небето и земята.

Ве́рхъ, *см.* — връх; теме, глава; вожд.

Ве́сленикъ, *см.* — веслар, лодкар.

Весна̀, *сж.* — пролет.

Ве́сенный, *пр.* — пролетен: цвѣ́тъ.

Вести́ (*-дти), *гл. несв.* ведꙋ̀, -де́ши — водя.

Ве́сь, *сж. (Р. п.* ве́си*)* — село, селище.

**Вѣсь, вса̀, всѐ,** *мст.* — цял, а, о; всеки, а, о.

**Весьма̀,** *нр.* — съвсем; никак.

**Ветша́ти,** *гл. несв.* -ша́ю, -ша́еши — овехтявам, остарявам.

**Вещестствова́ти,** *гл. несв.* -ствꙋ́ю, -ствꙋ́еши — занимавам се с нещо; упражнявам занаят.

**Ве́щь,** *сж.* — вещ, дело; събитие.

**Веѳака́дъ,** *см. (евр.)* — място, където се стрижат овцете; кошара.

**Веѳи́ль,** *см. (евр.)* — ,дом Божий'.

**Вжажда́ти (-ся),** *гл. св.* вжа́ждꙋ, -ждеши — ожаднявам, съм жаден.

**Вжещѝ,** *гл. св.* вжегꙋ̀, вжеже́ши — запалвам, паля.

**Вжига́ти,** *гл. несв.* -га́ю, -га́еши — вж. вжещѝ.

**Взалка́ти,** *гл. св.* -чꙋ, -чеши — огладнявам, съм гладен; силно пожелавам.

**Взбра́нный,** *пр.* — победоносен, храбър, боеви.

**Взгромажде́нїе,** *сс.* — натрупване, грамада.

**Взима́ти,** *гл. несв.* -а́ю, -а́еши; взе́млю, взе́млеши — вземам; -ся — вземам се, вдигам се, повдигам се; противя се.

**Взира́ти,** *гл. несв.* -ра́ю, -ра́еши — гледам, вглеждам се.

**Взлысина,** *сж.* — плешивост.

**Взлѣстѝ,** *гл. св.* взлѣ́зꙋ, -зеши — възлизам, възкачвам се.

**Взна́къ,** *нр.* — възнак, гърбом, на гърба.

**Взыка́ти,** *гл. несв.* -ка́ю, -ка́еши — повиквам, зова; моля.

**Взыгра́ти** *гл. несв.* -а́ю -а́еши — играя, скачам, развеселявам се.

**Взыска́нїе,** *сс.* — разискване, спор; запитване, разпитване; искане, потърсване.

**Взыска́ти,** *гл. несв.* взыска́ю, -а́еши; взыщꙋ̀, -щеши, *св.* — търся, изисквам.

**Взы́ти,** *гл. св.* взы́дꙋ, -еши — възлизам, възкачвам се.

**Вза́ти,** *гл. св.* во́змꙋ, во́змеши — вземам; — рꙋ́цѣ — издигам; -ся — отварям се: врата̀.

**Ви́децъ,** *см.* — който вижда, прозорливец; познавач.

**Вика́рїй,** *см. (лат.)* — наместник; епископ, който помага на митрополита в управлението на епархията.

**Вина̀,** *сж.* — причина, вина; извинение; простъпка; обвинение.

**Виносло́вствовати,** *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — изследвам причината на нещо, доказвам.

**Виталище,** *сс.*, вита́лница, *сж.* — страноприемница, подслон, стая.

**Витати,** *гл. несв.* -таю, -еши — живея, подслонявам се, нощувам; отбивам се при някого (Лук. 19, 7).

**Витїйствовати,** *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — красноречиво и убедително говоря или пиша; прославям.

**Витїя,** *см.* — оратор, говорник, сладкодумец.

**Виѳесда̀** *(евр.)* — ,дом на милосърдие'.

**Вїнничїе,** *сс.* — лоза, лозница.

**Вїногра́дъ,** *см.* — лозе; фиг. — Божията църква.

**Вкꙋ́пѣ,** *нр.* — наедно, вкупом.

**Влады́чный,** *пр.* — владетелски, властен; владиков.

**Вла́съ,** *см.* влакно, косъм.

**Власяница,** *сж.* — груба монашеска дреха.

**Вла́атися,** *гл. несв.* вла́юся, вла́еши-ся — колебая се, люшкам се.

**Влїя́ти,** *гл. св.* влїю̀, влїе́ши — вливам (влива́ти)

**Влѣ́потꙋ,** *нр.* — прилично, хубаво; справедливо.

**Вмалѣ,** *нр.* — наскоро, след малко.

**Вмѣнити,** *гл. св.* -ню̀, -ни́ши; вмѣня́ти, *несв.* -ня́ю, -ня́еши — вменявам, зачитам, приписвам; -ся — считам се, смятам се за.

**Вмѣстоѡбра́зный,** *пр.* — заместващ самата вещ.

**Внегда̀,** *сз.* — когато.

**Внезáпꙋ**, *нр.* — внезапно, неочаквано, изведнаж.
**Вне́мшїйсѧ**, *прч.* — който се е запалил, подхванал, който дими.
**Вни́зꙋ**, *нр.* — долу, надолу, низко.
**Вни́ти**, *гл. св.* вни́дꙋ, -де́ши — влизам.
**Вни́тїе**, *сс.* — влизане; поява.
**Вно́вь**, *нр.* — отново, пак.
**Внꙋ́треннїй**, *пр.* — вътрешен.
**Внꙋ́трь**, внꙋтрьꙋ́дꙋ, *нр.* — вътре, отвътре.
**Внꙋша́ти**, *гл. несв.* -ша́ю, -ша́еши; внꙋши́ти, *св.* -шꙋ̀, -ши́ши — влагам в ушите, слушам, чувам; внушавам.
**Внѣ̀**, внѣ́ꙋдꙋ, *нр.* — вън, отвън; външно.
**Внѣ́шнїй**, *пр.* — външен.
**Внѧ́ти**, *гл. св.* вонмꙋ̀, во́нмеши (*повел. накл.* вонми) = внима́ти — възприемам, внимавам; внѧ́ти ѿ — предпазвам се; внѧ́тсѧ — подхващам се, запалвам се; горя бавно, тлея.
**Вобрецѝ (*-гтѝ)**, *гл. св.* вве́ргꙋ, -ржеши — хвърлям, мятам, ввирам; донасям: мі́ръ на зе́млю.
**Вогнѣзди́тисѧ**, *гл. св.* -гнѣждꙋ́сѧ, -зди́шисѧ — свивам гнездо; прислонявам се.
**Водвори́тисѧ**, *гл. св.* -дворю́сѧ, -ри́шисѧ; водворѧ́тисѧ, *несв.* -рѧ́юсѧ, еишисѧ — въдворявам се, настанявам се; пренощувам.
**Водока́жда**, *сж.* — водопровод.
**Водостла́ненъ**, *прч.* — постлан, покрит с вода, потопѐн.
**Водоте́чь**, *сж.* — поток.
**Водотрꙋ́дїе**, *сс.* — 1. водянка (болест); 2. трудно мочене; 3. бъбречна болест.
**Водрꙋзи́ти**, *гл. св.* жꙋ̀, -зи́ши; водрꙋжа́ти, *несв.* -жа́ю, -еши — укрепявам, издигам, забивам: Кре́стъ.
**Водрꙋже́нїе** *сс.* — езически храм; идол; крепост.
**Вожделѣ́нїе**, *сс.* = по́хоть, *сж.* — силно желание, копнеж.
**Вожделѣ́ти**, *гл. несв.* -лѣ́ю, -лѣ́еши — силно желая, жадувам, копнея.
**Воза́тай**, *см.* — возач, колар, коняр.
**Возбнꙋ́ти**, *гл. св.* возбнꙋ̀, -неши — отрезнявам, пробуждам се.
**Возбрани́ти**, *гл. св.* -браню̀, -ни́ши — забранявам, спирам, преча.
**Возбра́ти**, *гл. несв.* -борю̀, -бо́рeши — боря се, браня, защитявам.
**Возбрѧца́ти**, *гл. несв.* -ца́ю, -ца́еши — звънтя, бръмча, кънтя; гърмя; засвирвам.
**Возбꙋди́ти**, *гл. св.* -бꙋждꙋ̀, -ди́ши — пробуждам.
**Возводи́телнѡ**, *нр.* — иносказателно; другояче казано, с други думи.
**Возводи́ти**, *гл. несв.* -вождꙋ̀ (и -вожꙋ̀), -ди́ши — вдигам, издигам: на нѐко ѻ҆́чи мои̑.
**Возврецѝ (*-гтѝ)**, *гл. св.* -ве́ргꙋ, -ве́ржеши (*повел. накл.* возве́рзи) — възлагам, мятам, нахвърлям; простирам.
**Возглаго́лати**, *гл. св.* -го́лю, -леши — заговорвам, почвам да говоря; одумвам, обвинявам.
**Возгласи́ти**, *гл. св.* -глашꙋ̀, -си́ши; возглаша́ти, *несв.* -ша́ю, -ша́еши — извиквам, викам; запявам: пѣ́снь.
**Возглѧда́ти**, *гл. несв.* -да́ю, -да́еши — виждам, поглеждам.
**Возгнѣти́ти**, *гл. св.* -гнѣщꙋ̀, -ти́ши; возгнѣща́ти, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — запалвам, наклаждам: ѻ҆́гнь.
**Возгромажди́ти**, *гл. св.* -ждꙋ̀, -ди́ши; возгромажда́ти, *несв.* -жда́ю, -жда́еши — натрупвам.
**Воздви́гнꙋти**, *гл. св.* -гнꙋ̀, -неши — издигам, повдигам; подбуждам.
**Воздвиза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, за́еши — издигам, раздвижвам, развълнувам.
**Воздѣ́ти**, *гл. св.* -дѣ́ю (и -дѣ́жꙋ), -дѣ́еши (и -дѣ́жеши) — повдигам, простирам.
**Воздѣѧ́нїе**, *сс.* — издигане.

**Возждати**, *гл. св.* -жаждꙋ, -ждеши; -сѧ, -даюсѧ, -даешисѧ — ожадняване, съм жаден; силно желая.

**Возжещи**, *гл. св.* -жегꙋ, -жежеши — запалям, изгарям.

**Возжизати**, *гл. несв.* -заю, -заеши — разпалвам, подпалвам.

**Воззвати**, *гл. св.* -зовꙋ, -веши — зова, викам, повиквам.

**Воззрѣти**, *гл. св.* -зрю, -зриши — поглеждам, устремявам поглед.

**Возимѣти**, *гл. св.* -имѣю, -имѣеши — имам.

**Возлещи** (*-гти), *гл. св.* -лѧгꙋ, лѧжеши — възлягам, полягвам, сядам около трапеза.

**Возломленїе**, *сс.* — пречупване, преломяване.

**Возмездїе**, *сс.* — награда, заплата; отплата.

**Возмнѣти**, *гл. св.* -мню, -мниши — замислям, мисля, считам.

**Возмощи** (*-гти), *гл. св.* -могꙋ, -можеши — смогвам, мога; окрепвам.

**Возмѧстисѧ**, *гл. св.* -тꙋсѧ, -тешисѧ — обърквам се, разтревожвам се, смущавам се.

**Вознеистовитисѧ**, *гл. св.* -влюсѧ, -вишисѧ — разбеснявам се, разпалвам се.

**Возненщевати**, *гл. св.* -непщꙋю, -еши — помислям, предполагам.

**Возница**, *см.* — кочияш, возач.

**Возновлѧти**, *гл. несв.* -влѧю, -еши — обновявам, възстановявам.

**Вознешенїе**, *сс.* — издигане, възнасяне.

**Возопити**, *гл. св.* -пїю, -пїеши — извиквам, възкликвам, провиквам се, крещя.

**Возрастити**, *гл. св.* -ращꙋ, -стиши; возращати, *несв.* -щаю, -еши — умножавам, отраствам, отглеждам, правя нещо да расте.

**Возриновенъ**, *прч.* — сринат, рухнал.

**Возскомлѣти**, *гл. св.* -лѣю, -еши — пискам, мърморя, мъркам, цъкам; възроптавам: ѧзыкомъ.

**Возскрежетати**, *гл. св., вж.* скрежетати — заскърцвам с зъби (от гняв или злоба).

**Возставити**, *гл. св.* -влю, -виши — издигам, възстановявам, съграждам.

**Возсꙋдити**, *гл. св.* -ждꙋ, -диши — разсъждавам, разглеждам.

**Возсылати**, *гл. несв.* -лаю, -лаеши — изпращам, възнасям, отдавам: славꙋ.

**Возѡбразитисѧ**, *гл. св.* -жꙋсѧ, -зишисѧ — вземам образ, преобразявам се, възобновявам се: древнюю добротою.

**Возшедъ**, возшедшїй, *прч.* — *вж.* взыти.

**Возъ**, возъ, *прд.* — за, вместо.

**Воистинꙋ**, *нр.* — наистина, вярно.

**Вой = воинъ**, *см.* — войник; *мнч.* вои — войници, войска, чета.

**Волнъ**, вольный, *пр.* — доброволен: страсть; изобилен: дождь.

**Волити**, *гл. несв.* волю, -лиши — желая, искам.

**Волхвовати**, *гл. несв.* -хвꙋю, -хвꙋеши — предсказвам, гадая, врачувам, омагьосвам.

**Волхвъ**, *см.* — мъдрец; звездоброец; гледач, маг: волсви ѿ востокъ.

**Волчецъ**, *см.* — бодил, трън.

**Вонзати** (*св.* вонзити, вонзнꙋти), *гл. несв.* -заю, -заеши — пронизвам, забивам, натъквам; влагам: ножъ въ ножницꙋ.

**Вонмемъ** — *гл. повел. накл., вж.* внѧти.

**Вонъ**, *нр.* — вън, навън.

**Вонь** — *вм.* въ нь, въ нь, во него (*вж.* ѻнъ).

**Воньже** — *В. пад. от мст.* иже *с прд.* во.

**Вопити**, *гл. несв.* вопїю, -еши (вопїѧти) — *вж.* возопити.

**Вопїенїе**, *сс.* — вопъл, вик, писък, плач.

**Вопль**, *см.* — *вж.* вопїенїе.

**Воспрекѝ**, *нр.* — против, напротив, срещу; пряко, напряко; — глаго́лати — противореча.

**Вопроси́ти**, *гл. св.* -шꙋ̀, -си́ши; вопроша́ти, *несв.* -ша́ю, -ша́еши — питам, запитвам.

**Вопроше́нїе**, *сс.* — питане; желание; просба; обещание.

**Ворожби́тъ**, *см.* — вражалец, врач, баяч, чародеец.

**Во́ронъ**, *пр.* — вран, черен: ко́нь; *см.* врана, гарван.

**Воскликнове́нїе**, *сс.* — възклицание, радостен вик; възклик; пение.

**Восклони́тисѧ**, *гл. св.* -клонюсѧ̀, -ни́шисѧ — подигам се, изправям се разполагам се.

**Воскомастı́хъ**, *см.* — смес от восък, благоуханни смоли и мраморен прах, употребявана при освещаване на олтарен престол (на храм) като спойка.

**Воскреси́ти**, *гл. св., прех.* -шꙋ̀, -си́ши — възкресявам, възвръщам към живот.

**Воскре́снꙋти**, *гл. св., непрех.* -нꙋ̀, -неши — възкръсвам.

**Воскри́лїе**, *сс.* — край, ръб, пола на дреха.

**Воскрилѧ́тисѧ**, *гл. несв.* -лѧ́юсѧ, -еишисѧ — окрилям се, въодушевявам се.

**Воскꙋре́нїе**, *сс.* — кадене (с тамян).

**Вослѣ́дователь**, *см.* — последовател, привърженик; ученик.

**Восперѧ́ти**, *гл. несв.* -перѧ́ю, -ѧ́еши — възнасям, окрилявам, въодушевявам, давам криле (на духа, на ума).

**Восписова́ти**, *гл. несв.* -сꙋ́ю, -сꙋ́еши — приписвам, изобразявам, известявам писмено; отдавам, изпращам: благода́рственнаѧ.

**Воспита́ти**, *гл. несв.* -та́ю, -еши — отхранвам, отглеждам, възпитавам: ча́да.

**Восплѧса́ти**, *гл. несв.* -са́ю, -са́еши и -плѧ́шꙋ, -шеши — подскачам, играя.

**Воспрѧда́ти**, *гл. несв.* -да́ю, -да́еши; воспрѧнꙋ̀ и. *св.* -прѧнꙋ̀, -неши — повдигам; скоквам, стресвам се, отрезвявам; бдя, бодърствувам.

**Воспрѧта́тисѧ**, *гл. несв.* -та́юсѧ, -та́ешисѧ — приготвям се, въоръжавам се.

**Воспꙋща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́еши — изпускам, изпращам; давам; повдигам: ѻ҆́ко се́рдца моегѡ̀.

**Воспѧти́тисѧ**, *гл. св.* -пѧчꙋ́сѧ, -ти́шисѧ; воспѧща́тисѧ, *несв.* -ща́юсѧ, -ща́ешисѧ — обръщам се, връщам се; спирам се; противя се.

**Воспѧща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́еши — препятствувам, спирам, връщам назад; подвивам, прегъвам.

**Воста́нїе**, *сс.* — ставане, възкресение; създание.

**Востерза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши (восторга́ти *несв.*; восто́ргнꙋти, *св.*) — късам, изтръгвам, изскубвам; бера: кла́сы.

**Восто́чїе**, *сс.*, восто́къ, *см.* — изток.

**Вострепа́ти**, *гл. св.* -треплю̀, -плеши — затропвам с крака като израз на гняв: ного́ю.

**Вострепета́ти**, *гл. св.* -пе́щꙋ, -щеши — затреперям, треса се.

**Востѧзова́ти**, *гл. несв.* -зꙋ́ю, -зꙋ́еши; востѧза́ти, *св.* -жꙋ̀, -еши — изпитвам, съдя, разглеждам.

**Восхи́тити**, *гл. св.* -хищꙋ̀, -тиши; восхища́ти, *несв.* -ща́ю -ща́еши — грабвам, отвличам; открадвам, похищавам.

**Восхище́нїе**, *сс.* — хищничество, грабеж, отвличане.

**Восхлаща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́еши — обуздавам, укротявам.

**Восхо́дъ**, *см.* — възход; възвисяване; стъпало, степен.

**Восцѣ́левати глаго́лы**, *гл. несв* -лꙋ́ю, -лꙋ́еши — приветствувам, поздравявам с реч.

**Воше́дъ** — *вж.* возше́дъ.

**Вотще**, *нр.* — напразно, напусто, всуе.

**Вовмлéнїе**, *сс.* — наставление; помисъл.

**Воѹ́трїе**, *нр.* — утре, на другия ден рано.

**Вошча́тисѧ**, *гл. несв.* -ча́юсѧ, -ча́ешисѧ — проглеждам.

**Вошчи́ти**, *гл. св.* -чѹ̀, -чи́ши — давам зрение, изцерявам очите.

**Воцерковлéнїе**, *сс.* — въвеждане в църква на новородено и кръстено дете.

**Воѵпостáсный**, *пр.* *(догм.)* — личен, който е носител на личност.

**Вкрили́ти**, *гл. св.* вкрилю̀, -ли́ши; вкрилѧ́ти, *несв.* -лѧ́ю, -лѧ́еши — окрилям, въодушевявам; устремявам.

**Впрекословíе**, *сс.* — прекословие, препирня, противоречие.

**Впрѧмѡ**, *нр.* — направо, пряко; точно.

**Впрѧщѝ**, *гл. св.* впрѧгѹ̀, -жéши — впрягам.

**Врáбїй**, *см.* — врабец, врабче.

**Вражбитель**, *см.* — *вж.* ворожби́тъ.

**Вражби́ти**, *гл. несв.* вражблю̀, -би́ши — врачувам, гадая.

**Вражи́ти**, *гл. несв.* -жѹ̀, -жи́ши — *вж.* вражби́ти.

**Врáнъ**, *пр.* — вран, черен; *см.* — врана, гарван; нощны́й врáнъ — бухал.

**Врáска**, *сж.* — бръчка, гънка; петно; недостатък; порок.

**Вратíло**, *сс.* — кросно (на стан).

**Врáтникъ**, *см.* — вратар, пазач.

**Врачба̀**, *сж.* = врачевáнїе, *сс.* — лечение; цяр.

**Врачевáти**, *гл. несв.* -чѹ́ю, -чѹ́еши = цѣли́ти — церя, лекувам.

**Врáчь**, *см.*, *Р. пад.* врача̀ — лекар.

**Врéдъ**, *см.* — вреда, щета; болест, рана, цирей.

**Вредословíе**, *сс.* — хула; богохулство.

**Врéтище**, *сс.* — груба дреха; чувал; покайна, траурна дреха.

**Врещѝ**, *гл. св.* вéргѹ, -жеши — хвърлям.

**Врещѝ**, *гл. несв.* вéрхѹ, -шеши — вършея.

**Ври́нѹти**, *гл. св.* -нѹ, -неши — хвърлям, втиквам, втласквам.

**Врѹ́хъ**, *см.* — вид скакалец.

**Врѹцѣле́то** — израз, който е свързан с т. н. ръчна пасхалия — изчисляване за всяка година деня на Пасхата и другите подвижни празници посредством пръстите на ръката; славянска буква, с която се означават в дадена година неделните дни.

**Врѹча́ти**, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши; врѹчи́ти, *св.* -чѹ̀, -чи́ши — връчвам, предавам, препоръчвам.

**Врѹ́снотѹ**, *нр.* — наистина, действително, вярно; законно, справедливо.

**Врѣ́ти**, *гл. несв.* врю̀,ври́ши — пълзя; вря, кипя.

**Врѣ́щати**, *гл. несв.* врѣ́щаю, -щеши — *вж.* ври́нѹти.

**Всади́ти**, *гл. св.* -жѹ̀, -ди́ши — посаждам; поставям; хвърлям: въ темни́цѹ.

**Всáдникъ**, *см.* — ездач, конник.

**Всевесма̀**, *нр.* — съвсем, всецяло, напълно.

**Всегда̀**, *нр.* — всякога, всеки път.

**Всегремѧ́щїй**, *прч.* — който издава силен гръм, ехтящ, гръмогласен.

**Вседéрзый**, *пр.* — най-дързък.

**Вседѣ́тель**, *см.* — Творец на всичко, Бог.

**Всеконéчнѣ**, *нр.* — съвършено, съвсем.

**Всенощеднéвствїе**, *сс.* — цяло денонощие.

**Всеѻрѹ́жїе**, *сс.* — пълно въоръжение.

**Всепѣ́тый**, *пр.* — възпяван от всички, най-прославян.

**Всесли́чный**, *пр.* — най-строен, хармоничен, изящен.

**Всесмѣ́хливый**, *пр.* — много смешен, достоен за присмех.

**Всесожжéнїе**, *сс.* — всеизгаряне, огнена жертва.

**Всесостáвный**, *пр.* — *вж.* всесли́чный.

**Всехитрéцъ**, *см.* — изкусен майстор, велик творец.

**Всеѡрѹ́жїе**, *сс.* — *вж.* всеѻрѹ́жїе.

**Вскорѣ**, *нр.* — скоро, бързо.

**Вскраи́**, *нр.* — по края, около, наблизо.

**Вскриліе**, *сс.* — *вж.* **ѡскрилїе**.

**Вскую**, *нр.* — защо, по коя причина?

**Вслѣдствовати**, *гл. несв.* -ствую, -ствуеши — вървя след някого, последвам.

**Вспѧть**, *нр.* — назад, обратно.

**Вспѧща́ти**, *гл. несв.* — *вж.* **возпѧща́ти**.

**Встанли́вый**, *пр.* = **тща́тельный** — ревностен, усърден; лесно подвижен, бърз.

**Всуе**, *нр.* — напразно, безполезно.

**Всюду** = **вездѣ**, *нр.* — навсякъде.

**Всходити**, *гл. несв.* -жду, -диши — възлизам; хрумва ми, представям си.

**Всѧ́кѡ**, *нр.* — всякак; съвсем; никак; действително, безспорно.

**Всѧ́къ**, **всѧ́ческій**, *мст.* — всеки, всякакъв, от всеки род и вид; цял, всецял.

**Втай**, *нр.* — тайно, скришом.

**Втори́цею**, *нр.* — повторно, дваж.

**Второпе́рвый**, *числ.* — пръв след другиго; — **сѹббѡ́та** — първата събота след втория ден на Пасха (Лук. 6, 1).

**Вто́рствовати**, *гл. несв.* -ствую, -уеши — съм на второ място.

**Вулга́та**, *сж. (лат.)* — ,простонародна', латинският превод на Библията.

**Вчини́ти**, *гл. св.* **вчиню́**, -ниши; **вчинѧ́ти**, *несв.* -ѧю, -ѧеши — уреждам, узаконявам, поставям.

**Вше́дъ**, **вше́дый** и **вше́дшїй** — *прч. мин. д.* от **вни́ти**.

**Въ**, **во**, *прд.* — във; за: **во ѡставле́нїе грѣхѡ́въ**.

**Вы́дати**, *гл. св. (вж.* **да́ти***)* — издавам, предавам.

**Вы́ну**, *нр.* — винаги, всякога.

**Вы́пелица**, *сж.* — кукумявка.

**Вы́ситисѧ**, *гл. несв.* **вы́шусѧ**, -сишисѧ — възвишавам се, издигам се; възгордявам се.

**Высоковы́йный**, *пр.* — горд, надменен.

**Высокоглаго́ланїе**, *сс.* — говорене на високо, самохвалство.

**Высокому́дрствовати**, *гл. несв.* -ствую, -еши — мисля високо за себе си, превъзнасям се, гордея се.

**Высокопа́рство**, *сс.* — високомерие, напереност, гордост.

**Высо́цѣ**, *нр.* — високо.

**Вы́спренний**, *пр.* — висок; горделив.

**Вы́спрь**, *нр.* — високо, нагоре.

**Вы́ше**, **вы́шше**, *нр.* — по-горе, по-високо.

**Выше́нїе**, *сс.* — възвишаване; надменност; подутина.

**Вы́шний**, *пр.* — горен; небесен; найвисш, Всевишният (Бог): Лук. 1, 32.

**Вы́ѧ**, *сж.* — шия, врат; фиг. — гордост.

**Вѣ́дати**, *гл. несв.* -даю, -даеши; **вѣ́дѣти**, *несв.* **вѣ́мъ**, **вѣ́си** — зная, познавам.

**Вѣ́децъ**, *см.* — познавач, знаток.

**Вѣ́дь**, *сж.* — знание.

**Вѣне́чникъ**, *см.* — венценосец, увенчан, награден; герой; християнски мъченик.

**Вѣ́но**, *сс. (лат.)* — сватбен дар, прикя.

**Вѣ́ритисѧ**, *гл. несв.* -рюсѧ, -ришисѧ — веря се, давам клетва.

**Вѣствова́ти**, *гл. несв,* -ствую, -еши — известявам, проповядвам: **Еѵ҃лїе**.

**Вѣ́съ**, *см.* — теглилка, везни.

**Вѣ́твь**, *сж.* — клонче, вейка; **вѣ́твь а҆́гнова** — речна върба.

**Вѣ́тій**, **вѣтї́ѧ**, *см.* — *вж.* **витї́ѧ**.

**Вѣ́товати**, *гл. несв.* **вѣ́тую**, -еши — ораторствувам, възвестявам, проповядвам.

**Вѣ́трило**, *сс.* — ветрило; корабно платно.

**Вѣтротлѣ́нїе** *сс.* — нечист, заразителен вятър; вреда, причинена от вятър; жълтеница по житата.

**Вѣчноватi**, *гл. несв.* -нꙋю, -нꙋеши — вечно съществувам, векувам.

**Вѣщанїе**, *сс.* — глас, звук; зов; поучение, проповед.

**Вѣщати**, *гл. несв.* -щаю, -щаеши — говоря, съобщавам.

**Вѧзаница**, *сж.* — връзка, низа.

**Вѧзати**, *гл. несв.* вѧжꙋ, -жеши — връзвам, свързвам.

**Вѧщшїй** *(срав. ст. от пр.* велїй*)* — по-голям, по-велик.

**Вѵрѵллъ**, *см. (гр.)* — вид скъпоценен камък.

**Вѵссонъ**, вѵссъ, *см. (гр.)* — тънка и скъпа прежда или дреха.

# Г

**Гаввада**, *сж. (евр.)* = лїдострѡтенъ *(гр.)* — място, постлано с камъни; мозаичен под; място пред двореца на римския управител в Иерусалим, където заседавал съдът.

**Гаданїе**, *сс.* — загадка, гатанка; гадаене, врачуване, баене.

**Гажденїе**, *сс.* — хулене, ругателство; отвращение.

**Газаринъ**, *см. (халд.)* — гадател, гледач.

**Газоѳѵлакїа**, *сж. (гр.)* — съкровищница.

**Гай**, *см. (евр.)* — идол, кумир, истукан.

**Гананїе**, *сс.* — гатанка, загадка, притча.

**Гасваринъ**, *см. (халд.)* — ковчежник, пазител на съкровището.

**Гастримаргїа**, *сж. (гр.)* — лакомство, угаждане на стомаха.

**Гвоздинный**, *пр.* — пиронен, от гвоздей.

**Геенна**, *сж. (гр.)* — ‚долина на Енома'; ад, пъкъл, преизподня.

**Гибати**, *гл. несв.* гиблю, -леши; гибнꙋти, *св.* гибнꙋ, -неши — гина, умирам, пропадам.

**Главизна**, *сж.* — глава; начало; свитък, книга.

**Главотѧжь**, *см.* — кърпа за пот; превръзка за глава. Вж. сꙋдарь

**Глаголати**, *гл. несв.* -лю, -леши — говоря, казвам; -сѧ — наричам се.

**Глаголъ**, *см.* — дума, слово, реч; глъч.

**Глашати**, *гл. несв.* -шаю, -шаеши (гласити) — викам, зова, назовавам; прозвучавам.

**Глашенїе**, *сс.* — отзвук; повик.

**Глезна**, *сж.* — глезен; копито; нога.

**Глꙋбина**, *сж.* — дълбочина, глъбина, бездна.

**Глꙋбородительный**, *пр.* — роден в бездна, в тъма.

**Глꙋмилище**, *сс.* — цирк; театрално представление.

**Глꙋмитисѧ**, *гл. несв.* -млюсѧ, -мишисѧ — присмивам се, подигравам се, глумя се; размишлявам (Пс. 76, 7).

**Гнати**, *гл. несв.* женꙋ, -неши (гонити) — гоня, карам, преследвам, търча след някого; следвам.

**Гной**, *см.* — гной; смет, тор.

**Гобзованїе**, *сс.* — изобилие, плодородие; богатство.

**Гобзовати**, *гл. несв.* -зꙋю, -зꙋеши — изобилствувам, наспорявам; съм надут, горд.

**Говѣнїе**, *сс.* — благоговение, набожност, страхопочитание; пост.

**Говѣти**, *гл. несв.* -вѣю, -вѣеши — благоговея, тача; постя.

**Говѧжь**, говѧжїй, *пр.* — говежди: тꙋкъ, мотыло.

**Година**, *сж.* = годъ, *см.* — време; час; година.

**Годѣ**, *нр.* — угодно, приятно.

**Голень**, *сж.* — пищял; крак.

**Голоть**, *см.* — лед, поледица, градушка.

**Голꙋбь**, *см.* — гълъб.

**Гомола**, *сж.* — буца, топка; тесто; смес.

**Гоморъ**, *см. (евр.)* — мярка за зърнени храни (3·644 литри).

**Гонзѧ́ти**, *гл. несв.* **-зѧ́ю**, **-зѧ́еши** (*св.* **гонзнꙋ́ти**) — избягвам, спасявам се с бяг.

**Гора̀**, *сж.* — планина, възвишение; **г ра̀ прїωсѣне́ннаѧ ча́щи** — планина, покрита със сянката на гъста гора.

**Го́рбъ**, *см.* — гръб, плещи; гърбица.

**Гордꙑ́нѧ**, *сж.* = **го́рдость**, *сж.* — гордост, високомерие; непокорство.

**Го́ре**, *мжд.* — горко, тежкò; *сс.* — зло, нещастие; скръб.

**Го́ресть**, *сж.* = **ско́рбь**, *сж.* — тъга, нещастие, огорчение.

**Го́рлица**, *сж.* **го́рличищъ**, *см.* — гургулица; гълъбче.

**Го́рлище**, *сс.* — устие, отвор, гърло,

**Горни́ло**, *сс.* — пещ за топене и пречистване на метали, ковашко огнище; фиг. — страданията и изпитанията в живота.

**Го́рница**, *сж.* — горна стая, трапезария.

**Го́рнїй**, *пр.* — горен; небесен, планински.

**Горохи́щный**, *пр.* — отвлечен в планината, залутан.

**Го́рсть**, *сж.* — длан, шепа; ръкойка.

**Гортанобѣ́сїе**, *сс.* — лакомство, лакомия.

**Горта́нь**, *см.* (*и сж.*) — гърло, гръклян; небце; глас.

**Горꙋ́шица**, *сж.* — синап, хардал; вид дърво.

**Горꙋ́шичное зе́рно** — синапово зърно.

**Горꙋ́шный** = **горꙋ́шичный**.

**Горше́къ** и **горшо́къ**, *см.* — гърне, глинен съд.

**Го́ршїй**, *пр.* (*сравнит. ст. от* **ѕлы́й**) — по-зъл, по-лош.

**Го́рькїй**, *пр.* — горчив; тъжен.

**Горѣ̀**, *нр.* — горе, високо.

**Горѣ́е** (и **го́рѣе**) = **го́рше**, *нр.* — по-зле, по-лошо.

**Госпо́дь**, *см.* — Господ, Божие име; господар; господин.

**Гре́знъ**, *см.* — грозд; кичур.

**Гремѣ́нїе**, *сс.* — гърмеж, гръм, трясък.

**Гремѣ́ти**, *гл. несв.* **гремлю̀**, **-ми́ши** — гърмя, буча, еча.

**Гроза̀**, *сж.* — угроза; заплаха; страх.

**Гро́мъ**, *см.* — гръм.

**Грꙋ́дь**, *сж.* — гръд, гърди.

**Грꙋжа́ти**, *гл. несв.* **-жа́ю**, **-жа́еши** — потопявам, потапям; потъвам.

**Грꙋ́ша**, *сж.* — круша (дърво и плод).

**Грѧстѝ** (**-дти̇*), *гл. несв.* **грѧдꙋ̀**, **-де́ши** — ида; вървя, отивам.

**Гры́фъ**, *см.* (*гр.*) — ястреб; морски орел; граблива птица.

**Гꙋ́ба**, *сж.* — гъба.

**Гꙋгни́въ**, *пр.* — гъгнив, заеклив.

**Гꙋде́нїе**, *сс.* — свирене на гусла; свирня.

**Гꙋде́цъ**, *см.* — гуслар, гъдулар.

**Гꙋмно̀**, *сс.* — харман, гумно.

**Гꙋ́сль**, *сж.* — гусла, гъдулка; цитра, арфа.

**Гꙋстѝ**, *гл. несв.* **гꙋдꙋ̀**, **гꙋде́ши** — свиря на гусла, арфа или китара; бръмча.

# Д

**Да**, *сз.* — да, та, че; **да а́ще** — та ако; **да бы** — да би, за да.

**Даві́ръ**, *см.* (*евр.*) — прорицалище; олтар, част на Иерусалимския храм.

**Даносло́вїе**, *сс.* — откуп, събиране на данък.

**Да́нь**, *сж.* — даване, данък, дан.

**Да́ти**, *гл. св.* **да́мъ** **да́си** — давам.

**Две́рникъ**, *см.* — вратар.

**Две́рь**, *сж.* — врата.

**Двигнꙋ́ти**, *гл. св.* **-нꙋ̀**, **-неши**; **двиза́ти**, *несв.* **-жꙋ̀**, **-жеши** — движа, бунтувам; обременявам, отекчавам.

**Двоесло́въ** — епитет на св. Григорий, римски папа (VI в.), написал съчинение в диалогическа (разговорна) форма (оттук — Двоеслов).

**Двоѧзы́чный**, *пр.* — който говори два езика; двуличен, неискрен.

**Дє́брь**, *сж.* — гъста гора, долина.

**Держа́ва**, *сж.* — власт, сила; държавно господство.

**Дерза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -заеши; дерзнꙋ́ти, *св.* де́рзнꙋ, -знеши: — дръзвам, осмелявам се.

**Дерзнове́нїе**, *сс.* — дързост, смелост.

**Диви́тисѧ**, *гл. несв.* -влю́сѧ, -виши-сѧ — чудя се, дивя се.

**Ди́во**, *сс. (санскр.* — блясък, красота) — чудо.

**Динарі́й**, **дина́рь**, *см.* — римска монета.

**Дира̀**, *сж.* — съдрано, цепнатина.

**Дїа́конъ**, *см. (гр.)* — дякон, лице от първата степен на църковната йерархия (вж. там), служител.

**Дїдра́хма**, *сж. (гр.)* — двойна драхма, гръцка сребърна монета.

**Ді́й**, *см.* — Зевс; Юпитер.

**Ді́скосъ**, *см. (гр.)* — плоско кръгло блюдо (свещен съсъд).

**Дмє́нїе**, *сс.* — надутост, надменност; прилив, вълнение.

**Дми́тисѧ**, *гл. несв.* дмлю́сѧ, дми́шисѧ — надувам се; гордея се.

**Доблемꙋ́дренный**, **доблемꙋ́дрый**, *пр.* — доблестен и мъдър, честномислещ.

**До́блїй**, **до́блественный**, *пр.* — доблестен, храбър; честен, почтен.

**Доброзра́ченъ**, *пр.* — хубав, миловиден, милолик.

**Добро́та**, *сж.* — хубост, красота.

**Доброта̀**, *сж.* — доброта, добродушие.

**Доброхо́тенъ**, *пр.* — доброволен; разположен към доброто.

**Дово́лити**, *гл. несв.* доволю́, -ли́ши — доволен съм; задоволявам, подпомагам.

**Дово́лѣетъ** *(безл. гл.)* — стига, доста е.

**Дово́ленъ**, **дово́льный**, *пр.* — доволен, задоволен; достатъчен, в достатъчно количество; достоен.

**До́гма**, *сж.*, **до́гматъ**, *см. (гр.)* — определение, правило, истина на вярата.

**Догмати́къ**, *см. (гр.)* — ,учение', църковна песен, която разкрива учението за въплощението на Христа.

**Дожди́ти**, *гл. несв.* дождꙋ̀ и дождю̀, дожди́ши — правя да вали дъжд, оросявам.

**До ѕѣла̀**, *нр.* — извънредно, прекомерно; докрай.

**Доздѣ̀**, *нр.* — дотук; досега.

**Доилица**, *сж.* — дойка, кърмачка.

**Доко́лѣ**, *нр.* — докога?

**Долгонедꙋ́жїе**, *сс.* — продължително боледуване.

**Домовлады́ка**, *см.* — господар на къщата; глава на семейството.

**Домоздáтель**, *см.* — домостроител, зидар.

**Домоча́дица**, *сж.* — слугиня, родена в дома на господаря.

**До́ндеже**, *сз.* — догдето, докле; докогато, докато.

**Доне́лѣже** и **доне́лиже**, *нр.* — докогато.

**Дорѷноси́ти**, *гл. несв. (гр.-слав.)* -шꙋ̀, сиши — нося на копия (военачалника след победа); нося тържествено; придружавам някого като телохранител.

**Досажде́нїе**, *сс.* — досада, мъка; хула; срам; гордост.

**Досе́лѣ** = **до ны́нѣ**, *нр.* — досега.

**Достодо́лжнѡ**, *нр.* — по достоинство, по право, справедливо.

**Достоѧ́нїе**, *сс.* — имот, собственост, наследство; достоинство.

**Достоѧ́ти**, *гл. несв.* -стою̀, -иши — позволено е, достойно е, прилича.

**Досѧза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши; -сѧ́жꙋ, -жеши — досягам, допирам, достигам.

**Дра́хма**, *сж. (гр.)* — гръцка сребърна монета.

**Дра́чїе**, *сс. (събират.)* — драка, трънак; **дра́чїе и҆ крапи́ва** — (фиг.) нечестиви люде, еретици.

**Дре́вїе**, *сс. мнч.* — дървета; дърва.

**Дре́вле** *нр.* — отдавна, в древност.

**Дре́во**, *сс., Р. п.* -а или -есе — дърво, греда; кръст.

**Дреко́лїе**, *сс.*, **дреко́ль**, *см.* — тояги, сопи, криваци; кол; чук.

**Дро́ждїе**, *сс.* — квас, мая; утайка.

**Дрꙋги́нѧ**, *сж.* — другарка, приятелка.

**Дрꙋголю́бное**, **дрꙋголю́бїе**, *сс.* — дружелюбие, нежност, об...

**Дрꙋ́гъ**, *см.* — др... **дрꙋ́же Пе́тре** (Ексап. 1..).

**Дрꙋчи́ти**, *гл. несв.* -чꙋ̀, -чи́ши — мъча, притискам.

**Дрѧселова́ти**, *гл. несв.* -лꙋ́ю, -лꙋ́еши — навъсвам се, тъмнея; загрижвам се; **че... ...ꙋ́етсѧ дрѧселꙋ́ѧ не́бо** (Мат. 16, 3).

**Дрѧхлова́ти** *гл. несв.* -лꙋ́ю, -лꙋ́еши — тъгувам, скърбя, опечален съм.

**Дрѧхлствова́ти**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — *вж.* **дрѧхлова́ти**.

**Дрѧ́хлый**, *пр.* — тъжен, опечален, мрачен; смутен.

**Дска̀**, *сж.* — дъска; маса.

**Дꙋбра́вный**, *пр.* — горски; от дъбова гора.

**Дꙋга̀**, *сж.* — дъга, небесна дъга.

**Дꙋнове́нїе**, *сс.* — духване, вдъхване; дишане.

**Дꙋше́вный**, *пр.* — душевен; искрен; чувствен, тленен, земен (в противоположност на **дꙋхо́вный**: I Кор. 15, 44).

**Дщѝрь**, *сж., Р. пад.* **дще́ре** — дъщеря.

**Дщѝ**, *сж., Р. пад.* **дще́ре** — *вж.* **дщѝрь**.

**Дщи́ца**, *сж.* — дъсчица, табелка.

**Дыха́нїе**, *сс.* — дихание, дух: **жи́зни**; живина, същество; всичко, което диша (Пс. 150, 6); дишане; вятър (Деян. 2, 2).

**Дѣ́вꙋѧ**, *пр. ж. р.* — девствена, употр. вм. **дѣ́ва**, *сж.* — девица, девойка, мома.

**Дѣвствова́ти**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — запазвам девството, оставам девствен, съм девствен, чист.

**Дѣ́ланїе**, *сс.* — дело, действие, работа.

**Дѣ́лателница**, *сс.* — работилница, дюкян.

**Дѣ́латель**, *см.* — работник.

**Дѣ́лати**, *гл. несв.* **дѣ́лаю**, **дѣ́лаеши** — действувам, правя, работя.

**Дѣ́лѧ**, *прд.* — за, заради.

**Дѣ́тище**, *сс.*, **дѣ́тищь**, *см.* — детенце, дете; юноша.

**Дѣ́ѧти**, *гл. несв.* **дѣ́ю**, **дѣ́еши** (**дѣ́лати**) — върша, правя, действувам; — **моли́твꙋ** — моля се; — **кꙋ́плю** — търгувам, купувам; — **па́кости** — удрям по лицето, мъча, увреждам; — **любы̀** — блудствувам, развратнича; **ᲂу҆мили сѧ дѣ́емъ** — умиляваме се, трогваме се; сърдечно се молим; умоляваме.

**Дїкі́рїй**, *см. (гр.)* — двусвещник.

**Ді́птѵхъ**, *см. (гр.)* — две скрепени или сгънати таблици или листи, на вътрешната страна на които се записват имена за споменаване при богослужение.

## Є

**Є҆̀** — *мст. III л. В. пад.* *Вж.* **ѻ҆нѡ̀**.

**Є҆гда̀**, *сз.* — когато, като, след като.

**Є҆гко́лпїй**, *см. (гр.)* — иконичка с верижка, носена от архиерея на гърдите.

**Є҆гѡ́въ** (*ср.* с **є҆гѡ̀**, *Р. пад.* от **ѻ҆́нъ**) — негов.

**Є҆да̀**, *сз.* — нима? дали? или? **є҆да̀ ка́кѡ** — дали някак, да би някак.

**Є҆дина́че ли**, *нр.* — нима още; също.

**Є҆диновидный**, *пр.* — единствен: **є҆диновидною винóю**.

**Є҆диново́льникъ**, *см.* — монотелит (*гр.*) — еретик, който признава в

Исуса Христа само една воля, а не две — божеска и човешка.

**Ѥдинодержа́віе,** *сс.* — единоначалие, единовластие, самовластие, господство.

**Ѥдиномꙋ́дреннѡ,** *нр.* — единомислено, единодушно.

**Ѥдиномꙋ́дріе,** *сс.* — единомислие, сговор, съгласие.

**Ѥдиноначáльствовати,** *гл. несв.* **-ствꙋю, -ешн** — самовластно управлявам.

**Ѥдинопоꙗ́сникъ,** *см.* — лековъоръжен войник; разбойник.

**Ѥдиносꙋ́щенъ, -ый,** *пр.* (догматически термин) — еднакъв по същество; който има с някого една същност, еднаква природа: **Ѻ́тцꙋ** (Симв. на вярата).

**Ѥдинохꙋдо́жникъ,** *см.* — другар по занаят.

**Ѥдинѡю, ѥди́ножды, ѥди́нꙋщи,** *нр.* — един път, еднократно, веднъж.

**Ѥже,** *сз.* — за да; *мст.* — което.

**Ѥй,** *мжд.* — да, наистина! *мст.* (*ж р. Д. пад.* от **ѻна́**) — нѐи, на нея.

**Ѥѯа́рхъ,** *см. (гр.)* — във Византийската империя: пълномощник на императора или патриарха (светско или духовно лице); в Руската църква: подчинен на патриарха митрополит или архиепископ на обширна църковна област (*ср. лат.* примас); у нас: от 1872 г. автономен глава на Българската църква.

**Ѥкклисіа́рхъ** *см. (гр.)* — църковен, храмов уредник.

**Ѥктенїа́,** *сж. (гр.)* — ‚протяжност‘, редица кратки богослужебни просби, произнасяни протяжно (разтегнато).

**Ѥлі́мъ,** *см. (евр.)* — притвор, преддверие; праг.

**Ѥле,** *нр.* — едва, почти.

**Ѥле́й,** *см. (гр.)* — дървено, растително масло.

**Ѥли́жды, ѥли́кожды** *нр.* — колчем; всякога, когато; всякога.

**Ѥли́жды а́ще** — когато и да.

**Ѥли́къ, ѥли́кій,** *мст.* — колкав; кой, който; всеки, който; какъвто (почесто се употребява в мн. ч.: **ѥли́цы**).

**Ѥли́кѡ,** *нр.* — колко, колкото.

**Ѥ (к)на,** *сз.* — когато, понеже, докато.

**Ѥлѡі** *(евр.)* — Боже мой!

**Ѥмлю** — вж. **ѧ́мати.**

**Ѥммаꙋ́илъ** *(евр.)* — ‚с нас е Бог!‘

**Ѥмъ, ѥ́мь** — *деепрнч.* — вж. **ѧ́ти.**

**Ѥнорі́ꙗ,** *сж. (гр.)* — ‚ограда‘; църковна община, начело със свещеник.

**Ѥпа́рхїꙗ,** *сж. (гр.)* — област църковна, начело с архиерей.

**Ѥпендꙋ́тъ,** *см. (гр.)* — плащ, горна дреха.

**Ѥпїгонáтій** *см. (гр.)* — набедреник (одежда на архиерей и на отличени свещеници).

**Ѥпїтїмі́ꙗ,** *сж. (гр.)* — църковно наказание, налагано от духовника при тайнството изповед като изправителна мярка.

**Ѥпїтрахи́лій,** *см. (гр.)* — ‚възшийник‘, свещеническа богослужебна одежда.

**Ѥпѡмі́дъ** *см. (гр.)* — връхна сдежда на ветхозаветния първосвещеник; нарамник.

**Ѥресь,** *сж. (гр.)* — лъжеучение, заблуда, отстъпване от основни истини на вярата.

**Ѥрѡді́й,** *см. (гр.)* — щъркел; птица рибар.

**Ѥсмѵрнісме́нъ,** *пр. (гр.)* — смесен със смирна: — **ві́но** — питие за притъпяване на предсмъртни страдания.

**Ѥспе́ръ,** *см. (гр.)* — вечер, звезда вечерница.

**Ѥфимéрій,** *см. (гр.)* — който е пореден във всекидневната смяна; чредник.

**Ѥфꙋ́дъ,** *см. (евр.)* — вж. **ѥпѡмі́дъ.**

**Ехі́дна**, *сж. (гр.)* — ехидна, отровна змия.

**Є҆щѐ**, *нр.* — още.

**Є҆ѯапостїла́рїй**, *см. (гр.)* — ‚изпратен‘, църковна песен във възкресната утреня с евангелска тема, обикновено по изпращане апостолите на проповед.

**Є҆ѵа́гге́лїе**, *сс. (гр.)* — ‚благовестие‘; новозаветна свещена книга.

**Є҆ѵнꙋ́хъ**, *см. (гр.)* — скопец.

**Є҆ѵроклѵ́дѡнъ**, *см. (гр.)* — бурен североизточен вятър.

**Є҆ѵхарїсті́а**, *сж. (гр.)* — ‚благодарност‘, благодарствена служба, таинството причащение; св. литургия.

**Є҆ѵхологі́й**, *см. (гр.)* — ‚молитвослов‘, молитвеник; требник (богослужебна книга).

# Ж

**Жа́ждати**, *гл. несв.* **-жда́ю**, **-жде́ши** (**жада́ти**) — жадувам, жаднея, съм жаден; силно желая.

**Жа́лити**, *гл. несв.* **жа́лю**, **-лиши** — жаля, скърбя; негодувам, ядосвам се.

**Жа́ло**, *сс.* — жило, острие.

**Жа́тель**, *см.* — жетвар.

**Жа́ти** *гл. несв.* **жнꙋ̀**, **жне́ши** — жъна.

**Жва́ти**, *гл. несв.* **жвꙋ̀**, **жве́ши** — дъвча, прехапвам.

**Ждати**, *гл. несв.* **ждꙋ̀**, **жде́ши** — чакам, очаквам, ожидам.

**Же**, *сз.* — а, пък; и.

**Же́лвь**, *сж.* — желва, костенурка.

**Желꙋ́докъ**, *см.* — стомах.

**Же́лꙋдь**, *см.* — желъд.

**Же́лчь**, *сж.* — жлъчка; горчиво питие; лютина; злоба, жлъч.

**Жени́тва**, *сж.* — брак, женитба.

**Жени́хъ**, *см.* — младоженец, годеник.

**Женомꙋ́жїе**, *сс.* — двуполовост, хермафродитизъм.

**Женонеи́стовный**, *пр.* — луд по жени, женолюбив; похотлив.

**Жера́токъ** и **жара́токъ**, *см.* — жар, жарава; кадилница.

**Же́рдь**, *сж.* — дълъг прът, върлина.

**Же́рнокъ**, *см.* — воденичен камък, хромел.

**Же́рнокъ ѻ҆се́льскїй** — мелничен камък, движен от осел.

**Жестоковожде́нїе**, *сс.* — суров, строг начин на живот.

**Жестокові́йный** *пр.* — твърдоглав, опърничав, груб; жестокосърдечен.

**Жестокоꙋли́чный**, *пр.* — който е с огрубяло лице; безсрамен.

**Жестоконеи́стовъ**, *пр.* — жесток, разярен, буен до лудост.

**Жесто́къ**, **-ый**, *пр.* — жесток, груб; суров, строг; тежък, труден; як, силен.

**Жестосе́рдїе**, *сс.* — коравосърдечие, жестокосърдечие.

**Жещѝ**, *гл. несв.* **жегꙋ̀**, **жеже́ши** — горя, паля.

**Жже́нїе**, *сс.* — изгаряне, изгоряло.

**Живоначѧ́лїе**, *сс.* — начало, причина на живота.

**Живопрїе́мный**, *пр.* — който поддържа живота, живоносен, живителен.

**Живо́тный**, *пр.* — жизнен, който дава живот.

**Жидо́вскїй**, *пр.* — иудейски, еврейски.

**Жи́знь**, *сж.* — живот, живеене.

**Жи́ръ**, *см.* — тлъстина; изобилие; паша.

**Жи́ти**, *гл. несв.* **живꙋ̀**, **-ве́ши** — живея; постъпвам, отнасям се.

**Жи́тїе**, *сс.* — живот; живеене, прекарване на живота; животоописание; прехрана (Марк. 12, 44).

**Житомѣ́рїе**, *сс.* — разпределение на храната, уречена храна, дажба.

**Жре́бїе**, *сс.* — дял, част, наследство, владение; избраник.

**Жребѧ̀**, *сс., Р. над.* **-ѧ́те** — жребец, конче; осле, магаренце.

**Жре́ти**, *гл. несв.* **жрꙋ̀**, **жре́ши** — принасям жертва; заколвам, жертвувам.

**Жꙋ́пелъ**, *см.* — огнена лава, сяра.

# Ѕ

**Ѕвѣздоблюститель**, *см.* — астроном.

**Ѕвѣрохищный**, *пр.* — отвлечен от зверовете.

**Ѕеліе**, *сс.* — трева, билка, зеленина; зеленчук; лекарство; отрова.

**Ѕлакъ**, *см.* — растение; трева; зеленчук.

**Ѕлачный**, *пр.* — тревист, изобилен с треви; приятен.

**Ѕлоключеніе**, **злоключимство**, *сс.* — злополука, нещастие.

**Ѕлопріобрѣтеніе**, *сс.* — користолюбие, алчност.

**Ѕлосовѣтіе**, *сс.* — лош замисъл, зло намерение; неблагоразумие.

**Ѕлостра́стіе** *сс.* — злострадание, мъка.

**Ѕлохитрова́ти**, *гл. несв.* -рую, -руеши — замислям зло, постъпвам хитро, коварно.

**Ѕлохудо́жный**, *пр.* — коварен, хитър, злобен.

**Ѕмій**, *см.* — змия; змей; дракон.

**Ѕолъ**, **ѕлый**, *пр.* — зъл, лош.

**Ѕѣлѡ**, *нр.* — твърде, много, извънмерно, извънредно.

**Ѕѣльный**, *пр.* — силен, буен; твърд, жесток.

**Ѕѣлнѣ**, *нр.* — вж. **ѕѣлѡ**.

# З

**За**, *прд.* — за; заради; зад, настрана.

**Заамво́нный**, *пр.* — задамвонен; — **молитва** — молитва, която се чете зад амвона.

**Забвеніе**, *сс.* — забрава, забравяне.

**Забра́ло**, *сс.* — закрила; ограда, зид, крепост; прозорец.

**Забыва́ти**, *гл. несв.* -ваю, -ваеши — забравям.

**Забы́ти**, *гл. св.* забѹдѹ, -деши — забравям.

**Зави́дъ**, *сж.* — завист, ревнуване.

**Заво́ла**, *сж.* — лост, резе, ключалка.

**Завѣтъ**, *см.* — завещание; съюз, договор; обещание тържествено; заповед.

**Завѧзовати**, *гл. несв.* -зѹю, -зѹеши — завързвам, кърпя.

**Загладити**, *гл. св.* -глаждѹ, -диши — изглаждам; изтривам, унищожавам: **рѹкописаніе**.

**Задѣти**, *гл. св.* -дѣю, -дѣеши — мятам, слагам на рамо; заставям, накарвам.

**Зазирати**, *гл. несв.* -раю, -раеши — гледам за укор, порицавам, укорявам; осъждам, охулвам.

**Зазо́рный**, *пр.* — подозрителен, съмнителен; омразен.

**Зазо́ръ**, *см.* — порицание, укор; причина за укор; лошо мнение за някого.

**Зазрѣти**, *гл. св.* зрю, -зриши — надничам; укорявам, осъждам, изобличавам.

**Заимова́ніе**, *сс.* — заем.

**Зайти́**, *гл. св.* зайдѹ, зайдеши — залязвам, отивам си, изчезвам.

**Заклепъ**, *см.* — брава, заключалка, мандало.

**Закро́въ**, *см.* — покривало.

**Заматорѣти**, *гл. св.* -рѣю, -рѣеши — застарявам, остарявам.

**Заме́длити**, *гл, св.* -ме́длю, -лиши — закъснявам, забавям се, протакам.

**Зане́**, *сз.* — защото, понеже, тъй като.

**Зане́же**, *сз.* — вж. **зане́**.

**За́нь**, *мст.* с *прд.* за — вж. **онъ**.

**Запечатлѣти**, *гл.св.* -лѣю, -лѣеши — запечатвам, утвърждавам.

**Запина́ніе**, *сс.* — препятствие, препъвка, спъване.

**Запина́ти**, *гл. несв.* -наю, -наеши — препъвам; улавям, хващам.

**Заплева́нїе**, *сс.* — заплюване; охулване.

**За́пность**, *сж.* — спънка, запъване.

**Запо́на**, *сж.*, **запо́нъ**, *см.* — завеса; покривка, престилка.

**За́портокъ**, *см.* — яйчена черупка; запъртък.

**Запѧ́ти**, **запнꙋ́ти**, *гл. св.* **запнꙋ̀**, **-еши** — спирам, задържам; препъвам.

**Застꙋпа́ти**, *гл. несв.* **-па́ю**, **-па́еши** (**застꙋпи́ти**) — застъпвам се, защитявам, подпомагам.

**Заткнꙋ́ти**, *гл. св.* **заткнꙋ̀**, **-ткне́ши** — затъквам, затварям.

**Затми́ти**, *гл. св.* **-тмлю̀**, **-тми́ши**; *несв.* **затмѣва́ти**, **-ва́ю** **-ва́еши** — затъмнявам, помрачавам.

**За́тхлый**, *пр.* — с лош дъх, вмирисан, мухлясал: **мꙋка̀**.

**Затче́нїе**, *сс.* — затъкване, забиване; запушване: **ѹ҆ше́съ**.

**Затыка́ти**, *гл. несв.* **-ка́ю**, **-ка́еши** — *вж.* **заткнꙋ́ти**.

**Заꙋсти́тисѧ**, *гл. св.* **-ꙋщꙋ́сѧ**, **-сти́шисѧ** — затварям си устата, млъквам.

**За́ꙋтра**, *нр.* — сутрин, рано сутринта.

**Заꙋше́нїе**, *сс.* — плесница, шамар, удар.

**Заꙋши́ти** *гл. св.* **-шꙋ̀**, **-ши́ши** — бия удрям плесници.

**Заꙋща́ти**, *гл. несв.* **-ща́ю**, **-ща́еши** — затулям уста, запрещавам да се говори.

**Захлипа́нїе**, *сс.* — хълцане, ридаене.

**Зацвѣ́лый**, *пр.* — плесенясал, мухлясал.

**Зача́ло**, *сс.* — начало; откъс, четиво от Евангелието или Апостола (вж. там).

**Зача́ти**, *гл. св.* **зачнꙋ̀**, **за́чнеши** — започвам; забременявам.

**Зача́тїе**, *сс.* — започване; хващане; зачеване.

**Зачина́ти**, *гл. несв.* **-на́ю**, **-на́еши** — започвам.

**Заѧ́ти**, *гл. св.* **-з имꙋ̀**, **-меши** — заемам, вземам на заем.

**Зва́нїе**, *сс.* — зов, повик; звание; поздрав.

**Зва́ти** *гл. несв.* **зовꙋ̀**, **-ве́ши** — зова, наричам; викам, говоря високо.

**Звенѣ́ти** *гл. несв.* **звеню̀**, **-ни́ши** — звъня, звънтя, звуча.

**Звизда́нїе**, *сс.* — свистене, съскане; освиркване, гавра (Иерем. 19, 8).

**Звизда́ти**, *гл. несв.* **-зда́ю**, **-зда́еши** и **звиждꙋ̀**, **-жде́ши** — подсвирквам, съскам, шумя, фуча.

**Звѧца́ти**, *гл. несв.* **-ца́ю**, **-ца́еши** — звекам, звънтя, тръбя.

**Зда́нїе** *сс.* — сграда, здание; създание, творба.

**Зда́ти**, *гл. несв.* **зиждꙋ̀**, **-жде́ши** — зидам, строя, градя.

**Здо̀**, *сс.* — покрив, стряха.

**Здѣ̀**, *нр.* — тук.

**Землеплѣ́жный**, *пр.* — пълзящ по земята.

**Землере́тный**, *пр.* — привързан към земното; долен, низък, прост.

**Землерѣ́вностный**, *пр.* — вж. **землере́тный**.

**Землеро́дный**, *пр.* — роден или произлязъл от земята; земна твар; човекът (в сравнение с ангелите).

**Зе́мскїй**, *пр.* (*мнч.* **зе́мстїи**) — земен.

**Зе́рнь**, *сж.* — игране комар, игра с зарове.

**Зерца́ло**, *сс.* — огледало.

**Зижди́тель**, *см.* — строител, творец, зидар.

**Зиза́нїе**, *сс.* (*гр.*) — плевел, бурен; съблазън.

**Зило́тъ**, *см.* (*гр.*) — ‚ревнител', ревностен привърженик на Моисеевия закон; прозвище на св. ап. Симон Кананит.

**Зїѧ́нїе**, *сс.* — зеене, отвор; гърло.

**Знамена́ти**, *гл. несв.* **-на́ю**, **-на́еши** — отбелязвам; запечатвам; **-сѧ** — показвам се, явявам се.

Зна́менїе, *сс.* — знак, признак, поличба; чудо.

Зо́дчїй, *см.* — строител, архитект.

Зра́къ = ви́дъ, *см.* — лице, образ, вид.

Зрѣ́ти, *гл. несв.* зрю̀, зри́ши (ви́дѣти) — виждам, гледам.

Зыба́ти, *гл. несв.* -блю, -блеши — люлея, клатя; разколебавам.

Зы́бка, *сж.* — сандъче; люлка.

# И

І҆́бо, *сз.* — защото, понеже, тъй като.

І҆ге́мѡнъ, *см. (гр.)* — водител, управител.

І҆дѣ́же, *нр.* — където; когато.

І҆ждива́ти, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — прахосвам, пропилявам; изгубвам; изразходвам.

І҆жди́ти, *гл. св.* і҆ждивꙋ̀, -ве́ши — *вж.* і҆ждива́ти.

І҆́же, ꙗ҆́же, є҆́же, *мст.* — който, която, което.

І҆звлева́ти, *гл. св.* -влюю̀, -ю́еши и -ва́ю, -ва́еши — избълвам, повръщам.

І҆збостѝ, *гл. св.* -дꙋ̀, -де́ши — избождам, бода.

І҆збыва́ти, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — изобилствувам, имам в изобилие: хлѣ́бы (Лук. 15, 17); отдалечавам се, отказвам се от нещо, преставам да живея за нещо, избавям се: ѿ грѣхѡ́въ (1 Петр. 2, 24).

І҆збы́ти, і҆збꙋ́дꙋ, -деши — превъзхождам, надминавам: пра́вда ва́ша па́че кни́жникъ (Мат. 5, 20); имам излишък, оставам: ꙗ҆̀же і҆збы́ша ꙗ҆дꙋ́щымъ (Иоан. 6, 13); избавям се: ѿ врага̀ *(гл. св.)*.

І҆збы́тїе, *сс.* — изход, избавление, облекчение, край.

І҆збы́токъ, *см.* — изобилие, пълнота; остатък.

І҆збы́точествовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — изобилствувам, наспорявам.

І҆збы́точествити, *гл. св.* -ствлю, -ствиши — наспорявам, преизпълням.

І҆зверга́ти, *гл. несв.* -га́ю, -га́еши — изхвърлям; лишавам от духовен сан.

І҆зве́ргнꙋтисѧ, *гл. св.* -ве́ргнꙋсѧ, -ве́ргнешисѧ — изхвърлям се; отмятам се.

І҆зве́ргъ, *см.* — изверг; недоносче; мъртвородено дете.

І҆звертѣ́ти, *гл. св.* -верчꙋ̀, -верти́ши — извъртам, изтръгвам, изваждам: ѻ҆́чеса.

І҆звинꙋ́тисѧ, *гл. св.* -нꙋ́сѧ, -не́шисѧ — изтръгвам се, освобождавам се.

І҆звитїйствовати, *гл. св.* -ствꙋю, -ствꙋеши — изговарям, изразявам красноречиво: богопи́санный зако́нъ (Канон на Св. Дух, п. 1).

І҆зноу́трь, *нр.* — отвътре.

І҆звнѣ̀ *нр.* — отвън.

І҆зволе́нїе, *сс.* — воля, желание, намерение, решение; благоразположение.

І҆зво́лити(сѧ) *гл. св.* -во́лю; -во́лиши — желая, угодно ми е, намирам за добре; позволявам, благоволявам.

І҆зврещѝ, *гл. св.* -ве́ргꙋ -жеши — изхвърлям; свалям.

І҆зврещѝ, *гл. св.* -верхꙋ̀, -верше́ши — овършавам; стривам.

І҆звре́щи, *гл. св.* -врꙋ́ю, -врꙋ́еши — изхвърлям (на брега).

І҆звы́кнꙋти, *гл. св.* -вы́кнꙋ, -вы́кнеши — привиквам, научавам се.

І҆злѣ́довати, *гл. несв.* -ва́ю, -еши — върша нещо излишно, греша, сбърквам.

**И҆звѣ́стковати**, *гл. несв.* -ствꙋ́ю, -ешꙵи — известявам, обявявам; удостоверявам, потвърждавам.

**И҆звѣсти́тельный**, *пр.* — препоръчителен, препоръчан.

**И҆звѣ́стнѡ** (-ѣ), *нр.* — точно, грижливо.

**И҆звѣ́тъ**, *см.* — предлог, привидно основание; извинение, обяснение.

**И҆звѣщꙋва́ти**, *гл. несв.* -щꙋва́ю, -ва́ешꙵи — известявам; препоръчвам, хваля.

**И҆звѣща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́ешꙵи — потвърждавам, уверявам; известявам; възвестявам.

**И҆зги́блъ**, -шїй, *прч.* — погинал, изгубен.

**И҆зглаго́лати**, *гл. св.* -го́лю, -го́лешꙵи — изричам, изказвам; произнасям.

**И҆зглаша́ти**, *гл. несв.* -ша́ю, -ша́ешꙵи — издавам глас; провъзгласявам, разгласявам.

**И҆згна́ти**, *гл. св.* и҆зженꙋ̀ (и҆жденꙋ̀), -ешꙵи; *повел. накл.* и҆зжени, и҆ждени̇̀, — изгонвам, преследвам.

**И҆згре́бїе**, *сс.* — кълчища; отпадъци; кълчища.

**И҆здре́влє**, *нр.* — от древност, отдавна.

**И҆здрꙋче́нїе**, *сс.* — потиснатост, умора, изтощение.

**И҆здхнꙋ́ти** (и҆здо́хнꙋти), *гл. св.* и҆здхнꙋ̀, -дхне́шꙵи; *мин. св. вр.* и҆здхо́хъ, и҆здше — издъхвам, умирам.

**И҆здыха́нїе**, *сс.* — издъхване, умиране.

**И҆здѣва́тисѧ**, *гл. несв.* -ва́юсѧ, -ва́ешꙵисѧ — подигравам се, гавря се; шегувам се.

**И҆здѣ́тска**, *нр.* — от детинство.

**И҆зжа́ти**, *гл. св.* и҆зжмꙋ̀, и҆зжме́шꙵи — изстисквам, изцеждам: гро́здъ.

**И҆ззѧба́ти**, *гл. несв.* -ба́ю, -ба́ешꙵи — измръзвам.

**И҆зима́ти**, *гл. несв.* и҆з̾ѧ́ти, *св.* (*вж.* и҆ма́ти и ѧ҆́ти) — изземвам, извличам; избавям: ѿ кꙋ́дꙋ.

**И҆зли́ха**, преи҆зли́ха, и҆зли́шє, *нр.* — твърде много, извънмерно.

**И҆змел(ь)зи́ти**, *гл. св.* -жꙋ̀, -зи́шꙵи — изстисквам, изцеждам; издоявам: ѧ҆́коже млеко̀.

**И҆змета́ти**, *гл. несв.* -та́ю, та́шꙵи и и҆змецꙋ̀, -ме́шꙵи — изхвърлям.

**И҆змла́да**, *нр.* — от младини, от детство.

**И҆зможда́ти**, *гл. несв.* -жда́ю, -жда́ешꙵи; *св.* и҆зможди́ти, -ждꙋ̀, -жди́шꙵи — изтощавам, измъчвам.

**И҆зможде́нїе**, и҆знежда́нїе, *сс.* — отслабване, немощ, омаломощяване; мъчение: пло́ти.

**И҆змолка́ти**, *гл. несв.* -ка́ю, -ка́ешꙵи (*св.* и҆змо́лкнꙋти) — млъквам, замълчавам; пресъхвам: горта́нь мо́й.

**И҆змѣ́на**, *сж.* — откуп; цена; изменение; предателство.

**И҆змѣни́тисѧ**, *гл. св.* -мѣню́сѧ, -ни́шꙵисѧ — изменям се; освобождавам се.

**И҆зница́ти**, *гл. несв.* -ца́ю, -ца́ешꙵи — изниквам, израствам.

**И҆знꙋри́ти**, *гл. св.* -нꙋрю̀, -ри́шꙵи — изморявам; съсипвам, прахосвам: бога́тство.

**И҆зомро́ша** — *мин. св. вр.* от и҆змре́ти *гл. св.* — измирам.

**И҆зоржавѣ́ти**, *гл. св.* -жавѣ́ю, -ешꙵи — ръждясвам, изпоръждясвам.

**И҆зотща́нїе**, *сс.* — изтощение, изчерпване, отслабване.

**И҆зоу́стъ**, *нр.* — от уста, устно, лично.

**И҆зоче́нъ** (*прч. стр.* от и҆зчестѝ) — изброен.

**И҆зраща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́ешꙵи; *св.* и҆зрасти́ти, -ращꙋ̀, -расти́шꙵи — израствам, произвеждам: ли́ствїе.

**И҆зриновє́нный**, *прч.* — изринат, отхвърлен.

**И҆зрѣва́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́єши; *св.* и҆зри́нꙋти, -ри́нꙋ, -нєши — изринвам, изхвърлям, отблъсквам.

**И҆зря́днѡ**, *нр.* — извънредно, превъзходно, особено.

**И҆зсла́нїє**, *сс.* — изпращане; изселване, изгнание.

**И҆зсморца́ти**, *гл. св.* -сморчꙋ̀, -чєши — изваждам мозък, сърце; преглътвам, изсмуквам; изпразвам.

**И҆зстꙋплє́нїє**, *сс.* — излизане извън себе си, екстаз, унес; смущение; дълбок сън.

**И҆зсꙋ́нꙋти**, *гл. св.* -сꙋ́нꙋ, сꙋ́нєши — — изтеглям, изваждам: мє́чъ.

**И҆зсꙋчє́нїє**, *сс.* — варене; смилане; храносмилане.

**И҆зсха́ти**, *гл. св.* и҆зсшꙋ̀, и҆зсшєши — изсъхвам, увяхвам: ꙗ҆́кѡ трава̀.

**И҆зсхнꙋ́ти** (и҆зсо́хнꙋти), *гл. св.* и҆зсхнꙋ̀, -єши; *мин. св. вр.* и҆зсхо́хъ, и҆зсшє — *вж.* и҆зсха́ти.

**И҆зсыла́ти**, *гл. несв.* -ла́ю, -ла́єши — изпращам, отпращам; изгонвам.

**И҆зсыха́ти**, *гл. несв.* -ха́ю, -ха́єши и и҆зсышꙋ̀, -сы́шєши — *вж.* и҆зсха́ти.

**И҆зсѧка́ти**, *гл. несв.* -ка́ю, -ка́єши (*св.* и҆зсѧкнꙋ́ти) — секвам, пресъхвам, намалявам; охладнявам; изчезвам: любы̀.

**И҆зꙋкѧ́нꙋти**, *гл. св.* -ꙋкѧ́нꙋ, -нєши — попарвам, изсушавам.

**И҆зꙋтрꙋ́дꙋ**, *нр.* — отвътре.

**И҆зѡдѣ́ꙗти**, *гл. несв.* -дѣ́ю, -дѣ́єши — събличам.

**И҆звча́дїє**, *сс.* — дете, рожба, потомък; семе.

**И҆зочєстѝ**, *гл. св.* и҆зочтꙋ̀, и҆зочтє́ши — изброявам.

**И҆зшє́дъ**, и҆зшє́лъ, *прч.* — *вж.* и҆зы́ти.

**И҆зшє́ствїє**, *сс.* — изход, излизане; тръгване, *ср.* и҆схо́дъ.

**И҆зыска́ти**, *гл. св.* и҆зыщꙋ̀, -щєши — изисквам; изследвам; намирам.

**И҆зы́ти**, *гл. св.* -дꙋ̀, -єши — излизам.

**И҆зѧ́ти**, *гл. св.* и҆змꙋ̀, и҆з́мєши — изземам, изваждам; изключвам, премахвам, избавям.

**И҆лє́ктръ**, *см. (гр.)* — смес от злато и сребро; кехлибар, янтар.

**И҆лꙋто́нъ**, *см. (гр.)* — ‚обвивка'; плат, в който се обвива св. антиминс (вж. там).

**И҆ма́ти**, *гл. несв.* и҆ма́ю, -ма́єши и є҆́млю, є҆́млєши (= ѧ҆́ти) — вземам; хващам; бера; — вѣ́рꙋ — хващам вяра, вярвам.

**И҆мєнова́ти**, *гл. несв.* -нꙋ́ю, -нꙋ́єши — наименувам, назовавам, наричам.

**И҆мѣ́ствѡ**, *сс.* — свойство, състояние; навик; сръчност.

**И҆мѣ́нный**, *пр.* — имуществен; паричен.

**И҆̑мкъ**, и҆́мꙋрєкъ — ‚назовавайки името' (поставя се в средата на текст, където трябва да се спомене съответното име).

**И҆́мѧ**, *сс., Р. п.* -нє — име, название.

**И҆́накѡ**, и҆́на́чє, *нр.* — инак, другояче.

**И҆на́мѡ**, *нр.* — другаде.

**И҆́ндѣ**, *нр.* — другаде.

**И҆ндꙋ́тїѧ**, *сж. (гр.)* — ‚одежда', горна хубава покривка на св. престол.

**И҆́нєй**, *см.* — скреж, слана; снежна виелица.

**И҆ногда̀**, *нр.* — някога, преди.

**И҆́ноковати**, *гл. несв.* и҆́ноко́ю, -кꙋєши — живея уединено, монашествувам.

**И҆́нокъ**, *см.* — монах, калугер, инок, отшелник.

**И҆́нꙋдѣ**, *нр.* — другаде, отдругаде.

**И҆́нъ**, и҆́ный, *мст.* — друг (= дрꙋгі́й).

**Ӥсказѝти**, *гл. св.* ӥскажꙋ̀, -зи́ши — скопявам; изрязвам, повреждам, осакатявам.

**Ӥска́пати**, *гл. несв.* -паю, -паеши и -плю, -плеши — изкапвам, изпущам на капки; изливам.

**Ӥска́ти**, *гл. несв.* ка́ю, -ка́еши и ӥщꙋ̀, ӥщеши — търся, диря; искам.

**Ӥсконѝ**, *нр.* — отначало, открай време, изпърво.

**Ӥско́нный**, *пр.* — първоначален, който е отначало.

**Ӥскреннїй**, *пр.* — ближен, близък; искрен.

**Ӥскꙋпле́нїе**, *сс.* — изкупление, откуп; избавяне, спасение.

**Ӥскꙋ́съ**, *см.* — изпит, проверка; изкушение; опит, доказателство.

**Ӥспещренїе**, *сс.* — изпъстряне, пъстрота.

**Ӥсповѣ́датисѧ**, *гл. несв.* -даюсѧ, -даешисѧ — отдавам признание; славя, прославям, възхвалям.

**Ӥсповѣ́дѣти**, *гл. св.* -вѣ́мъ, вѣ́си — изповядвам, признавам, обявявам; -сѧ — *вж.* ӥсповѣ́датисѧ.

**Ӥспо́днїй**, *пр.* — долен; дълбок.

**Ӥспо́лзнꙋти**, *гл. св.* -знꙋ, -знеши — изпълзявам, излизам; изплъзвам.

**Ӥсполне́нїе**, *сс.* — пълнота, съвършенство; богатство; изпълнение.

**Ӥспо́лнь**, *пр. нескл.* — пълен, изпълнен.

**Ӥспорꙋ́чникъ**, *см.* — поръчител, посредник.

**Ӥсправле́нїе**, *сс.* — изправяне; добър ред, управление; добър успех; геройско дело: — вѣ́ры.

**Ӥсправнѝти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши — изпразвам; унищожавам.

**Ӥспра́ти**, *гл. св.* ӥспо́рю, -по́реши — стъпквам, сгазвам; ӥсперꙋ̀, -пере́ши — изпирам.

**Ӥспрове́ргнꙋти**, *гл. св.* -гнꙋ, -гнеши — прекатурвам, обръщам.

**Ӥспровреща́**, *гл. св.* -ве́ргꙋ, -жеши — изхвърлям; сривам; унищожавам.

**Ӥспы́тнѡ**, *нр.* — грижливо, точно, изпитано.

**Ӥста́явати**, *гл. несв.* -таю, -та́еши — стопявам; отслабвам, повяхвам, изнемогвам.

**Ӥсте́съ**, *см.* — бъбрек.

**Ӥстинствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — говоря истината, съм правдив.

**Ӥстица́нїе**, *сс.* — изтичане, течение, изливане.

**Ӥстка́ти**, *гл. св.* -ткꙋ̀, -тче́ши — изтъкавам.

**Ӥстꙋкнꙋ́ти**, *гл. св.* -ткнꙋ̀, -ткне́ши — изтъквам; изваждам: ѻ҆́ко.

**Ӥстла́пити**, *гл. св.* -плю, -пиши — смекчавам, облекчавам, успокоявам.

**Ӥстла́ченъ**, *пр.* — очукан, смлян, стрит: кла́съ.

**Ӥстлѣ́нїе**, *сс.* — изтляване, изгниване, стопяване; поквара; загиване.

**Ӥстнѝти**, *гл. св.* ӥстню̀, -ни́ши — изтънчавам, умалявам; разпръсвам: ꙗ҆́кѡ пра́хъ.

**Ӥсто́лста**, *нр.* — дебело, с нисък глас, басово.

**Ӥстолче́нный**, *пр.* — счукан, скълцан.

**Ӥстончава́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши; ӥстонча́ти, -ча́ю, -ча́еши — изтънчавам, ослабям, намалявам.

**Ӥстопи́тисѧ**, *гл. св.* -плю́сѧ, -пи́шисѧ; ӥсто́нꙋти, -нꙋ, -неши — потъвам, удавям се, издавям се.

**Ӥстопле́нїе** *сс.* — потъване, удавяне; корабокрушение.

**Ӥстопта́нїе**, *сс.* — стъпкване, смачкване.

**Ӥсточа́ти**, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши (*св.* ӥсточи́ти) — източвам, изливам; пръскам, изпускам; щедро обсипвам някого с нещо.

**Ӥсто́чникъ**, *см.* — извор; кладенец; течение, ток; ӥсто́чницы Ӏсра́илеви

(Пс. 67, 27) — дванадесетте синове на Иакова (наречен още Израил).

**Ӥстощанїе**, *сс.* — опразване; отслабване; унижение; смърт.

**Ӥстощати**, *гл. несв.* -щаю, -щаеши; *св.* ӥстощити, -тощꙋ, -тощиши — изпразвам, опразням; унищожавам.

**Ӥстрꙋтити**, *гл. св.* -трꙋшꙋ, -тиши — изтръгвам, изскубвам.

**Ӥстръсти**, *гл. св.* -тꙋ, -теши — изтърсвам, разпилявам; погубвам; хвърлям.

**Ӥстꙋканный**, *пр.* — изсечен, издялан от камък или метал; идол.

**Ӥстꙋканъ**, *см.* — идол, кумир: златосотворенный бездꙋшный.

**Ӥстꙋпленїе**, *сс.* — *вж.* ӥзстꙋпленїе.

**Ӥстый**, ӥстовый, *пр.* — същ, същински, истински; разумен.

**Ӥстѧзанїе**, *сс.* — разследване, разпит.

**Ӥстѧзати**, *гл. несв.* -заю, -еши и -тѧжꙋ, -жеши; ӥстѧзовати, *несв.* -зꙋю, -зꙋеши — разпитвам, разследвам; изисквам; измъчвам; -сѧ — препирам се; бивам съден.

**Ӥсхитити**, *гл. св.* -хищꙋ, -тиши; *несв.* ӥсхищати, -щаю, -щаеши — изтръгвам, отнемам, грабвам; избавям: вѣчнагѡ ѻгнѧ.

**Ӥсходище**, *сс.* — изход, излаз; начало; — водъ — извор; — пꙋтей — кръстопът.

**Ӥсходнее**, *сс.* — излизане, разпускане, свършек, край.

**Ӥсходъ**, *см.* — излаз; смърт: ӥсходъ дꙋшй; военен поход; название на втората ветхозаветна свещена книга.

**Ӥсчадїе**, *сс.* — *вж.* ӥзчадїе.

**Ӥсꙋхїа**, *сж. (гр.)* — душевно спокойствие, мълчание; вид монашески подвиг.

**Ӥтй**, *гл. несв.* ӥдꙋ, ӥдеши — ида, ходя, вървя; пътувам, заминавам; *прч. мин.* шедъ, шедый, шедшїй; шелъ.

# І

**Іаспїсъ**, *см. (гр.)* — яспис, вид скъпоценен камък.

**Ївинъ**, *см. (гр.)* — ибис (птица).

**Ідѡложренїе**, *сс.* — идолослужение, идолопоклонство.

**Ідѡлонеистовство**, *сс.* — фанатична привързаност към идолопоклонството.

**Ідѡлъ**, *см. (гр.)* — образ, статуя; кумир, истукан, идол.

**Іерархїа**, *сж. (гр.)* — ‚свещеноначалие', нареждане членовете на дадено общество по степен; съподчиненост.

**Іерархъ**, *см. (гр.)* — свещеноначалник.

**Іерей**, *см. (гр.)* — свещеник.

**Іеродїаконъ**, *см. (гр.)* — свещенодякон; дякон-монах, вж. дїаконъ.

**Іконо́мство**, *сс. (гр.)* — управление, ръководство; отличие на свещеник.

**Їкосъ**, *см. (гр.)* — църковна песен, която върви заедно с кондака (вж. там).

**Їктеръ**, *см. (гр.)* — жълтеница (болест).

**Іктїнъ**, *см. (гр.)* — пилек, ястреб; вид сокол.

**Ікѡна**, *сж. (гр.)* — ‚образ', икона, свещено изображение.

**Іматїсма**, *сж. (гр.)* — одежда, горна дреха, плащ.

**Індїктїѡнъ**, *см. (лат.)* — период от 532 години, след чието свършване слънчевият и лунният кръг започват пак заедно, а датите на Великден и на всичките зависещи от него празници и църковни времена започват да следват пак в същия ред, както са следвали в предишния период.

**Індїктъ**, *см. (лат.)* — „малък индиктион", брой на годината в кръг или период от 15 години, който период имал значение в Римската империя

при събиране на данъците. Християнската църква е приела времеизчисляване по индикти за спомен на провъзгласената свобода на Църквата в 313 г., която се взема за първа година на първия индикт; **начало індікта** — първият ден на църковната година (1 септември стар стил).

**Ірмологіонъ**, *см. (гр.)* — богослужебна книга, съдържаща ирмосите.

**Ірмосъ**, *см. (гр.)* — ,свръзка'; първият стих във всяка песен на канона, който определя общия характер на следващите стихове и който служи за свръзка между песните на канона. *Вж.* **канωнъ**.

**Іωта**, *(гр.)* — название на деветата буква от гръцката азбука (ι); фиг. буквица; най-малко нещо.

# К

**Кадило**, *сс.* — тамян; кадене; кадилница.

**Кадилникъ**, *см.* — кадилница; мангал, въгленик.

**Кадисімъ**, *см. (евр.)* — блудишки дом, място за разврат.

**Кадь**, *сж. (гр.)* — ведро; буре, каца.

**Каженикъ**, *см.* — евнух, скопец.

**Казатель**, *см.* — показващ, насочващ; водач, учител.

**Казнити**, *гл. несв.* и *св.* **-ню**, **-ниши** — наказвам, измъчвам, бичувам.

**Казнь**, *сж.* — наказание, възмездие.

**Какω**, *нр.* — как, по какъв начин.

**Калъ**, *см.* — кал, тиня; нечистотия: **тинный**.

**Камара**, *сж. (гр.)* — място, пространство; свод; шатра, стая.

**Каменовати**, *гл. несв.* **-ню**, **-нуеши** — бия, убивам с камъни.

**Каменометница**, *сж.* — каменохвъргачка.

**Камень (камы, камыкъ)**, *Р. пад.* **камене** — камък; **камыкъ горящій** — лава, жупел.

**Камилавка**, *сж. (гр.)* — ,покривка за глава', шапка на духовно лице.

**Кампанъ**, *см. (лат.)* — камбана, звънец.

**Камω**, *нр.* — къде, накъде.

**Кандило**, *сс. (лат.)* — кандило; свещ, светилник.

**Кандиловжигатель**, *см.* — който пали кандилата, клисар. *Вж.* **параекклисіархъ**.

**Канунъ**, *см.* — надвечерие, предвечерие.

**Канура**, *сж. (гр.)* — амулет, талисман.

**Кануть**, *гл. св.* **-нъ**, **-нши** — падам във вода, потъвам.

**Канωнархъ** *см. (гр.)* — църковнослужител, който се грижи за богослужебния ред и пението в храма.

**Канωнъ**, *см. (гр.)* — църковно правило, закон; съединение на свещени песни (стихове, тропари, кондаци, ирмоси, катавасии) в строен ред.

**Капище**, *сс.* — жертвеник, езически храм; идол, кумир.

**Капля**, *сж.* — капка; сълза.

**Касатися** *гл. несв.* **-саюся** **-саешися** — докосвам се, допирам се.

**Касіа**, *сж. (гр.)* — благовонна билка или смола.

**Катавасіа**, *сж. (гр.)* — ,слизане'. Така се наричат ирмосите (вж. там), с които завършва четенето на канона (вж. там), и за пеенето на които певците слизали от клиросите всред храма.

**Катапетасма**, *сж. (гр.)* — храмова завеса; платно.

**Катасарка**, *сж. (гр.)* — долна дреха, риза; плащеница. Вж. **срачица**.

**Кацій**, *мст.* — какъв, каквото.

**Кацы**, *мст. мнч.* — какви, каквито.

**Каθісма**, *сж. (гр.)* — ,седене'; отдел от богослужебния псалтир, при четенето на който се позволява да се седи в храма. Псалтирят е разделен на 20 катизми.

**Кадолі́ческїй**, *пр. (гр.)* — вселенски, универсален, повсеместен; **скаѧ цѣрковь** — вселенска, съборна църква (така се нарича Православната църква в „Православното изповедание“ — послание на източните патриарси от 1672 г.).

**Кела́рь, ке́ларь**, *см. (лат.)* — пазител на храмовите съдове и църковни одежди; монастирски прислужник.

**Кера́стъ**, *см. (гр.)* — отровна змия, ехидна.

**Ке́сарь** *см. (лат.* Caesar) — цезар; кесар, цар.

**Кинові́а**, *сж. (гр.)* — общежитие, монастир, св. обител.

**Кинсе́нъ**, *см. (лат.)* — данък.

**Кипѣ́ти**, *гл. несв.* **-плю́, пи́шн** — съм в постоянно движение, кипя; тека.

**Ки́фа**, *сж. (сиро-халд.)* = **Пе́тръ** *(гр.)* — камък, скала; така бил наречен ап. Симон (брат на ап. Андрей) заради неговата твърда и силна вяра (Мат. 16, 18; Иоан. 1, 42), вж. **ка́мень**.

**Кичє́нїе**, *сс.* — гордост, надутост; самохвалство.

**Кичи́тн**, *гл. несв.* **-чꙋ̀, -чи́шн** — възгордявам; **-сѧ** — гордея се.

**Кївѡ́рїй**, *см. (гр.)* — ковчеже; дарохранителница, съд за пазене на св. Причастие.

**Кївѡ́тъ** *см. (гр.)* — ковчег; рамка за икона.

**Кїда́ръ**, *см. (гр.)* — корона, царска и първосвещеническа шапка; чалма.

**Кі́й, ка́ѧ, ко́е**, *мст.* — кой, я, е.

**Кі́йждо, ка́ѧждо, ко́еждо**, *мст.* — всеки, а, о.

**Кі́сса**, *сж. (гр.)* — бръшлян.

**Кла́дѧзь**, *см.* — кладенец; извор.

**Класти́сѧ**, *гл. несв.* **кладꙋ́сѧ, -де́шисѧ** — поставям се, слагам се.

**Клевре́тъ**, *см.* — другар, събрат, сътрудник, съучастник.

**Клиры́къ**, *см. (гр.)* — ‚избран по жребие‘; свещено — или църковнослужител, духовник.

**Кли́росъ**, *см. (гр.)* — жребие; дял, част; хор; място за певците в храма.

**Клица́нїе**, *сс.* — вик, крясък.

**Кли́чь**, *см.* — врява, вик; шумно пиршество.

**Клѣ́ть**, *сж.* — стаичка, килия; склад, килер.

**Клюса̀**, *сс.*, *р. пад.* **-ѧ́те** — муле, кътър; товарно животно.

**Клюсє́нїе**, *сс.* — случка, произшествие.

**Клюсимый**, *пр.* — полезен, потребен; способен.

**Ключи́тисѧ**, *гл. св.* **ключꙋ́сѧ, -чи́шисѧ** — случва се, пада се; свършва се.

**Клѧпе́цъ**, *см.* — капан, примка.

**Клѧ́ти**, *гл. несв.* **клѧнꙋ̀, -не́шн** — кълна; заклевам.

**Кмо́тръство**, *сс.* — кумство, духовно сродство.

**Книго́чїй**, *см.* — писар; книжовник, учен; надзорник, войвода.

**Книжникъ**, *см.* — учен човек; книжовник, писател, стихотворец; законоучител; водач.

**Кнѧ́жь(ъ)**, **-ѧ, -е**, *пр.* — княжев, началнически.

**Ко, къ**, *прд.* — към; при; на; за.

**Ко́бь**, *сж.* — прокоба, предугаждане; гадание.

**Кова́ль**, *см.* — ковач; майстор; занаятчия.

**Кова́рный**, *пр.* — коварен, хитър, ловък; изкусен, мъдър.

**Кове́ръ**, *см.* — ковьор, килим.

**Ко́въ**, *см.* — заговор, коварен план; клюка, интрига.

**Когда̀**, *нр.* — кога, когато; някога.

**Когда́либо**, *нр.* — когато и да е; някога.

**Кодо́ла**, *сж.* (= **колода**) — дръвник, клада; уред за измъчване, верига.

**Кодра́нтъ**, *см. (лат.)* — малка римска монета.

**Ко́ждо**, *мст.* — *вж.* **кі́йждо**.

**Ко́злищє**, *сс.* — яре; коза.

**Козлогласова́нїе**, *сс.* — неприлично пение, срамни пиршества и припевки.

**Козневáніе**, *сс.* — сплетня, лукавство, коварство.

**Кóзчествовати**, *гл. несв.* **-ствую, -еши** — сплетнича, интригувам, хитрувам.

**Кóзнь**, *сж.* — *вж.* **козневáніе**.

**Кóкошъ**, *см.* — кокошка, квачка.

**Кóлико и колúко**, *сс. (гр.)* — *вж.* **кўгіà**.

**Колúждо, колúжды, колúкоцни**, *нр.* — колчем, колко пъти, колко често.

**Колúкш, колúцѣмъ**, *нр.* — колко.

**Колúкъ, колúкій**, *мст.* — колкав, какъв.

**Колїѧ**, *сж.* — кладенец; яма, ров.

**Колλýрій**, *см. (гр.)* — маз, лекарство за очи.

**Кóло**, *сс., Р. пад.* **-лесе** — колело, кръг; кола; колело за измъчване.

**Колокóльнна**, *сж.* — камбанария, звънарница.

**Кóлпъ**, *см.* — дракон, змей, сирèна.

**Кóль**, *нр.* — колко; доколко; как.

**Колькрáты**, *нр.* — колко пъти.

**Кольмú**, *нр.* — колко; **кольмú пáче** — колко повече.

**Кольцó**, *сс.* — обеца, халка, пръстен.

**Колѣ́но**, *сс.* — коляно; род, поколение.

**Кондáкъ**, *см. (гр.)* — църковна песен, която кратко и сбито предава същината на празника.

**Кóндѵръ**, *см.* — кърчаг, кана; бокал, чаша.

**Конеристáлище**, *сс.* — хиподром *(гр.)*, място за надбягване с коне.

**Конéцъ**, *см.* — край, свършек; смърт.

**Конóвъ**, *см.* — леген; котел; омивалник.

**Кóнѵръ**, *см.* — *вж.* **кáнѵра** (Номоканон, правило 20).

**Кончúна**, *сж.* — *вж.* **конéцъ**.

**Копорýлѧ**, *сж.* — совалка, сновалка (при тъкане).

**Копосáніе**, *сс.* **копóсъ**, *см.* — семеизтичане.

**Корáбленикъ**, *см.* — моряк; лодкар, веслар, гребец.

**Коркáна**, *сж. (евр.)* — съкровищница в Иерусалимския храм.

**Корвáнъ**, *см. (евр.)* — дар, жертва.

**Кóргъ**, *см.* — нос на кораб.

**Корúнка**, *сж.* — сухо грозде, стафиди.

**Корúца**, *сж.* — дарчин, канела (приправка за ястия).

**Кормà**, *сж.* — кормило; задната част на кораба.

**Кормúти**, *гл. несв.* **-млю, -мишн** — кърмя, храня; ръководя, управлявам.

**Кормлéніе**, *сс.* — управляване на кораб; ръководене; кърмене, хранене, отхранване.

**Кóрмчаѧ или кóрмчаѧ кнúга** — сборник от правила и закони за устройството и управлението на Църквата.

**Кóрмчій**, *см.* — кормчия, кормилар; ръководител, управител.

**Корнéскій, корномóсый**, *пр.* — чипонос, кърнонос; който е с осакатен, обезобразен нос.

**Кóрстица**, *сж.* — сандъче, ковчег.

**Корчáгъ**, *см.* — кърчаг, стомна, кана.

**Корчéмница**, *сж.* — кръчма, гостилница.

**Корúсть**, *сж.* — печалба, плячка.

**Кóсенъ, -ый**, *пр.* — бавен, муден; късен.

**Коснú и коснѣ́ти**, *гл. несв.* **-ню, нúши** — бавя се, закъснявам, протакам.

**Косноглагóливый**, *пр.* — заеклив, гъгнив.

**Косноѧзы́чный**, *пр.* — *вж.* **косноглагóливый**.

**Коснýтисѧ**, *гл. св.* **-нýсѧ, -нешисѧ** — докосвам се, допирам се.

**Кóсерь**, *см.* — коса, сърп.

**Костéль, костéлъ**, *см. (лат.)* — кула, крепост; католически храм.

**Котéль**, *сж.* — котка.

**Котерà**, *сж.* — битка; спор.

**Котéцъ**, *см.* — котило, гнездо; валяк, цилиндър.

**Которáтисѧ**, *гл. несв.* **-рáюсѧ, -ешисѧ** — боря се, враждувам, споря.

**Котѣ́на**, *сж.* — подсмиване, подигравка; смехория; басня.

**Кравица** *сж.* — ковчеже, сандъче.

**Кра́бый**, *см.* — ковчег, сандък; кораб.

**Крагу́й**, *см.* — вид ястреб; сокол.

**Краегра́діе**, *сс.* — акропол *(гр.)*, кула, крепост.

**Краегране́сіе (краестро́чіе)**, *сс.* — акростих; дума или изречение, образувани от началните букви на стиховете от канона на богослужението.

**Краесѣкко́мый**, *пр.* — одялан, отсечен.

**Краеу́го́лный**, *пр.* — краеъгълен, основен.

**Кра́ніево мѣ́сто**, *(гр.)* — лобно място (с черепи) = Голго́да.

**Красова́тисѧ**, *гл. несв.* -сую́сѧ, -су́ешисѧ — блестя, славя се с хубост, с доброта; радвам се; приготвям се.

**Красову́лъ**, *см. (гр.)* — монастирска чаша за вино; дажба вино за монах на празнична трапеза.

**Кра́стель**, *см.* — пъдпъдък.

**Крати́ръ**, *см. (гр.)* — чаша.

**Кра́тъ**, *см.* — път; ко́ль кра́ты — колко пъти.

**Кра́чь**, *см.* — бой, битка.

**Крестобогоро́диченъ**, *пр. субст.* — църковна песен в чест на св. Богородица и св. кръст.

**Кре́стъ**, *см.* — кръст; *прен.* страдание; изпитанията и трудностите в живота. *Ср. лат.* Crux.

**Крещені́е**, *сс.* — кръщение, кръщаване.

**Кри́нъ**, *см. (гр.)* — лилия, крем.

**Кро́въ**, *см.* — покрив, жилище; защита (покро́въ).

**Кро́вь**, *сж., Р. пад.* кро́ве — кръв; кро́вь гро́здова — вино.

**Кроені́е**, *сс.* — изрязване, рязка; рана.

**Кройтисѧ**, *гл. несв.* кроюсѧ, -и́шисѧ — правя резки на тялото си, татуирам се.

**Кро́ка**, *сж. (гр.)* — вътък, нишка, тъкан.

**Кромѣ́**, *прд.* — извън, освен, без; против, мимо.

**Кромѣбытіе́**, *сс.* — отсъствие.

**Кромѣ́шній**, *пр.* — външен, краен.

**Кро́па, кро́плѧ**, *сж.* — капка.

**Кропи́ка**, *сж.* — коприва; *вж.* дра́чіе.

**Кропи́ти**, *гл. несв.* -плю́, -пи́ши — обсипвам с капки, ръся, опръсквам.

**Кропле́ніе**, *сс.* — поръсване, опръскване; проливане.

**Кро́плѧ**, *сж.* — капка; сълза.

**Кротѣрыѧ**, *сж.* — къртица.

**Кру́жило**, *сс.* — нищелки; пъстра плетеница или тъкан; накит.

**Кру́къ**, *см.* — гарван.

**Крупи́ца**, *сж.* — трошица, частичка.

**Крѣ́пкій, крѣ́покъ**, *пр.* — силен, здрав, крепък; могъщ; твърд; гла́дъ крѣ́покъ — голям глад.

**Крѣ́пость**, *сж.* — сила; здравина; крепост; власт.

**Кти́торъ**, *см. (гр.)* — основател; спомощник при изграждането на храм или монастир; дарител, църковен грижовник.

**Кто̀, что̀**, *мст.* — кой, що.

**Кто́либо**, *мст.* — който и да е, някой, някой си.

**Ктому̀**, *нр.* — при това; вече, занапред.

**Кувукли́й**, *см. (лат.)* — постелка, легло; ложа; сенник, балдахин.

**Ку́дъ**, *см. (евр.)* — вожд.

**Ку́дь**, *сж.* — воля, желание; похот.

**Кудѣ̀**, *нр.* — къде.

**Кукі́а**, *сж. (гр.)* — боб.

**Ку́коль**, *см. (лат.)* — гугла, качулка; було на великосхимник. *Вж.* схи́ма.

**Куко́ма**, *сж. (лат.)* — чаша, кана; котел.

**Кумі́рница**, *сж. (прабълг.)* — езически храм (с идоли, статуи на божества); прорицалище. *Вж.* ка́пище.

**Куме́тра**, *сж. (лат.)* — етърва; кума.

**Купина̀**, *сж.* — къпина; храст.

**Ку́плѧ**, *сж.* — покупка, търговия; занятие.

**Купноро́дный**, *пр.* — еднопleменен, от същия род.

Кꙋ́пнѡ, вкꙋ́пѣ, *нр.* — заедно, заедно с; кꙋ́пнѡ ꙋ҆́трѡ — рано сутринта.

Кꙋпени́ти, *гл. несв.* -ню̀, -ни́ши — измервам, претеглям; преценявам.

Кꙋпѣ́ль, *сж.* — къпалия; съд за кръщаване на деца.

Кꙋрато́рїа, *сж. (лат.)* — детски възпитателен дом.

Кꙋре́нїе, *сс.* — дим, пара, пушене.

Кꙋри́тисѧ, *гл. несв.* -рю́сѧ, -ри́шисѧ — опушвам се, задимявам се.

Кꙋрно́сый, *пр.* — *вж.* корно́сый.

Кꙋроглаше́нїе, *сс.* — пеене на петел, кукуригане.

Кꙋропала́тъ, *см. (гр.)* — висш служител във византийския дворец.

Кꙋрѧ̀, *сс., Р. пад.* -ра́те — пиле, пиленце.

Кꙋстѡді́а, *сж. (лат.)* — стража, караул.

Кꙋтїа̀, *сж.* — варена подсладена пшеница, коливо.

Кꙋха́рь, *см.* — готвач.

Кꙋ́ща, *сж.* — шатра, колиба, палатка; къща.

Кꙋ́щникъ, *см.* — колибар; който прави или живее в палатки, колиби; стъ́ій Ї҆ѡа́ннъ Кꙋ́щникъ.

Кѷмва́лъ, *см. (гр.)* — музикален инструмент (две метилически плочки или полукълба, които се удрят една о друга).

Кѷми́нъ, *см. (гр.)* — кимион, ароматна трева или семето ѝ.

Кѷрїопа́сха, *сж. (гр.-евр).* — съвпадане на празника Благовещение с Великден.

# Л

Ла́вра, *сж. (гр.)* — голям манастир.

Ла́гвица, *сж.* — стомна, глинен съд.

Ла́данъ, *см. (гр.)* — благоуханна смола, тамян.

Ла́дка, *сж.* — делва, гърне, съдина.

Ла́донъ, *см. (гр.)* — вж. ла́данъ.

Ла́коть, *см.* — лакът; мярка за дължина (2 педи).

Лани́та, *сж.* — страна буза; уста.

Ла́сица, *сж.* — невестулка.

Ласкосе́рдствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -ши — разнежвам се; излежавам се, протягам се: на посте́лѧхъ.

Ласкосе́рдый, *пр.* — изнежен, сластолюбив; лаком.

Лаха́нь, *см.* — леген.

Ла́ѧтель, *см.* — хулител, клеветник; шпионин.

Ла́ѧти, *гл. несв.* ла́ю, ла́ши — клеветя, дебна, преследвам.

Лба́на, *сж.* — лоб, череп.

Лга́ти, *гл. несв.* лгꙋ̀ и лжꙋ̀, лже́ши — лъжа, измамвам.

Ле́въ, *см. (гр.)* — лъв.

Легеѡ́нъ, *см. (лат.)* — легион, полк; множество, тълпа; *числ.* — 100,000 (несъ҆ѣдь).

Легокъ, легка̀, легко̀ (ле́гкїй), *пр.* — лек, а, о.

Легчи́ти, *гл. несв.* легчꙋ̀, -чи́ши — облекчавам.

Лежа́га, *сж.*, лежа́гъ, *см.* — кит; змей; змия.

Лека́нѧ, *сж. (гр.)* — леген; блюдо, паница.

Ле́мешь, *см.* — рало, палешник.

Ле́нтїй, ле́нтїонъ, *см. (гр.)* — кърпа; престилка.

Ле́пта, *сж. (гр.)* — най-дребната медна монета у евреите.

Ле́стный, *пр.* — лъжлив, измамлив, коварен, хитър.

Ле́стчїй, *пр.* — мамлив, лъжовен, прелъстителен.

Ле́сть, *сж.* — измама, примамка; лукавство.

Леѡдѡ́ръ, *числ.* — милион.

Левїаѳа́нъ, *см. (евр.)* — голямо животно, чудовище; крокодил; кит.

**Лжа̀**, *сж.* — лъжа, измама.

**Лжеглаго́ливый**, *пр.* — говорещ лъжи, лъжлив.

**Лже менитый**, *пр.* — лъжливо назован, носещ лъжливо име; лъжлив.

**Лжесловѣ́сникъ**, *см.* — говорещ лъжи, лъжец.

**Лжи́ца**, *сж.* — лъжица.

**Ли́бо**, *сз.* — вж. лю́бо, *сз.*.

**Ликова́ти**, *гл. несв.* -кꙋ́ю, -кꙋ́еши — ликувам, играя; славя, величая.

**Лико́вникъ**, *см.* — певец, хорист; хороиграч.

**Ликовствова́ти**, *гл. несв.* -ствꙋ́ю, -еши — вж. ликова́ти.

**Ликостоя́нїе**, *сс.* — хор; редица; стоене на обща молитва.

**Ли́къ**, *см.* — изображение; хор, група, сбор (от певци, ангели, светци); хоро, танец; ли́цы — игри, играене.

**Лили́къ**, *см.* — вид морска птица, рибар.

**Ли́съ**, *см.* — лисица.

**Ли́тїе**, *сс.* — проливане, леене: кро́ве.

**Лихновѣ́цъ**, *см.* — дявол.

**Лихоима́нїе** = лихои́мство, *сс.* — лихварство, користолюбие.

**Лихоимѣ́нїе**, *сс.* — вж. лихоима́нїе.

**Лихорѣ́чїе**, лихословѣ́сїе, *сс.* — излишни приказки, бръщолевене; преувеличение.

**Ли́хъ**, ли́хїй, *пр.* — излишен; непотребен; прекомерен.

**Лицепрїя́тїе**, *сс.* — гледане на лице, пристрастие.

**Ли́шше**, *нр.* (*ср. ст.* от ли́хѡ) — повече.

**Ли́шшій**, *пр.* (*ср. ст.* от ли́хїй) — поголям.

**Лїва́нъ**, *см.* (*гр*). — благовонна смола, тамян; вид дърво; планина в Сирия.

**Лі́въ**, *см.* (*гр.*) — югозапад, югозападен нятър.

**Лїма̀** (*арам.*) — защо (Марк. 15, 34).

**Лїтїа**, лїтанїа, *сж.* (*гр.*) — ,молба', молебствие, обикновено придружено със шествие.

**Лі́тра**, *сж.* (*гр.-лат.*) — римска мярка за течности (около 327 гр.).

**Лїтꙋргі́а**, *сж.* (*гр.*) — ,обществена служба'; най-важното християнско богослужение, в което се извършва св. таинство причащение.

**Лїѳостроѡто́нъ**, *см.* (*гр.*) — вж. гавва́ѳа.

**Лобза́нїе**, *сс.* — целувка.

**Лобза́ти**, *гл. св.* лобжꙋ̀, ло́бжеши — целувам.

**Лобыза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши — целувам, прегръщам.

**Ловитва**, *сж.* — ловитба, лов, плячка; уловка, примка.

**Логоѳе́тъ**, *см.* (*гр.*) — висш чиновник във византийския дворец; държавен или патриаршески секретар.

**Ло́же**, *сс.* — легло; корито на река; *фиг.* съпружество; ло́же и́мѣти ѿ когѡ̀ — забременявам, зачевам (Рим. 9,10).

**Л жесна̀**, *сс.*, *мчч.*, *Р. пад.* ложе́снъ — майчина утроба, корем.

**Ло́жница**, *сж.* — спалня.

**Ло́жъ** (ло́женъ), лжа̀, лжѐ, *пр.* — лъжлив, мамлив; ненадежден.

**Лока́нѧ**, *сж.* — корем, стомах.

**Ло́но** = нѣ́дро, *сс.* — скут, пазва.

**Лощи́чїе**, *сс.* — зеленчук, зарзават.

**Лꙋ́гъ**, *см.* — ливада, лъка.

**Лꙋкова́нїе**, *сс.* — лъкатушене, кривулица; лукавство.

**Лꙋ́къ**, *см.* — лък; *фиг.* сила.

**Лꙋ́ница**, *сж.* — огърлица, накит във форма на луна.

**Лꙋга́рь**, *см.* — торба, чанта.

**Лꙋчи́ца**, *сж.* — залив; мочурище, тръсталак; ливада.

**Лꙋ́чшїй**, *пр.* (*ср. ст.* от блага́й, до́брый) — по-добър.

**Лы́стъ**, *см.* — пищял, прасец (на крака).

**Лы́съ**, лы́сый, *пр.* — плешив.

**Львовъ**, *пр.* — лъвски.

**Львичищъ**, *см.* — лъвче.

**Льна́нъ**, *пр.* — ленен.

**Лстéцъ**, *см.* — измамник, лъжец.

**Лстѝвый**, *пр.* — лъжлив, коварен; съблазнителен, мамлив.

**Лстѝти**, *гл. несв.* **лщꙋ̀, лстѝши** — лъстя, прелъстявам; измамвам, лъжа; изопачавам.

**Лщéнїе**, *сс.* — измама, заблуждение; примамка; *прен.* развала. Вж. **лéсть**.

**Лѣ́нь = лѣ́ность**, *сж.* — леност, мързел.

**Лѣпоподо́бнѡ**, *нр.* — по приличен начин, подобаващо, прилично, достойно.

**Лѣпота̀**, *сж.* — хубост, красота, великолепие.

**Лѣпотствовати**, *гл. несв.* **-ствꙋю, -ствꙋеши** — крася се, блестя, отличавам се с нещо: **вѣнцéмъ покрѡ́вы**.

**Лѣ́ствица**, *сж.* — стълба.

**Лѣ́то**, *сс.* — година; време; лято.

**Лѣ́ть**, *нр.* — позволено, свободно; прилично, пристойно.

**Лѣ́ть є҆́сть** — може, позволено е.

**Лю́бо**, *нр.* — мило, драго, приятно; **лю́бо є҆́сть** — угодно е, прието е с любов.

**Лю́бо**, *сз.* — или, или пък.

**Любоблагоꙋтро́бїе**, *сс.* — милосърдие.

**Любокре́дикъ, -грѣ́дикъ**, *пр.* — отдаден на страстите си.

**Любодѣ́йный**, *пр.* — блуден, развратен, прелюбодеен.

**Любодѣ́йствовати**, *гл. несв.* **-ствꙋю, -ствꙋеши** — блудствувам, развратнича; прелюбодействувам; изневерявам.

**Любодѣ́ла(в)ный**, *пр.* — работлив, трудолюбив: **пчела̀**.

**Любомꙋ́дрїе**, *сс* — любознателност; благочестие.

**Любоначáлїе**, *сс.* — властолюбие.

**Любопы́тный**, *пр.* — любознателен, грижлив, старателен, внимателен.

**Любостѧжáнїе**, *сс.* — сребролюбие, жажда за богатство.

**Любочéстнѡ**, *нр.* — честолюбиво; ревностно, усърдно.

**Любы́ = любо́вь**, *сж.*, *Р. пад.* **любвѐ**, — любов, обич; приятелство, привързаност.

**Лю́дскїй**, *пр.* — човешки, хорски; *прен.* земен; *см.* лаик, прост човек, непосветен в нещо.

**Лю́дїе**, *мнч.* — люде, човеци, хора.

**Лю́дъ**, *см.* — народ, тълпа.

**Лю́тый**, *пр.* — зъл, свиреп, жесток; опасен.

**Лю́тѣ**, *нр.* — жестоко, тежко; горко.

**Лѧ́да, лѧдѝна**, *сж.* — поляна; запустяла местност; буренясала, необработена нива.

**Лѧ́двїе**, *сс.*, **лѧ́двєѧ**, *сж.* — бедро, хълбок; слабини.

**Лѧ́ща**, *сж.* — леща.

# М

**Ма́ти**, *гл. несв.* **ма́ю, -а́еши** — махам с глава; кимвам; давам знак; клюмвам.

**Ма́геръ**, *см.* (*гр.*) — готвач.

**Маке́ларь**, *см.* (*лат.*) — месар.

**Малакі́а**, *сж.* (*гр.*) — ръкоблудие, онанизъм (по името на Онан, наказан от Бога със смърт за този порок, Бит. 38, 9); слабост, изнеженост, похотливост.

**Ма́литисѧ**, *гл. несв.* **-лю́сѧ, -ишисѧ** — смалявам се.

**Ма́лѡ**, *нр.* — малко; **въ ма́лѣ** — в малък размер, смалено.

**Ма́лъ, ма́лый**, *пр.* — малък.

**Ма́лъпа**, *сж.* — маймуна.

**Мамѡ́на**, *сж.* (*арам.*) — богатство, имане; полза.

**Мана́**, (*евр.*) — жертвоприношение, дар.

**Мандраго́ра**, *сж.* (*гр.*) — низко растение с широки листа и плодове като ябълки, употребявани и за чародейство поради техния упойващ и възбуждащ сок; на *евр.* дудай — ,любов'.

Мáнїе, *сс.* — знак, махане, кимване; заповед; движение.

Мáнна, *сж. (евр.)* — небесна храна на евреите в пустинята след излизането им от Египет (Изх. 16, 14).

Манокéнїе, *сс.* — вж. мáнїе.

Марáн-адá *(арам.)* — ,Господ дойде', проклятие, отлъчване до идването на Господа (I Кор. 16, 22).

Мáслица, *сж.* — маслиново дърво, маслина.

Мáстити, *гл. несв.* мáщꙋ, мáстиши — мажа, намазвам; украсявам.

Мастúтый, *пр.* — тлъст, обилен, сочен, свеж; уважаван.

Мáти, мáтерь, *сж., Р. пад.* мáтере, — майка.

Мáтернїй, -ѧ, -ее, *пр.* — майчин, майчински.

Матеролѣ́пнѡ, *нр.* — прилично, подобаващо за майката; майчински.

Мглà, *сж.* — мъгла.

Мгновéнїе, *сс.* — момент, миг: ѻ҆́ка.

Медвѣ́дь, *см.* — мечка (мъжка).

Мéдвенъ, *пр.* — меден, сладък.

Медленоѧзы́чный, *пр.* — бавноречив, гъгнив: Мѡѷсе́й.

Мéдлинъ, мéдленный, *пр.* — бавен, муден.

Мéдлѣти, мéдлити, *гл. несв.* мéдлю, мéдлиши — бавя, мая, протакам; колебая се.

Междорáмїе, *сс.* — мястото между раменете, гръб.

Междорѣ́чїе, *сс.* — Месопотамия *(гр)*, страна в Азия между реките Тигър и Ефрат.

Междꙋсобный, *пр.* — местен, вътрешен; граждански: брáнь.

Межúна, *сж.* — площад, стъгда.

Мéздникъ, *сж.* — наемник, надничар.

Мелзúти, *гл. несв.* мелзю́, -жꙋ̀, -зи́ши — жъна; стискам, мачкам, бия; смуча; доя: млекò.

Мéншїй, мнїй, *пр. (ср. ст.* от мáлый) — по-малък; последен.

Мéрзокъ, -зкїй, *пр.* — гнусен, отвратителен, омразен.

Мéртвенный, *пр.* — мъртъв, смъртен.

Мерцáти, *гл. несв.* -цáю, -цáеши — дрезгавея, блещукам; смрачавам се, загасвам, потъмнявам.

Мéскъ, *см.* — мъска, муле.

Мессáла, *сж. (евр.)* — стража, стан.

Мессїа *(евр.)* = Хрїсто́съ *(гр.)* — ,помазаник', обещаният във Ветхия завет Спасител на човешкия род.

Мéстникъ, *см.* — отмъстител.

Мéсть, *сж.* — мъст, отмъщение.

Метáнїе, *сс. (гр.)* — разкаяние; поклон до земята; *(сл.)* — мятане, хвърляне.

Метáти (местѝ), *гл. несв.* метáю, -тáеши и мещꙋ̀, -щеши — мятам, хвърлям.

Метнéнїе, *сс.* — мятане, хвърляне.

Мехѡнѡ́дъ, *см.* *(евр.)* — подножие, подставка.

Мжáти, мжúти, *гл. несв.* мжꙋ̀, мжúши — жумя, мижа, замижвам, склопям очи.

Мздà, *сж.* — награда; заплата; дар; отплата.

Мздовоздаѧ́нїе, *сс.* — възмездие, отплата.

Мизúнецъ, *см.* — последно дете, изтърсак; петият, най-малък пръст, кутле.

Мúловати, *гл. несв.* -лꙋю, -лꙋеши — проявявам милост, милувам, смилявам се, съм милостив.

Милосéрдствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — съм милосърден, благ, смилявам се.

Мúлѡть, *сж. (гр.)* — овча кожа; груба вълнена дреха; кожух.

Мúмѡ, *нр.* — покрай, край; нататък.

Мимоитú, *гл. несв.* и *св.* -идꙋ̀, -и́деши — минавам покрай, заобикалям.

Мимонестú, *гл. несв.* -сꙋ̀, -е́ши — отклонявам, отмахвам, отнасям.

Минéѧ, минїа, *сж. (гр.)* — миней, ,месечник'; дванадесет богослужебни книги според дванадесетте месеци със служби за всеки ден от годината.

Мírникъ, *см.* — миролюбив човек; другар, приятел.

Мировожделѣ́нъ, *пр.* — жадуващ за мир, миролюбив.

Мírствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -єши — живея в мир; мирувам.

Мíръ, *см.* — мир, спокойствие; тишина.

Мíса, *сж.* — блюдо, чинийка; *(лат.)* — католическа литургия.

Митропо́лїѧ, *сж. (гр.)* — ‚град-майка‘; архиерейски дом и канцелария.

Миха́на, *сж. (гр.)* — стенобойна машина.

Мїродéржецъ, мїродержи́тель, *см.* — светоуправник, владетел на света; враг, дявол.

Мїрскíй, *пр.* — световен, светски, мирски.

Мíръ, *см.* — свят, вселена, космос *(гр.)*.

Мїрѧнинъ, *см.* — светски, мирски човек (не духовник).

Мíсоръ, *см. (евр.)* — равно място, равнина.

Мíтра, *сж. (гр.)* — ‚превръзка‘, шапка, корона.

Младéнствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -єши — съм дете, живѐя като дете (невинно).

Младодѣ́йствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋєши — приемам образ на дете, ставам като дете.

Младопитáтельница, *сж.* — която отхранва (отглежда) деца, девици; възпитателка: дѣ́вицъ.

Млати́ти, *гл. несв.* млащꙋ̀, -ти́ши — млатя, чукам (жито), вършея.

Млáтъ, *см.* — чук, бухалка.

Млачéнїе, *сс.* — вършитба.

Мнáсъ, *см. (гр.)* — мина, гръцка монета, равна на 100 драхми.

Мнíхъ, *см.* — монах, инок, калугер.

Мнíй, *пр.* — вж. мéншїй.

Мнóгажды, мнóгащи, мнóжицею, *нр.* — много пъти, често, многократно.

Многоблагоꙋтрóбный, *пр.* — многомилосърден.

Многоврѣ́денъ, *пр.* — многострастен.

Многовѣща́нный, *пр.* — речовит, приказлив, красноречив; гръмогласен.

Многокóзненный, *пр.* — лукав, хитър, коварен.

Многоначáлїе, *сс.* — многовластие, управление или началство на мнозина.

Многопéрстный, *пр.* — с много стръкове, плодороден: клáсъ.

Многопóлзкїй, *пр.* — много плъзгав; опасен, прелъстителен.

Многорачи́тельный, *пр.* — вж. рачи́тельный.

Многослꙋ́ти, *гл. несв.* -словꙋ̀, -є́ши — говоря много, често споменавам.

Многочáстнѣ, *нр.* — многократно, много пъти.

Мнóгъ, мнóгїй *пр.* — обилен; голям; многоброен; много: нарóдъ.

Мнóжае, *нр.* (*ср. ст.* от мнóгѡ) — повече.

Мнóжицею, *нр.* — вж. мнóгажды.

Мнꙋ́щъ, *прч.* — вж. мѧ́ти.

Мнѣ́ти, мни́ти, *гл. несв.* мню̀, мни́ши — мисля, считам (*ср.* мнение).

Могꙋ́тство, *сс.* — могъщество, сила.

Мóдлость, *сж.* — безгрижие, нехайство; леност.

Мóзгъ, *см.* — мозък.

Молвà, *сж.* — врява, вълнение, смут, размирица; безпокойство, грижа; празнословие.

Мóлвити, *гл. несв.* мóлвлю, -виши — мълвя; викам; вълнувам се, безпокоя се, грижа се, улисвам се.

Молéнїе, *сс.* — молене, молба; пратеничество (Лук. 14, 32).

Молоти́ти *гл. несв.* -чꙋ̀ и -щꙋ̀, -ти́ши — вж. млати́ти.

Молчáльникъ, *см.* — мълчаливец, монах-исихаст.

Мóль, *см.* — молец.

Мони́стъ, *см.* — гердан, наниз.

Мотѣ́ло, *сс.* — нечистотия, тор.

**Мочи́ти**, *гл. несв.* -чѫ́, -чиши — мокря, намокрям, оросявам; моча.

**Мо́щи**, *сж. мнч.* — мощи, останки; тяло или части от тяло на починал светец.

**Мощи́** (*могти), *гл. несв.* могѫ́, мо́жеши — мога, съм силен, имам сила: моли́тва пра́ведныѡ.

**Мра́вїй**, *см.* — мрава, мравка.

**Мскъ**, *см.* — вж. ме́скъ.

**Мсти́ти**, *гл. несв.* мщѫ́, мсти́ши — отмъщавам; наказвам.

**Мстъ** (ме́стъ, мо́стъ), *см.* — мъст, шира, гроздов сок.

**Мѫдрова́нїе**, *сс.* — мъдруване; мисъл; намерение; усещане, чувство: плотско́е.

**Мѫдрствовати**, *гл. несв.* -ствѫю, -еши — мисля, размишлявам, мъдрувам; схващам; различавам: де́нь (Рим. 14, 6).

**Мѫжа́таѧ**, *пр. ж. р.* — омъжена: жена̀.

**Мѫжа́тисѧ**, *гл. несв.* -жа́юсѧ -жа́ешисѧ — съм мъжествен, храбър.

**Мѫжа́тица**, *сж.* — омъжена жена.

**Мѫжело́жецъ**, мѫжело́жникъ, *см.* — мъжеложник, хомосексуалист, педераст.

**Мѫженеи́стовство**, *сс.* — ,лудуване по мъже', андромания, нимфомания *(гр.)*.

**Мѫ́жъ**, *см.* — мъж; човек.

**Мѫ́ка**, *сж.* — мъка, мъчение; наказание.

**Мѫка̀**, *сж.* — брашно.

**Мѫ́ринъ**, *см.* — етиопец; мургав, чернокож *(ср. лат.* maurus).

**Мѫ́са**, *сж.* — гъба за изтриване на св. потир и св. антиминс (вж. там).

**Мѫсі́а**, *сж. (евр.)* — мозайка; мозаично (с дребни разноцветни камъчета) изработен образ.

**Мѫсі́кїй**, *см. (гр.)* — музикант, свирач; певец.

**Мѫсі́кі́йскїй**, *пр.* — музикален.

**Мѫ́ченикъ**, *см.* — мъченик; човек, пострадал за Христа, за вярата.

**Мѫчи́тель**, *см.* — мъчител, тиранин *(гр.)*, насилник.

**Мѫ́чити**, *гл. несв.* -чѫ, -чиши — мъча, измъчвам, изтезавам.

**Мшело́имецъ**, *см.* — сребролюбец; алчен за гнусна печалба.

**Мшело́имство**, *сс.* — користолюбие, алчност; — келе́йное — непозволено украшаване на монашеска килия (със светски картини и скъпа покъщнина).

**Мши́ца**, *сж.* — вид скакалец.

**Мща́ти**, *гл. несв.* мща́ю, мща́еши — вж. мсти́ти.

**Мы́шѧ**, *сс., Р. пад.* -ѧте — муленце.

**Мы́ло**, *сс.* — луга, сапун; трева.

**Мы́сленный**, *пр.* — умствен; духовен.

**Мыта́рь**, *см.* — бирник; откупник.

**Мѣ́дь**, *сж.* — мед (метал); пари (Марк. 12, 41).

**Мѣлина̀**, *сж.* — локва, бара; блато.

**Мѣ́лъ**, *см.* — мазилка; вар; глина кал; прах.

**Мѣ́рный**, *пр.* — умерен.

**Мѣше́цъ**, *см.* — кесия; торба; мех за вода (в старо време).

**Мѧ́гкїй**, *пр.* — мек.

**Мѧсопѫ́стнаѧ** недѣ́лѧ — седмицата, през която се допуска месоядене за последен път преди Великия пост; месни заговезни; неделният ден преди Сирната седмица *(вж.* там).

**Мѧсти́сѧ** (*мѧтти́сѧ), *гл. несв.* мѧтѫ́сѧ, -те́шисѧ — смущавам се, вълнувам се, тревожа се: **Ї́рѡдъ** мѧта́шесѧ.

**Мѧ́тва**, *сж.* — мента (растение).

**Мѧте́жный**, *пр.* — размирен, тревожен, безпокоен.

**Мѧ́тель**, *см.* или мѧ́тлѧ, *сж.* — мантия, плащ, широка горна дреха.

**Мѧ́ти**, *гл. несв.* мнѫ́, мнѐши — мачкам, тъпча; угнетявам; мъня (коноп, лен).

**Мѵга́лъ**, *см. (евр.)* — вид гущер; еж.

**Мѵ́ро**, *сс. (гр.)* — благовонен растителен сок; св. миро, благовонно осветено масло.

**Мѵровáти**, *гл. несв.* -рꙋ́ю, -рꙋ́еши (**мѵро́сати**) — миросвам, помазвам с миро или с осветен елей.

**Мѵродохнове́нный**, *пр.* — който мирише на миро, благоуханен: **цвѣ́ти ра́йстїи**.

**Мѵрсі́на**, *сж. (гр.)* — мирта, миртово дърво (храстовидно вечнозелено дърво с благоуханни бели цветове).

## Н

**Набдѣ́ти** *гл. св.* набждꙋ̀, -бдеши — запазвам; пазя, бдя.

**Наблюсти̇̀**, *гл. св.* -блюдꙋ̀, -де́ши — наблюдавам, следя, издебвам.

**Нава́да**, *сж.* — навик, привичка.

**Нава́дити**, *гл. св.* -важдꙋ̀, -диши; **наважда́ти**, *несв.* -жда́ю, -жда́еши — подучвам, насъсквам; наклеветявам.

**Нава́дница**, *сж.* — клеветница.

**Нава́жде́нїе**, *сс.* — сплетня; насъскване, подбуждане; клевета.

**Навыца́ти**, *гл. несв.* -ца́ю, -ца́еши — навиквам, приучвам се; научавам се.

**Навѣ́тїе**, *сс.*, **навѣ́тъ**, *см.* — клевета; коварство, тайно намерение.

**Навѣ́тникъ**, *см.* — противник; клеветник, доносчик.

**Навѣ́товати**, *гл. несв.* -тꙋю, -тꙋеши — клеветя; сплетнича.

**Наге́въ**, *см. (евр.)* — юг, южна страна.

**Наго́рный**, *пр.* — планински.

**Нагота̀**, *сж.* — голота.

**Наготова́ти**, *гл. несв.* -тꙋ́ю, -тꙋ́еши — съм гол, ходя гол.

**На́гъ**, **нагі́й**, *пр.* — гол.

**Надме́нїе**, *сс.* — надуване; гордост.

**Надми́тися**, *гл. св.* (**надыма́тися**) — вж. **дми́тися**.

**На до́лзѣ**, *нр.* — дълго.

**Надра́ги**, *сж. мнч.* — долна дреха около кръста и бедрата.

**Надѣ́янїе**, *сс.* — надежда; увереност.

**Надѣ́ятися**, *гл. несв.* -дѣ́юся, -дѣ́ешися — надявам се, уповавам се.

**Наеди́нѣ**, *нр.* — насаме, отделно.

**Назда́нїе**, *сс.* — обнова, преобразяване.

**Назда́ти**, *гл. св.* -зи́ждꙋ, -ждеши — съзидам, построявам; утвърждавам.

**Назида́ти**, *гл. несв.* -да́ю, -да́еши — зидам, изграждам; назидавам, поучавам.

**Назира́ти**, *гл. несв.* -ра́ю, -ра́еши — наблюдавам, следя; наглеждам.

**Назна́меновати**, *гл. св.* -наю, -наеши; **назна́меновати** *несв.* -нꙋю, -нꙋеши — отбелязвам, означавам; обявявам, предсказвам; давам да се разбере; — **ся** — кръстя се.

**Назрѣ́ти**, *гл. св.* зрю̀, -зриши — наблюдавам, забелязвам, обръщам вниманието си.

**Назѡрей**, *см. (евр.)* — 'отделен, посветен', посветил се на Бога човек; епитет на Исуса Христа, като жител на гр. Назарет (Мат. 2, 23).

**Наипа́че**, *нр.* — най-вече, особено.

**Наитїе**, *сс.* — слизане; осенение.

**Наказа́нїе**, *сс.* — поука, наставление; наказание; напомняне, предупреждение.

**Наказа́тель**, *см.* — който наказва; наставник, възпитател.

**Наказа́ти**, *гл. св.* -за́ю, -за́еши и -жꙋ̀, -жеши; **нака́зовати**, *несв.* -зꙋ́ю, -зꙋ́еши — наказвам; поучавам, съветвам, напомням, предупреждавам.

**Накла́дати**, *гл. несв.* -даю, -даеши — товаря, обременявам.

**На коли́цѣ** *нр.* — за колко (време, цена).

**Належа́ти**, *гл. несв.* -лежꙋ̀, -жи́ши — налягам, напирам, натискам; притеснявам; налагам; **належи́тъ мѝ** — налага ми се (I Кор. 9, 16).

**Нали́чникъ**, *см.* — изображение на лицето, маска.

**Нало́гъ**, *см.* — насилие, злина, нападение: **вѣсо́вскїй.**

**Нало́жница**, *сж.* — незаконна жена, държанка.

**Нало́жничищъ**, *см.* — син от наложница, незаконен син.

**Нало́й**, *см.* — вж. **ана ло́гїй.**

**Налѧца́ти**, *гл. несв.* -ца́ю, -ца́еши и -лѧчꙋ̀, че́ши — напрягам, обтягам, изопвам; стрелям с лък: **лꙋ́ки.**

**Налѧщѝ** (**налѧктѝ*), *гл. св.* -лѧкꙋ̀, -лѧче́ши — вж. **налѧца́ти.**

**Нама́стити**, *гл. св.* -мащꙋ̀, -ма́стиши; **намаща́ти**, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — намазвам, натривам с масло (благовонно).

**Намета́ти**, *гл. св.* -мещꙋ̀, -ме́щеши — намятам, нахвърлям; замервам: **ка́меньми.**

**Наме́тъ**, *см.* — палатка, шатра.

**Намиза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши — намигвам; загатвам: **ѻ҆́комъ.**

**Намѣ́стный**, *пр.* — местен, туземен; тамошен (Деян. 21, 12).

**На́ницъ** и **на́ничь**, *нр.* — наопъки, другояче.

**Наноси́ти**, *гл. несв.* -ношꙋ̀, сиши — надонасям; полагам; проявявам (Рим. 3, 5).

**Нано́съ**, *см.* — добавка; клевета.

**На́нь** = на него̀. Вж. **за́нь.**

**Нанѣ́дренникъ**, *см.* — вж. **е҆гко́лпїй.**

**Напа́стковати**, *гл. несв.* -сткꙋю, -еши — изкушавам, нападам, гоня.

**Напа́сти** (**-дти*), *гл. св.* -дꙋ̀, -де́ши — нападам, връхлитам, напирам; хвърлям се: **на вы́ю.**

**Напа́сть**, *сж.* — напаст, нападение, беда; изкушение.

**Напе́рсникъ**, *см.* — нагръдник (дреха на ветхозаветните първосвещеници); любимец, довереник (който се обляга на гърдите на някого).

**Написа́нїе**, *сс.* — надпис, титул; опис, преброяване на население (Лук. 2, 2).

**Напита́ти**, *гл. св.* -та́ю, -та́еши — нахранвам, давам някому да яде.

**Напо́льный**, *пр.* — полски, който се намира в равнина.

**Напра́вити**, *гл. св.* -влю, -виши — направлявам, насочвам, устремявам: **но́ги на́шѧ на пꙋ́ть ми́ренъ** (Лук. 1, 79).

**Напра́сливъ**, *пр.* — прибързан, припрян; гневлив; дързък, безсрамен.

**Напра́снѡ**, *нр.* — внезапно, неочаквано.

**Напра́сный**, *пр.* — безпричинен, внезапен: **сме́рть.**

**Напꙋ́тїе**, *сс.* — всичко, което е потребно за път; подкрепа; причащаване преди смъртта.

**Напꙋ́тное**, *сс.* — вж. **напꙋ́тїе.**

**Напыщи́тисѧ**, *гл. св.* -щꙋ́сѧ, -щи́шисѧ — надувам се, възгордявам се.

**Нарекова́нный**, *пр.* — определен, отреден, обречен.

**Нарещѝ**, *гл. св.* -рекꙋ̀, -рече́ши; **нарица́ти**, *несв.* -ца́ю, -ца́еши — наричам, назовавам; призовавам; определям.

**Наро́къ**, *см.* — срок, определено време; название.

**Наро́читый**, *пр.* — известен, прочут, знаменит.

**Нарꙋга́тисѧ**, *гл. св.* -га́юсѧ, -га́ешисѧ — надсмивам се; опозорявам.

**Насади́тель**, *см.* — сеяч; градинар; творец.

**Наса́дъ**, *см.* — лодка, сал; малък кораб

**Населе́нїе**, *сс.* — селище, стан, жилище.

**Насі́въ**, *см.* (*евр.*) — стража.

**Насме́ртникъ**, *см.* — осъден на смърт.

**Насоча́ти**, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши — клеветя, интригувам.

**Наста́вити**, *гл. св.* -влю, -виши — наставлявам, упътвам.

**Настажи́тель**, *см.* — съгражданин, земляк.

**Настоѧ́ти**, *гл. несв.* -стою́, -иши — настъпвам, приближавам се; настоявам.

**Настрека́ти**, *гл. несв.* -ка́ю, -ка́еши — нарязвам, начертавам; жигосвам; татуирам.

**Настꙋпа́ти**, *гл. несв.* -па́ю, -па́еши — настъпвам, тъпча, газя.

**Насꙋ́нꙋти**, *гл. св.* -сꙋ́нꙋ, -неши — напълвам, натиквам.

**Насꙋщный**, насꙋщїй, *пр.* — насъщен, необходим, всекидневен.

**Натка́нъ**, *прч.* — натъпкан, натиснат.

**На толи́цѣ**, *нр.* — за толкова.

**Натрїжне́нїе**, *сс.* — борба, състезание; награда.

**Наꙋпи́гъ**, *см. (гр.)* — корабостроител

**Наꙋ́сїе**, *сс.* — юношеска възраст, когато никнат мустаци; пубертет.

**Наꙋсти́ти**, *гл. св.* -ꙋщꙋ̀, -сти́ши — надумвам, подучвам; подбуждам.

**Наꙋ́трїе**, *нр.* — на сутринта, утре сутринта; *сс.* — утро.

**Наꙋще́нїе**, *сс.* — увещание, убеждаване; поучаване.

**Находи́ти**, *гл. несв.* -ждꙋ̀, -диши — пристъпвам, нахлувам.

**Нахо́дъ**, *см.*, нахожде́нїе, *сс.* — пристъп, нахлуване, нападение; натъкване.

**Нача́ло**, *сс.* — начало; началство, власт.

**Нача́ти**, *гл. св.* начнꙋ̀, на́чнеши — начевам, започвам.

**Нача́токъ**, *см.* — начало; пръв плод.

**Наче́нъ**, -шїй, *прч.* — вж. нача́ти.

**Начина́ти**, *гл. несв.* -на́ю, -на́еши — начевам, започвам.

**На́ю**, *мст. 1 л., дв. ч., Р.* и *М. пад.*.

**Наѧ́ти**, *гл. св.* — наемам. Вж. ѧ́ти.

**Наѵкли́ръ**, *см. (гр.)* — стопанин на кораб.

**Небезбѣ́денъ**, *пр.* — не без беди, опасен.

**Небла́зный**, *пр.* — неосквернен, чист, без петно.

**Небо́гъ**, *пр.* — беден, нещастен, жалък.

**Небопа́рный**, *пр.* — който лети към небето, летящ високо.

**Небота́йнникъ**, *см.* — човек, посветен в небесните, духовни тайни.

**Небоѧ́зненный**, *пр.* — безбоязнен, безстрашен, смел.

**Небрещи́** (*-гти́), *гл. несв.* -брегꙋ̀, -же́ши — пренебрегвам, презирам; занемарявам; нехая.

**Небы́тный**, *пр.* — несъздаден; несбъднат.

**Не́вель**, *см. (евр.)* — мех; съд за течности; мярка за вино.

**Невече́рнїй**, -ѧѧ, -ее, *пр.* — където няма вечер; който не потъмнява, незалязващ: свѣтъ.

**Невкꙋ́сенъ**, *пр.* — който не е вкусил, опитал нещо, неопитен; непричастен, чужд: скве́рны.

**Невла́емый**, *пр.* — безбурен, тих.

**Не́водъ**, *см.* — мрежа (рибарска).

**Невозбра́нню**, *нр.* — безпрепятствено, свободно.

**Невозд́ѣланный**, *пр.* — необработен.

**Невозноси́тельнѡ**, *нр.* — негорделиво, смирено.

**Невременноꙋвѧ́дный**, *пр.* — неувяхващ, нетленен.

**Невстѧгнове́ннѡ**, *нр.* — нестегнато, невъздържано; неразкаяно; отчаяно.

**Невѣ́жда**, *см.* (*Р. п.* — ы) — невежа, прост човек.

**Невѣжствова́ти**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — не зная, не разбирам.

**Невѣ́стникъ**, *см.* — годеник, младоженец; невестоводител; брачна стая, чертог.

**Неги́блемый**, *пр.* — неразрушим, непреходен.

**Не́гли**, *нр.* — вероятно, може би; дано.

**Негли́ꙋмный**, *пр.* — отдалечен от съблазни.

**Него́мѧжꙋщїй**, *прч.* — неподвижен.

**Недовѣдомь**, -ый, *прч.* — непознаваем, непостижим, таен.

**Недоконча́нный**, *прч.* — недовършен, несвършен.

**Недомы́сленный**, *пр.* — вж. недовѣдомь.

**Недоразꙋмѣва́емый**, *прч.* — неразбираем, непознаваем.

**Недꙋ́гова́нїе**, *сс.*, **недꙋ́гъ**, *см.* — недъг, болка; слабост.

**Недꙋ́говати**, *гл. несв.* -гꙋю,- гꙋеши — боледувам, съм недъгав.

**Недꙋ́жливъ**, **недꙋ́жный**, *пр.* — недъгав, болен; немощен.

**Неела́сса** (*евр.* = весела, радостна), вид птица; камилска птица.

**Нее́млемый**, *прч.* — неуловим; непонятен.

**Не́же** = **не́жели**, *сз.* — отколкото.

**Нежи́товица**, *сж.* — змия; чума; язва, мор.

**Не́житъ**, *см.* — вид болест по посевите.

**Незави́стный**, *пр.* — независтлив; изобилен, неизчерпаем: и́сто́чникъ.

**Незы́блемый**, *прч.* — твърд, устойчив, непоколебим.

**Неизбы́тный**, *пр.* — неизбежен, неминуем.

**Неизбы́точественъ**, **неизбы́точный**, *пр.* — неизобилен, оскъден; скромен.

**Неизвѣща́нъ**, *прч.* — неизказан, неизразим; безгласен, безмълвен.

**Неизглаго́ланный**, *прч.* — неизказан.

**Неи(з)ждива́емый**, *прч.* — неизчерпаем, изобилен: сокро́вище.

**Неиску́сенъ**, *пр.* — неопитен, невеж; извратен, покварен.

**Неискꙋсобра́чный**, *пр.* — безбрачен, девствен.

**Неискꙋсомꙋ́жная** *пр. ж. р.* — която не е познала мъж, девствена.

**Неисповѣди́мый**, *прч.* — неизказан, неизразим.

**Неистлѣ́нїе**, *сс.* — нетление, непреходност; непоквареност.

**Нейстовный**, *пр.* — разярен, луд, бесен; безумен.

**Нейстовствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — беснувам, лудувам, вилнея; имам силен порив към нещо.

**Нейстовый**, *пр.* — вж. нейстовный.

**Неистоща́емый**, **неистощи́мый**, *прч.* — неизчерпаем, обилен: благода́ть.

**Неисче́тный**, *пр.* — неизмерим, безброен, безкраен, неограничен.

**Неклóнный**, *пр.* — непреклонен, твърд: вѣ́ра.

**Неключи́мство**, *сс.* — безполезност; вредност.

**Неключи́мый**, *пр.* — негоден, безполезен; недостоен.

**Некни́женъ**, *пр.* — неук, неграмотен.

**Некоснꙋ́тый**, *прч.* — недокоснат, неповреден; неприкосновен.

**Нера́домый**, *прч.* — неограбен, сигурен.

**Не ктомꙋ̀**, *нр.* — вече не.

**Нелéстный**, *пр.* — нелъжовен, искрен, честен; неблуждаещ.

**Нелицепрїе́мнѣ**, *нр.* — безпристрастно.

**Нело́жный**, *пр.* — нелъжлив, истинен.

**Нелюбопри́тельный**, *пр.* — несвадлив, незаядлив.

**Немерца́емь**, *прч.* — недрезгав, неугасващ: свѣ́тъ.

**Ненможе́нїе**, *сс.* — немощ, изнемога; слабост; болест.

**Немо́лчный**, *пр.* — немлъкващ, нестихващ, непрестанен.

**Не́мощствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — съм слаб, немощен, боледувам.

**Ненавѣ́тный**, *пр.* — неоклеветаем, неуязвим; безукорен.

**Ненака́занный**, *прч.* — невъзпитан; необразован; груб.

**Ненамѣ́ненъ**, *пр.* — който не е оставил завещание за имота си.

**Ненача́ѧннѡ** *нр.* — неочаквано ненадейно, внезапно.

**Ненезѣ́стный**, *пр.* — безбрачен, неоженен.

**Необы́чный**, *пр.* — необикновен, неестествен; противен.

**Непита́нїе**, *сс.* — неядене; лошо хранене; постене.

**Непи́тный**, *пр.* — негоден за пиене.

**Неплóдствовати**, *гл. несв.* **-ствꙋю, -еши** — съм безплоден, не давам плод.

**Неплóды**, *сж., Р. пад.* **-ове** — неплодна, бездетна жена, бездеткиня.

**Непобори́мый**, *прч.* — непобедим; непреодолим.

**Непови́ненъ**, *пр.* — невинен, безукорен; неотговорен.

**Непогóдный**, *пр.* — неудобен, несгоден, неблагоприятен.

**Неподóбный**, *пр.* — неподобаващ, неприличен; неуместен; срамен.

**Неполéзнство**, *сс.* — безразличие, равнодушие; безполезност.

**Непоноша́ющїй**, *прч.* — който не укорява, не хули.

**Непорабощéнъ**, *прч.* — незаробен: **страстьми́.**

**Непостꙋ́пенъ**, *пр.* — непоколебим, твърд, неизменен.

**Непосты́дный**, *пр.* — непосрамен, безукорен.

**Непосѧ́гшїй**, **-шаѧ** (*прч.* от **непосѧ́гшїй**) — неженен, неомъжена (I Кор. 7, 34).

**Непра́вдовати**, *гл. несв.* **-дꙋю, -дꙋеши** — несправедливо, криво постъпвам.

**Непра́здна**, **-аѧ**, *пр.* — трудна, бременна: **жена̀.**

**Непрекра́тный**, *пр.* — непоколебим, непоклатим: **стóлпъ.**

**Непреéменъ**, *пр.* — ненаследствен.

**Непрелга́нъ**, *пр.* — нелъжлив; несъмнен: **мзда̀.**

**Непрелóжный**, *пр.* — неизменен, неотменим.

**Непрестꙋ́пный**, *пр.* — непреходен, непреминаващ към другиго; вечен.

**Непреткновéнный**, *пр.* — безпрепятствен; безукорен.

**Неприкровéнный**, *пр.* — неприкрит, откровен, явен, ясен.

**Непристꙋ́пный**, *пр.* — непристъпен, недостъпен; непостижим.

**Непрїѧ́знь**, *сж.* — вражда, омраза; зло; дявол.

**Непщева́нїе**, *сс.* — умисъл; лицемерие; подозрение; мнение.

**Непщева́ти**, *гл. несв.* **-щꙋю, -щꙋеши** — мисля, считам; предполагам; измислям; **непщева́ти вины̀ ѡ грѣсѣ́хъ** — измислям извинения за греховете.

**Неработенъ**, **-ый**, *пр.* — незаробен, свободен.

**Нерадѣ́ти**, **неради́ти**, *гл. несв.* **-ждꙋ, -ди́ши** — нехая, немаря, пренебрегвам.

**Неразвра́тный**, *пр.* — непоколебим, неизменен.

**Неразсѣ́дный**, *пр.* — неразрушим, твърд: **ка́мень.**

**Нерꙋкосѣ́чный**, *прч.* — одялан, обработен не от човешка ръка (а от Бога): **ка́мень.**

**Нереши́мый**, *прч.* — неразрешим, неразкъсваем; несъкрушим.

**Несвѣ́домь**, *прч.* — непознаваем, незнаен; възвишен: **та́инство.**

**Несердобóлїе**, *сс.* — жестокосърдие, безсърдечие.

**Нескꙋ́днѡ**, *нр.* — неоскъдно.

**Неслитенъ** = **неслїѧ́нный**, *прч.* — неслят, несмесен.

**Несмотрели́вый**, *пр.* — невнимателен, безгрижен.

**Несмы́сленный**, *пр.* — несмислен, неразумен.

**Неснѣ́дный**, *прч.* — който не се яде.

**Нéсса** (*евр.*) — ястреб; фиг. бърз полет.

**Нестерпи́мый**, *пр.* — нетърпим, непоносим.

**Нестѝ**, *гл. несв.* **-несꙋ̀, -сéши** — нося.

**Нестыдли́вый**, *пр.* — безсрамен.

**Нестроéнїе**, *сс.* — безредие, бъркотия, неустройство.

**Нестѧжа́нїе**, *сс.* — непритежаване, бедност, безкористие (монашески обет).

**Несꙋмѣ́нный**, *пр.* — безпристрастен; нелицемерен.

**Несъвѣ́дь**, *числ.* — 100,000. Вж. **легеѡ́нъ**.

**Несы́тный, несы́тый**, *пр.* — ненаситен; дързък.

**Нетлѣ́нїе**, *сс.* — нетленност, негниене; непоквареност.

**Нетопы́рь**, *см.* — прилеп.

**Нетѧ́гъ**, *пр.* или *см.* — немарлив, ленив; негоден; ленивец.

**Не ѹ҆̑**, *нр.* — още не.

**Неꙋвѣ́тлнный**, *пр.* — строг, мрачен; незрял, кисел, горчив.

**Неꙋвѧда́емый**, *прч.* — неувяхващ.

**Неꙋдобоꙋразꙋмѣва́емый**, *прч.* — мъчноразбираем.

**Неꙋдо́бь = неꙋдо́бнѡ**, *нр.* — трудно, мъчно, неудобно.

**Неꙋмы́тный**, *пр.* — неподкупен, безпристрастен.

**Неꙋсыпа́ти**, *гл. несв.* -па́ю, -па́еши — не заспивам, бдя, будувам; съм неуморен: **въ моли́твахъ**.

**Неꙋтомлѐнный**, *пр.* — неуморим.

**Нехла́ка**, *сж.* — бременна жена.

**Нехотѣ́нный**, *пр.* — неволен, недоброволен; нежелан.

**Нешкинова́тисѧ**, *гл. несв.* -нꙋ́юсѧ, -нꙋ́ешисѧ — не се колебая, не се стеснявам, свободно говоря.

**Неѡбинове́нїе**, *сс.* — свободно изказване, смелост, дързост.

**Неѡбинове́нный**, *пр.* — открит, нелицемерен; свободен, смел.

**Неѡпа́льный**, *прч.* — неизгарящ.

**Нечѧ́дствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — нямам деца, съм безплоден.

**Нечѧ́мнїе**, *сс.* — отчаяние; затруднение, недоумение; неизвестност.

**Нешве́нъ**, **-ный**, *прч.* — нешит, без шев, от цял къс.

**Неѧ́сыть**, *сж.* — пеликан; **лакома птица**.

**Неѧтовѣ́рїе**, *сс.* — нехващане вяра, невярване.

**Нѝ**, *с[...]рищ. частица* — не, нито.

**Нивочто́же**, *нр.* — в нищо (**во** — *прд.*).

**Ни́же**, *нр.*, *ср. ст.* — по-низко, по-долу.

**Нижѐ**, *сз.* — нито, нито дори.

**Ни́жнїй**, *пр.* — долен.

**Низборе́нїе**, *сс.* — разбиване, разрушаване, сриване.

**Низвести́сѧ**, *гл. св.* **-веде́сѧ, -де́шисѧ** — спускам се, сривам се, провалям се: **до а҆́да**.

**Низврати́ти**, *гл. св.* **-вращꙋ̀, -ти́ши**; **низвраща́ти**, *несв.* **-ща́ю, -ща́еши** — сривам, разрушавам, съсипвам, разорявам.

**Низвре́щи**, *гл. св.* **-ве́ргꙋ, -ве́ржеши** — свалям, изхвърлям.

**Низвѣ́сити**, *гл. св.* **-вѣ́шꙋ, -вѣ́сиши** — спускам.

**Низлага́ти**, *гл. несв.* **-га́ю, -га́еши**; **низложи́ти**, *св.* **-ложꙋ̀, -жиши** — сривам, свалям, повалям.

**Низпосла́ти**, *гл. св.* **-лю̀, леши** — изпращам, спущам.

**Низри́нꙋти**, *гл. св.* **-нꙋ, -неши** — сривам, сгромолясвам.

**Ни́зꙋ**, *нр.* — долу, надолу.

**Низꙋмѣва́ти**, *гл. несв.* **-ва́ю, -ва́еши** — изумявам, слисвам; не умея.

**Низꙋплѣ́жный**, *пр.* — пълзящ по земята; низък, долен.

**Ника́коже**, *нр.* — никак, по никакъв начин.

**Ника́може**, *нр.* — никъде.

**Никогда́же**, *нр.* — никога.

**Николи́же**, *нр.* — никога още; никога вече; никога.

**Никто̀, никто́же**, *мст.* — никой.

**Ниса́нъ**, *см. (евр.)* — първият месец на еврейската гражданска година

(съответствуващ приблизително на м. април).

**Нить**, *сж.* — нишка, връв; възел, петелка.

**Ницъ**, *нр.* — надолу, ничком.

**Ничтѐ**, **ничто́же**, *мст.* — нищо.

**Нищетствовати**, *гл. несв.* **-ствую**, **-ствуеши** — съм беден, осиромашавам.

**Нищъ**, **-щїй**, *пр.* — беден; **нищїй дꙋхомъ** — смирен.

**Нїка̀** *(гр.)* — ,побеждава'; **ІС ХС нїка̀** — Иисус Христос побеждава.

**Нїтръ**, *см.* *(гр.)* — натрий (хим.); силитра; луга, сапун.

**Новопресѣщи**, *гл. св.* **-сѣкꙋ**, **-сѣчеши** — прекроявам, преобразявам.

**Нога́тица**, *сж.* — вж. **го́рница**.

**Но́готь**, *см.* — нокът; копито; острие, писец.

**Номоканѡнъ**, *см.* *(гр.)* — ,законоправило', сборник от граждански и църковни постановления за устройството и управлението на Църквата (от византийско време).

**Но́чвица**, *сж.* — нощва, корито; паница.

**Нощеде́нство**, *сс.* — денонощие.

**Нꙋдитися**, *гл. несв.* **нꙋждꙋся**, **нꙋдишися** — достигам с усилие, насилвам се.

**Нꙋжда**, *сж.* — нужда, потреба; принуждение, насилие.

**Нꙋждникъ**, *см.* — насилник, буен човек (Мат. 11, 12).

**Нꙋмїй**, *см.* *(лат.)* — пара̀, монета, пари̇́.

**Нѡкі́дъ** *(гр.)* = **многоско́тенъ**, *пр.* — богат със стада.

**Нынѣ**, *нр.* — сега.

**Нынѣшный**, *пр.* — сегашен.

**Нырище**, *сс.* — развалина, запустял дом; дворище.

**Нѣгова́нїе**, *сс.* — изнеженост, нега.

**Нѣдро**, *сс.* — вътрешност, пазва, скут.

**Нѣкто**, **нѣкоторый**, *мст.* — някой.

**Нѣмова́нїе**, *сс.* — немеене; неясно говорене, гъгнене.

**Нѣсть**, *гл.* (= **не є҆́сть**) — не е; няма.

**Нѣчто**, *мст.* — нещо.

**Ню̀**, **ню́же**, *мст.* *В. пад. ед. ч.* от **ѻ҆на̀**, **ꙗ҆́же**.

**Ня̀**, *мст. В. пад. мнч.* от **ѻ҆́нъ**, **ѻ҆на̀**, **ѻ҆но̀**.

## О — Ѡ — Ѿ

**Ѿ**, **ѿв**, *прд.* — за, около, при, от.

**Ѻ҆́ба** *(м. и ср. р.)*, **ѻ҆́бѣ** *(ж. р.)* — двама, и двата, и двете.

**Ѡ҆бава́ти**, *гл. несв.* **-ва́ю**, **-ва́еши** — бая, врачувам; напевно говоря.

**Ѡ҆бажде́нїе**, *сс.* — одумване, злословие; клевета, донос.

**Ѻ҆бана́десять** ( **и -сяти**) *числ.* = **двана́десять**.

**Ѻ҆бапо́лы**, *нр.* — от двете страни.

**Ѡ҆ба́нникъ**, **ѡ҆ба́тель**, *см.* — баяч, врач, заклинател.

**Ѡ҆бветшава́ти**, *гл. несв.* **ва́ю**, **-ва́еши** *(св.* **ѡ҆бветша́ти**) — остарявам, овехтявам; изсъхвам, изнемогвам: **кѡ́сти моѧ̀**.

**Ѡ҆бветши́ти**, *гл. св.* **-шꙋ̀**, **-ши́ши** — обявявам за стар, смятам за овехтял; отменявам, обезсилвам: **зако́нъ**, **завѣ́тъ**.

**Ѡ҆бвечера́ти**, *гл. несв.* **-ра́ю**, **-ра́еши** — замръквам, закъснявам, нощувам.

**Ѡ҆б(в)ини́тися**, *гл. св.* **-ню́ся**, **-ни́шися** — обвинявам, оплаквам се, коря.

**Ѿвводи́ти**, *гл. несв.* -ждꙋ̀, -диши — водя наоколо, развеждам.

**Ѿвѧза́ти**, *гл. св.* -за́ю, -за́еши и ѿвѧжꙋ̀, -жеши — превързвам, обвивам.

**Ѿвглѧ́дати**, *гл. несв.* -даю, -даеши — гледам наоколо, оглеждам, озъртам се.

**Ѿвдержа́нїе**, *сс.* — завладяване, владение; крепост.

**Ѿвдержа́ти**, *гл. несв.* -жꙋ̀, -жи́ши — задържам; притежавам, придобивам: наслѣ́дїе; измъчвам, обкръжавам, притискам, обхващам: на́съ болѣ́знь; принуждавам, подбуждам: любы́ бж҃їѧ ѿвдержи́тъ на́съ; внимавам, забелязвам: ѿвдержѧ̀, ка́кѡ предсѣда̑нїѧ и҆зб́ира́хꙋ (Лук. 14, 7).

**Ѿвдолже́нїе**, *сс.* — задължение; връзка, въже, ремък; ярем.

**Ѿвезвини́ти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши; ѿвезвинѧ́ти, *несв.* -нѧ́ю, -нѧ́еши — извинявам, оправдавам: ѿвезвинѧ́ѧ не ѿвезвиню̀ тѧ̀ (Иерем. 46, 28).

**Ѿвезгла́снѣти**, *гл. св.* нѣю, -еши — лишавам се от глас, онемявам.

**Ѿвезстꙋ́дствитисѧ**, *гл. св.* -ствлюсѧ, -ствишисѧ — изгубвам срам, съм безсрамен.

**Ѿвезтли́ти**, *гл. св.* -тлю̀, -тли́ши — правя нещо да не се разлага.

**Ѿветша́нїе**, *сс.* — овехтялост, старина немощ; съкрушение.

**Ѿветша́ти**, *гл. св.* — вж. ѿвветша́ти.

**Ѿве́рникъ**, *см.* — другар, съдружник, съучастник; съсед.

**Ѿвзира́ти**, *гл. несв.* -ра́ю, -ра́еши — обглеждам, оглеждам.

**Ѿви́дѣти**, *гл. св.* ѿви́ждꙋ, -диши — обиждам; увреждам, онеправдавам; измамвам.

**Ѿвима́нїе**, *сс.* — беритба; — вїна̀ — гроздобер.

**Ѿвима́тель**, *см.* — събирач, берач.

**Ѿвима́ти**, *гл. несв.* -е́млю, -е́млеши — прегръщам; събирам, бера: гро́зды.

**Ѿвини́тисѧ**, *гл. св.* — вж. ѿвини́тисѧ.

**Ѿвинова́тисѧ**, *гл. несв.* -нꙋ́юсѧ, -нꙋ́ешисѧ — колебая се; съмнявам се.

**Ѿвинове́нїе**, *сс.* — колебание, малодушие; пристрастие, гледане на лице.

**Ѿвинꙋ́тисѧ**, *гл. св.* -нꙋ́сѧ, -не́шисѧ — скривам се, тая се; колебая се; пропускам, изоставям.

**О̑ви́тель**, ѿви́тель, *сж.* — жилище, страноприемница; монастир.

**Ѿви́тельный**, *пр.* — обитаем, населен.

**Ѿви́ти**, *гл. св.* ѿвї́ю, -е́ши — чупя, кърша, късам, окастрям; вѣ́тви.

**Ѿвлазни́ти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши — съблазнявам, отбивам от правия път.

**Ѿвла́сть**, *сж.* — власт, сила; област.

**Ѿвлежа́ти**, *гл. несв.* -лежꙋ̀, -жи́ши — обкръжавам; окачвам нещо около: ѿ вы́и.

**Ѿвлеже́нїе**, *сс.* — обкръжаване, обсада.

**Ѿвлещѝ** (*-гтѝ), *гл. св.* -лѧ́гꙋ, -лѧ́жеши — лягам около; обкръжавам; оставам: ѿвлѧ́зи съ на́ма (Лук. 24, 29).

**Ѿвлещѝ** (*-ктѝ), *гл. св.* -лекꙋ̀, -че́ши — обличам.

**Ѿвлистава́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — осветлявам, озарявам.

**Ѿвли́тисѧ**, *гл. св.* -лї́юсѧ, -е́шисѧ — обливам се: слеза́ми.

**Ѿвлича́ти**, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши; ѿвличи́ти, *св.* -чꙋ̀, -чи́ши — изобличавам, изваждам на лице, откривам; излагам на присмех, осрамям.

**Ѿвличе́нїе**, *сс.* — изобличаване, позор; доказателство.

**Ѿвлобыза́ти**, *гл. св.* -за́ю (и ѿвлобыжꙋ̀), -за́еши — целувам, прегръщам със целуване.

**Ѿвложе́нїе**, *сс.* — облагане, покриване; ограждане, обсада; обкичване, накит; превръзка.

**Ѿвлѣни́тисѧ**, *гл. св.* -ню́сѧ, -ни́шисѧ — ставам ленив; отслабвам.

**Ѿвнажи́ти**, *гл. св.* -жꙋ̀, -жи́ши; **ѿвнажа́ти**, *несв.* -жа́ю, -жа́еши — оголвам; откривам.

**Ѿвни́зити**, *гл. св.* -ни́жꙋ, -ни́зиши — снишавам, понижавам; сривам.

**Ѿвнища́ти**, *гл. св.* -ща́ю, -ща́еши — обеднявам, осиромашавам.

**Ѿвнощева́ти**, *гл. несв.* -щꙋ́ю, -щꙋ́еши — пренощувам.

**Ѿвно́щь**, *нр.* — нощем, през нощта.

**Ѻ҆бодеснорꙋ́чный**, *пр.* — който си служи еднакво и с двете ръце; левак.

**Ѿбоже́нїе**, *сс.* — обожествяване, благодатно сближение на човека с Бога.

**Ѻ҆бо́й** (*мнч.* от **ѻ҆бо́й**) — и двамата, и единият и другият.

**Ѿволга́ти**, *гл. несв.* -га́ю, -га́еши — изполъгвам; враждувам против някого; ругая; оклеветявам.

**Ѿво́лкъ**, **ѿво́лксѧ**, **ѿволкі́йсѧ**, **ѿво́лкшїйсѧ**, *прч.* от **ѿвлещи́**, **ѿвлекꙋ̀**.

**Ѿволче́нъ** = **ѿвлече́нъ**, *прч.* — облечен. Вж. **ѿвлещи́** (*-кти́).

**Ѿвольсти́ти**, *гл. св.* -щꙋ̀, -сти́ши; **ѿвольща́ти**, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — измамвам, прелъстявам; — **сло́вомъ** — улавям на дума, хващам се за казана от някого дума, за да го обвиня; подвеждам.

**Ѿ во́нъ по́лъ**, *нр.* — отвъд, зад, на другата страна, на другия бряг.

**Ѿво́чїе**, *сс.* — сляпо око; очна вдлъбнатина.

**Ѻ҆боюдꙋ**, *нр.* — от двете страни.

**Ѿра́дованїе**, *сс.* — радване; злорадство; посмешище.

**Ѿбра́дованный**, *прч.* — зарадван; облагодатствуван.

**Ѿбразобо́рецъ**, *см.* — иконоборец; противник на иконопочитанието.

**Ѿбразова́нїе**, *сс.* — образ, изображение; предобраз символ.

**Ѿбразова́ти**, *гл. несв.* -зꙋ́ю, -зꙋ́еши — изобразявам, начертавам, предсказвам чрез образи, белези: **тогда̀ ѹ҆́бѡ ѿбразꙋ́емое, ны́нѣ же дѣ́йствꙋемое** (Кан. Богор. п. 8. ирм.).

**Ѿврати́ти**, *гл. св.* -щꙋ̀, -ти́ши; **ѿвраща́ти**, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — обръщам, насочвам.

**Ѿвраще́нїе**, *сс.* — обръщане, накланяне; зависимост, подчинение.

**Ѿбре́жїе**, *сс.* — бряг, крайбрежие, окрайнина.

**Ѿври́ти**, *гл. св.* **ѿврі́ю**, -рі́еши — обръсвам, бръсна.

**Ѿвроздова́ти**, *гл. несв.* -дꙋ́ю, -дꙋ́еши — обуздавам, укротявам; управлявам.

**Ѿвро́къ**, *см.* — обещание; възнаграждение; разноски.

**Ѿвросни́тисѧ**, *гл. св.* -ню́сѧ, -ни́шисѧ — обръсвам се, остригвам се; окелявея; меня космите.

**Ѿвроти́ти**, *гл. св.* щꙋ̀, -ти́ши — поставям намордник; връзвам устата, обуздавам.

**Ѿвроще́нїе**, *сс.* — черупка, луспа, шушулка, чашка на цвете; багрило, боя.

**Ѿврꙋче́нїе**, *сс.* — залог; годявка.

**Ѿврꙋчи́ти**, *гл. св.* -чꙋ̀, -чи́ши — сгодявам; обричам, обещавам.

**Ѿврꙋ́чїе**, *сс.*, **ѿврꙋ́чь**, *сж.* — гривна; пръстен; накит.

**Ѿврꙋ́чникъ**, *см.* — годеник.

**Ѿврѣсти́** (* тти́), *гл. св.* **ѿвря́щꙋ**, -щеши — намирам.

**Ѿврѣта́ти**, *гл. несв.* -та́ю, -та́еши — намирам, откривам.

**Ѿврѣте́нїе**, *сс.* — намиране, откриване: **че́стны́хъ моще́й**.

**Ѿвсирѣ́ти**, *гл. св.* -рѣ́ю, -рѣ́еши — осиромашавам, ставам сиротен, беден; осиротявам.

**Ѿвслони́ти**, *гл. св.* -слоню̀, -ни́ши — обграждам, обкръжавам.

**Ѿвста́ти**, *гл. св.* -ста́нꙋ, -неши — стоя около, обкръжавам.

**Ѡбстоѧ́нїе**, *сс.* — обсада, нападение; беда.

**Ѡбстоѧ́ти**, *гл. несв.* -стою, -и́ши — обкръжавам, обсаждам.

**Ѡбсѣде́нїе**, *сс.* — обсада.

**Ѡбтещи̑**, *гл. св.* -текꙋ̀, -че́ши — обхождам бързо, тичешком.

**Ѡбтѧже́нный**, *пр.* — изнурен, измъчен, изтерзан.

**Ѡбꙋева́ти**, *гл. несв.* -ва́ю -ва́еши (*св.* ѡ҆бꙋи́ти) — обезумявам; помрачавам ума; изгубвам сила, развалям се.

**Ѡбꙋморе́нъ**, *пр.* — хладък; мек; равнодушен.

**Ѡбꙋрева́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — вълнувам, люшкам, бруля; — сѧ — връхлетян съм от буря, раздрусвам се: ѡ҆бꙋреваѐмымъ приста́нище; потъвам: въ пꙋчи́нѣ жите́йстей.

**Ѡбꙋве́нїе**, ѡ҆бꙋ́тїе, *сс.* — обувка, сандал.

**Ѡбꙋ́треневати**, *гл. несв.* — вж. ꙋ҆́треневати.

**Ѡбꙋ́трѣти**, *гл. св.* — вж. ꙋ҆́треневати.

**Ѡбꙋ́шїе**, *сс.* — долната мека част на ухото.

**Ѡбꙋѧ́тливъ**, *пр.* — глупав, неразумен; луд.

**Ѻбщникъ**, *см.* — съучастник.

**Ѡбыдо́хъ** — вж. ѡ҆быти̑.

**Ѻбыкнове́нїе**, *сс.* — обичай; право, решение, законно искане.

**Ѻбы́кнꙋти**, *гл. св.* -кнꙋ, -неши — привиквам, приучвам се.

**Ѡбыти̑**, *гл. св.* -дꙋ, -деши и ѡ҆бхождꙋ̀, -хо́диши — обикалям, обкръжавам.

**Ѡбы́чнѡ**, *нр.* — обикновено.

**Ѡбѣли́ти** *гл. св.* -лю̀, -ли́ши — белосвам, варосвам: мѣ́ломъ.

**Ѡбѣтова́нїе**, *сс.*, ѡ҆бѣ́тъ, *см.* — обещание.

**Ѡбѣтова́ти**, *гл. несв.* -тꙋю, -тꙋеши — обещавам.

**Ѡбꙋюродѣ́ти**, *гл. св.* -дѣ́ю, -дѣ́еши — обезумявам, полудявам.

**Ѡбъѧде́нїе**, *сс.* — преяждане, пресищане, чревоугодие.

**Ѡбѧза́ло**, *сс.* — връзка, превръзка; престилка.

**Ѡбѧза́ти**, *гл. св.* -за́ю, -за́еши и -жꙋ̀, -жеши — обвързвам, обвивам.

**Ѡбѧ́ти**, ѡ҆бима́ти (*вж.* ꙗ҆́ти), *гл. св.* — обхващам, обземам.

**Ѻва́мо**, *нр.* — тук, насам.

**Ѻво**, *сз.* — или, ту.

**Ѻкогда̀**, *нр.* — понякога, някога.

**Ѻвоꙋдꙋ**, *нр.* — от другата страна, оттатък, отвъд.

**Ѻвца̀**, *сс., Р. пад.* -ца́те — овца.

**Ѻвъ**, ѻ҆вый, *мст.* — тоя; друг, някой.

**Ѻвъ** ѻ҆́убѡ — ѻ҆́въ же — един ..., ... друг.

**Ѡглаго́ловати**, *гл. несв.* -лꙋю, -лꙋеши — говоря срещу някого, обвинявам, одумвам.

**Ѡглаша́ти**, *гл. несв.* -ша́ю, -ша́еши; ѡ҆гласи́ти, *св.* -шꙋ̀, -си́ши — наставлявам в истините на вярата, поучавам; проечавам.

**Ѻгне́вица**, *сж.* — огница, треска.

**Ѻгнеме́тница**, *сж.* — огнехвъргачка.

**Ѻгнепа́льный**, *пр.* — огнен, пламенен: пе́щь, лю́бовь.

**Ѡго́рлїе**, *сс.* — огърлица.

**Ѡгра́дникъ**, *см.* — градинар.

**Ѡгра́дъ**, *см.* — градина.

**Ѡгрева́тисѧ**, *гл. несв.* -ва́юсѧ, -ва́ешисѧ — въздържам се, отбягвам.

**Ѡгроми́ти**, *гл. св.* -млю̀, -ми́ши — поразявам с гръм.

Ѿгѹстити, *гл. св.* ѿгѹщѹ, -стиши; ѿгѹстѣти, *несв.* -стѣю, -стѣеши (ѿгѹщати) — състявам се, втвърдявам се.

Ѻдежда, *сж.* — дреха, облекло.

Ѻдеждити, *гл. св.* -ждѹ, -ждиши — обличам.

Ѿдержанїе, *сс.* — владеене, наследство; собственост, притежание. Вж. ѿбдержанїе.

Ѿдержати, *гл. св.* -жѹ, -жиши — обземам, обладавам; обкръжавам; покорявам, превземам: градъ.

Ѿдеснѹю *(подразбира се — странѹ, рѹкѹ), нр.* — отдясно.

Ѿдесѧтствовати, *гл. несв.* -ствѹю, -ствѹеши — вземам десетък (данък, една десета част); давам десетък (като данък или по обичай).

Ѻдигитрїѧ, *сж. (гр.)* — ‚пътеводителка'; епитет на св. Богородица; название на богородична икона.

Ѿдождити, *гл. св.* -ждю, -диши; ѿдождѧти, *несв.* -ждѧю, -ждѧеши — оросявам; вали дъжд; обилно изливам: маннѹ.

Ѿдолжитисѧ, *гл. св.* -жѹсѧ, -жишисѧ — вземам на заем, задлъжнявам.

Ѿдолѣнїе, *сс.* — превъзмогване, надмощие, победа.

Ѿдолѣвати, *гл. несв.* -ваю, -ваеши (ѿдолѣти) — преодолявам; побеждавам.

Ѻдръ *см.* — легло, постелка; носилка.

Ѿдѣтисѧ *гл. св.* ѿдѣюсѧ, -ешисѧ и ѿдеждисѧ, -ждешисѧ — обличам се.

Ѿдѣѧнїе *сс.* — облекло, дреха.

Ѻжерелїе, *сс.* — огърлица; обшивка на яката.

Ѿжесточити, *гл. св.* -чѹ, -чиши; ѿжестѣти, *св.* -стѣю, -стѣеши — втвърдявам, закоравявам; ожесточавам: сердце.

Ѿжидати, *гл. несв.* -даю, -даеши — очаквам.

Ѿжитїе, *сс.* — оживяване, възкресение, нов живот.

Ѿзлобити, *гл. св.* -блю, -биши — правя някому зло, обиждам, огорчавам.

Ѿзлобленїе, *сс.* — злоба; жестокост; страдание, беда, несрета, неволя.

Ѿзлоблѧти, *гл. несв.* -блѧю, -блѧеши — озлобявам; увреждам, пакостя.

Ѿземствованїе, *сс.* — изгнание, заточение.

Ѿзимѣти, *гл. св.* -мѣю, -мѣеши — презимувам.

Ѿзрѣтисѧ, *гл. св.* ѿзрюсѧ, ѿзришисѧ — оглеждам се, озъртам се.

Ѻкно, ѻконце, *сс.* — прозорец.

Ѻкомгновенїе, *сс.* — миг, момент; бързина.

Ѿкормлѧти, *гл. несв.* -лѧю, -лѧеши (*св.* ѿкормити) — храня, охранвам; направлявам, насочвам, управлявам: ко пристанищѹ.

Ѻкомвленїе, *нр.* — очевидно, ясно.

Ѿкраденный, *пр.* — окраден; лишен: ѹмомъ.

Ѿкрамолити, *гл. св.* -лю, -лиши — подбуждам към крамоли; обвинявам в бунт.

Ѿкрестный, *пр.* — околен, съседен, близък.

Ѿкрестъ, *нр.* — около, наоколо.

Ѻкрїнъ, *см. (гр.)* — покал, чаша.

Ѻкройница, *сж.* — горна дреха, плащ.

Ѿкропленїе, *сс.* — поръсване (със светена вода).

Ѻкроченїе, *сс.* — обкръжаване, обграждане, опасване.

Ѿкрѹжилїе, *сс.* — пояс на колона; капител.

**Октώихъ**, *см.* *(гр.)* — ‚осмогласник‘, богослужебна книга за седмичния богослужебен кръг с песни на осем напеви (гласа).

**Ѿкѹпъ**, *см.* — откуп, възмездие.

**О́ло́вина**, *сж.* — всяко спиртно питие освен вино.

**О́ловоле́й**, *см.* — оловолеяч, баяч, който врачува чрез леене на олово.

**О́лта́рь**, *см.* *(лат.)* — ‚високо място‘, част на храма.

**Ѡлѧдене́ти**, *гл. св.* -не́ю, -не́еши (ѡлѧде́ти) — обраствам с бурени, запустявам; закоравявам, изсъхвам.

**Ѡ҆мака́ти**, *гл. несв.* -ка́ю, -ка́еши — намокрям, наквасвам, обливам: слеза́ми лицѐ.

**Ѡ҆ме́га** *(гр.)* — последната буква в гръцката азбука; фиг. край. Вж. а҆́лфа.

**Ѡ҆мерзи́ти**, *гл. св.* -жѹ̀, -зи́ши — намразвам; гнуся се; — сѧ — осквернявам се, ставам гнусен, омразен.

**Ѡ҆ме́ркнѹти**, *гл. св.* -кнѹ, -кнеши — потъмнявам, помрачавам се

**Ѡ҆мерца́ти**, *гл. несв.* -ца́ю, -ца́еши— помрачавам.

**Ѡ҆ме́та**, *сж.* — пола, ръб, краище на дреха.

**Ѡ҆ме́тъ**, *см.* — скут, пола: на ѡ҆ме́тѣ ри́знѣмъ.

**Ѡ҆ме́ть**, *сж.* — рибарска мрежа.

**Ѡ҆мове́нїе**, *сс.* — измиване, омиване.

**Ѡ҆мофо́ръ**, *см.* *(гр.)* — ‚възплещник‘, широка и дълга лента, носена от архиерея на раменете при богослужба (лат. pallium).

**Ѡ҆моча́ти**, *гл. несв.* -ча́ю, ча́еши (ѡ҆мочи́ти) — вж. мочи́ти и ѡ҆мака́ти.

**О҆на́гръ**, *см.* *(гр.).* — див осел, магаре.

**О҆на́мѡ**, *нр.* — там, натам, нататък.

**О҆́нгїѧ**, *сж.* *(лат.)* — унция, дванадесетинка част от цялост; мярка за тегло и за дължина.

**О҆́ндѣ**, *нр.* — там.

**О҆нокента́ѵра**, *сж.* *(гр.)* — осел-кентавър; вид маймуна без опашка; чакал (Ис. 13, 22); дракон, змей.

**О҆́нсица**, о҆нсі́й, *мст.* — еди-кой-си, някой-си.

**О҆́нѹдѹ**, *нр.* — вж. о҆на́мѡ.

**О҆́нъ**, о҆на̀, о҆но̀, *мст.* — той, тя, то.

**О҆́нъ по́лъ** — отвъдната страна, другият бряг.

**О҆́ный**,-аѧ, -ое, *мст.* — онзи, оня.

**О҆́нѵхъ**, *см.* *(гр).* — вид аромат, благовонна маст.

**О҆нѵ́ѯъ**, *см.* *(гр.)* — вид скъпоценен камък; благовонна мас.

**Ѡ҆па́льство**, *сс.* — разпалване, ярост.

**О҆пани́ца**, *сж.*, о҆пани́чїе, *сс.* — паница, блюдо, чинийка; чаша.

**Ѡ҆па́сенъ**, -ый, *пр.* — внимателен, предпазлив; точен, грижлив.

**Ѡ҆па́снѡ ѡ҆па́снѣ**, *нр.* — предпазливо, внимателно.

**Ѡ҆па́ство**, *сс.* — бдителност, предпазливост, внимание; ѡ҆па́ство и҆мѣ́ти— спазвам точно (Типик).

**Ѡ҆пла́зикый**, *пр.* — излишно любопитен; престараващ се, който напразно се труди.

**Ѡ҆пла́зити**, *гл. св.* -жѹ̀, -зи́ши — отпускам, разхлабвам; отстъпвам.

**Ѡ҆пла́зничество**, ѡ҆пла́зство, *сс.* — празнословие; хитрост, любопитство: лѹка́вое.

**Ѡ҆плева́ти**, *гл. несв.* и *св.* -ка́ю, -ва́еши и ѡ҆плю́ю, -еши — оплювам; *прен* опозорявам.

**Ѿпло́тъ**, *см.* — ограда, плет; защита.

**Ѿплѣши́ти**, *гл. св.* -шѹ̀, -ши́ши — остригвам до дъно, оскубвам, правя някого плешив.

**Ѿпозди́ти**, *гл. св.* -ждѹ̀, -зди́ши — закъснявам, забавям, бавя се.

**Ѿполчи́тисѧ**, *гл. св.* -чѹ́сѧ, -чи́шисѧ — опълчвам се, противопоставям се; стоя на стража.

**О҆по́на**, *сж.* — платнище; завеса (нещо опънато).

**Ѿправда́нїе**, *сс.* — оправдание; правда; закон, заповед, наредба; присъда, решение.

**Ѿправди́ти** *гл. св.* -ждѹ̀, -ди́ши — оправдавам; прославям.

**Ѿпре́тисѧ**, *гл. св.* ѿпрѹ́сѧ, ѿпре́шисѧ — напирам, блъскам се в нещо.

**Ѿповрещи́,*** *гл. св.* -ве́ргѹ, -ве́ржеши — събарям, катурвам, разбивам.

**Ѿпрѣсно́къ**, *см.* — пресен, безквасен хляб.

**Ѿпрѧ́таный**, *пр.* — спретнат, прибран; скрит, спотаен.

**Ѿпрѧ́тататисѧ**, *гл. несв.* ѿпрѧ́таюсѧ, -ешисѧ — спотайвам се, скривам се; прибирам се.

**Ѿпѹснѣ́ти**, *гл. св.* -снѣ́ю, -снѣ́еши — влошавам се, развалям се; побърквам се; слисвам се, онемявам.

**Ѿпѹхле́нїе**, *сс.* — подпухналост, подутина; надутост.

**Ора́рь**, *см. (лат.)* — ‚молебник', тесен и дълъг плат, преметнат през рамото на дякон, с който той дава знак на богомолците за молитва.

**Орга́нъ**, *см. (гр.)* — орган (музикален инструмент), свирка, пищялка.

**Ѡса́нна** *(евр.)* — радостно възклицание: помогни! спаси! пази! ура!

**О҆се́ль, О҆слѧ, О҆сле**, *пр.* — оселски, магарешки.

**Осе́льскїй же́рновъ** — воденичен камък, въртян от осел.

**Ѡсирѣ́ти**, *гл. св.* -рѣ́ю, -рѣ́еши — осиротявам.

**Ѡскла́битисѧ**, *гл. св.* -блюсѧ, -бишисѧ — усмихвам се.

**Ѡскомени́тисѧ**, *гл. св.* -ню́сѧ, -ни́шисѧ — скоминясвам, изтръпвам (за зъби).

**Ѡско́менъ**, *пр.* — неузрял, кисел, тръпчив: пло́дъ.

**Оско́рдъ**, *см.* — секира, топор, тесла.

**Ѡскѹдѣва́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши; **ѡскѹдѣ́ти**, *св.* -дѣ́ю, -дѣ́еши — оскъдявам, намалявам, преставам; изчезвам.

**Ѡсла́ба**, *сж.* — отслабване, облекчение, отрада.

**Ѡслѹша́нїе**, *сс.* — непослушание.

**Ѡсмокта́ти**, *гл. несв.* -кта́ю, -кта́еши и ѡсмокщѹ̀, -щеши — олизвам, ближа, облизвам.

**Ѡсо́битисѧ**, *гл. св.* -блюсѧ, -бишисѧ — усамотявам се, живея самотно.

**Ѡсо́бствовати**, *гл. несв.* -ствѹю, ствѹеши — обособявам се; уединявам се; живея, отделно.

**Ѡсо́бь**, *нр.* — отделно, насаме; особено, по отделно *(ср. възвр. мст.* себѣ̀, собо́ю).

**Ѡставле́нїе**, *сс.* — освобождение, опрощаване: грѣхѡ́въ.

**Ѡставлѧ́ти**, *гл. несв.* -лѧ́ю, -лѧ́еши — оставям: ми́ръ; прощавам: грѣхѝ, до́лги; пускам, допускам: вни́ти.

**Ѡста́нокъ**, *см.* — остатък.

**Ѡсте́гъ, ѡсте́гнъ**, *см.* — плащ, пелерина.

* Нататък думите с ѡ, о са дадени без придихание по липса на знаци.

**Ѿстра́стити**, *гл. св.* -щꙋ и -стшꙋ, -стиши — измъчвам; нападам; обиждам; заплашвам.

**Остро́гъ**, *см.* — лагер, окоп.

**Острожéлчїе**, *сс.* — злъч, гняв, ярост.

**Ѿстрꙋпи́ти**, *гл. св.* -плю̀, -пи́ши — наранявам; побеждавам.

**Ѿстѣни́ти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши — ограждам, защитявам.

**Ѿсꙋети́тисѧ**, *гл. св.* -щꙋ́сѧ, -ти́шисѧ — постъпвам суетно, глупаво, заблуждавам се.

**Ѿсынотвори́ти**, *гл. св.* -творю̀, -ри́ши — осиновявам.

**Ѿсыпа́ти**, *гл. несв.* и *св.* -па́ю, -па́еши и ѿсы́плю, -плеши — обсипвам, насипвам, покривам: гно́емъ.

**Ѿсѣни́ти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши; ѿсѣня́ти, *несв.* -ня́ю, -ня́еши — осенявам; закрилям; — кресто́мъ — благославям.

**Ѿсѣтовати**, *гл. несв.* -тꙋю, -тꙋеши — оплаквам, жалея; пея прощални, брачни песни.

**Ѿсѧза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши и ѿсѧжꙋ̀, ѿсѧ́жеши — осезавам, пипам, опипвам.

**Ѿтаи**, **та́й**, *нр.* — тайно, скрито.

**Ѿвезти́сѧ**, *гл. св.* -зꙋ́сѧ, -зе́шисѧ — оттеглям се с кола, кораб и др.; отплувам.

**Ѿверза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши — отварям; отвързвам.

**Ѿве́рзти** и **ѿве́рсти**, *гл. св.* -зꙋ, -зе́ши — вж. **ѿверза́ти**.

**Ѿврати́ти**, *гл. св.* -щꙋ̀, -ти́ши — отвръщам: лицѐ; отклонявам, обръщам.

**Ѿвраща́тисѧ**, *гл. несв.* -ща́юсѧ, -ща́ешисѧ — отвръщам се, отклонявам се.

**Ѿвре́щи**, *гл. св.* -ве́ргꙋ, -же́ши — отхвърлям: совѣ́тъ Бж҃їй; — сѧ — отричам се.

**Ѿвсю́дꙋ**, *нр.* — отвсякъде.

**Ѿвѣ́тствовати**, *гл. несв.* и *св.* -ствꙋю -еши — вж. **ѿвѣща́ти**.

**Ѿвѣ́тъ**, *см.* — отговор; оправдание защита.

**Ѿвѣща́ти**, *гл. несв.* и *св.* -ща́ю, -ща́еши (**ѿвѣщава́ти**) — отговарям оправдавам се; — сѧ — прощавам се сбогувам се.

**Ѿгна́ти**, *гл. св.* -женꙋ̀, -не́ши — прогонвам, премахвам.

**Ѿгреба́тисѧ**, *гл. несв.* -ба́юсѧ, -еши сѧ — отдалечавам се, пазя се, въздържам се.

**Ѿда́нїе**, *сс.* — отпускане, опрощаване отдаване; завършък: пра́здника, поклоне́нїемъ (Типик).

**Ѿда́ти**, *гл. св.* -да́мъ, -да́си — отдавам; прощавам; подарявам.

**Ѿдаѧ́ти**, *гл. несв.* -даю̀, -дае́ши — давам обратно, връщам; отплащам.

**Ѿтерпа́ти**, *гл. несв.* -па́ю, -па́еши ѿте́рпнꙋти, *св.* -пнꙋ, -пнеши — изтръпвам, вдървявам се, вцепенявам се (за крак, ръка и др.).

**Оте́чь**, **о҆́тча**, **о҆́тче**, *пр.* — отчев, бащин.

**Ѿима́ти**, *гл. несв.* **ѿе́млю**, -е́млеши и -има́ю, -ма́еши — отнемам, грабвам; — сѧ — изчезвам: наде́жда

**Ѿтира́ти**, *гл. несв.* -ра́ю, -ра́еши — изтривам, очиствам.

**Ѿти́шїе**, *сс.* — затишие; тихо място пристанище.

**Ѿкрове́нїе**, *сс.* — откриване, откритие просвета.

**Ѿкꙋ́дꙋ**, *нр.* — откъде.

**Ѿтложе́нїе**, *сс.* — отлагане; отхвърляне; отделяне настрана.

**Ѿложе́нный**, *прч.* — отделен; отреден

**Ѿмета́ти**, *гл. несв.* -та́ю, -та́еши и -ме́щꙋ, -ще́ши — отмятам, отхвърл

лям; — сѧ — отричам се; отдалечавам се, отбягвам; отлъчвам се: ѿ цéркве.

**Ѿмéтникъ**, *см.* — отстъпник, изменник.

**Ѿмсти́ти**, *гл. св.* ѿмщꙋ̀, -сти́ши; ѿмща́ти, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — отмъщавам.

**Ѿмы́ти**, *гл. св.* -мы́ю, -еши — измивам, изтривам, заличавам.

**Ѿнéлиже**, ѿнéлѣже, *нр.* — откак, откато; оттогава, когато.

**Ѿны́нѣ**, *нр.* — отсега.

**Ѿню́дꙋ**, *нр.* — оттам.

**Ѿню́дꙋже**, *нр.* — откъдето.

**Ѿню́дъ**, *нр.* — съвсем, напълно; никак едва, почти (Евр. 9, 22).

**Ѿобою́дꙋ**, *нр.* — от двете страни.

**Ѿонꙋ́дꙋ**, *нр.* — отвъд, от другата страна.

**Ѿонꙋ́дꙋже**, *нр.* — вж. ѿню́дꙋже.

**Ѿплева́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — плювам.

**Ѿплы́ти**, *гл. св.* -пловꙋ̀, -вéши и -плывꙋ̀, -плывéши — отплувам, отплавам.

**Ѿпꙋсти́ти**, *гл. св.* -пꙋщꙋ̀, -сти́ши; ѿпꙋща́ти, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — отпускам; оставям; давам; прощавам; отправям, изпращам; — сѧ — прощавам се.

**Ѿпꙋ́стъ**, *см.* — пускане; опрощение. молитва при свършък на богослужението.

**Ѿра́ва**, *сж.* — отрова; отравяне.

**Ѿра́да**, *сж.* — свобода; облекчение, отдих.

**Ѿра́днѣе**, *нр.* — по-леко, по-добре.

**Ѻ́трасль**, *сж.* — издънка, клонче; израстване; ръст.

**Ѿтреби́ти**, *гл. св.* -блю̀, -би́ши — разтребвам, очиствам.

**Ѿтрéбъ**, *см.* — смет, измет.

**Ѿтрéти**, *гл. св.* ѿтрꙋ̀, ѿтрéши — вж. ѿтира́ти.

**Ѿрещи́сѧ**, *гл. св.* -кꙋ́сѧ, -чéшисѧ — отричам се, отказвам се.

**Ѿри́нꙋти**, *гл. св.* -нꙋ̀, -неши — отритвам, отблъсвам, отхвърлям.

**Ѿрица́тисѧ**, *гл. несв.* -ца́юсѧ, -ца́ешисѧ — вж. ѿрещи́сѧ.

**Ѻ́трокъ**, *см.* — момче от 7 до 15 години; служител; царски любимец.

**Ѻ́трокови́ца**, *сж.* — момиче, девойка.

**Ѻ́троча̀**, *сс., Р. пад.* -ча́те — дете, младенец.

**Ѻ́трочищъ**, *см.* — дете, момченце.

**Ѿрыга́ти**, *гл. несв.* -га́ю, -га́еши; ѿры́гнꙋти, *св.* -нꙋ̀, -неши — изригвам, изхвърлям; — глаго́лъ, сло́во — изговарям, произнасям; изливам: пѣ́нїе; изказвам, откривам: сокровéннаѧ.

**Ѿрѣва́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — отхвърлям, отстранявам.

**Ѿрѣша́ти**, *гл. несв.* -ша́ю, -ша́еши — ѿрѣши́ти, *св.* -шꙋ̀, -ши́ши — отвързвам, развързвам; освобождавам.

**Ѿрѣ́ѧти**, *гл. несв.* -рѣ́ю, -рѣ́еши — отблъсквам, отхвърлям; потискам. Вж. ѿри́нꙋти.

**Ѿрѣ́ꙗти**, *гл. несв.* -рѣ́ꙗю, -рѣ́ꙗеши — отхвърлям, прогонвам, отпъждам.

**Ѿсéлѣ**, *нр.* — отсега, отсега нататък. Вж. ѿны́нѣ.

**Ѿста́вити**, *гл. св.* -ста́влю, -ста́виши — отстранявам, отместям, отклонявам.

**Ѿстоꙗ́ти**, *гл. несв.* -стою̀, -и́ши — отстоя, стоя далеч; отсъствувам.

**Ѿстꙋпи́ти**, *гл. св.* -плю̀, -пиши — отстъпвам, махвам се; отказвам се.

**Ѿсыла́ти**, *гл. несв.* -ла́ю, -ла́еши — отпращам, изпращам; изпъждам.

**Ѿсю́дꙋ**, *нр.* — оттук.

**Ѿто́лѣ**, *нр.* — оттогава.

**Ѿторга́ти**, *гл. несв.* -га́ю, -га́еши — изтръгвам, откъсвам; отвличам; отклонявам; увличам.

**Ѿто́ргнꙋтисѧ**, *гл. св.* -гнꙋсѧ, -гнешисѧ — откъсвам се, изтръгвам се; отричам се.

**Ѿтрѧсти̑**, *гл. св.* -сꙋ̀, -се́ши — отърсвам: **пра́хъ**.

**Ѿтꙋ́дꙋ**, *нр.* — оттам; оттук; оттогава.

**Ѿше́дъ**, -шїй, -шїи, *прч.* от **ѿитѝ** — отивам.

**Ѿше́ствїе**, *сс.* — заминаване, отсъствие; смърт.

**Ѿщепе́нецъ**, *см.* — отстъпник, разколник.

**Ѿщети́ти**, *гл. св.* -щꙋ̀, -ти́ши — ощетявам, повреждам, изгубвам (и **ѿтщети́ти**).

**Ѿщетѣва́тисѧ**, *гл. несв.* -ва́юсѧ, -еши сѧ — ощетявам се, изгубвам, лишавам се.

**Ѿтѧготи́ти**, *гл. св.* -щꙋ̀, -ти́ши; **ѿтѧготѣ́ти**, *несв.* -тѣ́ю, -тѣ́еши — отегчавам, досаждам; потискам; претоварвам; запушвам: **ᲂу҆́шеса̀**.

**Ѿтѧгчи́ти**, *гл. св.* -чꙋ̀, -чи́ши — вж. **ѿтѧготѣ́ти**.

**Ѿѧ́ти**, *гл. св.* **ѿимꙋ̀**, -меши — отнемам; премахвам, отстранявам: **и҆́го** и҆́хъ; отсичам: **главꙋ̀**; изтривам, избърсвам; прекратявам: **бра́ни**.

**Ѿꙋбо́жати**, *гл. несв.* -жаю, -жаеши — понижавам, смирявам; осиромашавам.

**Оффі́кїа**, *сж. (лат.)* — засвидетелстване на почит; отличие на духовно лице.

**Ѿфла**, *сж. (евр.)* — височина, висока ограда.

**Ѿхабитисѧ**, *гл. св.* -блюсѧ, -бишисѧ — опазвам се, отстранявам се.

**Ѿхапа́тисѧ**, *гл. несв.* -па́юсѧ, -еши сѧ — увивам се, вплитам се: **ѕмі́ѧ**.

**Ѿхапи́ти**, *гл. св.* -плю, -пиши — обхващам, прегръщам.

**Ѿхꙋжде́нїе**, *сс.* — презрение, унизяване.

**Ѿчепі́е**, *сс.* — нашийник; огърлица.

**Ѿчище́нїе**, *сс.* — очистяне, пречистяне.

**Ѿша́ѧнїе**, *сс.* — въздържание.

**Ѿша́ѧтисѧ**, *гл. несв.* **ѿша́юсѧ**, -еши сѧ — въздържам се, отбягвам нещо.

**Ѿши́бъ**, *см.* — опашка.

**Ѿшꙋю́ю** (подразбира се — **странꙋ̀**, **рꙋ-кꙋ̀**), *нр.* — отляво, наляво.

**Ѿщищатисѧ**, *гл. несв.* -щꙋ́сѧ, -ти́шисѧ — защитявам се, ограждам се: **щи́томъ вѣ́ры**.

**Ѿщꙋти́ти**, *гл. св.* -щꙋ̀, -ти́ши; **ѿщꙋща́ти**, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — усещам; забелязвам; чувствувам; узнавам.

# П

**Па́гꙋба**, *сж.* — мор, гибел, загуба.

**Паде́жъ**, *см.* — падане; разрушение; ров, пропаст.

**Па́жить**, *сж.* — паша, пасбище.

**Па́здеръ**, *см.* — сноп от лен, конопени грсти; клас.

**Па́знокть**, *сж.* — нокът; копито.

**Па́ки**, *нр.* — пак, отново, още веднъж.

**Пакибытїе**, *сс.* — обнова; духовно възраждане; **ба́нѧ пакибытїѧ** — [illegible]кръщение.

**Па́костникъ**, *см.* [illegible] жи[illegible] [illegible]ич; болка: **пло́ти**

**Пала́та**, *сж. (гр.)* [illegible]орец, учреждение

**Пале́стра**, *сж. (гр.)* — арена, игрище място за борби.

álица, *сж.* — тояга, сопа; архиерейски набедреник (богослужебна одежда).

áличникъ, *см.* — пазач, стражар; общински слуга.

áллїўмъ, *см. (лат.)* — горна дреха; мантия; епископска богослужебна одежда, която символизира неговата духовна власт.

амѧтописáнїе, *сс.* — летопис, мемоар.

áмѧтствовати, *гл. несв.* -ствўю, -ствўеши — спомням си, припомням, споменавам.

áмѧть, *сж.* — памет: помен, спомен.

анагíа, *сж. (гр.)* — ,всесвета'; епитет на св. Богородица; иконичка с верижка, която се носи от архиерея на гърдите (енголпие); просфора в чест на св. Богородица.

анагїáръ, *см. (гр).* — църковен (богослужебен) съсъд, блюдо, в което се поставя панагията — хлябът, освещаван в чест на св. Богородица.

андóкъ, *см. (гр.)* — страннопреиемник, гостилничар.

анигирíкъ, *см. (гр.)* — похвално слово за светец.

аникандíло, *сс. (гр.)* — светилник с много свещи или лампади.

аннѵхíда, *сж. (гр.)* — ,всенощно служение', бдение; църковна служба за умрелите.

антократѡръ, *см. (гр.)* — Вседържител, епитет на Бога; всесилен.

áперть, *сж. (лат.)* — притвор, преддверие; площадка пред храмов вход.

араекклисíа, *сж. (гр.)* — вж. придѣлъ.

араекклисїáрхъ, *см. (гр.)* — вж. кандиловжигáтель.

арáклисъ, *см. (гр.)* — ,призив', усърдно молебствие към св. Богородица; църквица.

арамáнъ и парамáндъ, *см. (гр.)* — четириъгълно платно с изображение на св. кръст и други символи, което монасите носят на плещите си. *Вж.* ȃналáвъ.

арамонáръ, *см. (гр.)* — вж. параекклисїáрхъ.

Пардолéй, пáрдъ, *см. (гр.)* — рис, леопард, пантера.

Паремíа, *сж. (гр.)* — нравоучително изречение, притча; богослужебно четиво предимно из Ветхия завет.

Парéнїе, *сс.* — хвърчене високо, полет; парéнїе пóхоти — вълнението на страстта (Прем. Солом. 4, 12).

Парúти, *гл. несв.* -рю, рúши — летя високо; *прен.* — стремя се към възвишеното.

Пáродокъ, *см.* — зелен, кисел плод; неузряло грозде.

Парўсíа, *сж. (гр.)* — поменуване на умрели християни в богослужението през цялата година; тържествено архиерейско богослужение.

Пáрўсъ, *см.* — корабно платно (вѣтрило).

Пáства, *сж.* — стадо; паство.

Пáствина, *сж.* — стадо, едър добитък.

Пастú, *гл. несв.* пасў, пасéши — паса, пазя стадо (пáствити, пáствовати).

Пáсти (*пáдти), *гл. св.* падў, падéши — падам.

Пастофóрїй, *см. (гр.)* — скривалище в Иерусалимския храм; помещение в християнския храм за църковни одежди, книги и съдове.

Пастýхъ, пáстырь, *см.* — пастир, овчар; *прен.* свещеник, епископ.

Пáсха, *сж. (евр.)* — еврейски празник; жертвено агне; Великден.

Патерúкъ, *см. (гр.)* — ,отечник', книга, която съдържа жития на св. отци.

Патрїáрхъ, *см. (гр.)* — родоначалник; глава на поместна църква.

Паўчúна, *сж.* — паяжина.

Пáче, *нр.* — повече; по-добре.

Пачеестéственный, *пр.* — свръхестествен.

Пекíйсѧ, -кýщисѧ, -кýщесѧ — *прч.* от пещисѧ.

Пелéсый, *пр. (гр.)* — пъстър, петнист, пепеляв.

Пентикостáрїй, *см. (гр.)* — ,петдесетничник', богослужебна книга, която

се употребява през петдесетния период (от Великден до Неделя на всички светии) = трїѡ́дь цвѣ́тнаѧ.

**Первовинóвный**, *пр.* — първопричинен, първоначален.

**Первовозлежáнїе**, *сс.* — седене (по еврейски обичай — възлягване) на първо място при гощавки.

**Перворзда́нный**, *прч.* — първосъздаден; Адам; първичен.

**Первосѣда́льникъ**, *см.* — председател, главатар.

**Первосóнїе**, *сс.* — пръв и най-дълбок сън.

**Пе́рствовати**, *гл. несв.* пе́рствꙋю, -еши — първенствувам (пе́рвенствовати).

**Первыйна́десѧть** = є҆динона́десѧтый, *числ.* — единадесети.

**Пе́рвѣе**, *нр.* — по-първо, по-рано, преди.

**Перевѧ́сло**, *сс.* — превръзка, бинт (с мехлем); вързоп.

**Пе́рїе**, *сс.* — пера, перца.

**Періоде́ктъ**, *см. (гр.)* — надзорник, инспектор.

**Перна́тый**, *пр.* — крилат, с пера; бързолетящ.

**Пе́рси**, *сж. мнч.* — гърди (= грꙋ́дь).

**Пе́рстенъ**, -ый, *пр.* — пръстен, от пръст, земен.

**Пе́рстень**, *см., Р. пад.* -стне — пръстен, халка.

**Пе́рстъ**, *см.* — пръст (на ръка или крак).

**Пе́рсть**, *сж.* — пръст, прах, пепел.

**Перꙋ́нъ**, *см.* — мълния, светкавица; бог на гърма у старите славяни.

**Песóкъ**, *см., Р. п.* -ска̀ — пясък.

**Пестродѣ́лецъ**, *см.* — тъкач, везбар; изкусен майстор.

**Пето́съ**, *см. (гр.)* — сенчесто място; езически дом за разврат.

**Печа́льникъ**, *см.* — грижовник, попечител; настойник.

**Печатлѣ́нїе**, *сс.* — печатане; утвърждаване; поръчителство.

**Пе́чень**, *сж.* — черен дроб.

**Пещева́нїе**, *сс.* — мнение, предположение; предчувствие; подозрение; безпокойство.

**Пещи́сѧ** (*-кти́сѧ), *гл. несв.* -кꙋ́сѧ, -че́шисѧ — грижа се, старая се; *пов. накл.* пецы́сѧ.

**Пи́во**, *сс.* — питие, пиво.

**Пига́нъ**, *см. (гр.)* — седефче (растение).

**Пи́ра**, *сж. (гр.)* — торба, чанта.

**Пи́смѧ** *сс., Р. пад.* -мене — буква; принцип, начало, основа.

**Пи́счїй**, *см.* — писар.

**Пита́нїе**, *сс.* — храна, ядене.

**Пита́ти**, *гл. несв.* -та́ю, -та́еши — храня; възпитавам; — сѧ — храня се; наслаждавам се; живея разкошно.

**Пито́мый**, *прч.* — охранен, угоен.

**Питѣ́нный**, *прч.* — охранен, добре отгледан.

**Питѣ́ти**, *гл. несв.* -тѣ́ю, -тѣ́еши — отхранвам, отглеждам; възпитавам.

**Пи́ща**, *сж.* — храна; разкош.

**Пїсті́къ**, *пр. (гр.)* — чист, истински; несмесен.

**Пі́тѵсъ**, *см. (гр.)* — бор; кипарис.

**Пла́въ**, *пр. (лат.)* — бледо-жълт; узрял: къ жа́твѣ.

**Пла́мень**, *см., Р. п.* -ні — пламък; огън; жар.

**Пла́тъ**, *см.* — кръпка; парче; плат.

**Плаче́вница**, *сж.* — плачка, оплаквачка.

**Плачевóпльствити**, *гл. св.* -ствлю, -виши — ридая, надавам скърбен вой.

**Плени́ца**, *сж.* — верига, окови; плетеница; връзка.

**Плеска́нїе**, *сс.* — ръкоплескане; одобрение.

**Плесна̀**, *сж.* — ходило, нога, стъпало, китка на крака; пета.

**Плесни́ца**, *сж.* — обувка, сандал.

**Плищева́нїе**, *сс.*, пли́щъ, *см.* — шум, вик, врява; вълнение (= мѧте́жъ).

**Плі́нда**, *сж. (гр.)* — тухла; керемида.

**Плóдствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — принасям плод.

**Пло́ть**, *сж.* — плът, тяло; месо.

**Пло́тскій**, *пр.* — плътски, телесен; чувствен.

**Плѣза́ти**, *гл. несв.* плѣжꙋ, -жеши — пълзя, влача се.

**Плѣни́ца**, *сж.* — вж. плени́ца.

**Плюнове́ніе**, *сс.* — плюнка, слюнка; фиг. незначително нещо.

**Плю́ска**, *сж.* — черупка; чашка (на желъд, на орех).

**Плѧса́ти**, *гл. несв.* -са́ю, -са́еши и плѧшꙋ, плѧ́шеши — играя, танцувам.

**По**, *прд.* — след, подир, по.

**Пободѣ́ти**, *гл. св.* -бждꙋ, -бди́ши — постоявам буден, побдя. Вж. бдѣти.

**Побива́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши (*св.* побити) — убивам: ка́менїемъ.

**Побі́рчїй**, *см.* — бирник.

**Побори́ти**, *гл. св.* -рю́, -риши — оборвам, побеждавам.

**Побѣди́тельнаѧ**, *пр. мнч.* — победни песни, победно тържество, триумф.

**Пока́пленный**, *пр.* — боядисан, варосан, вапсан.

**Пока́рница**, *сж.* — готвачка.

**Пова́рнѧ**, *сж.* — готварница, кухня.

**Пова́рь**, *см.* — готвач.

**Пови́ненъ**, *пр.* — виновен, отговорен: сꙋдꙋ.

**Повинова́тисѧ**, *гл. несв.* -нꙋ́юсѧ, -нꙋ́ешисѧ; повинꙋ́тисѧ, *св.* -нꙋ́сѧ, -ні́шисѧ — покорявам се, съм послушен.

**Покле́щи**, *гл. св.* -кꙋ, -че́ши — покривам, обковавам: зла́томъ.

**Покнегдà** *нр.* — след като, когато, щом.

**Повода́тай**, *см.* — водач.

**Пово́дїе**, поводне́нїе, *сс.* — наводнение.

**Пово́дьница**, *сж.* — държанка, любовница.

**Поврещи́**, *гл. св.* -вéргꙋ, -жеши — подхвърлям; повалям.

**Повсю́дꙋ**, *нр.* — навсякъде.

**Повѣ́дати**, *гл. несв.* -даю, -даеши — съобщавам, казвам, разказвам, обявявам.

**Повѣ́сити**, *гл. св.* -вѣшꙋ, -сиши — окачвам; обесвам.

**Пога́нъ**, **пога́нинъ**, *см.* (*лат.* paganus) — езичник, нехристиянин, прост човек, поганец.

**Погла́дити**, *гл. св.* -гла́ждꙋ, -дишi — изглаждам, изравнявам; тъпча, стривам; унищожавам.

**Поглоти́ти**, *гл. св.* -глощꙋ̀, -ти́ши — поглъщам, изпояждам.

**Поглоще́нїе**, *сс.* — поглъщане, изтребване.

**Поглꙋми́тисѧ**, *гл. св.* млю́сѧ, -ми́шисѧ — забавлявам се, поразтушвам се; бръщолевя; размишлявам; упражнявам се: къ запов'ѣдехъ.

**Погнати** *гл. св.* -женꙋ̀, -жене́ши — гоня, преследвам; търся; придружавам: милость твоѧ̀ поженéтъ мѧ̀ (Пс. 22, 6).

**Погрꙋжа́ти**, *гл. несв.* -жа́ю, -жа́еши — потапям; потъвам; — сѧ — пъляя се; потъвам.

**Погрꙋзи́ти**, *гл. св.* -жꙋ̀, -зи́ши — потапям, удавям; унищожавам.

**Погрѧзне́нїе**, *сс.* — потъване; потопяване.

**Погрѧсти́**, *гл. св.* -грѧзꙋ̀, -зе́ши — потъвам.

**Подвижникъ**, *см.* — борец, ревнител; аскет, постник; човек, който се подвизава.

**Подвиза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши — движа, тласкам; увещавам, подтиквам; — сѧ — подвизавам се, трудя се; вдигам се против някого: на мѧ̀ врази̑ мои̑.

**Подво́й**, *см.* — спонец, стълб на вратня; праг.

**Подгнѣща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́еши — подклаждам, подпалвам.

**Подгорта́нїе**, *сс.* — гуша; брадичка (като част на лицето).

**Подима́ти**, *гл. несв.* — Вж. подѧ́ти

**Поди́ръ**, *см.* (*гр.*) — дълга дреха у ветхозаветните първосвещеници.

**Подкле́пъ**, *см.* — вж. подвой.

**Поднебе́снаѧ,** *пр. ж. р.* — която е под небето, земята; *мнч.* — всичко, което е на земята.

**Подо́ба,** *сж.* — естествена потребност; употреба; подбуда, влечение.

**Подоба́ти,** *гл. несв.* -ба́ю, **-ба́еши** — подобава, прилича, трябва.

**Подо́бенъ** *(субстант. пр.)* — църковна песен, която служи за образец при пеенето на други църковни песни; приличен, пригоден.

**Подо́біе,** *сс.* — прилика, изображение; статуя.

**Подо́бникъ,** *см.* — подражател; ревнител; следовник.

**Подо́лѥ** *сс.* — долина; подножие на планина.

**По́дрѹгъ,** *см.* = сосѣ́дъ = клевре́тъ.

**Подрѹ́жіе,** *сс.* — дружка, другарка; съпруга.

**Подса́да,** *сж.* = заса́да.

**Подсо́лнечный,** *пр.* — който е под слънцето, поднебесен, земен.

**Подтомлѧ́ти,** *гл. несв.* -лѧ́ю, **-лѧ́еши** — изтезавам, измъчвам.

**Подточи́ліе,** *сс.* — корито под преса, чебур.

**Подѹсти́ти,** *гл. св.* -щѹ́, **-сти́ши** — подучвам, подбуждам, насъсквам.

**Подѹще́ніе,** *сс.* — подстрекателство.

**Подѧре́мничь,** *пр.* — товарен, който е под ярем.

**Подѧ́ти,** *гл. св.* -имѹ̀, **-и́меши** — подхващам, подигам.

**Поели́кѹ,** *нр.* — колкото, доколкото; тъй като.

**Пожда́ти,** *гл. св.* -ждѹ̀, **-жде́ши** — почаквам.

**Поже́ртъ,** *прч.* — от пожре́ти.

**Пожже́ніе,** *сс.* — изгаряне.

**Поживле́ніе,** *сс.* — прехрана.

**Пожира́ти,** *гл. несв.* -ра́ю **-ра́еши** — гълтам, поглъщам.

**Пожирова́ти,** *гл. несв.* **-рѹю, -рѹеши** — прехранвам се; живея някъде, въдворявам се.

**Пожре́ти,** *гл. св.* **-жрѹ̀, -жре́ши** — принасям жертва, умъртвявам; унищожавам.

**Позвизда́ніе,** *сс.* — освиркване, присмех.

**Позвизда́ти,** *гл. св.* **-ждѹ̀, -жде́ши** — подсвирквам, давам знак; освирквам.

**По́здѣ,** *нр.* — късно, свечером.

**Позо́рище,** *сс.* — театър; игрище; зрелище.

**Позо́ръ,** *см.* — гледка; сцена, театър; зрелище; срам, позор.

**Позыва́тисѧ,** *гл. несв.* **-клюсѧ, -клешисѧ** — треса се, раздрусвам се: **ѡснова́ніѧ земли́.**

**Позы́бнѹтисѧ,** *гл. св.* -нѹсѧ, **-нешисѧ** — разклащам се, люлея се.

**Покива́ти,** *гл. несв.* -ва́ю, **-ва́еши** — клатя, поклащам: главо́ю.

**Поко́ище,** *сс.* — покой, упокоение, почивка; смърт.

**Покрове́нный,** *прч.* = покрыве́ный (*ср.* кро́въ, покро́въ).

**Покѹпа́тисѧ,** *гл. св.* -кѹплю́сѧ, **-пле́шисѧ** — окъпвам се, омивам се.

**Покѹри́ти,** *гл. св.* -кѹрю́, **-ри́ши** — покадявам; задимявам, опушвам.

**Покѹси́тисѧ,** *гл. св.* -шѹ́сѧ, **си́шисѧ;** покѹша́тисѧ, -ша́юсѧ, **-ша́ешисѧ** — опитвам се, дръзвам; желая.

**По́лзокъ,** ползкі́й, *пр.* — плъзгав.

**По́лістъ,** -кі́й, по́льный, *пр.* — полски; равен, гладък.

**По́лма,** *нр.* — наполовина, на две части.

**Полоте́нце,** *сс.* — парче платно, кърпа.

**Полѹде́нный,** *пр.* — пладнешки, обеден; южен.

**По́лъ,** *см., Р. пад.* **-лѹ,** — половина; страна (на нещо), бряг; пол (род).

**Полѣ́но,** *сс.* — парче дърво, цепеница.

**Поліеле́й,** *см. (гр.)* — ‚многомилостиво', пение в празничната утреня на псалмите 134. и 135., където многократно се повтаря думата **ми́лость;** полиелей, многосвещник.

**Помаа́ніе,** *сс.* = помава́ніе = манове́ніе.

**Помава́ти,** *гл. несв.* -ва́ю, -ва́єши — обяснявам с движение на ръцете, очите или главата, кимвам, давам знак.

**Пома́лѣ,** *нр.* — след малко, наскоро.

**Помани́ти,** *гл. св.* -нꙋ̀, -не́ши — кимвам, намигвам; давам знак; подбуждам.

**Поме́ркнꙋти,** *гл. св.* -нꙋ̀, -неши — потъмнявам, смрачавам се.

**Помжа́рити,** *гл. св.* -рю, -риши — зажумям, примижвам.

**Помиза́ти,** *гл. несв.* -за́ю -за́єши — намигвам, съблазнявам с поглед.

**Поми́ловати,** *гл. св.* -лꙋю, -лꙋєши — оказвам милост, помилвам, опрощавам.

**Помо́стъ,** *см.* — под, мозайка, каменен под.

**Помѧнꙋ́ти,** *гл. св.* -нꙋ̀, -не́ши — поменавам, спомнювам си.

**Понаходи́ти** *гл. св.* -ждꙋ̀, -диши — разбирам, познавам.

**Понѐ,** *нр.* — поне, най-после; понеже.

**Поница́ти,** *гл. несв.* -ца́ю, -ца́єши; **пони́кнꙋти,** *св.* -нꙋ, -неши — навеждам, наклонявам.

**Поно́жь,** *сж.* — ногавица, метолическа броня за краката.

**Понома́рь,** *см. (гр.)* — вж. **парамона́ръ.**

**Поноси́ти,** *гл. св.* -ношꙋ̀, -сиши; *несв.* **поноша́ти,** -ша́ю, -ша́єши — укорявам, хуля; нося, понасям.

**Поно́сливый,** *нр.* — клеветнически; ругателен; позорен, срамен.

**Поноше́нїе,** *сс.,* **поно́съ,** *см.* — укор; позор, срам; безславие.

**По́нтъ,** *см. (гр.)* — море; област в Мала Азия; **Єѵѯі́нскїй по́нтъ** — Черно море.

**Поныр́ѧти,** *гл. несв.* -рѧ́ю, -рѧ́єши — гмурвам се, потъвам; промъквам се.

**Понѧ́ва,** *сж.* — дреха от тънко платно; чаршаф; клашник.

**Попече́нїе,** *сс.* — грижа, старание.

**Попещи́сѧ,** *гл. св.* -пекꙋ́сѧ, -пече́шисѧ — погрижвам се, безпокоя се.

**Попира́ти,** *гл. несв.* -ра́ю, -ра́єши — вж. **попра́ти.**

**Поползати́сѧ,** *гл. несв.* -за́юсѧ, -за́єшисѧ; **поползнꙋ́тисѧ,** *св.* -знꙋ́сѧ, знє́шисѧ — подплъзвам се, препъвам се; съблазнявам се; пропадам.

**Попра́зднственный,** *пр.* — следпразничен.

**Попра́нїе,** *сс.* — нещо, което се тъпче с нозе, прах, смет, нечистота.

**Попра́ти,** *гл. св.* поперꙋ̀, -ре́ши — стъпквам, смачквам, смазвам; потискам.

**По́прище,** *сс.* — път, житейски път: мярка за пътна дължина, миля.

**Порабо́тити,** *гл. св.* -щꙋ̀, -тиши — поробвам, покорявам.

**Порабоща́ти,** *гл. несв.* -ща́ю, -ща́єши — заробвам, завладявам; — тѣ́ло моѐ — трудя се.

**Порабоще́нїе,** *сс.* — поробване; робуване.

**По[р]еченїе,** *сс.* — порицание; оплакване, поплак, жалба.

**Порещи́,** *гл. св.* -рекꙋ̀, -че́ши — порицавам, укорявам.

**Порожде́нїе,** *сс.* — рожба; поколение. Вж. **и҆зча́дїе.**

**Поро́къ,** *см.* — порицание; порок, вреда, недостатък.

**Поропта́ти,** *гл. св.* — вж. **ропта́ти.**

**По́рꙋчи,** -ей, *сж. мнч.* — наръквици (свещени одежди, които се поставят около китките на ръцете).

**Порꙋчи́ти,** *гл. св.* -рꙋчꙋ̀, -чи́ши — връчвам, поверявам.

**Порꙋ́чникъ,** *см.* — поръчител, доверенник, посредник.

**Порфѷ́ра,** *сж. (гр.)* — багреница, връхна скъпоценна дреха.

**По́рча,** *сж.* — отрова; отравяне.

**Порѧ́дꙋ,** *нр.* — наред, поред, според реда.

**Посаждати,** *гл. несв.* -жда́ю, -жда́єши; **посади́ти.** *св.* -ждꙋ̀, -ди́ши — поставям, турям; посаждам.

**Посе́мъ**, *нр.* — след това.

**Поскома́ти**, **поскома́йти**, *гл. св.* -млю́, -млеши — прошепвам; мъмря; мърморя; скимтя, ръмжа: ѧзы́комъ.

**Поскрежета́ти**, *гл. св.* -щꙋ̀, -щеши — заскърцвам: зꙋ́бы свои́ми.

**Посла́ти**, *гл. св.* -лю̀, -шши — изпращам, отправям. *Вж.* посыла́ти.

**По́слꙋхъ**, *см.* — свидетел; посредник.

**Послꙋ́шество**, *сс.* — свидетелство, показание.

**Послꙋ́шествовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — свидетелствувам.

**Послѣди́**, **по́слѣжде**, *нр.* — най-после най-сетне.

**Послѣ́дованїе**, *сс.* — последване; редът, по който се извършва дадена църковна служба.

**Послѣ́докъ**, *см.* — последица; край; — дні́й — последните дни.

**Посма́гъ**, *см.*, **посма́га**, *сж.* — питка; таблетка.

**Пособи́ти**, *гл. св.* -блю̀, -би́ши; **посо́бствовати**, *несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — помагам; защитявам.

**Посо́бїе**, *сс.* — помощ, съдействие; помагало.

**Посо́бникъ**, *см.* — помощник; защитник.

**Посо́лъ**, *см.* — посланик, пратеник.

**По́сохъ**, *см.* — пастирска тояга; архиерейски жезъл.

**Посо́шникъ**, *см.* — който държи архиерейския жезъл през време на архиерейската литургия.

**Поспѣ́хъ**, *см.* — бързина, неотложност; ревност, усърдие.

**Поспѣше́нїе**, *сс.* — успех; подпомагане; ревност; бързина.

**Поспѣшествова́ти**, *гл: несв.* -ствꙋ́ю, ствꙋ́еши — съдействувам, подпомагам; придружавам.

**Поспѣши́тисѧ**, *гл. св.* -шꙋ́сѧ, -ши́шисѧ — побързвам; съм усърден.

**Поспѣ́шникъ**, *см.* — помощник, сътрудник.

**Посрамлє́нїе**, *сс.* — посрамване, срам, безчестие; загуба.

**Постоѧ́ти**, *гл. св.* -стою̀, -и́ши — устоявам, преодолявам; спирам се.

**Постыди́тисѧ**, *гл. св.* -жꙋ́сѧ и -ждꙋ́сѧ, -ди́шисѧ — посрамвам се, засрамям се.

**Посꙋплє́нїе**, *сс.* — тъга, скръб; срам, позор; унижение.

**Посꙋ́пленъ**, *пр.* — смутен, печален, загрижен.

**Посыла́ти**, *гл. несв.* -ла́ю, -ла́еши — пращам. *Вж.* посла́ти.

**Посѣка́тель**, *см.* — палач, джелатин.

**Посѧга́ти**, *гл. несв.* -га́ю, -га́еши — схождам се; омъжвам се, встъпвам в брак.

**Потко́рный**, *пр.* — отровен, вреден: sе́лїе.

**Потво́ръ**, *см.* — клевета, сплетня.

**Потво́ры**, *см. мнч.* — чародейство, врачуване, магии.

**Потерпѣ́ти**, *гл. св.* -плю̀, -пи́ши — имам търпение, чакам.

**Поти́ръ**, *см.* (*гр.*) — металическа чаша с подставка (свещен съсъд).

**Поткновє́нїе**, *сс.* — забиване; докосване.

**Поткнꙋ́ти**, *гл. св.* -кнꙋ̀, -кне́ши (потчи́ти) — втиквам, забивам, утвърждавам, поставям; *м. св. вр.* потко́хъ, потчѐ.

**Поткнꙋ́тисѧ**, *гл. св.* — препъвам се.

**Потоло́къ**, *см.* — таван, свод.

**Пото́мъ**, *нр.* — след това, после.

**Пото́нкꙋ**, *нр.* — натънко; на дребни части; подробно.

**Потрави́ти**, *гл. св.* -влю̀, -виши — изпасвам, повреждам (с добитъка си): ни́вꙋ, вїногра́дъ.

**Потре́бенъ**, *пр.* — потребен; удобен, сгоден: де́нь.

**Потреби́тель**, *см.* — изтребител, унищожител.

**Потребити**, *гл. св.* -блю, -биши; **потреблати**, *несв.* -блаю,- блаеши— изтребвам, унищожавам; консумирам.

**Потребленіе**, *сс.* — изтребване; изразходване; консумиране: стыхъ даровъ.

**Потребникъ**, *см.* — питка, хляб; требник (богослужебна книга).

**Потрясенъ** (*прч.* от потрясти) — стърсен, раздрусан; натъпкан: мѣра.

**Потуснѣвати**, *гл. несв.* -ваю, -ваеши — потъмнявам, почернявам.

**Потченіе**, *сс.* — поставяне, разпъване шатри: сѣни.

**Потщитися**, потщатися, *гл. св.* потщуся, потщишися — побързвам; грижа се, старая се.

**Поощрательный**, *пр.* — поощрителен, ободрителен; подбуждащ.

**Поухлъ**, *пр.* — глупав; жесток; безсрамен.

**Похотѣніе**, *сс.* — похот; желание; сладострастие.

**Почити**, *гл. св.* -чію, -чіеши (почикати) — почивам, отдъхвам; умирам.

**Почка**, *сж.* — бъбрек.

**Почтити**, *гл. св.* -чту, -чтиши — почитам; — ся — удостоявам се.

**Почто** *мст.* — защо?

**Пошествіе**, *сс.* — стъпване, ход; излизане, излаз.

**Пощеніе**, *сс.* — постене, пост.

**Пою** — вж. пѣти.

**Пожести** (*-дти), *гл. св.* пожрухъ, -жеши — изяждам, поглъщам; изгарям; унищожавам.

**Пожати**, *гл. св.* — *вж.* ятти — вземам, поемам; улавям.

**Правити**, *гл. несв.* -влю, -виши — управлявам, ръководя.

**Праздиолюбецъ**, *см.* — който почита празниците, установени от Църквата.

**Прати**, *гл. несв.* перу, -еши — пера, мия; тъпча, мачкам; изстисквам, изцеждам; ритам.

**Праща**, *сж.* — прашка.

**Преболѣ**, *нр.* — извънредно много, прекомерно, най-вече.

**Пребыти**, *гл св.* -буду, деши — пребивавам, оставам, престоявам (*несв.* пребывати).

**Превеличествовати**, *гл. несв.* -ствую, -ствуеши — *вж.* превыти.

**Превелій**, *пр.* — най-велик, най-голям.

**Превзятіе**, *сс.* — превъзходство, предимство.

**Превитати**, *гл. несв.* -таю, -таеши — преселвам се; странствувам; отлитам, прелитам.

**Превозмутити**, *гл. св.* -мущу, -тиши — смущавам.

**Превозносити**, *гл. несв.* -ношу, -сиши; превознести, *св.* -несу, -сеши — превъзнасям, възхвалям; издигам.

**Превысочайшій**, *пр.* — превисок; който стои над всичко, най-възвишен.

**Превыше**, *нр.* — много по-високо; найвисоко.

**Превѣсъ**, *сж.* — кълона, везни; кобиличка на везни.

**Превращати**, *гл. св.* -щаю, -щаеши — разбунтувам, подбуждам; подучвам.

**Прегибати**, *гл. несв.* -баю, -баеши и -блю, -блеши — свивам, прегъвам: колѣна.

**Прегудница**, *сж.* — цигулка, гъдулка.

**Предательнѣ**, *нр.* — по предание.

**Предѣнствовати**, *гл. несв.* -ствую, -еши — прекарвам, престоявам целия ден.

**Предержащій**, *прч.* — правителствен, върховен; който управлява: власть.

**Предначати**, *гл. св.* -начну, -начнеши; предначинати, *несв.* -наю, -наеши — започвам, начевам; запявам.

**Предоображеніе**, *сс.* — предобраз; начало.

**Предпутіе**, *сс.* — начало, започване; — поста — встъпване в св. пост.

**Предразсѹждати**, *гл. несв.* -ждаю, -еши — предпочитам, избирам; предрешавам.

**Предстанїе**, *сс.* — ходатайство, помощ, грижа.

**Предстательство**, *сс.* — застъпничество, покровителство, закрила, ходатайство.

**Предстати**, *гл. св.* -станѹ, -неши — представям се, явявам се.

**Предтеча**, *см.* — предшественик; име на св. Иоан Кръстител.

**Предточилїе**, *сс.* — съд, в който се изтича ширата (от смачканото грозде). Вж. точило.

**Предѹвѣдѣти**, *гл. св.* -вѣмъ, -вѣси — предузнавам.

**Предѹсрѣсти**, *гл. св.* -срѧщѹ, -щеши — посрещам отрано.

**Предѹставити**, *гл. св.* -влю, -виши — предопределям, отреждам.

**Предѹчинити**, *гл. св.* -ню, -ниши — предварително нареждам, предопределям.

**Преестественный**, *пр.* — свърхестествен, чудесен.

**Прежде**, *прд.* и *нр.* — преди, първом; прежде даже не — преди още да (Мат. 1, 18).

**Превелїкїй**, *пр.* — най-велик; преизобилен.

**Презъестественный**, *пр.* — противоестествен.

**Презирати**, *гл. несв.* -раю, -раеши — презирам, пренебрегвам.

**Презорливый**, *пр.* — горд, надменен; безочлив, дързък.

**Презорствовати**, *гл. несв.* -ствѹю, -еши — вж. презирати.

**Презоръ**, *см.* — срам, посрамване; хула; гордост.

**Презрѣти**, *гл. св.* -зрю, -зриши — презирам, отвисоко гледам, пренебрегвам, не съглеждам. Вж. презирати.

**Преизбыти**, *гл. св.* -бѹдѹ, -бѹдеши; преизбыточествовати, *несв.* -ствѹю, -ствѹеши — изобилствувам, умножавам се, преизобилвам; надминавам.

**Преизбыточествїе**, *сс.* — преизобилие, излишество.

**Преизлиха**, *нр.* — най-много, извънмерно, извънредно.

**Преизлишествовати**, *гл. несв.* -ствѹю -еши — изобилствувам.

**Преимѣти**, *гл. несв.* -мѣю, -мѣеши — имам предимство, превишавам, превъзхождам.

**Преисподнїй**, -нѧѧ, -ее, *пр.* — дълбок, подземен, преизподен; най-долен.

**Преисподнѧѧ земли** — ад, преизподня.

**Прейти**, *гл. св.* -йдѹ, -йдеши — преминавам, минавам, изчезвам.

**Прейтїе**, *сс.* — преход, преминаване.

**Прекелѣтъ**, *см.* — стая; зимен дом.

**Прекормити**, *гл. св.* -млю, -миши — прехранвам.

**Прекословїе**, *сс.* — противоречие; възражение.

**Прелагатай**, *см.* — пратеник; съгледвач.

**Прелагати**, *гл. несв.* -гаю, -гаеши — премествам; довеждам.

**Прелесть**, *сж.* — измама, заблуда; съблазън, омая.

**Преложенїе**, *сс.* — превръщане в нещо; превод.

**Преложити**, *гл. св.* -жѹ, -жиши — превръщам, променям; преместям; превеждам.

**Прелѹкавновати**, *гл. несв.* -нѹю, -нѹеши — лукавствувам, надминавам някого по хитрост; постъпвам най-лошо.

**Прельстити**, *гл. св.* -щѹ, -стиши; прельщати, *несв.* -щаю, -щаеши — прелъстявам, измамвам; омайвам.

**Прелюбы**, *сж.*, *Р. пад.* -бве — ,любов пряко позволеното, прелюбодеяние; прелюбы творити — прелюбодействувам, нарушавам съпружеската вярност.

**Премедлити**, *гл. несв.* -длю, -лиши — закъснявам, бавя се.

**Премирный**, *пр.* — надсветовен, небесен.

ремоціи, *гл. св.* -могѫ, -жеши — надмогвам, надделявам, надвивам.
ремѹдровати, *гл. несв.* -рѹю, -рѹеши — надминавам някого по мъдрост, надхитрявам.
ренемоганїе, *сс.* — изнемогване; малодушие.
ренемогати, *гл. несв.* -гаю, -гаеши — пренебрегвам, презирам, немаря.
ренепорочный, *пр.* — съвършено, напълно безукорен, най-свет.
репинати, *гл. несв.* -наю, -наеши — препятствувам, спъвам.
репирати, *гл. несв.* -раю, -раеши — убеждавам, скланям; — сѧ — препирам се споря.
репитати, *гл. св.* -таю, -таеши — прехранвам; подкрепям; съхранявам; *прен.* погребвам (Бит. 15, 15).
реподобномѹченикъ, *см.* — монах, претърпял мъченическа смърт за Христа и провъзгласен за светец.
реподобный, *пр.* — свет, най-подобен на Бога; монах.
репонка, *сж.* — мрежица, було.
репонъ, *см.*, препона, *сж.* — спънка, пречка, препятствие.
репоѧсати, *гл. св.* -саю, -саеши и -ѧшѹ, -ѧшеши — препасвам, опасвам: поѧсъ, мечь.
репрѹгъ, *см.* — покривало; пояс, престилка.
репрѹда, *сж.* — багреница, пурпурна дреха.
репрѣнїе, *сс.* — придумване, убеждаване.
репрѣтельный, *пр.* — убедителен.
репрѣти, *гл. св.* -прю, -прѣши — убеждавам, скланям, надвивам някого при спор.
репрѧда, *сж.* — вж. препрѹда.
репѧти, *гл. св.* -пнѹ, -пнеши — пречвам, спъвам, спирам. Вж. препинати.
перекати, *гл. несв.* -каю, -каеши; пререцати, *несв.* -цаю, -цаеши; пререщи, *св.* -кѹ, -чеши — противореча, възразявам, препирам се.
Прериганїе, *сс.* — преминаване, пробег; състезание; препънка, съблазън.
Пресвѵтеръ, *см. (гр.)* — ‚старши‘ ‚старейшина; свещеник.
Пресловѹтый, *пр.* — прочут, знаменит.
Преслѹшанїе, *сс.* — непослушание, непокорност.
Пресмотренїе, *сс.* — преглед, надзор.
Пресмыкатисѧ, *гл. несв.* -каюсѧ, -каешисѧ — влача се, пълзя: по земли.
Преспѣвати, *гл. несв.* -ваю, -ваеши; преспѣти, *св.* -спѣю, -спѣеши — преуспявам, напредвам; надминавам.
Преспѣѧнїе, *сс.* — успех, напредък.
Преставити, *гл. св.* -влю, -виши; преставлѧти, *несв.* -влѧю, -влѧеши — премествам; отклонявам; — сѧ — преминавам, преселвам се във вечността, умирам.
Преставленїе, *сс.* — смърт.
Престатїе, *сс.* — преставане, завършък.
Престїхїованный, *пр.* — изменен от природните елементи, стихии, преобразен.
Престрогати, *гл. несв.* -гаю, -гаеши — престъргвам, претривам.
Престѹпати, *гл. несв.* -паю, -паеши — прекрачвам; престъпвам: заповѣдь.
Пресѹщественный, *пр.* — предвечен, изначален.
Пресѹществлѧтисѧ, *гл. несв.* -влѧюсѧ, -влѧешисѧ — превръщам се, изменявам се, пресъществявам се.
Пресѹщный, *пр.* — свръхестествен, божествен.
Пресылати, *гл. несв.* -лаю, -лаеши — препращам, изпращам.
Пресѣда, *сж.* — засада; измама.
Пресѣдатисѧ, *гл. несв.* -даюсѧ, -даешисѧ — разкъсвам се, пуквам се.
Претертїе, *сс.* — претриване, разцепване, прорез; разделяне.

**Претйти**, *гл. несв.* -щꙋ̀, -тйши — запрещавам, забранявам; заплашвам.

**Преткновѐнїе**, *сс.* — препятствие, пречка; *прен.* съблазън.

**Преткнꙋ̀ти**, *гл. св.* -кнꙋ̀, -кнѐши — препъвам, спъвам.

**Преторгáти**, *гл. несв.* -гáю, -гáеши — пробивам, разкъсвам.

**Претрѣ́ти**, *гл. св.* -трю̀, -трѐши — претривам, режа с трион.

**Претѡ́ръ**, *см. (лат.)* — претория (дворец на римския провинциален управител), съдилище.

**Претыкáнїе**, *сс.* — вж. **преткновѐнїе**; **кáмень претыкáнїѧ** — спънка; съблазън.

**Претыкáтисѧ**, *гл. несв.* -кáюсѧ, -кáешисѧ — препъвам се, съблазнявам се; лутам се, скитам се.

**Претѧ̀**, *деепрч.* — скърбейки, тъгувайки.

**Претѧжéнїе**, *сс.* — тежест, наклоняване (на везни).

**Преѡбидѣ́ти**, *гл. св.* -ждꙋ̀, -дйши — обиждам, онеправдавам; презирам.

**Преѡтолстѣвáти**, *гл. несв.* -вáю, -вáеши — затлъстявам.

**Преѡтꙋ́чнѣвáти**, *гл. несв.* -вáю, -вáеши — надебелявам, затлъстявам.

**Прешéдъ**, *прч.* — вж. **прейтѝ**.

**Прешéствїе**, *сс.* — преминаване; *прен.* смърт.

**Прещáти**, *сл. несв.* -щáю, -щáеши — заплашвам, заповядвам; роптая.

**Прещéнїе**, *сс.* — запрещение; заплаха; злоба.

**Приáлченъ**, *пр.* — гладен.

**Прибóнще**, *сс.* — залив; долинка.

**Прибывáти**, *гл. несв.* -вáю, -вáеши — умножавам се; нараствам; случвам се, съм при някого.

**Прибы́ти**, *гл. св.* -бꙋ́дꙋ, -бꙋ́деши — стоя до някого; пристъпвам.

**Прибы́токъ**, *см.* — печалба, придобивка; корист.

**Привестѝ (*-дтѝ)**, *гл. св.* -ведꙋ̀, -дéши — довеждам, привеждам, докарвам.

**Привитáти**, *гл. несв.* -тáю, -тáеши — обитавам, живея, витая; заселвам се; кацам.

**Привлачáти**, *гл. несв.* -чáю, -чáеши — скланям; уговарям; привличам.

**Привлещѝ**, *гл. св.* -кꙋ̀, -чéши — привличам, приближавам.

**Привмѣнйти**, *гл. св.* -ню̀, нйшь — причислявам; уподобявам, сравнявам.

**Привнйти**, *гл. св.* -внидꙋ̀, -деши — влизам, промъквам се.

**Привещѝ**, *гл. св.* -вéргꙋ, -жеши — подхвърлям, слагам.

**Привѣ́съ**, *см.* — кобиличка на везни; мерило.

**Привѣ́тъ**, *см.* — решение, намерение; наклонност.

**Привѧзáти**, *гл. св.* -зáю, -зáеши и -жꙋ̀, -жеши — привързвам.

**Пригвоздйти**, *гл. св.* -ждꙋ̀, -здйши — приковавам: на крестѣ̀; прикачвам.

**Приглаcйти**, *гл. св.* -шꙋ̀, -сйши — повиквам, призовавам, (*несв.* **приглашáти**).

**Приглашéнїе**, *сс.* — покана, зов.

**Приглѧ́дъ**, *см.* — поглеждане, поглед.

**Пригрóбїе**, *сс.* — погребален обред.

**Придóба**, *сж.* — потреба, потребна вещ.

**Прйдчествовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — предпочитам.

**Придѣ́лати**, *гл. несв.* -лаю, -лаеши — припечелвам, придобивам.

**Придѣ́лъ**, *см.* — пристройка; църквица, параклис, страничен олтар в храма. *Вж.* **параекклисїѧ**.

**Придѣ́ти**, **придѣ́вати**, *гл. св.* -дѣ́ю, -дѣ́еши — принасям, поднасям.

**Прижáти**, *гл. св.* -жмꙋ̀, -жмеши — притискам, гнетя.

**Призлó**, *сс.* — зло, злина; развала.

**Призирáти**, *гл. несв.* -рáю -рáеши — гледам, приглеждам, грижа се за нкг.

**Призо́ръ**, *см.* — гледане, поглеждане; *прен.* — ненавист; завист; — ѻ҆чі́съ — урочасване.

**Призрѣ́ти**, *гл. св.* -зрю̀, -ри́ши — поглеждам милостно (Пс. 85, 16), наглеждам.

**Прикаса́тисѧ**, *гл. несв.* са́юсѧ, -са́ешисѧ — докосвам се, допирам се; общувам (св. прикоснꙋ́тисѧ).

**Прикла́дный**, *пр.* — приличен, спретнат; подходящ, удобен; свойствен; примерен.

**Прикла́довати**, *гл. несв.* -дꙋю, -дꙋеши — притурям; сравнявам, уподобявам.

**Прикла́дъ**, *см.* — образец, пример.

**Приключа́тисѧ**, *гл. несв.* -ча́юсѧ, -ча́ешисѧ — срещам се, намирам се; присъствувам.

**Приклю́чи́тисѧ**, *гл. св.* -чꙋ́сѧ, -чи́шисѧ — случвам се.

**Приколеснꙋ́тисѧ**, *гл. св.* — вж. прикоснꙋ́тисѧ.

**Прикоснꙋ́тисѧ**, *гл. св.* -нꙋ́сѧ, -не́шисѧ — докосвам се, допирам се.

**Прикрове́нїе**, *сс.* — покривка, було; прикритие; мнимо основание.

**Прикрове́нъ**, *прч.* — прикрит; тайнствен, непостижим.

**Прикрꙋ́га**, *сж.* — дар, зестра, прикя.

**Прикꙋ́дникъ**, *пр.* — несправедлив; дързък.

**Прикꙋза́нїѧ**, *сж.* — спустошение, разрушение

**Прилежа́ти**, *гл. несв.* -лежꙋ̀, -жи́ши, (прилѣжа́ти) — принадлежа; съм при някого; настоявам; чакам; гледам втренчено; грижа се, залягам.

**Прило́гъ**, *см.* — пристъп, нападение.

**Приложе́нїе**, *сс.* — прибавка; кръпка (Марк. 2, 21); дар; умножаване: **грѣхѡ́въ**.

**Приложи́ти**, *гл. св.* -жꙋ̀, -жи́ши — прилагам, прибавям, придавам; умножавам, усилвам: вѣ́кꙋ; продължавам (да върша нещо): Бит. 8, 21.

**Прило́жникъ**, *см.* — дарител на храм или монастир (който е притурил своя принос към помощта на ктиторите, вж. там).

**Прилꙋчи́тисѧ**, *гл. св.* -чꙋ́сѧ, -чи́шисѧ — случвам се (*несв.* прилꙋча́тисѧ).

**Прильнꙋ́ти**, *гл. св.* -нꙋ̀, -не́ши — прилепвам; привързвам се.

**Приметáтисѧ**, *гл. несв.* -та́юсѧ, -та́ешисѧ — припадам, хвърлям се; лежа при прага (Пс. 83, 11); подслонявам се.

**Примѣ́сникъ**, примѣ́шенецъ, *см.* — съдружник (напр. в търговия).

**Примѣ́тнѡ**, *нр.* — явно, забележимо.

**При́нгипъ**, *см. (лат.)* — принц, княз.

**Приникнꙋ́ти**, *гл. св.* -нꙋ̀, -не́ши; приница́ти, *несв.* -ца́ю, -ца́еши — навеждам се, надниквам.

**Припа́дати**, *гл. несв.* -да́ю, -да́еши; припа́сти, *св.* -дꙋ̀, -де́ши — падам ниско; коленопреклонно моля.

**Приплóдовати**, *гл. несв.* -дꙋю, -дꙋеши — принасям плод, умножавам.

**Приновелѣва́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — добавям, допълням закон, заповед.

**Приновѣ́довати**, *гл. несв.* -дꙋю, -дꙋеши — оплаквам се; ходатайствувам.

**При́полъ**, *см.* — пола; горна дреха.

**Припра́та**, *сж.*, припра́тъ, *см.*, припра́ть, *сж.* — притвор, преддверие. Вж. па́перть.

**Припряже́нїе**, *сс.* — съединение, връзка; брак.

**Припряза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши; припрящи́, *св.* -гꙋ̀, -же́ши — впрягам; свързвам чрез брак.

**Прирадѝвѡ**, прирадѣ́тельнѡ, *нр.* — усърдно, грижливо, щателно.

**Прираже́нїе**, *сс.* — размирица, свада; удар; обида.

**Приразитися**, *гл. св.* -жуся, -зишися — блъскам се; спречквам се.

**Приращеніе**, *сс.* — нарастване, увеличаване, прираст; срастване.

**Приристати**, *гл. св.* -ришу, -решши — прибягвам, стичам се.

**Прирѣканіе**, *сс.* — стремеж, домогване.

**Присвоеніе**, *сс.* — присвояване, добив; роднина; роднинство.

**Присвянути**, *гл. св.* -ну, -нешши — повяхвам, изгарям (от жега), изсъхвам.

**Присластіе**, *сс.* — подсладяване.

**Присмотреніе**, *сс.* — оглеждане; похотлив поглед.

**Присмрадитися**, *гл. св.* -ждуся, -дишися — вмирисвам се, плесенясвам, развалям се: мѣстіе; загрубявам.

**Приснодѣвственный**, *пр.* — винаги девствен, целомъдрен.

**Приснождиконитаніе**, *сс.* — вечна храна за (на) живота.

**Присносущный**, *прч.* — вечносъществуващ.

**Присно**, *нр.* — винаги, непрестанно, непрекъснато.

**Присный**, *пр.* — всегдашен; искрен, истински; домашен.

**Присовѣтовати**, *гл. несв.* -тую, -туеши — съветвам; възвестявам.

**Присопъ**, *см.* — умесено тесто.

**Приспѣти**, *гл. св.* -спѣю, -спѣеши — успявам; побързвам; пристъпвам, появявам се; приспѣ конецъ — свърши се (Марк. 14, 41).

**Приставленіе**, *сс.* — прибавка; кръпка; управление.

**Пристáвникъ**, *см.* — управител, домакин, настойник.

**Присталецъ**, *см.* — пришелец, чужденец.

**Пристрашенъ**, *прч.* — уплашен.

**Пристрой**, *см.* — устройство; приготовление; назидание; настроение: душевный.

**Пристяжати**, *гл. св.* -стяжу, -жеши — придобивам.

**Присѣтити**, *гл. св.* -щу, -тиши — посещавам; наглеждам, правя преглед.

**Присѣщати**, *гл. несв.* -щаю, -щаеши — посещавам; светя, сияя.

**Присѣщеніе**, *сс.* — посещение; надзор.

**Присяга**, *сж.* — клетвено показание.

**Присягнути**, *гл. св.* -гну, гнеши — докосвам, допирам се, досягам; заклевам се.

**Присяженіе**, *сс.* — докосване, присягане, хващане; клетва, заклеване.

**Притваряти**, *гл. несв.* -ряю, -ряеши — приготвям; придобивам.

**Притвореніе**, *сс.* — преструвка, маска; предлог, извинение.

**Притворяти**, *гл. несв.* -ряю, -ряеши — придобивам; запазвам; — себѣ — преструвам се.

**Прительный**, *пр.* — спорен, оспорван; свадлив.

**Притещи**, *гл. св.* -теку, -течеши — прибягвам, достигам.

**Притергнути**, *гл. св.* -гну, -гнеши — притеглям, привличам.

**Приточествовати**, *гл. несв.* -ствую, -ствуеши — сравнявам, уподобявам, съпоставям, доказвам с примери.

**Притрáнстко**, *сс.* — досада, отвращение, гнусота.

**Притужно**, *нр.* — тягостно, досадно.

**Притупити**, *гл. св.* -плю, -пиши — притъпявам, отслабям.

**Притущати**, *гл. св.* -тчу, -чеши — вж. приточествовати.

**Притча**, *сж.* — мъдро изречение, пословица; поучително сравнение в разказна форма; пример.

**Притяжати**, *гл. св.* жу -жиши — притежавам, придобивам.

**Приходскій**, *пр.* — енорийски.

**Приходъ**, *см.* — приход; идване, завръщане; енория, църковна община.

**Прихрáдалъ**, *пр.* — къдрав, вълнист.

**Прицѣпити**, *гл. св.* -млю, -пиши — присаждам; прикачам.

**Причастѝтисѧ**, *гл. св.* -щꙋ́сѧ, -стѝшисѧ; **причащáтисѧ**, *несв.* -щáюсѧ, -щáешисѧ — приобщавам се, ставам участник; причащавам се: **причѝстагѡ тѣ́ла ѝ чéстныѧ крóве.**

**Причáстїе**, *сс.* — участие, общуване; причастие, причащаване, *(лат.* communio, *ср. простонар.* комка).

**Причáстникъ**, *см.* — участник, съучастник.

**Причащéнїе**, *сс.* — вж. **причáстїе.**

**Причéсти**, *гл. св.* -чтꙋ́, -чтéши; **причитáти**, *несв.* -тáю, -тáеши — причислявам, присъединявам; преброявам; признавам някого.

**Причéтникъ**, *см.* — клирик, църковен служител.

**Причтáтисѧ**, *гл. несв.* -чтáюсѧ, -чтáешисѧ — съединявам се, свързвам се.

**Прѝчтъ**, прѝчетъ и причéтъ, *см.* — църковният народ; свещено — и църковнослужителите; клир; брой; списък.

**Пришéдъ**, -шый, -шїй, *прч.* от прїитѝ.

**Пришéлецъ**, пришлéцъ, *см.* — чужденец, странник; прозелит *(гр.)* — езичник, приел иудейската вяра.

**Пришéльствїе**, *сс.* — пребиваване в чужда страна.

**Пришéльствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — живея в чужда земя, заселвам се.

**Пришéствїе**, *сс.* — идване; присъствие.

**Прїéмница**, *сж.* — наследница, заместница; духовна майка; ръководителка на монахини в духовния живот.

**Прїиждѝти**, *гл. св.* -ждивꙋ́, -вéши — потрошавам, изразходвам.

**Прїимáти**, *гл. несв.* имáю, -мáеши и -éмлю, -éмлеши — приемам, вземам.

**Прїискреннѣ**, *нр.* — точно така; еднакво; искрено.

**Прїитѝ**, *гл. св.* -идꙋ́, -идéши — идвам, дохождам; *мин. прч.* пришéдъ, пришéлъ

**Прїꙋ́казъ**, *см.* — пример, образец.

**Прїѡбрѣстѝ**, *гл. св.* -рѧщꙋ́, -рѧщеши — придобивам; намирам.

**Прїѡбрѣтéнїе**, *сс.* — придобивка, печалба.

**Прїѡдѣ́ти**, *гл. св.* -дѣ́ю, -дѣ́еши и -ѡдéждꙋ, -ѡдéждеши — покривам, обличам.

**Прїѡсѣнѝти**, *гл. св.* -ню́, -нѝши — засенчвам, покривам.

**Прїѧ́зниввый**, *пр.* — благосклонен, приятелски; предан.

**Прїѧ́телище**, *сс.* — вместилище, хранилище; убежище.

**Прїѧ́ти**, *гл. св.* (прїимáти) — приемам, обземам. Вж. ѧ́ти, ѝмáти.

**Прїѧ́тїе**, *сс.* — приемане; **въ прїѧ́тїе рóда** — за продължаване на рода.

**Прїѧ́тникъ**, *см.* — възприемник, кръстник.

**Пробáва**, *сж.* — отлагане, отсрочване.

**Провáвити**, *гл. св.* -тавлю, -виши — простирам, продължавам.

**Провѣ́ла**, *см.* — разстояние; период; промежутък.

**Провождéнїе**, *сс.* — съпровод; *прен.* погребение.

**Провозгласити**, *гл. св.* -шꙋ́, -сѝши — предварително казвам, предизвестявам, обявявам.

**Провѣ́дѣти**. *гл. св.* -вѣ́мъ, -вѣ́си — предузнавам; предвиждам.

**Провѣ́ствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — обявявам, провъзгласявам; възвестявам; проповядвам; предсказвам.

**Провѣщавáти**, *гл. несв.* -вáю, -вáеши — *вж.* провѣ́ствовати.

**Провѣщáти**, *гл. несв.* -щáю. -щáеши — изговарям, проговорвам.

**Прогáлина**, *сж.* — дупка, отвор; голо, очистено място, поляна в гората.

**Продерзáтель**, *см.* — дързък човек, нахалник.

**Продꙋ́хъ**, *см.* — отдушник, прозорец; извор, ручей.

Прозелѵ́тъ см. (гр.) — чужденец, пришелец; езичник, приел иудейската религия.

Прозира́ти, гл. несв. -ра́ю, -ра́еши — предвиждам, проглеждам.

Прозмонарі́й, см. (гр.) — църковен пазач.

Прознаменова́ти, гл. несв. -ну́ю, -ну́еши — предсказвам, чрез знамѐние (знак) откривам бъдещето.

Прозорли́вецъ, см. — ясновидец, пророк.

Прозо́рный, пр. — прозрачен, светъл ясен.

Прозо́ръ, см. — дар на ясновидство прозорливост; прозорец.

Прозрѣ́ти, гл. св. -зрю́, зриши — проглеждам, виждам.

Прозяба́ти, гл. несв. -ба́ю, -ба́еши; прозя́бнути, св. -ну, -еши; прозябсти́, св. -бу́, -бе́ши — израствам, никна, цъвтя, разцъвтявам; правя да расте, произвеждам.

Прозябе́ніе сс. — растене, никнене; фиданка; цъвтеж.

Прокаже́ніе, сс. — проказа, лепра (гр.), заразителна кожна болест.

Прокаже́нъ, -ый, пр. — прокажен (вж. прокаже́ніе), крастав, шугав; наказан.

Прока́зникъ, пр. — лош, зъл, злобен.

Прокі́менъ, см. (гр.) — ‚предлежащ‘, стих, поставен пред богослужебно четиво.

Про́чее, нр. — занапред.

Прокро́й, см. — пробив, дупка.

Проку́дити, гл. св. -ку́жду, -диши — обиждам, ругая, правя някому зло; кощунствувам.

Проку́дливый, пр. — злонравен; подигравателен.

Прокуже́ніе, сс. — разпуснатост, своеволие; развала.

Пролія́ти, гл. св. -лію́, -ліе́ши (пролива́ти) — изливам, проливам; — ся — разливам се; подхлъзвам се: стопы̀ съблазнявам се.

Про́логъ, см. (гр.) — ‚предисловие‘; сборник от кратки жития на светците и сведения за празниците, предназначени за четене при богослужение. Вж. Сѵнаξа́рій.

Пролóжіе, сс. — родилни мъки.

Промкну́тися, гл. св. -кну́ся, -кне́шися — промъквам се; разнасям се: промче́ся сло́во (Мат. 28, 15).

Промужа́й, см. — бавен, нерешителен човек.

Промы́сленикъ, см. — попечител, грижовник.

Пронарече́нный, пр. — предсказан; определен, отреден.

Пронза́ти, гл. несв. -за́ю, -за́еши; пронзну́ти, св. -зну, -зне́ши — пронизвам, пробождам.

Проникну́ти, произни́кнути, гл. св. -кну, -кнеши — произлизам, изниквам, израствам; цъвтя.

Прониче́ніе, сс. — израстък, издънка; потомък.

Проно́ривъ, пр. — лош, зъл; лукав.

Пронури́ти, гл. св. -нурю́, -ри́ши — изразходвам; изтребвам, унищожавам.

Проны́рливъ, пр. — лукав, хитър; зъл.

Пропажде́ніе, сс. — тръба, канал, улей.

Пропина́ти, гл. несв. -на́ю, -на́еши; пропну́ти, пропя́ти, гл. св. пропну́, -неши — разпъвам.

Пропя́ло, сс. — разпятие, кръст.

Пропя́тіе, сс. — разпъване, разпятие.

Прорazу́мникъ, см. — промислител, грижовник.

Проразумѣ́ніе, сс. — предзнание; промисъл.

Прорече́ніе, сс. — предсказание, пророчество.

Проре́щи, гл. св. -ку́, -че́ши — предсказвам.

Прорица́ти, гл. несв. -ца́ю, -ца́еши — предсказвам (ср. проро́къ).

**Пророчествовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ешии — пророкувам; поучавам, наставлявам.

**Пророчь**, -їй, *пр.* — пророчески.

**Проручествовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — ръкополагам, посвещавам: во дїакона.

**Прорцы** — *пов. накл.* от прорещи.

**Просадити**, *гл. св.* -ждꙋ, -диши — разкъсвам, съдирам, пробивам: мѣхи.

**Просатай**, *см.* — роднина по брак, сват; посредник при брак.

**Просвѣтити**, *гл. св.* -щꙋ, -тиши; просвѣщати, *несв.* -щаю, -щаеши — просветлявам; просвещавам; поучавам; — сѧ — светвам, сияя.

**Проскинитарь**, *см. (гр.)* — малкият иконостас в предната част на храма, където се поставя храмовата и празничната икона.

**Проскомидїа**, *сж. (гр.)* — ‚приношение'; част от св. литургия, на която се приготовляват върху жертвеника даровете за св. причастие.

**Прослꙋтисѧ**, *гл. св.* -словꙋсѧ, -вешисѧ — ставам прочут, прославям се.

**Прослꙋтїе**, *сс.* — глас, звук, вест; мълва; слава.

**Прособъ**, *см.* — съгледвач, разузнавач.

**Преспѣнїе**, *сс.* — успех, напредък.

**Простеръ**, -шїй, *прч.* — от простерети.

**Простецъ**, *см.* — прост, неук човек.

**Простота**, *сж.* — простота, наивност; искреност.

**Простерети**, *гл. св.* -стрꙋ, -стреши — простирам, протягам; — сѧ — изправям се: воля́щїй; разгласявам се: слово.

**Простъ**, -ый, *пр.* — прост, неук; неделим: сꙋщество Божїе; чист, прям; прав, правостоящ: премꙋдрость, прости — премъдрост, прави (стойте)!

**Простынѧ**, *сж.* — липса, оскъдица, бедност; простота, чистота на сърцето; прошка.

**Просфора**, *сж. (гр.)* — ‚принос', пшеничен квасен хляб с кръст и надпис ІС ХС нїка (Инсус Христос побеждава) за извършване на св. литургия.

**Просѣдатисѧ**, *гл. несв.* -даюсѧ, -деешисѧ; просѣстисѧ, *гл. св.* -сѧдꙋсѧ, -дешисѧ — пръсвам се, пуквам се, разбивам се, раздробявам се: посредѣ.

**Просѣщисѧ**, *гл. св.* --кꙋсѧ, -чешисѧ — разсичам се; промъквам се.

**Протерзатисѧ**, *гл. несв.* -заюсѧ, -заешисѧ; протергнꙋтисѧ, *св.* -нꙋсѧ, -нешисѧ — раздирам се, скъсвам се: мрежа.

**Противꙋ**, *прд.* — против, насреща.

**Протикторъ**, *см. (лат.)* — покровител, защитник.

**Проталчникъ**, *см.* — нахалник, дързък човек; безсрамник.

**Протлѣти**, *гл. св.* -тлѣю, -тлѣеши — покварям, развалям.

**Проторгнꙋтисѧ**, *гл. св.* — вж. протерзатисѧ.

**Проторити**, *гл. св.* -рю, -риши — отнемам, лишавам; обирам, ограбвам.

**Протѧженный**, *пр.* — проточен, проснат; напрегнат, изопнат; старателен, грижлив, ревностен.

**Протѧжь**, *см.* — опънато нещо; основа за тъкан.

**Протѧзатисѧ**, *гл. несв.* -заюсѧ, -заешисѧ — протягам се, простирам се.

**Проꙋразꙋмѣти**, *гл. св.* -мѣю, -мѣеши — предугаждам, разбирам; забелязвам; виждам.

**Проꙋсмотрѣнїе**, *сс.* — предвиждане; предвидливост; грижа.

**Прочїй**, *пр.* — другият, останалият, който следва.

**Прошє́дъ**, -шїй, *прч.* от проити̏ — преминавам.

**Прошє́нїє**, *сс.* — просба, молба; молитва.

**Прошиба́тисѧ**, *гл. несв.* -ба́юсѧ, -ба́єшисѧ — разлиствам се, покарвам, пониквам.

**Прꙋ́гло**, *сс.* — мрежа, примка.

**Прꙋ́гъ**, *см.*, прꙋ́жїє — скакалец.

**Прꙋ́дный**, *пр.* — грапав; скалист, каменист.

**Прꙋ́тъ**, *см.* — клон, пръчка, прът.

**Прѡтодїа́конъ**, *см. (гр.)* — ‚пръв дякон‘, отличие на дякон. Вж. **дїа́конъ**.

**Прѡтоїєрє́й**, *см. (гр).* — ‚пръв свещеник‘, офикия (отличие) на свещеник.

**Прѡтосѵгкри́тъ**, *см. (гр.)* — висш чиновник във византийския дворец, пръв секретар.

**Прѡтосѵ́нгелъ**, *см. (гр.).* — ‚пръв съкилийник‘, административен помощник на епархийския архиерей.

**Прьцъ**, **прѣ́цъ**, *см.* — ‚който се препира‘, адвокат, защитник; ритор.

**Прѣ́тисѧ**, *гл. несв.* прю́сѧ, прі́шисѧ — препирам се, споря.

**Прѧ**, *сж.* — препирня; тъжба, съд.

**Прѧжи́ти**, *гл. несв.* -жꙋ, -жиши — пържа; пека; суша̀.

**Прѧ́жмо**, *сс.* — ечемична каша; хляб, питка.

**Прѧ́мый**, *пр.* — отсрещен, противоположен.

**Прѧмоли́чный**, *пр.* — обърнат лице срещу лице.

**Прѧ́мѡ**, *прд.* — срещу, против.

**Прѧ́сло**, *сс.* — прешлен; степен; достоинство; плет, стобор.

**Прѧсти̏** (*-дти̏), *гл. несв.* прѧдꙋ̀, -дє́ши — преда.

**Птєнє́цъ**, *см.* — птичка, пиле.

**Пти́сный**, *пр.* — слаб, линеещ, охтичав, туберкулозен: нє́мощь.

**Птицєволшє́бствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋєши — гадая, предсказвам по летенето или вика на птиците.

**Пти́щъ** и пти́щь, пти́чищъ, *см.*, пти́чищє, *сс.* — *(умал.* от пти́ца) — птичка, врабче.

**Пꙋ́гвица**, *сж.* — копче; топчица.

**Пꙋда́рь**, *см.* — пъдар, пазач; носач, хамалин.

**Пꙋ́пъ**, *см.* — пъп; пъпка; незряла смокиня.

**Пꙋтєсотвори́ти**, *гл. св.* -рю̀, -ри́ши — правя, изравням път; подготвям; предшествувам.

**Пꙋти́щє**, *сс.* — път, улица.

**Пꙋ́то**, *сс.* — окова, верига, букай.

**Пꙋ́тствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋєши — пътувам, вървя по пътя.

**Пꙋчи́на**, *сж.* — бездна, дълбочина; море.

**Пꙋчинорѡ́дный**, *пр.* — който е роден или живее в морските глъбини.

**Пꙋща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́єши; пꙋсти́ти, *св.* -щꙋ̀, -стиши — пускам; напускам; изпращам; насочвам: на нє́бо ѻ҆чи.

**Пꙋщєни́ца**, *сж.* — разведена жена.

**Пꙋ́щь**, -щїй = пꙋсти́въ, -шїй, *прч.* — от пꙋсти́ти.

**Пха́ти**, *гл. несв.* пха́ю, пха́єши и пшꙋ̀, пшє́ши — пъхам, бутам, мушкам; потискам.

**Пылє́нїє**, *сс.* — вдигане прах, прашене.

**Пы́ро**, *сс.* — грах; лимец; пшеница; брашно.

**Пы́тливъ**, *пр.* — който предсказва, пророчески.

**Пѣвни́ца**, *сж.* — арфа, струнен инструмент; място в храма, на което стоят певците; певица.

**Пѣго́тивъ**, *пр.* — прокажен; крастав.

**Пѣна́жникъ**, *см.* — сараф, меняч на пари.

**Пѣна́зь**, *см.* — динарий, пенез, малка монета, парà.

**Пѣснослóвити**, *гл. несв.* -влю, -виши — възпявам, прославям с песни.

**Пѣстѹнствовати**, *гл. несв.* -ствѹю, ствѹеши — възпитавам, ръководя; прославям, чествувам.

**Пѣстѹнъ**, *см.* — възпитател, ръководител, педагог *(гр.)*.

**Пѣти**, *гл. несв.* пою́, -е́ши — пея, възпявам.

**Пѣтлоглаше́нїе**, *сс.* — време през нощта, когато пропяват петлите, петляно време; кукуригане. Вж. **кѹроглаше́нїе**.

**Пѣшцъ**, *см.* — пешеходец, пешак; пехотинец.

**Пѧдь**, *сж.* — педя, длан.

**Пѧсть**, *сж.* — длан, китка на ръка; юмрук.

**Пѧта и пѧтà**, *сж.* — пета; долният край на колеца, около който се върти вратнята.

**Пѧтери́ца**, *числ.* — петица.

**Пѧтери́цею**, *нр.* — пет пъти.

**Пѧтеро**, *числ.* — пет, петима.

**Пѧтóкъ**, *см.*, *Р. п.* -ткà — петък.

**Пѧтро**, *сс.* — вж. **пѧтръ**.

**Пѧтръ**, *см.* — вдлъбнатина; гнездо; скривалище; балкон.

**Пѧ́ть**, *числ.* — пет *(ср. гр.* πέντε).

**Пѵргъ**, *см.* *(гр.)* — кула; стълб.

## Р

**Раба̀**, *сж.* — рабиня, робиня, слугиня.

**Ра́бити**, *гл. несв.* -блю, -биши — заробвам, подчинявам.

**Ра́бичищъ**, *см.* — слуга, робинин син.

**Ра́бїй, ра́бскїй**, *пр.* — робски.

**Рабо́та**, *сж.* — робия, робство; работа, служба.

**Работати**, *гл. несв.* -таю, -таеши — слугувам, служа, робувам; работя.

**Рабо́тный**, *пр.* — слугуващ, робски; покорен, послушен.

**Ра́бъ**, *см.* — раб, роб, слуга; син; младеж; ученик; **ра́бъ Бо́жїй** — предан Богу човек.

**Раби́нѧ**, *сж.* — вж. **раба̀**.

**Равві̀, раввѹні̀**, *см.*, *нескл. (евр.)* — ,учителю!'

**Ра́вень**, *сж.* — равнина, гладкост.

**Равноду́шный**, *пр.* — единомислен; еднакво усърден.

**Равноде́тельный**, *пр.* — равнодействуващ, който има еднакво действие с другиго.

**Равносе́льникъ**, *см.* — съгражданин, земляк; съжител.

**Равностатный**, *пр.* — равнозначен, равносилен; равен по тежест или достоинство с някого.

**Ра́ди**, *прд.* — заради, поради.

**Ради́ти**, *гл. несв.* -ждѹ̀, -ди́ши — радея, грижа се.

**Ра́дованенъ**, *пр.* — радостен: **гла́съ**.

**Ра́дованїе**, *сс.* — радост; удоволствие.

**Ра́доватисѧ**, *гл. несв.* -дѹюсѧ, -дѹешисѧ — радвам се, веселя се.

**Ра́доватисѧ глаго́лати** — поздравявам.

**Ра́деница, рѹ́дѹница**, *сж.* — помен за умрелите, който се извършва през Томина неделя (в Руската църква).

**Ра́дощи**, *сж.* — радост, веселие *(обикн. мнч.* **ра́доции**).

**Ра́дощами**, *нр.* — радостно, с веселие.

**Ра́дъ**, *пр.* — радостен, весел.

**Радѣ́нїе**, *сс.* — старание, грижа; подвиг.

**Раждеже́нїе**, *сс.* — разпалване, похот; горнило, огнено изпитание на страданията; засуха.

Раждещи́, *гл. св.* -ждегу́, -же́ши — разгарям, разпалвам: о́гнь.

Раждига́ти и раждиза́ти, *гл. несв.* -а́ю, -а́еши — разпалвам.

Разблажа́ти, *гл. несв.* -жа́ю, -жа́еши — угоявам; умножавам; благотворя.

Разбогатѣ́ти, *гл. св.* -тѣ́ю, -тѣ́еши — забогатявам.

Разбо́й, *см.* — разбойничество.

Разбо́ра и разбо́ра, *сж.*, разбо́ръ, *см.* — пръстен, халка; брънка; кука; напречна греда.

Разботѣ́ти, *гл. св.* -тѣ́ю, -тѣ́еши — умножавам се, наплодявам се; надебелявам, затлъстявам.

Разбѣса́тися, *гл. несв.* -а́юся, -а́ешися — разбеснявам се; обезумявам.

Разверза́ти, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши; развéрзти́ (-сти́), *св.* -ве́рзу, -зеши — развързвам, разтварям.

Разводи́тися, *гл. несв.* -жду́ся, -ди́шися — отварям се; разделям се: ви́дѣ разводя́щася небеса́ (Марк. 1, 10).

Разво́ръ, *см.* — напречна греда. Вж. разбо́ра.

Развратúтися, *гл. св.* -вращу́ся, -ти́шися — развратявам се; отбивам се от пътя на истината; обръщам се, повличам се след някого.

Развра́тъ, *см.* — размирица, бунт; разврат.

Развраща́ти, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́еши — бунтувам; извъртам, обръщам; изопачавам; развалям.

Ра́звѣ, *нр.* — освен; отделно; само.

Разгиба́тися, *гл. несв.* -ба́юся, -ба́ешися; разгну́тися, *св.* -гну́ся, -гне́шися — разгъвам се, разтварям се: книги.

Разги́бнути, *гл. св.* -бну, -неши; разгну́ти, *св.* -гну́, -гне́ши — разгъвам, отварям: кни́жицу.

Разгла́сіе, *сс.* — разногласие, раздор.

Разгну́ти, *гл. св.* — вж. разги́бнути.

Разговѣ́йтися, *гл. св.* говѣ́юся, -ѣ́ишися — наплодявам се, съм плодороден.

Раздеже́ніе, *сс.* — вж. раждеже́ніе.

Раздо́ліе, *сс.*, раздо́лъ, *см.* — долина.

Раздо́ръ, *см.* — съблазън (Рим. 16, 17), раздор, разкол.

Разже́ніе, разжже́ніе, *сс.* — разпалване; страстен порив.

Разжещи́ся, *гл. св.* -жегу́ся, -жже́шися — разпалвам се; съблазнявам се.

Разжиза́тися, *гл. несв.* -за́юся, -за́ешися — разпалвам се, пламвам (от страст).

Разло́й, *см.* — долина; вдлъбнатина.

Разлуча́ти, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши; разлучи́ти, *св.* -чу́, -чи́ши — разлъчвам, разделям; различавам, разпознавам.

Разлѣне́ніе, *сс.* — леност, разслабване; немара.

Разме́та, *сж.* — раздор, несъгласие.

Размы́слити, *гл. св.* -мы́шлю, -мы́слиши — размислям; усъмнявам се.

Ра́знствити, *гл. св.* -ствлю и -ствлю, -ствиши — различавам; разделям, разпръсквам.

Ра́знствіе, ра́знство, *сс.* — различие; разнообразие.

Ра́знствовати, *гл. несв.* -ствую, -еши — различавам.

Разо́къ, *пр.* — изкривен, крив; кривоглед; разо́цѣ о́чи — кривогледи очи.

Разрѣши́ти, *гл. св.* -шу́, -ши́ши; разрѣша́ти, *несв.* -ша́ю, -ша́еши — развързвам, освобождавам; разрешавам; опрощавам.

Разсвирѣпѣ́ти, *гл. св.* -пѣ́ю, -пѣ́еши — свирепствувам, буйствувам; живея разпуснато, разкошно.

Разсоха́тый, *пр.* — разпръснат; разделен, чаталест.

Разстоя́тися, *гл. несв.* -стою́ся, -и́шися — разделям се; различавам се.

**Разстѹпи́тисѧ**, *гл. св.* -плю́сѧ, -пи́шисѧ — разделям се; разцепвам се.

**Разсѹди́ти**, *гл. св.* -сѫждѫ, -диши — обсъждам; отсъждам, решавам; — сѧ — съдя се с някого.

**Разсѹжда́ти**, *гл. несв.* -жда́ю, -жда́еши — различавам; обсъждам; разбирам, разпознавам; споря.

**Разсѹжде́нїе**, *сс.* — обсъждане; присъда; различаване: добра̀ и҆ ѕла̀.

**Разсѣда́тисѧ**, *гл. несв.* -да́юсѧ, -да́ешисѧ; разсѣ́стисѧ, *св.* сѣ́дѹсѧ, -дешисѧ — разчупвам се, разбивам се, разпадам се; съкрушавам се, скърбя.

**Разсѣ́лина**, *сж.* — пукнатина; пропаст, яма; прозорец.

**Разсѣ́янїе**, *сс.* — разсейване, разпръсване; разселване.

**Разѹ́мница**, разѹ́мьница, *сж.* — месарница, пазар за месо.

**Разѹ́миченъ**, разѹ́мичный, *пр.* — разумен, мъдър.

**Разѹмѣ́тельный**, *пр.* — разбираем; познат.

**Разѹмѣ́ти**, *гл. св.* -мѣ́ю, мѣ́еши — разбирам, познавам; усещам; различавам.

**Разчестѝ**, *гл. св.* -чтѹ̀, -чте́ши — пресмятам.

**Разчинѧ́ти**, *гл. несв.* -нѧ́ю, -нѧ́еши — нареждам, разпореждам.

**Ракà**, *(арам.)* — празноглав, смахнат; глупак.

**Ра́ка**, *сж.* *(лат.* arca) — ракла, сандък; ковчег с мощи на светец; гробница, надгробен паметник.

**Ра́кло**, *сс.*, ра́клъ, *см.* — дреха, покривка.

**Ра́мнъ**, *см.*, *(гр.)* — трън, трънак.

**Ра́на**, *сж.* — рана; болка; телесно наказание, измъчване.

**Ра́ръ**, *см.* — звън, звук.

**Ра́са**, *сж.* *(гр.)* — расо, горна небогослужебна дреха на духовните лица.

**Раскврѣ́ти**, *гл. св.* -кврѹ̀, -кврѣ́ши — разплитам; разтопявам, разтварям.

**Раскида́ти**, *гл. св.* -да́ю, -да́еши — разхвърлям, разпръсвам.

**Раско́лъ**, *см.* — разделяне, отцепване от Православната църква; секта.

**Раскотора́тисѧ**, *гл. несв.* ра́юсѧ, ра́ешисѧ — карам се, препирам се, споря.

**Раскрилѧ́тисѧ**, *гл. несв.* -лѧ́юсѧ, -лѧ́ешисѧ — увивам се, прегръщам.

**Расла́ница**, *сж.* — лъвица.

**Расла́нъ**, *см.* — лъв.

**Ра́сль**, *сж.* — издънка, клонче; потомък.

**Расофо́ръ**, *см.* *(гр.)* — ,расоносец', монах, който носи монашески дрехи, но не е дал монашески обети; монастирски послушник.

**Распала́ти**, *гл. несв.* -ла́ю, -ла́еши — разпалвам.

**Распе́нъ**, -нїй, *прч. мин. действ.* от распѧ́ти.

**Распина́ти**, *гл. несв.* -на́ю, -на́еши — разпъвам. Вж. распѧ́ти.

**Расплоща́тисѧ**, *гл. несв.* -ща́юсѧ, -ща́ешисѧ — ставам плосък, гладък; разцъвтявам: изобилствувам.

**Распространи́ти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши — разпространявам, разширявам, давам простор; утешавам, обрадвам.

**Распрѧже́нїе**, *сс.* — разпрягане, освобождение; разделяне.

**Распрѧщи́сѧ**, *гл. св.* -гѹ́сѧ, -же́шисѧ; распрѧга́тисѧ, *несв.* -га́юсѧ, -га́ешисѧ — развързвам се, освобождавам се, отделям се.

**Распѹ́дити**, *гл. св.* ждѹ̀, -диши — разпръсвам, разпъждам: ѻ҆вцы.

**Распѹ́стнаѧ** книга — отпустно, разводно свидетелство.

**Распѹ́тїе**, *сс.* — кръстопът, път, улица; тържище.

**Распыха́тисѧ**, *гл. несв.* -ха́юсѧ, -ха́ешисѧ — разярявам се, разгневявам се.

**Распѧ́ти**, *гл. св.* -пнѹ̀, -пне́ши — разпъвам; разтягам.

**Растаѧва́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши; **раста́ѧти**, *св.* -та́ю, -та́еши — разтопявам, разтапям; унищожавам: **ꙗ҆́кѡ во́скъ**.

**Раствори́ти**, *гл. св.* -рю̀, -ри́ши; **раствара́ти**, *несв.* -ра́ю, -ра́еши — смесвам, съединявам; разтварям (в течност).

**Растерза́ти**, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши — разкъсвам, раздирам: **ри́зы**.

**Растеса́нїе**, *сс.* — разсичане, процеп.

**Растеса́ти**, *гл. св.* -тешꙋ̀, -те́шеши — разсичам; отделям.

**Расте́съ**, *см.* — разрез; цепнатина; треска.

**Растли́ти**, *гл. св.* -тлю̀, -тли́ши; **растлѣва́ти**, *несв.* -ва́ю, -ва́еши; **растлѣ́ти**, *св.* -тлѣ́ю, -тлѣ́еши — покварям, осквернявам, развратявам; разорявам.

**Растни́ти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши — разсичам, нацепвам: **дрова̀**.

**Растоимецъ**, *см.* — лихвар.

**Растерга́ти**, *гл. несв.* -га́ю, -га́еши; **расто́ргнꙋти**, *гл. св.* -гнꙋ, -гнеши — разкъсвам, съдирам; счупвам.

**Расточа́ти**, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши; **расточи́ти**, *св.* -чꙋ̀, -чи́ши — разпръсвам, разпилявам, прахосвам: **и҆мѣ́нїе**.

**Растре́ти**, *гл. св.* -трꙋ̀, -тре́ши — претривам, разрязвам: **пило́ю**.

**Растѧза́тисѧ**, *гл. св.* жꙋ́сѧ, -жешисѧ — карам се; препирам се.

**Расꙋ́ти**, *гл. св.* распꙋ̀, распе́ши — разсипвам, разпръсвам; разхвърлям.

**Расхи́тити**, *гл. св.* -хищꙋ̀, -хи́тиши; **расхища́ти**, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — разграбвам, плячкосвам; изтръгвам.

**Рати́тисѧ**, *гл. несв.* -щꙋ́сѧ, -ти́шисѧ — воювам; препирам се.

**Ра́товати**, *гл. несв.* -тꙋю, -ѹеши — вж. **рати́тисѧ**.

**Ра́товище**, *сс.* — дръжка, топорище.

**Ра́ть**, *сж.* — битка, война; военен поход.

**Раче́нїе**, *сс.* — любов; наслада; утеха; желание; грижа, старание.

**Рачи́тель**, *см.* — любител; любовник; грижовник; който радее за нещо.

**Рачи́тельный**, *пр.* — любезен, мил, очарователен, желан.

**Рачи́тельствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ѹеши — желая, жадувам; радея, трудя се; отличавам се.

**Рва́ти**, *гл. несв.* рвꙋ̀, рве́ши, — скубя, изтръгвам; късам.

**Рве́нїе**, *сс.* — свада, разпра, спор; усърдие.

**Рвѡвъ** — *Р. пад. мнч.* от **ро́въ** — ров яма; гроб.

**Ревнова́ти**, *гл. несв.* -нꙋ́ю, -нꙋ́еши (**поревнова́ти**) — ревнувам, грижа се усърдно за нещо; пожелавам.

**Ре́къ, ре́кшїй**, *прч.* от **рещѝ**.

**Реме́нь**, *см.* — ремък, каиш; връзка: **сапѡ́гъ**.

**Ре́пїе**, *сс.* — репей, бодил; шубрак.

**Рети́гисѧ**, *гл. несв.* -щꙋ́сѧ, -ти́шисѧ — боря се, състезавам се; споря.

**Ре́ть**, *сж.* — свада, раздор.

**Рещѝ** (*ректи) *гл. св.* -кꙋ̀, -че́ши — казвам; наричам

**Ржа̀**, *сж.* — ръжда; главня (по житата).

**Ржа́нїе**, *сс.* — цвилене: **ко́нское**; веселба с безсрамни песни и игри

**Ри́га**, *см.* (*лат.*) — цар; началник, управител, воевода.

**Ри́за**, *сж.* — дреха; одежда; плащ; ризница; расо.

**Ри́зикъ**, *см.* — съдба, жребий.

**Ри́зничарь, ри́зничей**, *см.* — пазител на църковните одежди, съдове и скъпоценности.

**Ризохрани́тель**, *см.* — вж. **ри́зничарь**

**Ри́нꙋти**, *гл. св.* -нꙋ, -неши — хвърлям, блъскам.

**Риста́лище**, *сс.* — хиподром, място за надбягване с коне; надбягване, състезание.

**Ристáти**, *гл. несв.* -стáю, -стáеши и рúщꙋ, -щеши — тичам; скачам; препускам.

**Ритíна**, *сж. (гр.)* — смола, балсам.

**Ҁи́тωръ**, *см. (гр.)* — оратор; мъдрец.

**Рїпíда**, *сж. (гр.)* — ветрило; метални кръг с изображение на ангели (храмова принадлежност).

**Ровéнникъ**, *см.* — ров, пропаст; кладенец; канал.

**Рогостѵ́ръ**, *см.* — работилница, дюкян.

**Рóгъ**, *см.* — рог; крило на войска; рътлина; сила, преимущество; достоинство; вознести́ рóгъ — прославям; подкрепям.

**Рододѣ́латель**, *см.* — Творецът на битието: първопричина; Бог.

**Родостáма**, *сж: (гр.)* — розова вода, употребявана при освещаване на антиминс (вж. там) или олтарен престол.

**Рóдъ**, *см.* — род, роднинство; племе, народ; произход; роднина; плод, жетва; пол.

**Рóжа**, *сж.* — роза, розов храст.

**Рóжанъ**, *пр.* — рогов, като рог.

**Рождество̀**, *сс.* — раждане, рождение; рожден ден; рожба, чедо: ѿ костáнїи рождества̀ твоегѡ̀ (Пасхал. кан. п. 9. ирм.).

**Рóждїе**, *сс. (събират.)* — пръчки, съчки; храсти.

**Рожéнъ**, *см.* — ръжен; шиш.

**Рожéцъ**, *см.* — рожков.

**Розга̀**, *сж.* — клонче, фиданка, пръчка.

**Рóкъ**, *см.* — съдба; срок, определено време.

**Рóпа**, *сж.* — гной, гнойна кръв.

**Ропотни́къ**, *см.* — роптач, недоволник.

**Роптáти**, *гл. несв.* -пщꙋ̀, -пщеши — роптая.

**Рота̀**, *сж.* — клетва, оброк; проклятие.

**Роти́тель**, *см.* — който полага клетва; клетвопрестъпник, лъжесвидетел.

**Роти́тисѧ**, *гл. несв.* -щꙋ́сѧ, -ти́шисѧ — кълна се, веря се; лъжесвидетелствувам.

**Рóтникъ**, *см.* — вж. роти́тель.

**Рóтъ**, *см.* — нос на кораб; уста; клетва.

**Рофéѧ**, *сж. (гр.)* — меч.

**Рꙋ́йнъ**, *пр. (гр.)* — течен; рохкав.

**Рꙋ́бище**, *сс.*, рꙋ́бъ, *см.* — дрипа, парцал; риза.

**Рꙋгáтисѧ**, *гл. несв.* -гáюсѧ, -гáешисѧ — подигравам се, надсмивам се; укорявам; забавлявам се, играя.

**Рꙋка̀**, *сж.* — ръка.

**Рꙋковолшвéнїе**, *сс.* — врачуване, гледане на ръка, хиромантия *(гр.)*.

**Рꙋконоси́ти**, *гл. несв.* -ношꙋ̀, -сиши — нося на ръце.

**Рꙋкописáнїе**, *сс.* — полица, разписка; писмено задължение; ръкопис.

**Рꙋкопростéртїе**, *сс.* — простиране, подигане на ръка.

**Рꙋкопꙋ́то**, *сс.* — окова, верига за ръце.

**Рꙋкосѣчéнїе**, *сс.* — ръкопашен бой (със саби).

**Рꙋкоѧ́тїе**, *сс.*, рꙋкоѧ́ть, *сж.* — дръжка, ръчка; шепа, стиска, кривачка; ръкойка; сноп.

**Рꙋмѧ́нство**, *сс.* — руменина, обикновеният цвят на кожата.

**Рꙋндꙋ́къ**, *см.* — пиедестал, подножие със стъпала.

**Рꙋ́чка**, *сж.* — съд, стомна.

**Рцы̀** — *пов. накл.* от рещѝ.

**Рѫкати́ньскаѧ болѣ́знь** — подагра.

**Рыданословíе**, *сс.* — оплакване, вопли; пеене плачевни песни.

**Ры́жъ**, *пр.* — червеникав, ръждив.

**Рыкáти**, *гл. несв.* -кáю, -кáеши — рикам, рева: ꙗ҆́кѡ лéвъ.

**Ры́лецъ**, *см.* — лопатка.

**Рѣ́дкожды**, *нр.* — рядко, нарядко.

**Рѣзои́мецъ**, *см.* — лихвар.

**Рѣснота̀**, *сж.* — истина, правда; приличие, достоинство.

**Рѣхъ = рекохъ** — *гл. мин. св. вр.* от рещи.

**Рѣчь**, *сж.* — реч, говор; обвинение, вина; работа.

**Рѣшитель**, *см.* — освободител.

**Рѣяти**, *гл. несв.* рѣю, рѣеши — блъскам, тласкам; отхвърлям.

**Рю́ти**, *гл. несв.* ревѫ, ревеши — рева, муча, вия (за звер).

**Рю́тїе**, *сс.* — стремеж.

**Рѧбка**, *сж.* — яребица; птица.

**Рѧдовый**, *пр.* — редовен, съответен: гласъ, чтенїе.

**Рѧдъ**, *см.* — ред; стих.

**Рѧса**, *сж.* — вж. раса.

**Рѧсенъ**, *см.*, рѧсна, *сж.* — ресна, кичур.

## С

**Са́блица**, *сж.* — кокошка.

**Са́бль**, *см.* — петел.

**Сава̀** *(евр.)* — ‚изобилие', название на южна Арабия и на нейните първи обитатели.

**Са́ванъ**, *см. (гр.)* — покривало, бял покров за умрял.

**Саваѡ́ѳъ** *(евр.)* — сили; Богъ Саваѡ́ѳъ — Бог на силите, на небесните воинства.

**Савватїсмъ**, *см. (евр.)* = совбѡтствованїе — вж. сѵввѡтство.

**Саве́къ** *(евр.)* — храсталак, шубрак.

**Сада́рь**, садитель, *см.* — градинар.

**Саддаї** *(евр.)* — Всемогъщият, Бог.

**Саддꙋке́й**, *см.* (по името на евр. ветхозаветен свещеник Садок) — член на юдейска аристократична и либерална религиозно-политическа партия през времето на Исуса Христа.

**Сади́тель**, *см.* — който насажда, сеяч, градинар; създател, труженик.

**Са́дїе**, *сс.* — садиво; градина; билки, растения.

**Садо́вїе**, *сс.* — вж. са́дїе.

**Садодѣ́йствїе**, *сс.* — садене, насаждане.

**Са́дъ**, *см.* — садиво, билка, дърво; гъсталак; градина.

**Са́жа**, *сж.* — сажди.

**Са́жень** и саже́нь, *сж.* — разтег, мярка за дължина (дължината на двете разперени ръце).

**Сакелла́рїй**, *см. (гр.)* — царски телохранител; пазител на църковните одежди и съдове; надзорник на епархийските манастири (духовно лице).

**Саке́лїй**, *см. (гр.)* — надзорник на девическите манастири; началник на църковните места за заточение (духовно лице).

**Са́ккосъ**, *см. (гр.)* — горна архиерейска богослужебна дреха.

**Са́кꙋлъ**, *см. (гр.)* — кесия за пари.

**Самвꙋ́ка**, *сж. (гр.)* — четириструнен музикален инструмент, арфа.

**Самоблагі́й**, *пр.* — от само себе си добър, по природа благ.

**Самобра́тецъ**, *см.* — рожден, еднокръвен брат.

**Самови́децъ**, *см.* — очевидец.

**Самови́днѣ**, самови́стьнѣ, *нр.* — със собствени очи, непосредно.

**Самовластнѡ** *нр.* — със власт, свобода над себе си, доброволно; деспотично.

**Самодержа́вена**, *пр.* — самовластен.

**Самодово́ленъ**, *пр.* — самозадоволяващ се; достатъчен.

**Самозра́чнѣ**, самозрительнѡ, *нр.* — вж. самови́днѣ.

**Самоособный = самобытный**, *пр.* — самобитен, самороден, особен.

**Самоповелительнѣ**, *нр.* — по собствена воля.

**Самосі́ѧнный**, *пр.* — самосветещ.

**Самосе́лъ**, *см.* — който се самоизмамва.

**Самохо́тнѣ**, *нр.* — самоволно, доброволно.

**Самохо́ть**, *сж.*, **самохо́тїе**, *сс.* — собствено желание, своеволие, произвол.

**Самѣ́ринъ**, *см.* — невестулка.

**Санови́тъ**, **-ый**, *пр.* — който има висок сан или достоинство, велможа.

**Сапо́га**, *сж.*, **сапо́гъ**, *см.* — обувка, сандал.

**Сапфі́ръ**, *см.* *(гр.)* — скъпоценен камък със син или гълъбов цвят.

**Сарандáръ**, *см.* *(гр.)* — дар за църквата за споменаване на умрели; помен за умрял, който се извършва в продължение на 40 дни от деня на смъртта.

**Саранчà**, *сж.* — скакалец; насекомо

**Сарапамвѡ́нъ**, *см.* *(гр.)* — катедра, трибуна.

**Сарди́нъ**, **сáрдїй**, **сардо́нѵхъ**, *см.* *(гр.)* — видове скъпоценни камъни.

**Сасы́гъ**, *см.* — пещ, фурна, огнище.

**Сáта**, *сж.* *(евр.)* — мяра, мярка за зърнени храни и за течност.

**Сатанà**, *сж.* *(евр.* = враг, противник) — зъл дух, дявол *(гр.)*.

**Сахѡ́нъ**, *пр.* *(евр.)* — разумен.

**Сболѣ́зновати**, *гл.* *несв* -знꙋ́ю, -ѥши — заедно с нкг. страдам, мъча се.

**Сбыва́тисѧ**, *гл.* *несв.* -вáюсѧ, -вáешисѧ — сбъдвам се, случвам се, ставам: **проро́чество**.

**Сбы́тисѧ**, *гл.* *св.* -сбꙋ́дꙋсѧ, -дешисѧ — сбъдвам се, изпълнявам се; послужвам за нещо: **во спасе́нїе**.

**Сбытїе**, *сс.* — изпълнение; завършък.

**Сва́да**, *сж.* — борба, кавга, спор; връзка, кука, скоба.

**Сва́ра**, *сж.*, **сва́ръ**, *см.* — свада, кавга.

**Свари́тисѧ**, *гл.* *св.* **рі́осѧ**, **-ри́шисѧ** — карам се, препирам се.

**Сварли́въ**, *пр.* — свадлив, размирен.

**Сварѧ́тисѧ**, *гл.* *несв.* -рѧ́юсѧ, -рѧ́ешисѧ — вж. **свари́тисѧ**.

**Свекро́вь** и **свекры̀**, *сж.*, *Р. пад.* -ове — свекърва.

**Свепанїе**, *сс.* — движение, възбуждане, раздрусване.

**Свепетáти**, *гл.* *несв.* -пе́щꙋ, -пе́щеши — раздвижвам, раздрусвам; треперя, трептя.

**Свѣ́пѣтъ**, *см.* — див, горски мед.

**Свѣ́рбъ**, *см.* — сърбеж, смъдеж.

**Свѣ́рдло**, *сс.* — свредел; жило.

**Свѣ́рстникъ**, *см.* — връстник.

**Свѣ́рстный**, *пр.* — еднакъв по възраст или чин.

**Свирѣ́пый**, *пр.* — свиреп, жесток.

**Свирѣпѣ́ти**, *гл.* *несв.* -пѣ́ю, -пѣ́еши — ставам свиреп, беснея, лудувам.

**Свечерѧ́ти**, *гл.* *несв.* -рѧ́ю, -рѧ́еши — вечерям заедно с нкг.

**Свидѣ́нїе**, *сс.* — наставление, заповед; откровение; свидетелство; свиждане.

**Свинїѧ̀**, *сж.* — свиня.

**Свирѣ́ль**, *сж.* — свирка, кавал, флейта.

**Свирѣ́пство**, *сс.* — дързост, безсрамие; свирепост.

**Свистáнїе**, *сс.* — свирене, свиркане. (= **звиздáнїе**).

**Свита**, *сж.* — свита; горна дреха, плащ.

**Свитáти**, *гл.* *несв.* -тáю, -тáеши — вж. **свѣтáти**.

**Сви́токъ**, *см.* — свитък; лист, свит като тръба; книга.

**Свободи́тель**, *см.* — освободител.

**Свободи́ти**, *гл.* *св.* -ждꙋ̀, -ди́ши — освобождавам.

**Свобо́дникъ**, *см.* — свободен човек, свободник.

**Свобо́дь** (-ъ), *пр.* *нескл.* — свободен; свободник.

**Свобождáти**, *гл.* *несв.* -ждáю, -ждáеши — освобождавам, изкупвам.

**Сво́инникъ**, *см.* — боен другар, съратник; сътрудник.

**Сво́ра**, *сж.* — върв, ремък; копче, кука.

**Свы́ше**, *нр.* — отгоре, свише.

**Сычáй**, *см.* — обичай, навик; общение, дружба.

Свы́ше, нр. — отгоре, от небето; (фиг.) от Бога.

Свы́шнїй, пр. — горен, небесен.

Свѣ́дѣнїе, сс. — знание; свидетелство, показание.

Свѣ́дѣти, гл. св. свѣ́мъ и свѣ́мь, свѣ́си — зная, съзнавам; познавам: є҆ди́не свѣ́дый серде́чнаѧ.

Свѣни́тисѧ, гл. несв. -ню́сѧ, -ни́шисѧ — въздържам се, стеснявам се, свеня се.

Свѣньство, сс. — отсъствие.

Свѣ́сити, гл. св. свѣ́шꙋ, -сиши — спускам.

Свѣсти́ти, гл. св. свѣщꙋ̀, -сти́ши — известявам, обявявам.

Свѣта́ти, гл. несв. -та́ю, -та́еши — светвам; развиделявам се; съмва се.

Свѣти́ленъ, пр. (субст.) — църковна песен на утринното богослужение. Вж. Є҆ѯапостїла́рїй.

Свѣти́ти, гл. несв. -щꙋ̀, -тиши — светя; осветлявам.

Свѣти́тисѧ = свѣтлѣ́тисѧ, гл. несв. -лѣ́юсѧ, -лѣ́ешисѧ — светлея, сияя, блестя.

Свѣтлоноси́ти, гл. несв. -ношꙋ̀, -сиши — нося светлина; нося светли дрехи в знак на радост; прен. радвам се.

Свѣтлоно́сїе = свѣтлоноше́нїе, сс. — носене светлина; носене светли дрехи.

Свѣтлоплодови́тый, пр. — донасящ или даващ прекрасни, хубави плодове.

Свѣ́тлѡ (-лѣ), нр. — светло; бляскаво, разкошно; радостно.

Свѣтлъ, -лый, пр. — светъл; чист; радостен.

Свѣтозаре́нїе, сс. — блясък, сияние.

Свѣтоли́тїе, сс. — светлоструй; обливане със светлина.

Свѣтоѧвле́ннѡ, нр. — светло, блестящо, великолепно; радостно, тържествено.

Свѣ́тъ, см. — светлина, сияние; просвета.

Свѣ́шивати, гл. несв. -ваю, -ваеши — спущам; увисвам. Вж. свѣ́сити.

Свѣща̀, сж. — свещ, факел; огън.

Свѣще́нїе, свѣте́нїе, сс. — светене, осветление, светлина.

Свѧза́ти, гл. св. -жꙋ̀, -жеши; свѧ́зывати, несв. -зꙋю, -зꙋеши — свързвам.

Свѧ́зень, см. — затворник, окован във вериги.

Свѧ́зцє, сс. — връзка, вързоп; сноп; китка.

Свѧта̂ѧ свѧты́хъ — най-вътрешната част на Иерусалимския храм; най-светото място или нещо.

Свѧти́ти, гл. несв. свѧщꙋ̀, -ти́ши — почитам свето; освещавам.

Свѧтовѣща́нный, пр. — изречен по вдъхновение от св. Дух, боговдъхновен.

Свѧ́тъ, пр. (санскр. — чист, светъл, сияещ) — свет, свещен.

Свѧтьба̀, сж. — освещение.

Свѧще́нїе, сс. — свещенство (= свѧще́нничество); освещение.

Свѧщеннотаи́нѣ, нр. — по свещен, тайнствен начин.

Сгара́ти, гл. несв. -ра́ю, -ра́еши; сгорѣ́ти, св. сгорю̀, -ри́ши — изгарям; запалям.

Сгиба́ти, гл. несв. -ба́ю, -ба́еши — сгъвам, свивам (= согнꙋ́ти).

Сгре́бїе, сс. — смет, нечистота, кал; нечиста дреха.

Сгромади́ти, гл. св. -ждꙋ̀, -ди́ши — трупам, натрупвам; събирам.

Се́, пок. частица — ето, на̀; се́ бо — защото ето . . .

Седмери́цею, седми́жды, седми́щи, нр. — седем пъти, седмократно.

Седмочи́сленницы, см. мнч. — седмината славянски светци и просветители: св. св. Кирил и Методий и учениците им — св. св. Климент, Наум, Сава, Горазд и Ангеларий.

**Сєдмьсѡтъ**, *числ.* — седемстотин.

**Сєзє́мєцъ**, *см.* — туземец, местен, коренен жител.

**Сєитъ**, *см.* — мохамедански законоучител.

**Сє́й**, **сїѧ̀**, **сїѐ**, *мст.* — този, тази, това.

**Сєва́стъ**, *см.* (*гр.*) — император, Август; величествен, почитан.

**Сєкра́тъ**, *пр.* — нов, недавнашен, настоящ.

**Сєла̀** (*евр.*) — музикален термин: силно, високо, гръмко.

**Сєлє́нїє**, *сс.* — селище; жилище; стан; шатра.

**Сєли́къ**, **сєли́кїй**, *мст.* — толкав, тъй голям.

**Сє́лїнъ**, *см.* (*гр.*) — магданоз, кервиз; благовонна билка, от която плели венци.

**Сєли́тва**, *сж.* — селище; обиталище, жилище.

**Сєло̀**, *сс.* — поле; нива; имот; селище.

**Сє́льный**, *пр.* — полски, равнинен.

**Сє́лѣ**, *нр.* — сега.

**Сємїда́льный**, *пр.* (*гр.*) — чист, пшеничен: **мꙋ̀ка̀**.

**Сєрафі́мъ**, *см.* (*евр.* — *мнч.*) — висш ангел, изобразяван със шест крила, вестител — светлоносец, серафим.

**Сєрдобо́лѧ**, *см.* — сродник; *сж.* — сродница.

**Сє́рдцє**, *сс.* — сърце.

**Сє́рна**, *сж.* — сърна.

**Сє́рпъ**, *см.* — сърп.

**Сє́чь**, *сж.* — моч, животинска пикоч.

**Сжа́ти**, *гл. св.* **сожмꙋ̀**, **-жмє́ши** — свивам, стискам; мачкам; ожънвам.

**Сжєщи** (***-гти**), *гл. св.* **сжєгꙋ̀**, **сжєжє́ши** — изгарям, запалвам.

**Сжига́ти**, *гл. нєсв.* **-га́ю**, **-га́єши** — вж. **сжєщи**

**Сзира́тисѧ**, *гл. нєсв.* **-ра́юсѧ**, **-ра́єшисѧ** — споглеждам се.

**Си́жица**, *сж.* — житен червей, житоядец.

**Сика́вица**, *сж.* — дъждовен облак.

**Сило̀**, *сс.* — примка, клопка.

**Си́ла**, *сж.* — сила; чудо; власт; способност.

**Си́лы**, *сж. мнч.* — чудеса; название на духовни същества, ангели; небесно воинство.

**Синєта̀**, *сж.* — виолетова дреха; хиацинт, син скъпоценен камък.

**Синє́цъ**, *см.* — бяс, зъл дух.

**Си́пль**, *см.* (*мнч.* **си́плєвє**) — дългохоботник, житен бръмбар; главня, ръжда по житата.

**Си́ръ**, **си́рый**, *пр.* — сирак; беззащитен.

**Си́рѣчь** (**сїѧ̀ рѣ́чь**) = **сі́єсть** — тоест; именно.

**Си́тникъ**, *см.* — блатно растение, тръстика.

**Си́тный**, *пр.* — тръстиков, тръстен.

**Сито́вїє**, *сс.* — вж. **си́тникъ**.

**Сито́вый**, **сито́вный**, *пр.* — вж. **си́тный**.

**Си́цє** = **та́кѡ**, *нр.* — така, по този начин; **да си́цє рєкꙋ̀** — например.

**Сицєвы́й** = **таковы́й**, *мст.* — такъв.

**Сі́єсть** и **сі́єсть** — вж. **си́рѣчь**.

**Сі́й**, *мст.* — вж. **сє́й**.

**Сїка́рь**, *см.* (*гр.*) — разбойник, убиец; главорез.

**Сїкє́ръ**, *см.* (*евр.*) — спиртно, опиващо питие (не от грозде); палмово вино.

**Сі́клъ**, *см.* (*гр.*) — еврейска сребърна монета, сребърник.

**Сімїгєнъ** **сі́лїгнь**, *см.* (*гр.*) — пшеница, пшенично брашно.

**Сїмѡні́ѧ**, *сж.* — търгуване със светинята, купуване и продаване на свещеническите права и длъжности (по името на Симон Влъхва: Деян. ап. 8, 9 — 24).

**Сі́рина**, *сж.*, **сі́ринъ**, *см.* (*гр.*) — сирѐна; морско чудовище; змей; камилска птица; бухал; митическа птица.

**Сїѧ́ти**, *гл. нєсв.* **-ѧ́ю**, **-ѧ́єши** — сияя, грея, светя.

**Ѡказа́ти**, *гл. св.* -жꙋ̀, -жеши — казвам, изказвам, разказвам; обявявам; — сѧ — превеждам се, тълкувам се, означавам.

**Ѡка́лочный**, *пр. (гр.)* — изкопан, издълбан, изровен.

**Ѡка́редїе**, *сс.* — гнусота, отвращение; досада.

**Ѡка́редный**, *пр.* — гнусен, мерзък, омразен.

**Ѡка́редоватисѧ**, *гл. несв.* -дꙋюсѧ, -ешисѧ — гнуся се; мразя; ужасявам се, боя се.

**Ѡква́ра**, *сж.* — миризма, воня; нечистотия.

**Ѡкве́рна**, *сж.*, **скверне́нїе**, *сс.* — сквернота, нечистота; петно.

**Ѡкверноде́йца = блꙋдоде́йца**, *сж.* — блудница, развратница.

**Ѡкверноприбы́чество**, *сс.* — користолюбие, гнусна печалба.

**Ѡкверностѧжа́тельный**, *пр.* — користолюбие, алчен за гнусна печалба.

**Ѡкверчи́ти**, *гл. св.* -чꙋ̀, -чи́ши — стискам, стягам.

**Ѡкквозѣ̀**, *прд.* — през: **сквозѣ̀ ѻгнь и во́дꙋ** (Пс. 65, 12).

**Ѡквра́да**, *сж.* — клада; огнище; дом.

**Ѡкеѵофѵ́лаѯъ**, *см. (гр.)* — пазител на дрехите и покъщнината в двореца на византийските императори и патриарси.

**Ѡкедїѧ**, *сж. (гр.)* — сал; лодка; гемия.

**Ѡки́нїѧ**, *сж. (гр.)* — сенник, палатка, шатра, жилище; храм.

**Ѡкинопигі́а**, *сж. (гр.)* — построяване на палатки; еврейски празник (вж. сѣнопотче́нїе).

**Ѡки́петръ**, **ски́птръ**, *см. (гр.)* — жезъл; *фиг.* власт.

**Ѡки́тникъ**, **ски́тѧнинъ**, *см.* — пустинник, отшелник; който живее в скит (вж. там).

**Ѡки́тъ**, *см. (гр.)* — уединена монашеска килия или монастир.

**Ѡкла́битисѧ**, *гл. св.* -блюсѧ, -бишисѧ — усмихвам се.

**Ѡкле́пъ**, *см.* — гробница.

**Ѡключе́нїе**, *сс.* — сглобяване, съединение; съгласуване.

**Ѡкни́пъ**, *сж. (гр.)* — мушица, комар; насекомо.

**Ѡко́бель**, *см.* — ренде, струг.

**Ѡко́вникъ**, *см.* — събунтовник; съзаторник.

**Ѡковрада̀**, *сж.* — тиган, тава; огнище.

**Ѡкокта́нїе**, *сс.* — гъделичкане, раздразнение, страстна възбуда.

**Ѡкокта́ти**, *гл. несв.* -чꙋ̀, -че́ши и скокщꙋ̀, -ще́ши — гъделичкам, раздразням; възбуждам.

**Ѡкомра́хъ**, *см.* — смешник, шегаджия.

**Ѡконча́наѧ пло́ть** — краекожие (при обрязването според Моисеевия закон).

**Ѡконча́нїе**, *сс.* — край, свършек: **мі́ра**; смърт.

**Ѡконча́ный**, *пр.* — необрязан.

**Ѡконча́ти**, *гл. св.* -ча́ю, -ча́еши; **сконча́вати**, *несв.* -ва́ю, -ва́еши — свършвам; — сѧ — свършвам се, изпълнявам се; гина, умирам.

**Ѡкора̀**, *сж.* — кора.

**Ѡко́рбь**, *сж.* — скръб, тъга; болка (Иоан. 16, 21).

**Ѡкорлꙋпа̀**, *сж.* — луспа; кожа; кора.

**Ѡкоропа́рный**, *пр.* — който лети бързо.

**Ѡкоропи́сецъ**, *см.* — бързописец.

**Ѡкоропрело́женъ**, *пр.* — променлив, непостоянен.

**Ѡкоропыта́нїе**, *сс.* — ненавременно и излишно любопитство.

**Ѡкоропы́тный**, *пр.* — внимателен, предвидлив, благоразумен.

**Ѡкороте́чецъ**, *см.* — бързоходец, бегач.

**Ѡко́ръ**, *пр.* — бърз.

**Скорѣ́е**, *нр. (ср. ст.* от скóрѡ) — по-бързо, по-скоро.

**Скóрѡ**, *нр.* — бързо, скоро; ревностно, грижливо.

**Скóтенъ**, -ый, *пр.* — животински, който е като добиче.

**Скотолóжство**, *сс.* — полово общуване със животни, вид полова извратеност.

**Скотопитáтель**, *см.* — скотовъдец, животновъд.

**Скрáй**, *см.* — край, скут, пола: ри́зы.

**Скрáнїѧ**, *сж.* — слепи очи.

**Скрежетáти**, *гл. несв.* щꙋ̀, -щеши — скърцам: зꙋбы̀.

**Скрéжетъ**, *см.* — скърцане (с зъби).

**Скрижáль**, *сж.* — табела, дъска; таблица с десетте Божии заповеди.

**Скрóвникъ**, *см.* — еднокръвен брат.

**Скрóвъ**, *см.* — скрито място, скривалище; подслон.

**Скрóпанъ**, *прч.* — скърпен, направен как да е, прост; ѡ҆де́жда.

**Скꙋдéлъ**, *см.* — керемида, керемиден покрив; глинен съд.

**Скꙋдéль**, *сж.* — глинен съд; глина.

**Скꙋдéльникъ**, *см.* — грънчар; глинен съд, кърчаг, стомна.

**Скꙋдéльничь**, *пр.* — грънчарев; глинен: сосꙋ́дъ.

**Скꙋ́дный**, *пр.* — оскъден, беден, сух.

**Скꙋ́дость**, скꙋдотá, *сж.* — оскъдица, недостиг; безплодие.

**Скꙋ́дъ**, *пр.* — вж. скꙋ́дный.

**Скꙋфїѧ̀**, *сж. (гр.)* — монашеска шапка, камилавка.

**Скѵ́менъ**, *см. (гр.)* — лъвче; младо животно.

**Слабосéрдъ**, *пр.* — слабоумен, малоумен; развратен по сърце.

**Славослóвити**, *гл. несв.* -влю, -виши — славя, величая със слова или песни.

**Словохóтїе**, *сс.* — славолюбие.

**Сладосꙋ́щїе**, *сс.* — блудство; полова наслада.

**Слáдцѣ**, *нр.* — радостно, на драго сърце, охотно.

**Слáность**, *сж.* — соленост; сóлница.

**Сланꙋ́токъ**, *см.* — грах, нахут; бобово растение със сладки шушулки.

**Слáный**, *пр.* — солèн, сóлен.

**Сластнопитáнный**, *пр.* — обилно хранен, отхранен в разкош, в изобилие.

**Сластопитáнный**, *пр.* — вж. горе.

**Слáсть** (*сладть), *сж.* — сладко усещане, услада, сладост; сладострастие.

**Слáтина**, *сж.* — мочурище.

**Слезà**, *сж.* — сълза.

**Слезѝна**, *сж.* — далак.

**Слезѝти**, *гл. несв.* -жꙋ̀, -зи́ши — сълзя, проливам сълзи, плача.

**Сликовствовáти**, *гл. несв.* -ствꙋ́ю, ствꙋ́еши — заедно с някого играя, ликувам, славя.

**Слитїе**, *сс.* — сливане; смесване; смущение, съкрушение: дꙋше́вное.

**Сличéнїе**, *сс.* — лик, облик; прилика; сравнение; музикален образ, такт, стройност; външност; поведение.

**Сли́чествовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — съгласувам се, хармонирам.

**Сличи́ти**, *гл. св.* -чꙋ̀, -чи́ши — сравнявам, уподобявам.

**Сли́чїе**, *сс.* — вж. сличéнїе.

**Сли́чный**, *пр.* — строен, хармоничен.

**Слїѧ́ти**, *гл. св.* слї́ю, слї́еши — сливам, смесвам.

**Словéсный**, *пр.* — надарен със слово и разум; духовен; разумен; образован.

**Слóво**, *сс., Р. пад.* словесѐ — слово, реч, дума; заповед; разум; разговор; отговор; мнение; полза (Фил. 4, 17); Син Божий, Исус Христос (Иоан. 1, 1).

**Словопрѣ́тисѧ**, *гл. несв.* -прю́сѧ, -при́шисѧ — препирам се, споря.

**Сложе́нїе**, *сс.* — съставяне, създаване; съединение; знак, военна парола.

**Слота̀**, *сж.* — лошо време, киша, влага; буря.

**Слꙋже́бникъ**, *см.* — служител, прислужник; богослужебна книга, която съдържа, със съответни упътвания, оная част от общественото богослужение, извършвана от свещенослужителите.

**Слꙋ́зъ**, *см.* — луспа, черупка; броня.

**Слꙋ́зь**, *сж.* — сок, влага, течност.

**Слꙋка́вствовати**, *гл. несв.* **-ствꙋю, -ешн** — изхитрям, изигравам.

**Слꙋкъ**, *пр.* — сгърчен, прегърбен.

**Слꙋ́ти**, *гл. несв.* **словꙋ̀, -ве́ши** — слушам, слухтя, чувам; мълвя.

**Слꙋ́хъ**, *см.* — слух, слушане; ухо; глас; слава, мълва; **слꙋ́хъ Ї҆исовъ** — мълвата за Исуса.

**Слы́шати**, *гл. несв.* **-шꙋ, -шиши** — слушам; разбирам.

**Слѣдова́тельный**, *пр.* — последователен; разположен в известен ред.

**Слѣ́дъ**, *см.* — следа, диря; стъпка.

**Слѣзе́на**, *сж.* — вж. **слезе́на**.

**Слѧ́къ**, **слѧ́ченъ**, *пр.* — сгърчен, свит, изкривен. Вж. **слꙋ́къ**.

**Слѧца́ти**, *гл. несв.* **-ца́ю, -ца́еши** (*св.* **слѧ́кнꙋти**) — *вж.* **слѧщи́сѧ**.

**Слѧщи́сѧ**, *гл. св.* **-ку́сѧ, -че́шисѧ** — свивам се, навеждам се, прегърбвам се.

**Смежи́ти**, *гл. св.* **-жꙋ̀, -жи́ши** — съединявам краища, сближавам, склопям: **ѻ҆́чи**, зажумявам.

**Смѣ́рдствовати** *гл. несв.* **-ствꙋю, -ешн** — съгласувам се, разбирам се с някого; смърдя.

**Смерде́ти**, *гл. несв.* **-жꙋ̀, -ди́ши** — смърдя, изпускам лоша миризма.

**Сме́рзлый**, *пр.* — замръзнал.

**Сме́рчь**, *сж.*, **сме́рчїе**, *сс.* — смрика, бор, ела, хвойна, кипарис.

**Сме́тїе**, *сс.* — смет, нечистотия.

**Смиреномꙋ́дрїе**, *сс.* — смирение, скромност.

**Смотре́нїе** (**-тре́нїе**), *сс.* — гледане, промисъл; грижа; разпоредба; надзор.

**Смотри́тельнѡ**, *нр.* — промислително.

**Смотри́ти**, **смотре́ти**, *гл. несв.* **-рю̀, -ри́ши**; (**смотра́ти**) — гледам, нагледждам, дебна; грижа се, промислям.

**Смы́слъ**, *см.* — смисъл; разум, ум; мъдрост; съзнание; разсъдливост.

**Смышлѧ́ти**, *гл. несв.* **-лѧ́ю, -лѧ́еши** — размишлявам, разсъждавам.

**Смѣжи́ти**, *гл. св.* — вж. **смежи́ти**.

**Смѣ́сникъ**, *см.* — съдружник; посредник; смес.

**Смѧстѝ**, *гл. св.* **смѧтꙋ̀, -те́ши** — смущавам, разтревожвам; изнурявам.

**Смѧте́нїе**, *сс.* — смущение, смут; безпокойство.

**Смѵ́рїтъ**, *см. (гр.)* — вид твърд камък.

**Смѵ́рна**, *см. (гр.)* — благовонна смола.

**Снабди́ти**, *гл. св.* **-ждꙋ̀, -ди́ши** — пазя, запазвам; старая се.

**Снабде́нїе**, *сс.* — придобивка; запазване, спазване: **за́повѣдей**; спасяване; наследство, част, дял.

**Снасто́льникъ**, *см.* — наследник на престола; апостолски приемник, наместник.

**Сне́млемъ** (**-ь**), **-ый**, (*прч.* от **снима́ти**) — съединен, съставен, слепен.

**Сне́мъ** (**-ь**), **-шїй** — *прч.* от **снѧ́ти**.

**Снима́ти**, *гл. несв.* **сне́млю, -млеши** — снемам, свалям; — **сѧ** — събирам се.

**Снiска́ти**, *гл. несв.* **-ка́ю, -ка́еши** — придобивам; набавям; спечелвам.

**Сни́ти**, *гл. св.* **сни́дꙋ, -деши** — слизам; — **сѧ** — събирам се.

**Сни́тїе**, *сс.* — слизане; стечение; събиране; идване.

**Снѝчаѧкъ**, *пр.* — любопитен.
**Сноха̀**, *сж.* — снаха.
**Снѹ̀бити**, *гл. св.* -блю̀, -би́ши — желая, жадувам.
**Снѹбле́нїе**, *сс.* — желание, жажда, похот.
**Снѹ̀ждею**, *нр.* — по неволя, принудително.
**Снѹ́зница**, *сж.* — запрегната кола, впряга.
**Снѹ́зьство**, *сс.* — колесница.
**Снѣде́нїе**, *сс.* — ядене; изяждане.
**Снѣ̀дный**, *пр.* — съестен, употребляем или годен за храна.
**Снѣ́дь**, *сж.* = **ꙗ҆́стїе**, *сс.* — храна, ядене, ястие; **что̀ снѣ́дно** — нещо за ядене.
**Снѣ́сти (*-дти)**, *гл. св.* **снѣ́мъ, снѣ́си**; **снѣда́ти**, *несв.* -да́ю, -да́еши — ям, изяждам.
**Снѧ́ти**, *гл. св.*, **снима́ти**, *несв.* (вж. **ꙗ҆́ти**) — снемам, свалям.
**Со**, **съ**, *прд.* — със *(Тв. п.)*; от *(Р. п.)*.
**Соблѹди́ти**, *гл. св.* -ждѹ̀, -диши — блудствувам, развратнича.
**Соблюде́нїе**, *сс.* — пазене; тъмница; знак, белег.
**Соблюсти̇**, *гл. св.* -дѹ̀, -де́ши; **соблюда́ти**, *несв.* -да́ю, -да́еши — съблюдавам, запазвам; изпълнявам; защитявам.
**Собо́ренъ**, **собо́рный**, *пр.* — общ, всесветски, вселенски: **це́рковь**. Вж. **каѳолі́ческїй**.
**Собо́рованїе**, *сс.* — извършване св. тайнство елеосвещение.
**Собо́ръ**, *см.* — събор, събрание; събрание, съвет на епископите; главен законодателен орган в църквата; **собо́ръ Престы́ѧ Бцы** — събиране на християните за прослава и молитвено чествуване на св. Богородица; главен храм, катедрала.
**Со́бство**, *сс.* — особеност, отличително свойство.
**Соверши́ти**, *гл. св.* -шѹ̀, -ши́ши; **соверша́ти**, *несв.* -ша́ю, -ша́еши — свършвам; извършвам; приготвям.
**Совлече́нїе**, *сс.* — събличане.
**Совлещи̇**, *гл. св.* -кѹ̀, -че́ши — събличам.
**Совозлежа́ти**, *гл. несв.* -лежѹ̀, -жи́ши — съм (възлягам — по еврейски обичай) на гощавка, ям, храня се заедно с някого.
**Совокѹпи́ти**, *гл. св.* -кѹплю̀, -пи́ши — съединявам, спојавам; събирам.
**Совопро́сникъ**, *см.* — разисквач, разпитвач.
**Совопроша́тисѧ** *гл. несв.* -ша́юсѧ, -ша́ешисѧ — разговарям се, питаме се един друг.
**Совраща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́еши; **соврати́ти**, *св.* -щѹ̀, -ти́ши — отклонявам от правия път; съблазнявам; отвръщам.
**Совсе́льница**, *сж.* — съжителка, другарка.
**Совѣ́тъ**, *см.* — съвет; воля; намерение: **Бж҃їй**.
**Согбе́нный** = **согнѣ́тый**, *прч.* — сгънат, превит.
**Соглѧда́тай**, **соглѧ́дникъ**, *см.* — съгледник, съгледвач, шпионин.
**Согнѹ́ти**, *гл. св.* — вж. **сгиба́ти**.
**Согнѣте́нїе**, *сс.* — теснота; натиск, гнет; навалица, блъсканица.
**Содавлѧ́емь**, *прч.* — угнетен, стегчен.
**Содрога́тисѧ**, *гл. несв.* -а́юсѧ, -га́ешисѧ — потръпвам, потреперваm: **ѹ҆́жасомъ**.
**Содрѹже́бница**, *сж.* — другарка, съпруга.
**Содѣва́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши; **содѣ́ѧти**, *св.* дѣ́ю, -дѣ́еши — правя, върша; творя.

**Содѣлованникъ**, *см.* — съработник, помощник.

**Содѣтель**, *см.* — създател, устроител, творец.

**Содѣтельный**, *пр.* — виждителен, градивен, творчески.

**Сожжéнный**, *прч.* — изгорен, жигосан.

**Сожи́ти**, *гл. несв.* -живу́, -вéши — съжителствувам, живея заедно с някого.

**Созади́**, *нр.* — отзад, изотзад.

**Созда́ніе**, *сс.* — създание, творение, твар; сграда, дом; съзидване (II Кор. 10, 8).

**Созда́ти**, *гл. св.* -зи́жду, -зи́ждеши; созида́ти, *несв.* -да́ю -да́еши — съзиждам, създавам, изграждам.

**Созира́тель**, *см.* — съгледвач.

**Сойтїе**, *сс.* — събиране, съединение; полово сношение.

**Сока́льница**, со́кница, *сж.* — кухня.

**Сокровéніе**, *сс.* — запас от храни, провизии, нещо скрито.

**Сокро́вищевати**, *гл. несв.* -щую, -щуеши; сокро́виществовати, *несв.* --ствую, -еши — събирам съкровище, имот придобивам.

**Сокрушéніе**, *сс.* — чупене, сломяване; — сéрдца — разкаяние.

**Сокупéчествовати**, *гл. несв.* ствую, ствуеши — търгувам с някого, участвувам в търговия.

**Солга́ти**, *гл. св.* -лжу́, -жéши — излъгвам.

**Соле́й**, *см. (лат.)* — ‚праг‘, издигната площадка пред св. олтар.

**Соли́ло**, *сс.* — солница; блюдо, паничка.

**Со́лнечный**, *пр.* — слънчев.

**Со́лнце**, *сс.* — слънце.

**Сомжи́ти**, *гл. св.* -жу́, -жи́ши — зажумявам.

**Сомлéніе**, *сс.* — смилане; унищожение; съкрушение.

**Сомлéти**, *гл. св.* -мéлю, -леши — смилам, стривам; съкрушавам.

**Соммо́дъ**, *см. (евр.)* — езичник; безбожник.

**Со́ніе**, *сс.*, со́нъ, *см.* — сън; съновидение, сънуване.

**Со́нмище**, *сс.*, со́нмица, *сж.*, со́нмъ, *см.* — събрание, множество; синагога.

**Со́нствовати**, *гл. несв.* -ствую, -еши — спя, заспивам; съм сънлив.

**Сообра́зенъ**, -ый, *пр.* — подобен, приличен; еднакъв, съответствуващ.

**Сопа́шька**, *сж.* — муцуна, хобот.

**Сопéцъ**, *см.* — свирач.

**Сопоста́тъ**, *см.* — вж. супоста́тъ.

**Сопрельща́тися**, *гл. несв.* -ща́юся, -ща́ешися — измамвам се, прелъстявам се.

**Сопресто́ліе**, *сс.* — седалища в олтаря зад св. престол, т. н. горно място.

**Соприсносу́щный**, *пр.* — съвечен, вечно съществуващ заедно с някого.

**Сопричести́**, *гл. св.* -причту́, -чтéши; сопричита́ти, *несв.* -та́ю, -та́еши — причислявам, съединявам.

**Сопроти́вен**ъ, *пр.* — противен, противоположен; неприятелски.

**Сопротивобо́рецъ**, *см.* — противник, съперник.

**Сопру́гъ**, *см.* — заедно ‚впрегнат‘ с другиго, съпруг. Вж. супру́гъ.

**Сопряга́тися**, *гл. несв.* -га́юся, -га́ешися; сопрящися, *св.* -гу́ся, -жéшися — впрягам се; свързвам се чрез съпружество, брак.

**Сопря́гнути**, *гл. св.* -гну, -гнеши; сопряза́ти, *несв.* за́ю, -за́еши — впрягам, свързвам; съединявам чрез брак.

**Сопряжéніе**, *сс.* — впрягане, свързване; съчетание.

**Сопря́тати**, *гл. несв.* -таю, -таеши — вж. спря́тати.

**Сопу́ха**, *сж.* — сажди.

**Сопу́хъ**, *см.* — цев, тръба; пàра, дим.

**Соꙋ҆хати**, *гл. несв.* -ха́ю, -ха́еши — стискам, притискам; стъпквам.

**Сопѣ́ль**, *сж.* — свирка, флейта.

**Сопѣ́цъ**, *см.* — свирач, музикант.

**Сорокоꙋ́стїе**, *сс.*, сорокоꙋ́стъ, *см.* — вж. сарандаръ.

**Сосва́тати**ся, *гл. несв.* -таюся, -таешися — сватосвам се, сродявам се чрез женитба.

**Сосе́цъ**, *см.* — майчина гръд, цица; сосцы̀ ѿ ка́мене — водни извори.

**Соска́нїе**, *сс.* — конец, връв; кълбо.

**Соскꙋта́ти**, *гл. св.* -та́ю, -та́еши — скривам; обличам мъртвец; погребвам.

**Соста́въ**, *см.* — става, връзка; битие; личност; надежда.

**Состо́льникъ**, *см.* — сътрапезник; заседател, член на съвет.

**Сострáстїе**, *сс.* — състрадание, съчувствие.

**Состро́енїе**, *сс.* — съединение, свързване; превръзка за глава.

**Сосꙋ́дъ**, *см.* — съд, съдина, оръдие; обоз; накит, дар.

**Сосꙋ́тствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — присъствувам, съм заедно с някого.

**Сосхнꙋ́ти**, *гл. св.* -хнꙋ, -хнеши — изсъхвам, съсухрям се.

**Сосѣ́дѣнїе**, *сс.* — заседание.

**Сотвори́ти**, *гл. св.* -рю̀, -ри́ши; сотворя́ти, *несв.* -ря́ю, -ря́еши — сътворявам, създавам; направям, извършвам.

**Со́тникъ**, *см.* — стотник, началник на 100 войника.

**Сотре́нїе**, *сс.* — стриване; съкрушение; вълнение.

**Сотре́ти**, *гл. св.* -трꙋ̀, -тре́ши; сотры́ти, *св.* -тры́ю, -тры́еши — стривам, разбивам; съкрушавам.

**Сотрясти́ся**, *гл. св.* -сꙋ́ся, -се́шися — раздрусвам се, разтреперввам се.

**Со́тъ**, *см.* — мед в пчелна пита.

**Соꙋ́зъ**, сою́зъ, *см.* — съюз, свръзка.

**Соуслажда́тися**, *гл. несв.* -жда́юся, -жда́ешися — наслаждавам се, намирам задоволство, радост.

**Сохрани́ти**, *гл. св.* -ню̀, -ни́ши — запазвам, спазвам.

**Сохра́нникъ**, *см.* — пазител.

**Сохра́ннѡ**, *нр.* — предпазливо, зорко, бдително.

**Сохраня́ти**, *гл. несв.* -ня́ю, -ня́еши — пазя, скътвам; събирам.

**Сочеви́ца**, *сж.* — леща; вариво.

**Сочетава́тися**, *гл. несв.* -ваюся, -ва́ешися — съединявам се, стъпвам в съюз, в брак.

**Со́чиво**, *сс.* — сок; ястие с растително масло.

**Сочине́нїе**, *сс.* — нареждане, съставяне; съчинение, книга.

**Сочисли́тель**, *см.* — счетоводител, ковчежник.

**Сочти́тися**, *гл. св.* -чтꙋ́ся, -чти́шися — сдружавам се, съединявам се, причислявам се.

**Соше́дъ**, -шїй, *прч.* от сни́ти.

**Соше́ствїе**, *сс.* — слизане, спускане.

**Соше́ствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — съпътствувам.

**Соѡбра́зенъ**, -ный, *пр.* — подобен, сроден; еднакъв; срастнал.

**Соѡбразова́тися**, *гл. несв.* -зꙋ́юся, -зꙋ́ешися — съобразявам се; уподобявам се.

**Соѡбща́тися**, *гл. несв.* -ща́юся, -ща́ешися — участвувам.

**Соѡбще́нїе**, *сс.* — общуване, участие.

**Соѡдолѣва́ти**, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши; соѡдолѣ́ти, *св.* -лѣ́ю, -лѣ́еши — преодолявам, покорявам; господарувам, властвувам.

**Соѡрꙋжи́ти**, *гл. св.* -жꙋ̀, -жи́ши — устройвам, стъкмявам.

**Соѿстꙋ́пникъ**, *см.* — отстъпник.

**Спа́нъ**, *пр. (гр.)* — рядкобрад, който е с рядка брада.

**Спа́съ**, *см.* = Спаси́тель, *см.* — спасител; епитет на Исуса Христа.

Спа́ти, *гл. несв.* сплю, спи́ши — спя.

Спа́да, *сж. (гр.)* — меч.

Спада́рїй, *см. (гр.)* — оръженосец, царски телохранител.

Спекꙋла́тѡръ, *см. (лат.)* — стражар, нагледвач, оръженосец; палач; съгледвач.

Спи́рникъ, *см.* — сътрапезник, участник в пиршество.

Списа́нїе, *сс.* — препис; предписание; съчинение; внимание, предпазливост.

Спи́ра, *сж. (гр.)* — чета, отряд; полк.

Спли́на, *сж. (гр).* — далак; болест на далака; ипохондрия.

Спляса́ти, *гл. несв.* и *св.* сплѧ́шꙋ, -шеши — играя, танцувам заедно с някого.

Споболѣ́ти, *гл. св.* -лю́, -ли́ши — състрадавам, съчувствувам.

Споборитель, спобо́рникъ, *см.* — боен другар, съюзник; сътрудник.

Спобо́рствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — воювам заедно с някого, помагам в борбата; сътруднича.

Спогреба́тисѧ, *гл. несв.* -ба́юсѧ, -ба́ешисѧ; спогребсти́сѧ, *св.* -бꙋ́сѧ, -бе́шисѧ — погребвам се заедно с нкг..

Сподвиза́ти, *гл. несв.* -за́ю, -за́еши — раздвиժвам, подбуждам; — сѧ — подвизавам се, боря се заедно с нкг..

Сподо́бити, *гл. св.* -блю, -биши; сподоблѧ́ти, *несв.* -блѧ́ю, -блѧ́еши — удостоявам; награждавам; давам някому подобаващото.

Спо́дъ, *см.* — купчина; група.

Спожи́ти, *гл. св.* -живꙋ̀, -ве́ши — съвместно живея.

Спо́на, *сж.* — спънка, пречка.

Спо́рина, *сж.* — наспоряване, изобилие.

Спо́ривъ, *пр.* — свадлив, който обича да спори.

Спорꙋча́тисѧ, *гл. несв.* -ча́юсѧ, -ча́ешисѧ — поръчителствувам, давам гаранция.

Спорꙋ́чникъ, *см.* — поръчител.

Спосади́ти, *гл. св.* -ждꙋ̀, ди́ши — сместям, поставям заедно с някого.

Спослꙋ́шествовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — свидетелствувам ведно с някого, потвърждавам.

Спослѣ́дствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, еши — вървя след някого, съпровождам.

Спосо́бствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, еши — подпомагам, подкрепям; допринасям.

Споспѣ́шествовати, *гл. несв.* -ствꙋ́ю, -еши — помагам, съдействувам.

Споспѣ́шникъ, *см.* — помощник, сътрудник.

Спострада́ти, *гл. св.* -ждꙋ̀, -ждеши — страдам заедно с някого; съчувствувам; съм снизходителен.

Спребыва́ти, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — пребивавам, живея заедно с някого.

Спребы́тель, *см.* — съжител; съсед; сънародник.

Спребы́ти, *гл. св.* -бꙋдꙋ, -деши — пребъдвам, оставам заедно с някого.

Спреди́, *нр.* — отпред; отпреди.

Сприпрѧщи́, *гл. св.* -прѧ́гꙋ, -жеши — свързвам, впрягам; сдружавам.

Сприсѣ́дникъ, *см.* — съсед по място; заседател; който седи заедно с някого.

Сприча́стникъ, *см.* — съпричастник, съучастник; другар.

Спрїе́мникъ, *см.* — вж. сприча́стникъ.

Спротѧже́ннѡ, *нр.* — пространно, продължително; обтегнато, здраво; усърдно, грижливо.

Спрѧже́нїе, *сс.* — впрягане, съединение.

Спрѧ́тати, *гл. несв.* -таю, -таеши — нареждам, стягам; скътвам; — сѧ — свивам се; скривам се; плаша се: тре́петомъ спрѧ́ташесѧ.

Спрѧщи́, *гл. св.* спрѧгꙋ̀, -же́ши; спрѧга́ти, *несв.* -га́ю, -га́еши — впрягам, съединявам, свързвам чрез брак.

Спꙋ́дъ, *см.* — крина, шиник; мярка за зърнени храни.

**Спꙋтешє́ствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — съпътствувам.

**Спꙋ́тникъ**, *см.* = спꙋтешє́ственникъ, *см.* — спътник.

**Спѣ́ти**, *гл. несв.* спою̀, споє́ши — пея заедно с нкг. (спѣва́ти).

**Спѣ́тисѧ**, спѣ́ѧтисѧ, *гл. несв.* спѣ́юсѧ, спѣ́ешисѧ — успявам, напредвам; добре се развивам; зрея.

**Спѣ́хъ**, *см.* — успех; бързина; старание

**Спѣши́ти**, *гл. несв.* -шꙋ̀, -шиши — бързам.

**Спѧ́ти**, *гл. св.* спнꙋ̀, спне́ши — спъвам, поваля на земята, събарям; покорявам.

**Сраствѣ́нїе**, *сс.* — сраствàне; изцеряване: ꙗ҆́звы.

**Срачи́ца**, *сж.* — долна дреха; обвивка; покривка на св. престол (в олтаря).

**Сре́бренникъ**, *см.* — сребърник, еврейска сребърна монета.

**Сребродѣ́лъ**, *см.* — среброковач, златар.

**Среброкꙋ́знецъ**, *см.* — леяр, златар. Вж. сребродѣ́лъ.

**Средо́по́стнаѧ недѣ́лѧ** — средната неделя на Великия пост.

**Средостѣ́нїе**, *сс.* — междинна стена, преграда.

**Срѣста́тисѧ**, *гл. несв.* срѣ́щꙋсѧ, -щешисѧ — стичам се; срещам се; събирам се.

**Срѣстѝ** (*срѣттѝ), *гл. св.* срѧ́щꙋ, -щеши; срѣ́тити, *св.* -щꙋ, -тиши — срещам.

**Срѣ́тенїе**, *сс.* — среща, посрещане; — Гд҃не — празник Сретение Господне (15 февр. н. ст.).

**Срѧ́щїа**, *сж.* — среща, посрещане.

**Срѧ́щъ**, *см.* — неприятна среща; напаст; нещастие, беда; зараза.

**Сса́ти**, *сл. несв.* ссꙋ̀, ссе́ши — суча, бозая; пия.

**Ссе́лникъ**, *см.* — съгражданин, съселянин.

**Ссꙋ́щїе**, *сс.* — общуване; пребиваване заедно с някого.

**Ссыха́ти**, *гл. несв.* -ха́ю, -ха́еши — изсушавам; — сѧ — засъхвам, изсъхвам.

**Ссѣца́ти**, *гл. несв.* -ца́ю, -ца́еши; ссѣщѝ, *св.* ссѣкꙋ̀, -че́ши — съсичам, разсичам: вѣ́ѧ.

**Ста́вило**, *сс.* — стойка; везни; мярка; тежест.

**Ста̑вити**, *гл. несв.* -влю, -виши — поставям, слагам.

**Ставропигі́а**, *сж. (гр.)* — ‚кръстоутвърждение' (при постройка на нов храм); монастир или храм, подчинени направо на върховната църковна власт.

**Ставрофо́рный**, *пр. (гр.)* — който носи кръст; отличие на свещеник.

**Ста́дїѧ**, *сж. (гр.)* — мярка за разстояние (185 м.); игрище.

**Ста́кти**, *сж. (гр.)* — алой, благовонна смола.

**Ста́мна**, *сж. (гр.)* — стомна; гърне; кърчаг, съд.

**Ста́рецъ**, *см.* — старец; духовен баща, ръководител (на монах).

**Ста̑речь**, -ча, -че (с), *пр.* — старчески, от, на старец.

**Ста́рѣй** = ста́ршїй = старѣ́йшїй, *пр. ср. ст.* — по-стар; пръв, старейшина (Марк. 9, 35).

**Стасі́а**, *сж. (гр.)* — становище, мнение.

**Ста́ти**, *гл. св.* ста́нꙋ, -неши — заставам; устоявам.

**Стати́ръ**, *см. (гр.)* — гръцка монета от четири драхми.

**Статі́ѧ**, *сж. (гр.)* — кол, прът, тънка греда; подставка; отдел.

**Ство́лїе**, *сс.* — коприва.

**Стегно̀**, *сс.* — бут, бедро; пищял.

**Сте́жеръ**, *см.* — стожер, стълб; кука; опора, подпора.

**Стезѧ̀**, *сж.* — пътека; диря.

**Стека́нїе**, *сс.* — стечение; сбор, куп; път.

**Стека́тисѧ**, *гл. несв.* -ка́юсѧ, -ешисѧ — стичам се, събирам се.

Стє́мма, *сж.* *(гр.)* — превръзка за главата, митра, корона.

Стено́съ, *см.* *(гр.)* — проток, пролив, канал.

Степе́нни, *пр.* *(субст.)* — църковни песни — утренните възкресни антифони (вж. там).

Степе́нь и сте́пень, *сж.* — степен, ред; стъпало.

Стинѧ́тисѧ, *гл. несв.* -нѧ́юсѧ, -нѧ́ешисѧ — окалвам се; размътвам се.

Стира́ти, *гл. несв.* -ра́ю, -ра́еши; сте́рти, *св.* сотрꙋ̀ и стрꙋ̀, -тре́ши *(м. св. вр.* сотро́хъ; *мин. прч.* сте́рлъ) — стривам, счуквам; изтривам; разсипвам; съкрушавам.

Стица́тисѧ, *гл. несв.* -ца́юсѧ, -ца́ешисѧ — стичам се, струпвам се; събирам се.

Сті́кїи, *сс.* *(гр.)* — чернило (за вежди, клепачи).

Стїха́ръ, *см.* *(гр.)* — ‚начертан‘, богослужебна дреха с ивици.

Стїхи́ра, *сж.* *(гр.)* — богослужебна песен, която при изпълнението се предшествува от псалмени стихове.

Стїхі́а, *сж.* *(гр.)* — стихия, елемент (напр. огън, вода, въздух, земя).

Стїхо́венъ, *пр.* *(гр.)* — който е в стихове.

Стїхологи́совати, *гл. несв.* *(гр.)* -сꙋю, -сꙋеши (стїхологиса́ти); стїхосло́вити, -влю, -виши — пея или чета псалми или др. църк. песни по стихове.

Стїхологі́ѧ, *сж.* *(гр.)* — четене или пеене на псалмите по стихове с припеви.

Стїхосло́вїе, *сс.* — вж. стїхологі́ѧ.

Стклѧ́ница, *сж.* — стъкленица, чаша.

Стклѧ́нъ, -ый, *пр.* — стъклен.

Сто́гна, *сж.* — стъгда, площад; кръстопът; улица.

Сто́гъ, *см.* — куп, грамада; купен (сено).

Столпописа́нїе, *сс.* — надпис на стълб или паметник; златен надпис; в Псалтира — златна, изрядна песен.

Столпостѣна̀, *сж.* — стена с кули; чертог, замък.

Сто́лпъ, *см.* — стълб; кула, крепост; стълбец; *прен.* опора.

Стонче́нъ, *прч.* — счукан, разбит.

Стончева́ти, *гл. несв.* -ва́ю, -ва́еши — изтънчавам; отслабям; троша.

Стопа̀, *сж.* — стъпка; стъпало; диря.

Стори́цею, *нр.* — сто пъти, стократно.

Стори́чествовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -ешп — давам, умножавам стократно.

Стра́да, *сж.* — тежка полска работа; жетва.

Страда́льчествовати *гл. несв.* -ствꙋю, -ешп — страдам, мъча се; боря се, подвизавам се.

Стра́дова, *сж.* — труд, трудове, страдания.

Стра́жа, *сж.* — стража; мярка за време според смяна на стражата.

Стражни́ца, *сс.* — стража, наблюдателница.

Стра́жникъ, *см.* — стражар, пазач; стрелка на везни.

Стра́ненъ, -ый, *пр.* — чужд, необикновен; чуден.

Странноле́пнѡ, *нр.* — дивно, чудно, непостижимо; странно.

Страстоно́сецъ, *см.* — страдалец; мъченик за Христа; победител; борец.

Страстоте́рпецъ, *см.* — който търпи страдания, мъченик; борец.

Стра́сть, *сж.* — страдание; борба, подвиг; страст, силно желание.

Стра́та, *сж.* *(гр.)* — път.

Страти́гъ, стратила́тъ, *см.* *(гр.)* — стратег, воевода, военачалник.

Стре́кало, *сс.* — жило, острие; остен.

Стреми́на, стремни́на, *сж.* — стръмнина.

Стреми́нный, стремни́нный, *пр.* — стръмен; отвесен.

Стре́ти, *гл. св.* и *несв.* стрꙋ̀, стре́ши — стривам, смачквам, разбивам; разстилам, изравнявам. Вж. стира́ти.

**Стрещи (*-гти)**, *гл. несв.* стрег8, -жеши — стоя на стража, пазя, наблюдавам.

**Строганїе**, *сс.* — стъргане, одиране.

**Строенїе**, *сс.* — строеж; управление, служба; назидание.

**Строитель**, *см.* — управител; иконом.

**Строити**, *гл. несв.* строю, строиши — управлявам: дом8; поправям, кърпя: врежа.

**Стропа**, *сж.* — покрив, таван.

**Стропотный**, *пр.* — крив, извратен.

**Стропщати**, *гл. несв.* стропщ8, -щиши — лутам се, блуждая; заблуждавам се; вървя по крив път; развратнича.

**Строптивый**, *пр.* — крив; лукав; непокорен, необуздан; опърничав.

**Стропъ**, *см.* — греда на покрив; покрив, таван.

**Стр8жина**, *сж.* — стърготина, талаш, отпадъци.

**Стр8пъ**, *см.* — струпей; рана.

**Стр8чецъ** *см.* — стрък; пръчица за помазване с елей; четчица.

**Стр8фъ**, *см. (гр.)* — камилска птица, щраус; врабец.

**Стрый**, *см.* — стрико, чичо; вуйчо.

**Стрѣкало**, *сс.* — вж. стрекало.

**Стрѣкати (стрекцати)**, *гл. несв.* -каю, -каеши и стрѣч8, -чеши — бода, мушкам; уязвявам.

**Ст8денецъ**, *см.* — кладенец.

**Ст8день**, *сж.*, **ст8дь**, *сж.* — студ, мраз.

**Ст8дный**, *пр.* — срамен, позорен; гнусен.

**Ст8додѣанїе**, *сс.* — безсрамие; разпътство, разврат.

**Ст8доложствїе**, *сс.* — вж. ст8додѣанїе.

**Ст8дъ = стыдъ**, *см.* — срам, посрамване; срамно дело, срамота.

**Ст8жа**, *сж.* — студ, зъзнене; втрисане, треска.

**Ст8жанїе** и **ст8женїе**, *сс.* — гнет, досада; притеснение, тягост; задуха; бреме.

**Ст8жати**, *гл. несв.* -жаю, -жаеши; **ст8жити**, *св.* -ж8, -жиши — обезпокоявам, досаждам, угнетявам, дотягам; — ся — скърбя, тъжа; ст8жиху си жизнїю мене — дотегна ми животът.

**Ст8жный**, *пр.* — безпокоен, тревожен.

**Ст8па**, *сж.* — стъпа, чутора.

**Ст8пень**, *сж.* — стъпка, стъпало; крак.

**Стыдитися**, *гл. несв.* -жд8ся и -ж8ся, -дишися — срамувам се от нещо.

**Стыдный**, **ст8дный**, *пр.* — срамен.

**Стыдъ**, *см.* — вж. ст8дъ.

**Стыдѣнїе**, *сс.* — срамежливост, чувство на срам.

**Стѣлесникъ**, *см.* — който принадлежи към същото тяло.

**Стѣнатъ**, -ый, *пр.* — ограден със стена.

**Стѣнь = сѣнь**, *сж.* — сянка; отражение; сенник, дом; защита.

**Стягнѣтїе**, *сс.* — стягане; заякчаване; измъчване със съответни уреди.

**Стяжанїе**, *сс.* — притежание, имане, имот.

**Стяжати**, *гл. несв.* и *св.* -ж8, -жеши; **стяжавати**, *несв.* -ваю, -ваеши — придобивам, притежавам; запазвам.

**Стязанїе**, *сс.* — състезание; препирня, спор.

**Стязатися**, *гл. несв.* -заюся, -заешися и стяж8ся, -жешися — състезавам се, препирам се; разговарям се.

**Стиракиновъ**, *пр. (гр.)* — тополов, стиракинов: жезлъ.

**С8ббота**, *сж. (евр.)* — събота; седмица; покой; празник.

**С8бботство**, *сс. (евр.)* — празник; покой; вечно блаженство.

**С8бботствовати**, *гл.* *несв.* *(евр.)* -ств8ю, -еши — почитам съботния ден; празнувам, почивам си.

**С8г8бствїе**, *сс.* — двусмислица; двойственост.

**Сꙋгꙋ́бъ**, -ый, *пр.* — двоен, повторен, уголемен, усилен.

**Сꙋдáрь**, *см. (лат.)* — кърпа, превръзка за глава.

**Сꙋди́тель**, *см.* — съдия.

**Сꙋди́ще**, **сꙋди́лище**, *сс.* — съдилище, съд; съдийски престол.

**Сꙋ́дный**, *пр.* — съдебен.

**Сꙋ́дъ**, *см. (евр.)* — княз.

**Сꙋ́дъ**, *см.* — съд; наказание; решение; правда; пример.

**Сꙋдьбы̀**, *сж., мнч., Р. пад.* -дéбъ — определения, закони; решения, присъди.

**Сꙋесловїе**, *сс.* — празнословие, брътвеж.

**Сꙋ́етствїе** = **сꙋ́етство**, *сс.* — суета, празнота; тщеславие.

**Сꙋ́йцо**, *сж.* — полска мишка.

**Сꙋ́къ**, *см.*, **сꙋ́чїе**, *същ. съб.* — съчка, вейка, клон; чеп.

**Сꙋлиннáрь**, *см. (гр.)* — канал, улей, водопровод; прокоп.

**Сꙋ́лица**, *сж.* — копие; меч.

**Сꙋлóгъ**, **сꙋлéкъ**, *см.* — постелка; платънце, превръзка на горния край на архиерейския жезъл.

**Сꙋмéжїе**, *сс.* — граница, предел, межда.

**Сꙋпостáтствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — противя се; враждувам.

**Сꙋпостáтъ**, *см.* — враг, противник; съперник.

**Сꙋпротивословїе**, *сс.* — противоречие, пререкание, спор.

**Сꙋпрꙋ́гъ**, *см.* — съпруг; впрегнат с другиго; двойка.

**Сꙋпрꙋ́жникъ**, *см.* — съпругъ; сътрудник, другар.

**Сꙋ́пъ**, *см.* — ястреб; пиляк; сокол.

**Сꙋ́гьство**, *сс.* — природа, естество, същност.

**Сꙋхолăпль**, *см.* — чайка; вид морска птица.

**Сꙋчéцъ**, *см.* — клечка; сламка.

**Сꙋшáница**, *сж.* — сушено месо или риба.

**Сꙋши́ло**, *сс.* — сухо дърво; главня.

**Сꙋ́щїй**, **сꙋ́й**, *прч.* от **бы́ти** — който е, който съществува; истински.

**Сꙋ́щнѣ**, *нр.* — в същност, действително.

**Сꙋ́щѡ**, *нр.* — вж. **сꙋ́щнѣ**.

**Схи́ма**, *сж. (гр.)* — ‚образ‘, малка и велика схима — степени на православното монашество.

**Схи́мити**, *гл. несв. (гр.)* -млю, -миши — посвещавам (обличам, постригвам) някого в схима (вж. там).

**Схі́зма**, *сж. (гр.)* — ‚разцепление‘, църковен разкол.

**Сходи́ти**, *гл. св.* -ждꙋ, -диши; **схождáти**, *несв.* -ждáю, -ждáеши — слизам; — **сѧ** — събирам се, срещам се; стичам се.

**Схóдникъ**, *см.* — вестител; наблюдател.

**Схождéнїе**, *сс.* — слизане; пристъп, достъп.

**Сцѣнéнїе**, *сс.* — оценка, цена.

**Счетáнїе**, *сс.* — съединение, съчетание; сбор; уважение, отдаване чест.

**Счинéнїе**, *сс.* — наредба, устройство; чета, сбирка.

**Счини́ти**, *гл. св.* -ню́, -ни́ши; **счинѧ́ти**, *несв.* -нѧ́ю, -нѧ́еши — нареждам, поставям; присъединявам; назначавам.

**Счинѣвáти**, *гл. несв.* -вáю -вáеши — вж. **счини́ти**.

**Счи́слити**, *гл. св.* -лю, -лиши; **счислѧ́ти**, *несв.* -лѧ́ю, -лѧ́еши — причислявам; изчислявам.

**Сшéдый**, **сшéдшїй**, *прч.* от **сни́ти** (вж. там).

**Сшéствовати комꙋ̀**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — съпътствувам.

**Сы́й**, *прч.* от **бы́ти** — който е; който вечно съществува — Бог. *Вж.* **сꙋ́щїй**.

**Сынолѣ́пнѡ**, *нр.* — синовно, както прилича, подобава на син.

**Сынополагáти**, *гл. несв.* -гáю, -гáеши — осиновявам.

**Сыноположéнїе**, *сс.* — осиновяване.

Сынотворе́нный, *прч.* — осиновен.

Сыропꙋ́стнаѧ недѣ́лѧ, сыропꙋ́стъ *см.* — седмицата, през която се допуска ядене на сирене и яйца за последен път пред Великия пост; сирница; неделята пред Великия пост.

Сыроѧ́децъ, *см.* — който яде сурово, прясно, кърваво (месо и др.)

Сы́ръ, *см.* — сирене; отвара.

Сѣда́ленъ, *пр.* *(субст.)* — утринна църковна песен, при чието пеене на богомолците се позволява да сядат, да седят.

Сѣди́на, *сж.* — побелели коси; старост.

Сѣдина́вый, *пр.* — сивобял, сив.

Сѣ́дъ, -ді́й, *пр.* — бял, побелял, посивял; остарял.

Сѣ́дъ, -шїй, *прч.* от сѣ́сти.

Сѣдѣ́ти, *гл.* *несв.* -ждꙋ̀ (и -жꙋ̀), -ди́ши — седя, разполагам се.

Сѣ́кнꙋти, *гл.* *св.* сѣ́кнꙋ, -неши — впивам се в нещо, докосвам.

Сѣ́нинъ, *см.* — роб; прост човек.

Сѣмѡ, *нр.* — тук, насам.

Сѣмѧ, *сс.*, *Р. пад.* -ене — семе; потомство.

Сѣница, *сж.* — сенник, палатка, шатра.

Сѣнопи́санный, *пр.* — художнишки; живописен.

Сѣ́нный, *пр.* — сенчест, хладен; подобен на сянка; символичен.

Сѣно́вный, *пр.* — вж. сѣ́нный.

Сѣнопотче́нїе, *сс.* — построяване палатки; пра́здникъ сѣнопотче́нїѧ — еврейски празник (на палатките) — спомен за онова време, когато евреите живеели в шатри при странствуването си в пустинята (вж. скинопигїа).

Сѣ́нь, *сж.* — сянка; сенник, палатка, шатра. Вж. стѣ́нь.

Сѣ́рїа и сѣ́рїи *(мнч.)* — разновидни насекоми (в слав. Библия наречени пе́сїѧ мꙋ̂хи, Изх. 8, 21).

Сѣ́рѧдь, *сж.* — връзка; въже; верига; прежда; ръкоделие.

Сѣ́сти (*-дти), *гл.* *св.* сѧ́дꙋ, -деши — сядам.

Сѣ́тованїе, *сс.* — тъга, жалост; униние.

Сѣ́товати, *гл.* *несв.* -тꙋю, -тꙋеши — тъгувам, жаля.

Сѣ́ть, *сж.* — мрежа, примка.

Сѣче́цъ, *см.* — войник, въоръжен с меч; боец.

Сѣщи́ (*-кти), *гл.* *несв.* -кꙋ̀, -чеши — сека, дялам: ка́менїѧ.

Сѣ́ѧй, *прч.* от сѣ́ѧти — който сее; сеяч.

Сѣ́ѧтва, *сж.* — сентба; време за сентба.

Сю́дꙋ, *нр.* — тук, оттук.

Сю́дꙋ и̂ сю́дꙋ — от едната и от другата страна.

Сѧ — окончание при страдателни и възвратни глаголи, *бълг.* се; сѧ̀ — *възвр. мст. В. п.*

Сѵгкли́тъ, *см.* *(гр.)* — правителство, съвет.

Сѵкомо́ра, *сж.* *(евр.)* — широколистно плодно дърво; смоковница, смокиня.

Сѵнаѯа́рїй, *см.* *(гр.)* — ‚сбирка'; поучително четиво с исторически сведения за някой празник или светец. Чете се след шестата песен на канона.

Сѵ́ндїкъ, *см.* *(гр.)* — защитник, адвокат; прокурор.

Сѵнедрїо́нъ, *см.* *(гр.)* — съвместно заседание, съвет; върховен съд у евреите.

Сѵне́дїкъ, *см.* *(гр.)* — сбор, списък от имена на живи и умрели за поменаване в църква.

Сѵно́дъ, *см.* *(гр.)* — събрание на архиереите; висша управа на поместна църква.

Сѵно́ѱїсъ, *см.* *(гр.)* — преглед, обзор.

Сѵ́ртъ, *см.* *(гр.)* — пясъчен бряг, подмол, наносен пясък; подводна скала.

Сѵхастѷрїѧ, *сж.* *(гр.)* — уединена монашеска килия; монастир.

# Т

**Та̀**, *мест. ж. р.* — вж. **то́й**.

**Та́жде и та́же**, *нр.* — след това, после.

**Тайникъ**, *см.* — вж. **тайникъ**.

**Тайница**, *сж.* — посветена в Божиите тайни.

**Тайникъ**, *см.* — таен съветник; човек, посветен в Божиите тайни; духовен ръководител.

**Та́инъ**, *пр.* — таен, скрит; тайнствен.

**Та́й**, *нр.* — тайно, скрито; вж. **ѿтай**.

**Тайна̀**, *сж.* — тайна; тайна служба.

**Та́кожде, та́коже**, *нр.* — също така, подобно.

**Та́кѡ**, *нр.* — така, тъй (= си́це).

**Та́къ, таковъ, таковы́й**, *мст.* — такъв; някакъв.

**Тала́нтъ**, *см. (гр.)* — монета и мярка за тежина у древните гърци и римляни; *прен.* дарба, дар Божий (според притчата за талантите — Мат. 25, 14—29).

**Та́мѡ**, *нр.* — там.

**Татбина̀**, *сж.*, **та́тство**, *сс.*, **татьба̀**, *сж.* — кражба; загуба, вреда, щета, причинена от крадци.

**Та́ть**, *см.* — крадец.

**Та́цы**, *мст., мнч.* — такива.

**Та́яти**, *гл. несв.* **та́ю, та́иши** — тая, скривам; топя се, чезна; — **гла́домъ** — гладувам; умирам от глад.

**Тва́рь**, *сж.* — творение, създание; същество.

**Тве́рдь**, *сж.* — твърда основа; крепост; небе, небосвод.

**Твердыня**, *сж.* — твърдина, крепост.

**Тве́ржа**, *сж.* — крепост.

**Тверже́ніе**, *сс.* — потребност, нужда.

**Твори́ти**, *гл. несв.* **-рю̀, -ри́ши** — правя, върша, творя; — **ся** — правя се; преструвам се.

**Тезоимени́тый**, *пр.* — съименен, който има еднакво име с другиго; съответен (**тезоимени́ный**).

**Те́ктонъ**, *см. (гр).* — дърводелец; зидар; работник.

**Тене́то**, *сс.* — примка, въже.

**Теплица**, *сж.* — котел; омивалник.

**Тереві́нѳъ**, *см. (гр.)* — терпентиново дърво, ела; дъб; дъбрава.

**Те́рніе**, *същ. съб.* — тръни; фиг. — пороци и беззакония.

**Те́рпкій**, *пр.* — тръпчив, стипчав.

**Терпѣ́ніе**, *сс.* — търпение; надежда.

**Терпѣ́ти**, *гл. несв.* **-плю̀, -пи́ши** — търпя; очаквам.

**Терпи́ла**, *сж.* — чесало.

**Теса́ти**, *гл. несв.* **-шу̀, -шеши** — дялам; изглаждам.

**Тесле́нос̑ъ**, *см.* — кълвач; пеликан; щъркел.

**Те́сть**, *см.* — тъст; родственик по брак, по сватовство.

**Тетика̀**, *сж.* — вж. **тятика̀**.

**Тетраеѵа́гтеліе**, *сс. (гр.)* — четириевангелие; богослужебна книга, която съдържа изцяло четирите евангелия на св. Матей, Марко, Лука и Йоан, гдето неделните и делнични евангелски четива са само номерирани (т. н. зачала), а накрая са дадени указания, кога кое зачало да се чете.

**Тече́ніе**, *сс.* — тичане; течение, изтичане; начин на живот; поприще, служение; подвиг.

**Теце́цъ**, *см.* — бегач, бързоходец.

**Те́ща**, *сж.* — тъща.

**Тещи́ (*-щи́)**, *гл. несв.* **-чу̀, -че́ши** — тичам, бягам; тека.

**Терзати**, *гл. несв.* **-ржу̀, -рзаши** — тормозя, изтезавам; изнудвам; тъкмя.

**Ти́ніе**, *сс.* — тиня, кал; блато.

**Ти́на**, *сж.* — тиня, кал.

**Ти́хѡ**, *нр.* — тихо; предпазливо; скромно.

**Ті́тла**, *сж.*, **ті́тло**, *сс.*, **ті́тлъ**, *см. (лат.)* — надпис; дъсчица с надпис; титла, звание.

**Тка́телница**, *сж*

**Ткáти**, *гл. несв.* ткꙋ̀, тчéши — тъка; преда; съчинявам, излагам в известен ред.

**Тлегкóрный**, *пр.* — заразителен, вредоносен; пагубен; смъртоносен.

**Тлѣ́ти**, *гл. несв.* тлю̀, тлѣ́ши — разлагам; повреждам; покварям.

**Тлѧ̀**, *сж.* = тлѣ́нїе, *сс.* — гниене, разлагане; ръжда; смъртоносна рана.

**Тма̀**, *сж.* — тъмнина, мрак; *числ.* десет хиляди; десетки хиляди; множество.

**Тмищи́ѡ**, тмищногꙋ́бꙍ, *нр.* — десет хиляди пъти.

**Тмори́цею**, *нр.* — десетки хиляди пъти; много пъти; безчислено, безбройно.

**Тобóлецъ**, *см.* — торбичка, чанта.

**Тогда̀**, *нр.* — тогава.

**Тóждє**, *нр.* — също, също така.

**Тóй**, та́ѧ и та̀, тóє и тò, *мст. показат.* — този (тоя), тази, това.

**Тóйждє**, тóйжє, *мст.* — същ, същият.

**Токмéнный**, *пр.* — точен.

**Тóкмѡ**, *нр.* — само.

**Тóкъ**, *см.* — ток, течение; струя; поток; харман.

**Толи́кѡ**, *нр.* — толкова; на толи́цѣ — за толкова.

**Толка́ти**, *гл. несв.* -кꙋ̀, -чеши — чукам, тропам.

**Толкнꙋ́ти**, *гл. св.* -нꙋ̀, -нéши — чуквам, удрям, потропвам.

**Толмáчь**, *см.* — тълковател; преводач.

**Тóлстъ**, *пр.* — тлъст; дебел.

**Толцáнїє**, *сс.* — чукане, потропване (на врата); удар.

**Толцáти**, *гл. несв.* -цáю, -цáєши — чукам, счуквам: къ стꙋ́пахъ.

**Тóлща**, *сж.* — тлъстина, дебелина; пълнота; пласт, слой; буца; сила, благосъстояние.

**Тóль**, *нр.* — толкова; едиколко.

**Томи́ти**, *гл. несв.* -млю̀, -миши — мъча, изморявам; изтезавам; изтощавам.

**Томлéнїє**, *сс.* — мъчене; тъга.

**Тонкочáстнѣ**, *нр.* — тънко; подробно.

**Тóнокъ**, тóнкїй, *пр.* — тънък, лек; глáсъ хлáда тóнка — лъх от тих ветрец, зефир (III Царств. 19, 12).

**Тóнцѣ**, *нр.* — тънко, слабо.

**Тóнчица**, *сж.* — тънка дреха; финна тъкан; креп.

**Топáрхїѧ**, *сж. (гр.)* — област; областна управа; местно управление.

**Топтáнїє**, *сс.* — тропот.

**Топтáти**, *гл. несв.* -тáю, -тáєши и топчꙋ̀, -чеши — тъпча, мачкам.

**Тóргъ**, *см.*, тóржищє, *сс.* — тържище, пазар; площад; месарница.

**Тóржникъ**, *см.* — търговец, меняч.

**Тоскли́вость**, *сж.* — тъга, печал, тъжно настроение.

**Точéнїє**, *сс.* — течене: крóвє.

**Точи́ло**, *сс.* — преса за изтискване на грозде; жлеб, кораб за грозде.

**Точи́ти**, *гл. несв.* точꙋ̀, -чиши — точа, изливам: ꙗ҆сцѣлéнїѧ.

**Тóчїю**, *нр.* — само, тъкмо.

**Тощеглáсїє**, *сс.* — празнословие, празни приказки.

**Тóщнѡ**, *нр.* — усърдно, старателно.

**Тóщъ** и тóщь, тща̀, тщє̀, *пр.* — празен, пуст; суетен, безполезен.

**Трава̀**, *сж.* — трева, билка.

**Трáклый**, *пр. (гр.)* — заекващ, пелтечещ.

**Трáвникъ**, *см.* — поляна, ливада.

**Трéба**, *сж.* — жертва, жертвоприношение; свещен обред; нужда.

**Трéбище**, *сс.* — жертвеник; езически храм.

**Треблажéнный**, *пр.* — най-блажен.

**Трéбникъ**, *см.* — жертвеник; богослужебна книга, която съдържа молитви и последования, извършвани от свещеника по искане на отделни християни (за частните религиозни нужди на християните).

**Трéбовати**, *гл. несв.* -бꙋю, -бꙋєши — потребно ми е, нуждая се; искам.

**Требꙋха̀**, *сж.* — нечистотия, смет, тор; вътрешности на заклани животни; черва.

**Тре́бѣ**, *нр.* — потребно, нужно.

**Тре́бѣ є҆́сть** — потребно е, трябва.

**Треволне́нїе**, *сс.* — силно вълнение, тревога.

**Трегꙋби́тельный**, *пр.* — най-враждебен; който нанася голяма загуба.

**Трегꙋ́бѡ**, *нр.* — тройно; трояко.

**Треде́нство**, *сс.* — три дни време; три празнични дни.

**Трезви́тисѧ**, *гл. несв.* -влю́сѧ, -ви́шисѧ — бодърствувам; въздържам се; съм трезвен.

**Трезꙋ́бецъ**, трезꙋ́бъ, *см.* — тризъбец

**Трекро́вникъ**, *см.* — трети кат, трети етаж.

**Трекро́вный**, *пр.* — триетажен.

**Трепета́ти**, *гл. несв.* -пе́щꙋ, -пе́щеши — треперя.

**Тресна̀**, *сж.* — панделка, златен или сребърен ширит; ресни; верижка.

**Тресновитый**, *пр.* — мрежест, реснат, изпъстрен с ширит от златни или сребърни нишки.

**Тресн8ти**, *гл. св.* -нꙋ, -неши — удрям; убивам с гръм.

**Тре́тїе**, трети́цею, *нр.* — три пъти, триж.

**Трикла́днѧ**, *сж.* — богохулство, поругаване на светиня.

**Трисѵѧ́нный**, *пр.* — тригласен, тризвучен.

**Тригꙋбый**, *пр.* — троичен, трояк.

**Три́зна**, *сж.* — езически игри в чест на умрелите; състезание; подвиг; поприще.

**Три́знище**, *сс.* — игрище, арена; игра, състезание; зрелище.

**Трилѣ́тствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — съм на три години.

**Трипѣ́сницъ**, *см.* — канон, който се състои от три песни (вместо от девет), вж. канѡ́нъ; богослужебна книга, вж. трїѡ́дь.

**Трисвѧта́ѧ пѣ́снь** — песен, с която се призовава св. Троица: С҃тый Б҃же, с҃тый крѣ́пкїй, с҃тый безсме́ртный, поми́лꙋй на́съ.

**Трисвѧто́е**, *сс.* — 1. трисветата песен (вж. горе); 2. целият ред на молитвите: С҃тый, Б҃же..., Прес҃тѧ Т҃рце.., О҆́ч҃е на́шъ... (вж. в Часослова).

**Трисвѣ́тъ**, *пр.* — тройно свет, най-свет (триличният Бог).

**Трисїѧ́ти**, *гл. несв.* -ѧ́ю, -ѧ́еши — блестя с троична светлина; най-силно светя.

**Трисо́лнечный**, *пр.* — ‚трислънчев‘, найсветъл.

**Трїкі́рїй**, *см. (гр.)* — трисвещник.

**Трїста́тъ**, *см. (гр.)* — воевода, военачалник.

**Трїха́птонъ**, *см. (гр.)* — 1. власеница; 2. копринено наметало.

**Трїхі́на** и трихина *(гр.)* — ‚власеничник‘, който е облечен във власеница, в груба дреха; епитет на преподобни Теодор.

**Трїѡ́дь** (по́стнаѧ), *сж.* = трїѡ́дїонъ, *см. (гр.)* — ‚трипеснец‘, богослужебна книга, която съдържа великопостни служби с канони от по три песни.

**Трїѷпоста́сный**, *пр. (гр.)* — триличен: Б҃гъ. Вж. ѵ҆поста́сь.

**Тро́иченъ**, *пр. (субст.)* — песен или цял ред песни в чест на св. Троица.

**Тро́мъ**, *прч.* — натрит, натъркан.

**Тропа́рь**, *см. (гр.)* — църковна песен, която изразява характера на празнуемия светец или свещено събитие.

**Тро́скотъ**, *см.* — троскот; полска трева; плевел.

**Тро́стный**, *пр.* — тръстиков; който живее в тръсталак; прозвище на египтяните.

**Тро́сть**, *сж.* — тръстика; тръстиково перо за писане; тояга; мярка за дължина.

**Тро́стѧный**, *пр.* — вж. тро́стный.

**Трꙋба̀**, *сж.* — тръба; тръбач.

Трѹдникъ, *см.* — труженик; подвижник; който с тежък труд и подвизи изнурява тялото си.

Трѹдъ, *см.* — труд, мъка, усилие; болест, недъг; водный трѹдъ — вж. водотрѹдїе.

Трѹждати, *гл. несв.* -ждаю, -ждаеши — отруднивам, отекчавам, измъчвам.

Трѹпїе, *сс. (съб.)*, трѹпъ, *см.* — труп, тяло; трѹпїа мертва — мъртъвци.

Трѹсъ, *см.* — трус, земетръс; буря.

Трѧсавица, *сж.* — тресене; треперене; треска (болест); малария.

Тѹ, *нр.* — тук; там.

Тѹга, *сж.* — тъга, скръб; мъка.

Тѹдѣ, *нр.* — там, натам.

Тѹкъ, *см.* — тлъстина, лой; пресищане

Тѹлъ, *см.* — паласка, торбичка за стрели; тетива.

Тѹне, *нр.* — даром; напразно.

Тѹча, *сж.* — дъждовен облак, дъжд; влага.

Тѹченосный, *пр.* — дъждоносен, бурененосен: ѡблакъ.

Тѹченъ, -ный, *пр.* — влажен; тлъст, угоен, плодовит.

Тщаливый, *пр.* — бърз; ревностен, усърден, трудолюбив.

Тщанїе, *сс.* — бързина, усърдие.

Тщатисѧ (тщитисѧ), *гл. несв.* тщѹсѧ. тщишисѧ — бързам; старая се, усърдно залягам.

Тщеславїе, *сс.* — празнословие, бъбривост.

Тщемѹдрїе, *сс.* — празномислие, безсмислица.

Тщенохрабальное, *сс.* — празен гроб; статуя на умрял.

Тщесловити, *гл. несв.* -лю, -виши; тщесловѣсовати, *несв.* -слокѹю, -кѹеши — празнословя, говоря празни приказки.

Тщета, *сж.* — празнота; суета; вреда; глоба.

Тщетный, *пр.* — празен, суетен. Вж. тѡщь.

Тщити, *гл. несв.* тщѹ, тщиши — изпразвам; — сѧ — вж. тщатисѧ.

Тщїй, *пр.* — пуст, празен; безполезен. Вж. тѡщь.

Тысѧща, *числ.* — хиляда.

Тысѧщникъ, *см.* — хилядник, началник на хиляда войника, хилиарх *(гр.)*.

Тыти, *гл. несв.* тыю, тыеши — дебелея, угоявам се; раста.

Тѣло, *сс.*, *Р. п.* -ла и -лесе — тяло.

Тѣмже, *нр.* — затова, и така; откъдето; — ѹбо — и така, следователно.

Тѣснота, *сж.* — теснота, притеснение; тъга; беда, напаст.

Тѧ — *В. п.* от *мст.* ты.

Тѧгиный, *пр.* — кован, изкован; разтегнат.

Тѧготитисѧ, *гл. несв.* -щѹсѧ, -тишисѧ — отекчавам се, обременявам се.

Тѧготѣти, *гл. несв.* -тѣю, -тѣеши — обременявам; тежа, тегна; изобилствувам.

Тѧжа, тѧжба, *сж.* — тъжба, поплак; спор.

Тѧжанїе, *сс.* — придобивка; нива; създание, дело.

Тѧжатель, *см.* — земеделец; лозар; работник.

Тѧжати, *гл. несв.* -жаю, -жаеши — тегля; трудя се.

Тѧжатисѧ, *гл. несв.* -жѹсѧ, -жишисѧ — препирам се; съдя се; бия се.

Тѧжка *сж.* — тъжба, поплак; обвинение, съдебен иск.

Тѧжестный, *пр.* — тежък; труден; беден, злочест, жалък.

Тѧжесть, *сж.* — тежест; товар; кула; палат; — слоно́кая — чертог, украсен със слонова кост.

Тѧжитисѧ, *гл. св.* -жѹсѧ, -жишисѧ — вж. тѧжатисѧ.

**Тѧжкосе́рдый**, *пр.* — нечувствителен, коравосърдечен, ожесточен; безумен.

**Тѧ́жокъ**, **-кїй**, *пр.* — тежък; жесток, лют: **во́лкъ**; многочислен.

**Тѧ́жцѣ**, **тѧ́жкѡ**, *нр.* — тежко, трудно.

**Тѧтива̀**, *сж.* — тетива, лък; струна; жила; връв.

**Ту́мпанъ**, *см. (гр.)* — тимпан, тъпан, барабан.

**Тупїко́нъ**, *см. (гр.)* — устав за реда и начина на извършване богослужението.

**Тура́нствовати**, *гл. несв. (гр.)* **-ствую**, **ешѝ** — властвувам, съм тиранин (**мучи́тельски ѡ҆блада́ти**, Притчи Соломонови 28, 15).

## Оу *

**Оу҆**, *мжд.*=**ѿ**: **оу҆ лю́тѣ мнѣ̀** (Мих. 7, 1).

**Оу**, *прд.* — у, при, от, пред.

**оу҆̀**, *нр.* — вече, тъкмо; още; **не оу҆̀** — още не.

**Оуа̀**, *мжд.* — уа, у! (Марк. 15, 29).

**Оублажа́ти**, *гл. несв.* **-жа́ю**, **-жа́еши**; **оу҆блажи́ти**, *св.* **-жу̀**, **-жи́ши** — ублажавам; прославям; ощастливявам, правя честит.

**оу҆́бо**, *сз.* — затова, и тъй, следователно.

**Оубо́гїй**, **оу҆бо́гъ**, *пр.* — беден; нещастен; жалък.

**Оубо́жество**, *сс.*=**нищета̀**, *сж.* — бедност, немотия.

**Оубо́жити**, *гл. несв.* **-жу̀**, **-жиши** — довеждам до нищета; осиромашавам.

**Оубо́жница**, *сж.* — сиропиталище; старопиталище; храм.

**Оубру́съ**, *см.* — кърпа, платно.

**Оубуди́тисѧ**, *гл. св.* **-жду́сѧ**, **-ди́шисѧ** — пробуждам се.

**Оубуже́нїе**, **оу҆бужде́нїе**, *сс.* — събуждане, пробуда.

**оу҆́бѡ**, *нр.* — наистина, действително; *сз.* — прочее, следователно.

**Оубыстри́ти**, *гл. св.* **-трю̀**, **-ри́ши** — побързвам, ускорявам.

**Оубѣга́ти**, *гл. несв.* **-га́ю**, **-га́еши** — прибягвам; забягвам.

**Оубѣжа́ти**, *гл. св.* **-жу̀**, **-жи́ши**; **оу҆бѣгну́ти**, *св.* **-гну̀**, **-гнеши** — побягвам, избягвам.

**Оубѣ́жный**, *пр.* — убежищен, който служи за убежище на преследвани: **гра́дъ** (кн. Числа 35, 6).

**Оуврачева́ти**, *гл. несв. и св.* **-ва́ю**, **-ва́еши** и **чу́ю**, **-чу́еши**; **оу҆врачи́ти**, *св.* **-чу̀**, **-чи́ши** — изцерявам, излекувам.

**Оувѣ́дати**, *гл. несв.* **-даю**, **-даеши**; **оу҆вѣ́дѣти**, *св.* **-вѣ́мъ**, **вѣ́си** — узнавам; разбирам.

**Оувѣсти́ти**, *гл. св.* **щу̀**, **-сти́ши** — известявам, уведомявам.

**Оувѣтливосло́вїе**, *сс.* — убедителност; обосноваване.

**Оувѣтли́вый**, *пр.* — благосклонен, приветлив; убедителен.

**Оувѣщава́тисѧ**, *гл. несв.* **-ва́юсѧ**, **-ва́ешисѧ** — помирявам се с някого; убеждавам се.

**Оувѧда́ти**, *гл. несв.* **-да́ю**, **-да́еши**; **оу҆вѧди́ти**, *св.* **-жду̀**, **-ди́ши** — повяхвам, чезна; изсушавам.

**Оувѧза́ти**, *гл. несв.* **-за́ю**, **-за́еши** — увенчавам, сплитам венец.

**Оувѧзи́ти**, *гл. св.* **-жу̀**, **-зиши** — заплитам се; връхлитам; засядам: **кора́бль**.

**Оувѧ́знути**, *гл. св.* **-ну̀**, **-неши** — вплитам се, оплитам се: **нога̀ и҆́хъ въ сѣ́ти**.

**Оувѧ́нути**, *гл. св.* **-ну̀**, **-неши** — увяхвам.

* По липса на знаци думите с оу са дадени без придихание.

**Оукѧсло**, *сс.* — превръзка, корона; украшение.

**Оукѧстѝ**, *гл. св.* -зѫ -зѐши — увенчавям, украсявам с венец.

**Оуглѹбити**, *гл. св.* -блю, -биши — углъбявам; издълбавам.

**Оуглъ**, *см.* — ъгъл.

**Оугль**, *см.*, оу҆́глїе — въглен, жар.

**Оуглѣбати**, *гл. несв.* -баю, -баеши; оу҆глѣбнѹти, *св.* -нѹ, -неши — потъвам, удавям се; пропадам: въ тимѣнїи глѹбины.

**Оугнѣздитисѧ**, *гл. св.* -ждѹсѧ, -здишисѧ — загнездям се, свивам гнездо.

**Оугобзитисѧ**, *гл. св.* -жѹсѧ, -зишисѧ — наплодявам се, ображдам се; имам в изобилие; живея в доволство.

**Оугодїе**, *сс.* — угаждане; грижа; старание.

**Оугонзати**, *гл. несв.* -заю, -заеши; оу҆гонзнѹти, *св.* -нѹ, -неши — побягвам, избягвам: къ пѹстынѝ; загивам, пропадам.

**Оуготовати**, *гл. св.* -валю, -валиши; оу҆готовити, *св.* -влю, -виши; оу҆готовлѧти, *несв.* -лѧю, -лѧеши — приготвям; затвърдявам: царство.

**оу҆́до**, *сж.* — въдица.

**Оудалѧти**, *гл. несв.* -лѧю, -лѧеши; оу҆далити, *св.* -лю, -лиши — отдалечавам.

**Оудержавати**, *гл. несв.* -ваю, -ваеши и -валю, -валиши; оу҆держати, *св.* -жѹ, -жиши — задържам, сдържам; присвоявам; побеждавам; съм силен.

**Оудержавити**, *гл. св.* -влю, -виши — утвърждавам; усилвам.

**Оудивити**, *гл. св.* -влю, -виши — учудвам, удивлявам; ценя високо, прославям.

**оу҆́дица**, *сж.* — въдица. Вж. оу҆́да.

**Оудобопреложный**, *пр.* — непостоянен, лесно променлив.

**Оудоботаѧщїй**, *прч.* — който лесно се топи.

**Оудобоѡбращательный**, *пр.* — лесноподвижен, сръчен; обигран; красноречив.

**Оудогренїе**, *сс.* — украшение, украса.

**Оудокрити**, *гл. св.* -рю, -риши; оу҆добрѣти, *несв.* -рѣю, -рѣеши — украсявам, кича; разхубавявам се.

**Оудобь**, *нр.* — удобно, лесно, сгодно.

**Оудоволенїе**, *сс.* — удовлетворение, достатъчност.

**Оудоволити**, *гл. св.* -влю, -лиши — правя способен, годен; удостоявам; — сѧ — задоволявам се, доволствувам.

**Оудовлѧти**, *гл. несв.* -лѧю, -лѧеши — вж. оу҆доволити.

**Оудоволити**, *гл. св.* -волю, -волиши — задоволявам; правя някого годен; удостоявам.

**Оудолїе**, *сс.*, оу҆долъ, *см.*, оу҆доль, *сж.* — долина; урва, яма.

**Оудрѹчити**, *гл. св.* -чѹ, -чиши; оу҆дрѹчати, *несв.* -чаю, -чаеши — притискам; измъчвам; укротявам.

**Оудъ**, *см.* — член на тялото (*мнч.* оу҆ди, оу҆дове, оу҆деса).

**Оудѣлъ**, *см.* — част, дял; участ, съдба.

**Оужасливъ**, *пр.* — плашлив, страхлив.

**Оуже**, *нр.* — вече; впрочем.

**оу҆́же**, *сс.* — въже; верига; пояс; оу҆́же морское — морски бряг (Соф. 2, 5. 7).

**оу҆́жика**, *сж.* — сродница.

**оу҆́жикъ**, *см.* — сродник, роднина.

**оу҆́жичество**, *сс.* — родинство; кръвно сродство; наследствен дял; право; „закон за ужичеството" (Второзак. 25, 5—10) — когато някой умре, без да остави деца, брат му трябва да вземе за жена неговата вдовица, снаха си, и първото дете от този брак се считало за законно дете на умрелия (т. н. левиратен—деверски—брак).

**оу҆́жичествовати**, *гл. несв.* -ствѹю, -ешн — встъпвам в правата и длъжностите на най-близкия си роднина (брат), който е умрял, без да остави деца. Вж. оу҆́жичество.

ѹ҆́за, *сж.* — връзка, окова. Вж. ѹ҆́же.

Оу҆зда̀, *сж.* — юзда.

Оу҆зи́лище, *сс.* = темни́ца, *сж.* — тъмница, затвор.

Оу҆зи́на, *сж.* — теснина, ждрело; непристъпно място.

ѹ҆́зкїй, *пр.* — тесен; плитък; кратък.

ѹ҆́зникъ, *см.* — затворник.

Оу҆зо́лецъ, ѹ҆́зелъ, *см.* — възелче, възел.

Оу҆зрѣ́ти, *гл. св.* -зрю̀, -зри́ши — виждам, съглеждам.

Оу҆има́ти, *гл. несв.* = ѹ҆ѧ́ти, *св.* — отземам, отнемам, отбивам, намалявам. Вж. ѧ҆́ти, и҆ма́ти

Оу҆коре́нный *прч.* — презрян, пренебрегнат, отхвърлен: ка́мень.

Оу҆кори́зна, *сж.* — укор, презрение; дързост.

Оу҆кори́ти, *гл. св.* -рю̀, -ри́ши; ѹ҆коря́ти, *несв.* -ря́ю, -ря́еши — укорявам, порицавам; презирам, пренебрегвам; охулвам.

Оу҆крада́ти, *гл. несв.* -да́ю, -да́еши — крада, окрадвам; — сѧ — крадешком, скритом върша нещо, спотайвам се.

Оу҆краси́тель, *см.* — украсител, уредник; ръководител.

Оу҆краси́ти, *гл. св.* -шꙋ̀, -си́ши — украсявам; нареждам; приготвям (Мат. 25, 7).

Оу҆краше́нїе, *сс.* — украса; уредба; световен порядък; небето и земята със тяхното устройство; космос *(гр.)*.

Оу҆крестова́тисѧ, *гл. несв.* -тꙋ́юсѧ, -тꙋ́ешисѧ — разпъвам се на кръст.

Оу҆кро́й, *см.* — повивка, покров; пелена; подвезка.

Оу҆кро́пецъ, ѹ҆кро́пъ, *см.* — теплота; топла вода, която се налива в св. чаша преди причащаване; копър.

Оу҆кроча́ти, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши; ѹ҆крощa̅ти, *несв.* -ща́ю, -ща́еши — укротявам.

Оу҆крꙋ́хъ, *см.* — къшей, троха; останки от ядене.

Оу҆лещѝ, *гл. св.* -лѧ́гꙋ, -же́ши — улягам, уталожвам се, утихвам; преставам: вѣ́тръ.

Оу҆ло́мокъ, *см.* — къс, парче.

Оу҆лꙋча́ти, *гл. несв.* -ча́ю, -ча́еши; ѹ҆лꙋчи́ти, *св.*-чꙋ̀, -чи́ши — сварвам, намирам; достигам.

Оу҆льсти́ти, *гл. св.* -щꙋ̀, -сти́ши — измамвам, излъгвам; надхитрям.

Оу҆лыска́нїе, *сс.* — усмивка, засмиване.

Оу҆маще́нїе, *сс.* — помада, благоуханна маст.

Оу҆мѣ́длити, *гл. св.* -лю, -лиши — забавям се; престоявам; живея дълго, остарявам.

Оу҆мешша́ти, *гл. несв.* -ша́ю, -ша́еши — умалявам, намалявам.

Оу҆мерщвле́нный, *прч.* — умъртвен; престарял.

Оу҆мерщвлѧ́ти, *гл. несв.* -влѧ́ю, -влѧ́еши — умъртвявам; — пло́ть — укротявам.

Оу҆ме́ръ, -шїй, *прч.* от ѹ҆мре́ти.

Оу҆ме́тїе, *сс.*, ѹ҆ме́тъ; *см.* — смет, нечистотия.

Оу҆мзди́ти, *гл. св.* -ждꙋ̀, -зди́ши — награждавам; поздравлявам.

Оу҆мила́йтисѧ, *гл. св.* -лю́сѧ, -ли́шисѧ; ѹ҆милѧ́тисѧ, *несв.* -лѧ́юсѧ, -ешисѧ — смекчавам се, смилявам се; натъжавам се; разкайвам се, съкрушавам се.

ѹ҆́мный, *пр.* — умствен, мислен, духовен; разумен.

Оу҆мове́нїе, *сс.* — омиване (от *гл.* ѹ҆мы́ти).

Оу҆модѣ́льникъ, *см.* — умен и деловит човек; изкусен майстор; съзерцател.

Оу҆мо́лкнꙋти, *гл. св.* -нꙋ, -неши; ѹ҆молча́ти, *св.* -чꙋ̀, -чи́ши — млъквам, замлъквам; успокоявам се.

Оу҆мꙋжи́тисѧ, *гл. св.* -жꙋ́сѧ, -жи́шисѧ — ставам мъжествен, храбър; окрепвам; ободрявам се.

Оу҆мꙋ́чити, *гл. св.* -чꙋ, -чиши — укротявам; изморявам.

**Оумышлéніе**, *сс.* — замисъл, намерение; лукавство.

**оу́не, оу́нѣе = лꙋ́чше**, *нр., ср. ст.* — по-добре. Вж. благі́й.

**Оуневѣ́стити (сѧ)**, *гл. св.* -вѣ́щꙋ, -вѣ́стиши; **оу́невѣщáти**, *несв.* -щáю, щáеши — сгодявам; оженвам се.

**Оуневѣ́щеніе**, *сс.* — годеж, женитба, брак.

**Оунзнꙋ́ти**, *гл. св.* -знꙋ̀, -знéши — пронизвам; мушкам, забивам (*м. св. вр.* оу́нзесхъ).

**Оуничижáти**, *гл. несв.* -жáю, -жáеши; **оу́ничижи́ти**, *св.* -жꙋ̀, жи́ши — унижавам, презирам; унищожавам.

**Оуничижéніе**, *сс.* — унижение, понижение, презрение.

**оу́ній, оу́нші́й (= лꙋ́чшій)**, *пр. (ср. ст.* от благі́й, до́брый) — по-добър.

**Оуны́ніе**, *сс.* — безутешна скръб; леност: со́нное; премалнялост, отпадналост.

**Оуны́ти**, *гл. св.* -ны́ю, -ны́еши — унивам, отпадам духом; съм безгрижен; занемарявам.

**Оупасти**, *гл. св.* -пасꙋ̀, -сéши — паса нкг.; управлявам; увардям.

**Оупитéнный**, *прч.* — угоен, охранен.

**Оупокáніе**, *сс.* — надежда; увереност.

**Оуповáти**, *гл. несв.* -вáю, -вáеши — надявам се, доверявам се; осмелявам се.

**Оупойти**, *гл. св.* -пою̀, -пои́ши — упивам, упоявам; напоявам: зе́млю.

**Оупокоевáти**, *гл. несв.* -вáю, -вáеши, **оу́покоéити**, *св.* -кóю, -иши — успокоявам; утешавам.

**Оупокоéніе** *сс.* — покóй, *см.* — почивка, отмора, успокоение.

**Оупóрникъ**, *см.* — упорит, самоуверен човек; горделивец.

**Оупрáвленъ**, *пр.* — годен, способен.

**Оупражнѧ́ти**, *гл. несв.* -нѧ́ю, -нѧ́еши — отслабям, изтощавам; — сѧ — прекарвам времето си; опразням се.

**Оупраздни́ти**, *гл. св.* -здню̀, -ни́ши — унищожавам; разрушавам; намирам сгодно време.

**Оуравни́тисѧ**, *гл. св.* ню́сѧ, -ни́шисѧ — сравнявам се, уеднаквявам се.

**Оуразꙋмѣ́тисѧ** *гл. св.* -мѣ́юсѧ, -мѣ́ешисѧ — разбирам се, узнавам се.

**Оурáнити**, *гл. св.* -ню, -ниши — подранявам; наранявам; уязвявам.

**Оурóдъ**, *см.* — изрод; безумник.

**Оурóкъ**, *см.* — оброк, данък; задача; разум.

**Оурóченъ**, *прч.* — уречен, определен: дéнь.

**Оусéрдіе**, *сс.* — усърдие, ревност (в работата).

**Оусéрдствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -еши — съм усърден, проявявам усърдие.

**Оусéрѧзь, оу́серѧ́зь**, *см.* — обеца, брънка; украшение.

**Оусклáбитисѧ**, *гл. св.* -блюсѧ, -бишисѧ; **оу́склаблѧ́тисѧ**, *несв.* -блѧ́юсѧ, -блѧ́ешисѧ — усмихвам се.

**Оусклаблéніе**, *сс.* — усмивка.

**Оуслы́шати**, *гл. св.* -шꙋ, -шиши — чувам, изслушвам.

**Оусмá**, *сж.* — обработена кожа.

**Оусмáрь**, *см.* — усмар, кожар.

**Оусмéнный**, *пр.* — кожен: пóѧсъ.

**Оуснꙋ́ти**, *гл. св.* оу́снꙋ̀, -неши — заспивам; почивам; умирам.

**Оусóпшій = оу́мéршій**, *прч.* — умрял; заспал. Вж. оу́снꙋ́ти.

**Оуспéніе**, *сс.* — заспиване, смърт (от оу́спнꙋ́ти).

**Оуспнꙋ́ти**, *гл. св.* -пнꙋ̀, -неши — вж. оу́снꙋ́ти.

**Оуспѣвáти**, *гл. несв.* -вáю, -вáеши; **оу́спѣ́ти** *св.* -ѣ́ю, -ѣ́еши — успявам, напредвам; помагам: ничтóже оу́спѣвáетъ (Мат. 27, 24).

**Оусрѣ́сти**, *гл. св.* -срѧ́щꙋ, -щеши — срещам, посрещам.

**Оусрѣтенїе**, *сс.* — среща, посрещане.

**Оуста́вити**, *гл. св.* -влю, -вишu — назначавам; определям; унищожавам; спирам, задържам установявам.

**Оуставле́нїе**, *сс.* — устав, наредба; начин на действие; договор.

**Оуста́вникъ**, **оуставоположникъ**, *см.* — законодател.

**Оуста́въ**, *см.* — наредба, предписание; божествен закон; природен закон; типик (вж. **тѵпїко́нъ**).

**Оустро́ва**, *сж.*, **оустрабле́нїе**, *сс.* — отрада, облекчение; укрепване: **тѣле́сное**.

**Оустраби́тисѧ**, *гл. св.* -бл́юсѧ, -би́шисѧ; **оустрабл́ѧтисѧ**, *несв.* -лѧ́юсѧ, -лѧ́ешисѧ — съвземам се, укрепвам; възраствам.

**Оустрѣли́ти**. *гл. св.* -лю́, -ли́ши — стрелям, улучвам със стрела.

**Оустꙋди́ти**, *гл. св.* -ждꙋ̀, -ди́ши; **оустꙋжа́ти**. *несв.* -жа́ю и -жда́ю, -жа́еши — изстудявам; разхлаждам; освежавам.

**Оусꙋгꙋ́бити**, *гл. св.* -блю, -биши; **оусꙋгꙋблѧ́ти**, *несв.* -блѧ́ю, -блѧ́еши — удвоявам, давам двойно; умножавам; усилвам.

**Оусꙋмнѣ́тисѧ**, *гл. св.* -ню́сѧ. -ни́шисѧ — усъмнявам се; двоумя се.

**Оусхꙋ́нꙋти**, *гл. св.* -нꙋ, -неши — изсъхвам, изсушавам се.

**Оусъ**, *см.* — мустак.

**Оусыпа́льница**, *сж.* — гробница.

**Оусыре́нный**, *пр.* — угоен, гъст (като сирене).

**Оусыри́ти**, *гл. св.* -рю̀, -ри́ши; **оусырѧ́ти**, *несв.* -рѧ́ю, -рѧ́еши — състтявам (като сирене); заякчавам.

**Оусѣка́льницы**, *сж., мнч.* — щипки, клещи; тръбички (Зах. 4, 12),

**Оусѣкнове́нїе**, *сс.* — отсичане, отрязване.

**Оусѣкнꙋ́ти**, *гл. св.* -нꙋ, -неши — отсичам; обезглавявам, заколвам.

**оу́тварь**, *сж.* — одежда; украса; вещ; църковна покъщнина.

**Оутвержде́нїе**, *сс.* — утвърждаване, опора, основа.

**Оутворе́нїе**, *сс.* — украса, накит.

**Оутвори́тисѧ**, *гл. св.* -рю́сѧ,- ри́шисѧ — възстановявам се, изцерявам се.

**оу́телъ**, **оу́тла**, **оу́тло**, *пр.* — пробит, продупчен; кух; изтъркан; ръждясал.

**Оутлизна̀**, **оутлизна**, *сж.* — пролука, пукнатина, дупка.

**Оутоли́ти**, *гл. св.* -лю̀, -ли́ши — утолявам, уталожвам; усмирявам.

**Оутолстѣ́ти**, *гл. св.* -стѣ́ю, -стѣ́еши — угоявам; затлъстявам.

**Оутоми́ти**, *гл. св.* -млю̀, -ми́ши — вж. **томи́ти**.

**Оутопа́ти**, *гл. несв.* -па́ю, -па́еши; **оуто́пнꙋти**, *св.* -нꙋ, -неши — потъвам, потопявам се, удавям се.

**оу́тренѥвати**, *гл. несв.* -нюю, -нюеши — подранявам, ставам рано.

**оу́треница**, *сж.* — утрин; сутрин; зора.

**оу́треня**, *сж.* — утринно богослужение, утринна (служба). Вж. Часослова.

**оу́трїе**, *сс.* — утро, сутрин; утрото на другия ден.

**оу́трїй**, *пр.* — утрешен: **де́нь**.

**Оутро́ба**, *сж.* — корем; майчина утроба, лоно; вътрешност; *прен.* душа; сърдечност.

**Оутꙋчнѣ́ти** *гл. св.* -нѣ́ю, -нѣ́еши — затлъстявам; угоявам се.

**Оуты́лый**, *прч.* — надебелял, затлъстял.

**Оуты́тисѧ**, *гл. св.* -ты́юсѧ, -ты́ешисѧ — угоявам се, затлъстявам.

**Оуха́нїе**, *сс.* — обоняние; мирис; благоухание.

**Оуха́ти**, *гл. несв.* -ха́ю, -ха́еши — помирисвам, подушвам.

**Оухитри́ти**, *гл. св.* -щрю̀, -три́ши; **оухищрѧ́ти**, *несв.* -рѧ́ю, -рѧ́еши — хитро измислям, скроявам; замислям нещо; кроя (заговор).

**Оухищре́нїе**, *сс.* — хитрина, коварство, злонамереност.

**Оухлѣбла́ти**, *гл. несв.* -ла́ю, -ла́еши — храня, нахранвам (*св.* оухлѣ́бити).

**оу҆́хо**, *сс., Р. п.* -а и оу҆́шесе — ухо.

**Оуцѣломꙋ́дрити**, *гл. св.* -ждрю́ -дриши — вразумявам; — сѧ — съм благоразумен.

**Оучаща́ти**, *гл. несв.* -ща́ю, -ща́еши — сгъстявам, сбивам; покривам.

**Оучени́къ**, *см.* — ученик; последовател.

**Оучени́ца**, *сж.* — ученичка; последователка.

**Оучи́лище**, *сс.* — гимнастическа школа; училище за телесни упражнения (II Мак. 4, 9. 12). *Ср. гр.* гимназия.

**Оучине́нїе**, *сс.* — нареждане; назначение; установление.

**Оучини́ти**, *гл. св.* -ню́, -ни́ши — установявам; отреждам; посветявам.

**Оучи́тельнъ**, -ый, *пр.* — поучителен, поучлив; и҆звѣ́стїе оучи́тельное — поучително упътване.

**Оучреди́ти**, *гл. св.* -ждꙋ̀, -ди́ши — гощавам, нагостявам.

**Оучрежде́нїе**, *сс.* — гощавка, пир; чествуване с угощение; устройство.

**Оучꙋжди́ти**, *гл. св.* -ждꙋ̀, -жди́ши — отчуждавам.

**Оущедри́ти**, *гл. св.* -дрю. -дри́ши — дарявам; помилвам; съжалявам някого; съм милостив към някого.

**Оуѩзви́ти**, *гл. св.* -звлю́, -зви́ши — бичувам; наранявам.

**Оуѩсни́ти**, *гл. св.* -ню́, -ни́ши; оуѩсня́ти, *несв.* -ня́ю, -ня́еши — осветлявам, озарявам; обяснявам.

**Оуѩ́ти**, *гл. св.*, оу҆има́ти, *несв.* (ѿнѧ́ти) — отнемам, отбавям, намалявам (*ср.* уем). Вж. ꙗ҆́ти, и҆ма́ти.

**оу҆́ѯꙋсъ**, *см. (гр.)* — оцет.

## Ф

**Фа́во**, *сс.* — постно (монастирско) ястие: боб, леща, зеленчуци.

**Факꙋ́дъ**, *см. (евр.)* — началник.

**Фарїсе́й**, *см. (евр.)* — ‚отделен‘, ‚обособен‘, член на юдейска религиозно-политическа партия през времето на Исуса Христа; строг изпълнител на Моисеевия закон и юдейски националист; *прен.* горделивец; лицемер.

**Фа́ска**, *сж.* — вж. па́сха.

**Фелеті́й**, фелеѳі́й, *см. (евр.)* — оръженосец, телохранител.

**Фелѡ́нъ** и фело́нь, *см. (гр.)* — горна дълга, без ръкави дреха — наметало; свещеническа богослужебна одежда.

**Фїа́лъ**, *см. (гр.)* — чаша; блюдо.

**Фі́нїкъ** и фі́нїѯъ, *см. (гр.)* — палма (тропическо дърво).

## Х

**Хаврада̀**, *сж. (евр.)* — мярка за дължина. Вж. по́прище.

**Ха́за**, *сж.* — къща, дом, хижа.

**Халавѡ́тисъ**, *см. (евр.)* — вид влечуго; гущер.

**Халва́нъ**, *см. (евр.)* — благовонна смола за кадене.

**Хали́на**, *сж.* — ремък, каиш; прашка.

**Халкидѡ́нъ**, *см. (гр.)* — скъпоценен бял камък.

**Халколїва́нъ**, *см. (гр.)* — ливанска мед, бакър.

**Хала́га**, *сж.* — ограда, плетище.

**Ха́пати**, *гл. несв.* -паю, -паеши — хващам, вземам.

**Хара́дрїонъ**, *см. (гр.)* — гушавец; бекас; чапла; вид птица.

**Харсі́дскїй**, *пр. (евр.)* — слънчев; източен.

**Хартофѵ́лаксъ**, *см. (гр.)* — ‚книгопазител‘, патриаршески секретар.

**Хвалнѣ**, *нр.* — хвалебно, похвално.

**Хвостъ**, *см.* — опашка.

**Хврастїе**, *същ. съб.* — съчки, клони; храсти.

**Херетъ**, *см. (гр.)* — тъмница, затвор.

**Херувімъ**, *см. (евр.- мнч.)* — висш ангел, вестител на Божията воля, херувим.

**Хижина = хижа** *сж.* — хижа, колиба.

**Хизина**, *сж.* — вж. хижина.

**Хитрецъ**, *см.* — занаятчия, майстор, художник; хитрец.

**Хитрословесный**, *пр.* — красноречив, изкусен в говорене.

**Хитростный**, *пр.* — вещ; мъдър.

**Хитрость**, *сж.* — вещина, умение; изкуство; занаят.

**Хищенїе**, *сс.* — хищничество, грабеж.

**Хїрогрѵль**, *см. (гр.)* — питомен заек.

**Хїротонїѧ**, *сж. (гр.)* — ‚простиране, вдигане на ръка, ръкоположение; възвеждане на лица чрез свещенодействие в дяконски, презвитерски и епископски сан (тайнство свещенство).

**Хїродесїѧ**, *сж. (гр.)* — ‚ръковъзлагане', обред, чрез който се възвеждат лица за четци, певци и иподякони или се отличават (с офикия) духовни лица.

**Хїтонъ**, *см. (гр.)* — хитон, мъжка дълга долна дреха.

**Хлакъ**, *пр.* — вж. хластъ.

**Хламѵда**, *сж. (гр.)* — горна мъжка дреха, мантия.

**Хластъ**, **-ый**, *пр.* — неженен, безбрачен.

**Хлипанїе**, *сс.* — хълцане, ридание.

**Хлѣбъ**, *см.* — хляб; храна.

**Хлѣвина**, *сж.* — колиба, хижа, къща.

**Хлѣвъ**, *см.* — обор, кошара.

**Хлѧбь**, *сж.* — водопад; бездна; яз; отвор; простор; хлѧби небесныѧ — небесните простори.

**Хоботница**, *сж.* — полип; *а.* морски, *б.* в носа.

**Хоботъ**, *см.* — опашка (Откр. 12, 4).

**Ходити**, *гл. несв.* **-ждѹ**, **-диши** — ходя; постъпвам, живея: по плоти, по дѹхѹ (Римл. 8, 1).

**Холевы** или **халевы** *(мнч.)* — монашески (прости) обувки, сандали.

**Холмъ**, *см.* — хълм, възвишение.

**Хомарімъ**, *см. (евр.)* — жрец, врач.

**Хорепіскопъ**, *см. (гр.)* — селски епископ.

**Хорѹгвь**, *сж. (гр.)* — знаме, хоругва.

**Хорхоръ**, *см. (евр.)* — блясък; вид скъпоценен камък.

**Хотѣнїе** *сс.* — желание, воля; благодат, милост (Притчи 8, 35).

**Хотѣти**, *гл. несв.* хощѹ, **-щеши** — желая, искам.

**Хотѧ**, *сз.* — макар, дори.

**Хотѧ**, **хотѧй**, *прч.* от хотѣти.

**Хравборникъ**, *см.* — храбрец.

**Храмина**, *сж.* — дом, къща, жилище.

**Храмъ**, *см.* — дом, къща; осветено здание за богослужение; храмъ навѧщїй имѣнїѧ — съкровищница; храмъ недѹжный — болница.

**Хранєнїе**, *сс.* — пазене, стража.

**Хранилище**, *сс.* — склад; тъмница; табелка с Божиите заповеди, която старите евреи, особено фарисеите, носели на челото си или на лявото рамо.

**Хранило**, *сс.* — стража; склад; тъмница.

**Хранитель**, *см.* — пазител, пазач; стража; тъмница.

**Хранити**, *гл. несв.* **-нѭ**, **-ниши** — пазя; почитам: сѹббѡтѹ.

**Хребетъ**, *см.* — гръбнак, гръб.

**Хрептанїе**, *сс.* — глъчка, пиянско веселие.

**Хрїзма**, *сж. (гр.)* — благовонно масло, миро; миропомазване. Вж. мѵро.

**Хрїстїаноѡглаголникъ**, *см.* — обвинител на християните.

**Хрїстоименитый**, *пр.* — който носи Христовото име, християнин.

**Хромый**, *пр.* — хром, куц, сакат.

**Хрꙋ́щъ**, *см.* — греда, дървена стяга, скоба; майски бръмбар; житен вредител.

**Хрѷсовꙋ́лъ**, *см. (гр.)* — царска или патриаршеска грамота, документ със златен печат.

**Хрѵсолі́дъ**, *см. (гр.)* — топаз, скъпоценен камък с жълтозелен цвят.

**Хꙋдо́гъ**, *пр.* — вещ, изкусен, опитен.

**Хꙋдо́жникъ**, *см.* — художник, майстор; познавач.

**Хꙋдо́жнѣ**, *нр.* — художествено, изкусно.

**Хꙋдоро́дный**, *пр.* — неблагороден; низък.

**Хꙋ́дъ, хꙋ́дый**, *пр.* — лош; нечист; слаб, мършав; беден.

**Хѡ́ръ**, *см. (гр.)* — северозападен вятър; северозапад; група певци; място за певци.

## Ц

**Ца́та**, *сж. (гр.)* = дина́рїй — гръцка дребна монета.

**Цвѣ́ль**, *сж.* — плесен, мухъл.

**Цвѣ́тникъ**, *см.* — поляна, ливада; лъка; цветна градина.

**Це́рковь**, *сж., Р. пад.* -кве — църква; общество от вярващи в Иисуса Христа; храм.

**Цѣвни́ца**, *сж.* — пищялка, свирка; флейта.

**Цѣли́зна**, *сж.* — неизорана нива.

**Цѣли́ти**, *гл. несв.* -лю̀, -ли́ши — церя, лекувам.

**Цѣлова́нїе** *сс.* — поздрав; целувка.

**Цѣлова́ти**, *гл. несв.* -лꙋ́ю, -лꙋ́еши — поздравявам; целувам; прощавам се с някого.

**Цѣломꙋ́дреннѣ, цѣломꙋ́дреннѡ**, *нр.* — чисто, трезво, умерено; девствено.

**Цѣломꙋ́дрити**, *гл. несв.* -дрю̀, -дриши — вразумявам, напътствувам.

**Цѣломꙋ́дрїе**, *сс.* — душевна чистота; девственост; благоразумие.

**Цѣломꙋ́дрствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — съм разумен, трезвен, чист.

**Цѣ́лый**, *пр.* — цял; здрав; незлобив; невинен.

**Цѣни́ти**, *гл. несв.* -ню̀, -ни́ши — оценявам; — сѧ — продавам се.

## Ч

**Ча́дце**, *сс.* — дете, детенце.

**Чарова́ти**, *гл. несв.* -рꙋ́ю, -рꙋ́еши; чародѣ́йствовати, *несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — гадая, врачувам, омагьосвам.

**Ча́ръ**, *см.* — магия, чародейство.

**Ча́сть**, *сж.* — част, дял; участие; край, покрайнина.

**Ча́стѡ**, *нр.* — често.

**Ча́ща**, *сж.* (= ча́стый лѣ́съ) — гъста гора, гъсталак.

**Ча́щный**, *пр.* — гъст, многоклонест; сенчест: дре́во.

**Ча́ѧнїе**, *сс.* — очакване, надежда.

**Ча́ѧти**, *гл. несв.* ча́ю, ча́еши — чакам, надявам се.

**Чва́нецъ, чва́нъ**, *см.* — шулец, гърне, съд за течности.

**Человѣ́къ**, *см.* — човек; — крове́й — кръвопиец, жесток човек.

**Человѣ́чь**, -ча, -че, *пр.* = человѣ́чїй = человѣ́ческїй — човешки.

**Чепо́чка**, *сж.* — копче; кукичка, щипка; верижка.

**Че́пь**, *сж.* — верижка; наниз.

**Че́рвень**, *сж.* — тъмночервена прежда.

**Че́рвленецъ**, *см.* — червена боя; червило; миниум.

**Чёрвїй**, *см.* — червей.

**Червлени́ца**, *сж.* — червена дреха, багреница.

**Чёрвлень**, *сж.* — червена нишка; червено петно.

**Чёрвь**, *см.* — червей; молец.

**Чермнова́тися**, *гл. несв.* **-нѣ́юся**, **-нѣ́ешися** — червенея се.

**Чёрмный** = **червлёный**, *пр.* — тъмночервен.

**Чернёцъ**, *см.* — вж. **черноризецъ**.

**Черне́чество**, *сс.* — иночество, монашество.

**Черни́ло**, *сс.* — чернило, мастило.

**Черноризецъ**, *см.* — монах, инок.

**Черну́ха**, *сж.* — див грах; бакла; лишей (на дърво).

**Черпа́ти**, *гл. несв.* **-па́ю**, **-па́еши** и **чёрплю**, **-плеши** — черпя, почерпвам; греба.

**Чёрпчїй**, *см.* — виночерпец.

**Чёрствый**, *пр.* — твърд, корав; безчувствен.

**Черто́гъ**, *см. (прабълг.)* — чертог; голяма стая; палат; брачна стая.

**Черто́жникъ**, *см.* — управител на дворците.

**Чеса́ти**, *гл. несв.* **-шу́**, **-шеши** — чеша, гъделичкам; бера: **смѡ́квы**.

**Чёствованїе**, *сс.* — почит, почитане; светиня.

**Честѝ** (*-ттѝ), *гл. несв.* **чтꙋ̀**, **чте́ши** — чета; броя.

**Чести́вый**, *пр.* — благочестив, набожен; почтен; честит.

**Честны́й**, *пр.* — честен; скъпоценен; почитан; свет.

**Чесѡ̀**, *мст. Р. пад.* — вж. **что̀**.

**Четвери́цею**, *нр.* — четворно.

**Четверогꙋ́бо**, *нр.* — четворно.

**Четвертовла́ствовати**, *гл. несв.* **-ствꙋю**, **-ствꙋеши** — управлявам четвъртата част от държавата или областта.

**Чётїй**, *пр.* — предназначен за четене; **минéи чéтїи** — минеи, които съдържат житоописания на светци и други религиозни четива по месечните дати за цялата година. Вж. **Минея**.

**Четыредеся́тница** (*съкр.* **м҃ца**), *сж.* — богослужебен период пред Великден — постът пред Великден, който трае четиридесет дни (без Страстната седмица), установен за спомен на четиридесетдневния пост на Иисуса Христа в пустинята (Лука 4, 2) и за подготовка към празника Възкресение Христово.

**Чешꙋ́я**, *сж.* — люспа.

**Чини́ти**, *гл. несв.* **-ню̀**, **-ни́ши** — правя, съставям, съчинявам: **по́вѣсть**.

**Чино́вникъ**, *см.* — архиерейски служебник (богослужебна книга); държавен служител, княз (Дан. 6, 2).

**Чинонача́лїе**, *сс.* — предводителство, началство; старшинство.

**Чи́нъ**, *см.* — ред; наредба; степен; звание; чета, воинство.

**Членѡ́вныя**, *същ. мнч.* — челюсти; зъби.

**Чли̇́**, *прч. мин. д., мнч.* от **честѝ**.

**Чрева́тая** = **непра́здная**, *пр.* — бременна, трудна: **жена̀**.

**Чре́во**, *сс.* — корем, стомах; утроба; бъбрек: **чревеса̀**.

**Чревоба́сникъ**, *см.* — коремоговорник, врач, маг.

**Чревобѣ́сїе**, *сс.* — лакомство, преяждане.

**Чревослꙋ́жебникъ**, *см.* — вж. **чревоба́сникъ**.

**Чревонеистовство**, *сс.* — вж. **чревобѣ́сїе**.

**Чревонося́щая**, *прч.* — вж. **чрева́тая**.

**Чревоноше́нїе**, *сс.* — плод в майчина утроба; бременност.

**Чревоѡблаже́нїе**, *сс.* — вж. **чревобѣ́сїе**.

**Чреда̀**, *сж.* — ред, смяна, дежурство.

**Чрепи́на**, *сж.*, **чре́пъ**, *см.* — черупка, чиреп, парче от глинен съд.

**Чре́сла**, *същ. мнч.* — бедра; кръст (част на тялото).

**Чре́сленикъ**, *см.* — пояс.

**Чресми́на**, *сж.* — цер (дърво); вид дъб.

**Чте́нїе**, *сс.* — четене; четиво.

**Чтéцъ**, *см.* — четец.

**Чти́лище**, *сс.* — светиня; предмет на почит; кумир.

**Чти́ти**, *гл. несв.* **чтѹ̀, чти́ши** — почитам, тача.

**Что̀**, *мст.* — що, какво. Вж. **ктò**.

**Чтóлибо**, *мст.* — нещо; каквото и да е.

**Чты́й, чтѹ́щій**, *прч.* (от **честѝ** и **чти́ти**) — който чете; който почита.

**Чѹ́вствїе**, *сс.*, **чѹ́вство**, *сс.* — чувство, усещане; знание; разум, дух.

**Чѹдесотóченъ**, *пр.* — чудотворен.

**Чѹдодѣ́йствовати**, *гл. несв.* **-ствѹю, -ешн** = **чѹдодѣ́яти** = **чѹдотвори́ти** — чудотворя, върша чудеса.

**Чѹдодѣ́тель**, *см.* — чудотворец.

**Чѹжíй** и **чѹждíй**, *пр.* — чужд; необичаен.

**Чѹ́ти**, *гл. несв.* и *св.* **чѹ́ю, -еши** — усещам, чувствувам; узнавам (**чѹ́вствовати**).

# Ш

**Шáра**, *сж.* — шарка, боя; боядисване.

**Шаръчíй, шаръчíѧ**, *см.* — зограф *(гр.)*, живописец.

**Шатáнїе**, *сс.* — вълнение, бунт; ропот; гордост, надуване (Зах. 11, 3).

**Шатáтисѧ**, *гл. несв.* **-тáюсѧ, -тáешисѧ** — вълнувам се, бунтувам се; възмущавам се.

**Шатéръ**, *см. (перс.)* — шатра, палатка.

**Швéнїе**, *сс.* — шиене; тъкане.

**Швéнъ**, *прч.* (от **ши́ти**) — шит, съшит.

**Шéдъ**, *прч.* — вж. **итѝ**.

**Шéлкъ**, *см.* — коприна, свила.

**Шéлъ, шла̀, шло̀**, *прч.* — вж. **итѝ**.

**Шепотни́къ**, *см.* — подшушвач, доносчик, клюкар; клеветник.

**Шептáнїе**, *сс.*, **шепта̀**, *сж.* — тайна клевета, подшушване; клюка.

**Шептáти**, *гл. несв* **шепчѹ̀, шéпчеши** — шепна; интригувам.

**Шéршень**, *см.* — стършел; оса.

**Шéствовати**, *гл. несв.* **-ствѹю, -еши** — вървя, пътувам.

**Шестоѱáлмїе**, *сс.* — псалмите 3, 37, 62, 87, 102 и 142, които се четат в началото на утренята.

**Шибéнїе**, *сс.* — удряне, нараняване.

**Шивопѣ́сникъ**, *см.* — певец, декламатор, рапсод.

**Ши́покъ, шипéцъ**, *см.* — шипка; роза; нар (южен плод).

**Ши́ршій**, *пр.* (*ср. ст.* от **ширóкъ**) — по-широк, по-пространен.

**Шóлкъ**, *см.* — вж. **шéлкъ**

**Шѹ́їй, шѹ́ѧѧ, шѹ́ее**, *пр.* — ляв.

**Шѹ́йца**, *сж.* — лява ръка, левица.

**Шѹ́мный, шѹ́менъ**, *пр.* — шумен; замаян; пиян (Ис. 24, 20).

# Щ

**Щáвство**, *сс.* — щение, лакомия; наслада.

**Щáвствовати**, *гл. несв.* **-ствѹю, -ствѹеши** — лакомя се; наслаждавам се.

**Щадѣ́нїе**, *сс.* — пощада; милост.

**Щадѣ́ти**, *гл. несв.* **-ждѹ̀, -ди́ши** — щадя; съжалявам.

**Щáпливый**, *пр.* — нагизден, изпъстрен показен.

**Щáпство**, *сс.* — вж. **щáвство**.

**Щáстїе**, *сс.* — щастие; участ, съдба; случай.

**Щéдрити**, *гл. несв.* **-дрю, -дриши** — милувам, съжалявам. смилявам се; давам щедро.

**Щедрóта**, *сж.* — щедрост; милост; милосърдие, съжаление.

**Щедрóтство**, *сс.* — вж. **щедрóта**.

**Щелокъ**, *см.* — луга, пепелива вода, средство за почистване.

**Щенéцъ**, *см.* — младо животно, зверче; кученце.

**Щенѧ̀**, *сс.*, *Р. п.* -ѧ́те — вж. **щенéцъ**.

**Щéрбъ**, *пр.* — щърб, хилав, недъгав.

**Щитéцъ**, **щи́тъ**, *см.* — щит.

**Щи́тникъ**, *см.* — щитоносец, войник, въоръжен със щит.

**Щóгла**, *сж.* — върлина, прът; мачта.

**Щꙋ́до**, *сс.* — чудо; чудовище; изрод.

**Щꙋ́къ**, *см.* — звук, шум, трясък.

**Щꙋ́ръ**, *см.* — щурец; бърборко; домашен дух (според славянската митология).

# Ѣ

**Ѣжде́ніе**, *сс.* — вж. **ꙗжде́ніе**.

**Ѣздити**, *гл. несв.* **ѣ́ждꙋ ѣ́здиши** — яздя (Числ. 22, 30).

**Ѣхати**, *гл. несв.* **ѣ́дꙋ, ѣ́деши** — яхвам, яздя; возя се, пътувам (Наум 3, 3).

# Ю

**ю̀** — от **ѻна̀**, *В. пад. едч.*.

**ю́гъ**, *см.* — юг; южен вятър; зной, горещина.

**юдóліе**, *сс.*, **юдóль**, *сж.* — долина, низина; трап; **юдóль плачéвнаѧ**, *фиг.* земята, човешкият живот, пълен със страдания (Пс. 83, 7).

**ю́дꙋ, ю́дꙋже**, *нр.* — къде, където.

**ю́жика**, *сж.* — сродница; сродник, роднина.

**ю́жскій, ю́жскъ**, *пр.* — южен.

**ю́за**, *сж.* — юзда, връзка. Вж. **ѹ҆́за**.

**ю́зникъ**, *см.* — затворник, пленник. Вж. **ѹ҆́зникъ**.

**юнéцъ**, *см.* — теле; биче; млад елен.

**ю́ница**, *сж.* — телица, юница.

**ю́ностный**, *пр.* — юношески, младежки: **грѣ́хъ**.

**ю́ность**, *сж.* — младост; нежност; изнеженост.

**ю́нота**, *см.* — момче (от 7 до 15 години); *сж.* — девойка.

**ю́нотка**, *сж.* — девойче, малко момиче.

**юнóтный**, *пр.* — млад, юношески; свеж, бодър.

**юнóтствовати**, *гл. несв.* -ствꙋю, -ешн — постъпвам неопитно, невнимателно; съм млад, бодър.

**ю́ноша**, *см.* — момче (от 15 до 20 г.), младеж, юноша.

**ю́нча**, *сс.*, *Р. п.* -ѧте — теленце, вж. **юнéцъ**.

**ю́нчій**, *пр.* — телешки; волски.

**ю́нъ, ю́ный**, *пр.* — млад.

**юрóдивъ**, -ый, *пр.* — глупав, неразумен; луд; — **Хрⷭ҇та̀ ра́ди** — хр. аскет, който се представя за глупав или странен поради особено смирение.

**юрóдство**, *сс.* — безумство; лудост.

**юрóдъ**, *см.* — глупец; наивник.

**ю́ха**, *сж.* — месно или рибно вариво.

# Ꙗ

**ꙗ́блоко**, *сс.* — ябълка; нар.

**ꙗ́блонь**, *сж.* — ябълка (дървото).

**ꙗви́ти**, *гл. св.* -влю̀, -ви́ши; **ꙗвлѧ́ти**, *несв.* -лѧ́ю, -лѧ́еши — явявам, обявявам, откривам, показвам.

**ꙗвле́йсѧ, ꙗ́влшійсѧ** (вм. **ꙗви́выйсѧ, ꙗви́вшійсѧ**), *прч.* от **ꙗви́тисѧ**.

**ꙗ́вственнѡ** (-ннѣ), *нр.* — явно, откри-

то; очевидно.

ꙗ҆́вствовати, *гл. несв.* -ствꙋю, -ствꙋеши — вж. ꙗ҆ви́ти.

ꙗ҆вѣ, *нр.* — явно, очевидно; познато.

ꙗ҆гнѧ̀, *сс., Р. пад.*-ѧ҄те — агне, яре.

ꙗ҆́годичина, *сж.* — черница; смоковница.

ꙗ҆́годичїе, *сс.* — черничев плод; дива смоква.

ꙗ҆довитъ,-ый, *пр.* — отровен, смъртоносен; язвителен.

ꙗ҆доглаго́ливый, *пр.* — злоречив, злословен.

ꙗ҆́дрило, *сс.* — корабните принадлежности; мачта.

ꙗ҆́дръ, *пр.* — бърз, пъргав.

ꙗ҆́дцъ, *см.* — многоядец, лакомец, ненаситник.

ꙗ҆́дъ, *см.* — отрова.

ꙗ҆дый, *прч.* от ꙗ҆́сти.

ꙗ҆́дь, *сж.* — храна, ястие. Вж. снѣ́дь.

ꙗ҆жде́нїе, *сс.* — яздене; возене.

ꙗ҆́же, *мст.* — вж. и҆́же.

ꙗ҆́зва, *сж.* — язва, рана; дупка; пораза, мор.

ꙗ҆́звенъ,-ый, *прч.* — ранен; убит.

ꙗ҆́звина, *сж.* — дупка; леговище; пещера.

ꙗ҆зы́къ, *см.* — народ, племе; езичник.

ꙗ҆зы́чникъ, *см.* — езичник, привърженик на многобожието, поганец.

ꙗ҆́зѧ, *сж.* — рана; болест, немощ.

ꙗ҆кі́й, *мст.* — какъв, какъвто; кой.

ꙗ҆ко́въ, ꙗ҆ко́вый, *мст.* — вж. ꙗ҆кі́й.

ꙗ҆́коже, *нр.* — както; *сз.* при *неопр. накл.* — така че.

ꙗ҆́кѡ, *сз.* — че, защото, тъй че, като; около; както; когато; за да.

ꙗ҆ри́тисѧ, *гл. несв.* -рю́сѧ, -ри́шисѧ — разярявам се, беснея.

ꙗ҆́ръ, ꙗ҆́рый, *пр.* — яростен; гневлив; жесток.

ꙗ҆́сти (*-дти), *гл. несв.* ꙗ҆́мъ и ꙗ҆́мь, ꙗ҆́ли — ям.

ꙗ҆́ти, *гл. св.* и҆мꙋ̀, и҆́меши (*несв.* и҆ма́ти) — вземам, хващам, ловя; — вѣ́рꙋ — хващам вяра, вярвам.

ꙗ҆́тисѧ, *гл. св.* — хващам се, залавям се; държа се.

ꙗ҆́тїе, *сс.* — хващане, улавяне; арестуване.

ꙗ҆́тникъ, *см.* — взет под стража, пленник.

ꙗ҆товѣ́ренъ, *пр.* — който има вяра, вярващ; вероятен.

ꙗ҆трὸ, *сс., мнч.* ꙗ҆́тра — черен дроб (Притч. 7, 23); бъбреци; слабини, полови зърна (Лев. 22, 24).

ꙗ҆́тровь и ꙗ҆́тры, *сж., Р. пад.* -ове — етърва.

ꙗ҆́тъ, -ый, *прч. мин. стр.* от ꙗ҆́ти.

ꙗ҆цѣ́мъ, *Тв. пад. едч.* от ꙗ҆кі́й

ꙗ҆чме́нь, *см.* — ечемик.

ꙗ҆́чный, ꙗ҆чме́нный, *пр.* — ечемичен.

ꙗ҆́щеръ, *см.* — гущер.

## Ѧ

ѧ҆ — *В. пад. мнч.* от ѻ҆́нъ, ѻ҆нà, ѻ҆нὸ.

ѧ҆зыкобо́лїе, *сс.* — вж. ѧ҆зыкобре́дїе.

ѧ҆зыкобре́дїе, *сс.* — злоезичие, хула; празнословие, бъбривост.

ѧ҆зыкоѻ҆́гненнѡ, *нр.* — във вид на огнени езици.

ѧ҆зыкоѻ҆гнеѡбра́зный, *пр.* — който има вид на огнени езици.

ѧ҆зы́къ, *см.* — език (орган на говора), говор,

ѧ҆зы́ченъ, *пр.* — езичен, езиков; злоезичен; бъбрив.

## Ѯ

**Ѯанді́къ**, *см. (гр.)* — шестият месец у старите македонци, който отговаря на март — април.

**Ѯенодо́хъ**, *см. (гр.)* = **страннопрїи́мецъ**, *см.* — гостолюбец, страннoприемник.

**Ѯиропота́мъ**, *см. (гр.)* — пресъхнал поток; монастир в Света гора (Атон).

## Ѱ

**Ѱало́мски**, *нр. (гр.)* — по думите на псалмопевеца, псалтирски: **ѱало́мски воспое́мъ сли́чнꙋю пѣ́снь.**

**Ѱало́мъ**, *см. (гр.)* — псалом, песен, придружена със свирене на арфа.

**Ѱалти́рь**, *см. (гр.)* — струнен инструмент, арфа; ветхозаветна свещена книга — сборник от псалми.

## Ѳ

**Ѳеѝ** *(евр.)* — стая, чертог.

**Ѳеві́мъ**, *см. (евр. мнч.)* — вж. **ѳеѝ**.

**Ѳела́дъ**, *см. (евр.)* — вж. **ѳеѝ**.

**Ѳѵ́иннъ**, *пр. (гр.)*. — кедров; благовонен.

**Ѳѵмїа́мникъ**, *см. (гр.)* — кадилница.

**Ѳѵмїа́мъ**, *см. (гр.)* — тамян, кадило; кадене.

**Ѳѵ́рсъ**, *см. (гр.)* — тояга, обвита с бръшлян; венец от бръшлян.

## Ѵ

**Ѷакі́ндъ**, *см. (гр.)* — хиацинт; вид скъпоценен камък.

**Ѵ́ена**, *сж. (гр.)* — хиена, вид кръвожадно животно.

**Ѷе́ниннъ**, *пр. (гр.)* — хиенен, от или на хиена.

**Ѷпако́й**, *(гр.)* — ‚вслушване', възкресна църковна песен, изслушвана с внимание от народа, който подпявал след четеца.

**Ѷпа́рхъ**, *см. (гр.)* — областен управител, подначалник.

**Ѷпа́тъ**, *см. (гр.)* — областен управител; сатрап (у персийците); консул (у римляните).

**Ѷподїа́конъ**, *см. (гр.)* — ‚поддякон', служител на църквата от нисшия клир.

**Ѷпоста́сь**, *сж. (гр.)* — личност, лице на св. Троица.

**Ѷсо́пный**, *пр.* — тръстиков; **мѣ́сто ѵсо́пное** — място, обрасло със тръстика, плитко място, разположено между две водни струи, течения (Деян. 27, 41).

**Ѷссѡ́пъ**, *см. (евр.)* — храстовидно растение със сини цветове и благоуханни дребни листа; китка за ръсене.